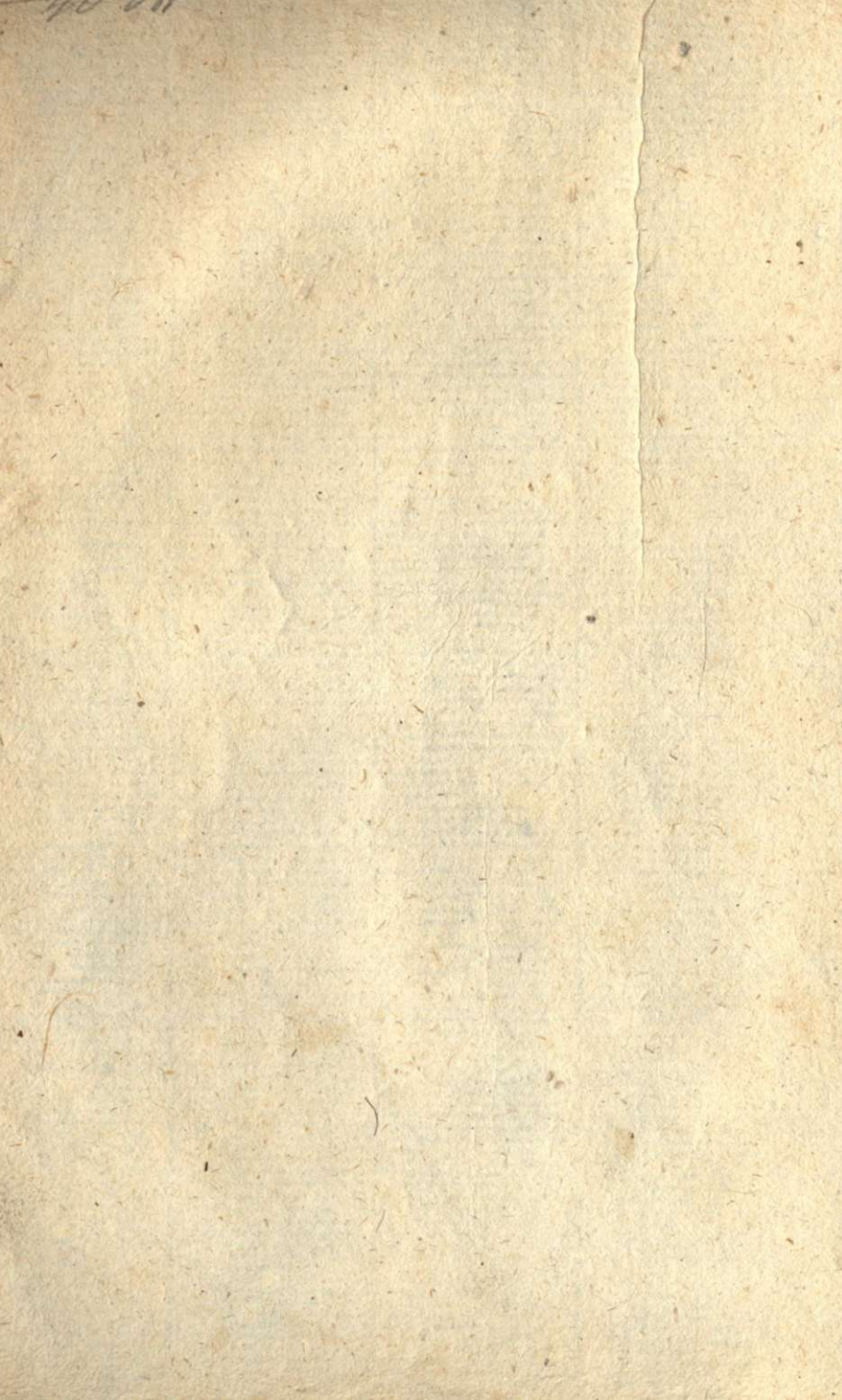

R

1110.
E. J. VI.
VOCABULARIUM

IN QUO

PLURIMA HUNGARICIS VOCIBUS CONSONA VARIARUM
LINGVARUM VOCABULA COLLEGIT

S. GY.

SZÓTÁR,

MELLYBEN SOK MAGYAR SZÓKHOZ HASONLÓ HAHGÚ
IDEGEN NYELVBELI SZÓKAT RENDBE SZEDETT

GYARMATHI SÁMUEL.

ORVOS DOCTOR ÉS A' GÖTTINGAI TUDOS TÁRSASÁG TAGJA.

F.

BÉTSBEN.

ZWECK BERTALAN BETŰIVEL.

1 8 1 6.

O. C. ABUL KALAM

1909

THE UNIVERSITY OF MADRAS
LIBRARY

1909

1909

2998

UNIVERSITY OF MADRAS LIBRARY

3

1909

UNIVERSITY OF MADRAS LIBRARY

1909

AZ OLASOHÓZ.

Az emberi nyelv, az emberi szózat oly különös ajándék, melly az állatok hangjától igen nagyon különbözik. Ezek kezdettől fogva maig, és Kamtsatkától fogva Mexikoig, mindenkor az egyszerű népek adatott hangzó tehetséggel egyformán éltek, a'ban semmit nem ujitottak, se azt nem tökéletesítették. De éppen ellenkezőt tapasztalunk az emberi nyelvben, mert ez esztendőről esztendőre, századrol századra szüntelen változott, most tökéletesült, majd elfajult, és régi kellemeit elvesztette. Valamint az emberi nemzetnek, úgy minden nyelvnek is, meg szokott lenni az ő tsetsemői; gyermeki, ifjúi, férjfiúi, és meg aggodt vénkori ideje. Ki tudálná hát hogy midőn a' mi Magyar nyelvünk is ezen minden nyelvekkel köz, természetes változásokon által megyen; számtalan újabb újabb szót vesz fel? A' régi Magyar léányok hölgyeknek, szüzeknek, léányzoknak neveztetek, de már ma ezek a' falusi oltso nevezetek kimentek a modiból, mert inkább szeretik a' Comtesse, és Kis-aszszony nevezetet. A' fő rendűek feleségei régen Aszszonyok voltak, de már ma ki merné azokat így nevezni? Dámák azok most! Illyeneket száma nélkül tudnék előhordani; Honnan jönnek hát ezek a' változások? Próbáljuk, ha kinyomozhatnók. Ha az emberek soha lakhelyeket nem változtatták volna, úgy is sokat ujjítottak volna nyelveken, mert valahány értelmesebb ember született köztök, mindenik valamit jobbitott volna azon. De már most midőn látjuk, hogy a' nemzetek századokrol századokra sokat változtatták lakhelyeiket, e'nek szükséges következése volt, a' nyelvnek, 's más egyéb modiknak is változtatása. Innen már világosan kinyomozhatjuk, hogy miért vagynak sok Tatar és Török szók nyelvünkben, mert nagy atyáink ezekkel Ásiában egy vidékben laktanak;

Továbbá miért neveztetnek minden gazdasághoz tartozó dolgok: barázda, gazda, borona, tsoroszlya, kasza, sarlo, mar-

fia, tsóva, mezsgye, gerenda, szalma, széna, szalonna, szilva, szolga s. a. t. Slavus nyelven? Mert minekutánna a' Tatarok vidéki szomszédágokból bellyebb Európába a' Slávusok megyeibe költözénk, és vagy 300 esztendeig Kiov vidékibe az Oroszokkal együtt lakánk, megváltoztatók az elébbeni pásztori életmodját, mellybe a' gazdaságra szükség nem vala, ingyen adván a' sok puszta mező, egész esztendőben számtalan marháinknak a' legelőt, nem kellett ott barázda, mezsgye, határ, mert határ nélkül széljel kborlottak nyájaink. Meg kelle hát az Oroszok közt tanulnunk a' gazdasági szókat, és mikor közzüllök Pannoniába béköltöztünk, viszont más Slavus Nemzet ágazatai közé jutván; kik a' Totok, Morvák: Tsehek, Rácok; nállok is az elébb említett gazdasági szókat hallók, ha mi kevés változással is, és még jobban megtanulók. Ez után járkalánk a' Németek, Frantziák és Oloszok közzé, kik apránként magok is közinkbe beszivárganak. Már ezektől tanulánk modit, és mind azon sok rendbéli uj luxusra tartozó szókat, mellyekre az előtt semmi szükségünk nem volt, mert a' mesterségekre és tudományokra tartozó számtalan szókat, nem elébb, hanem tsak ekor hallottuk, azért is az ök nyelvekből fel vettük, minémüek a': materia, tafota, atlatsz, muselin, batizt, kanavász, óra, fain, flajtz, gyönyörü, patyolat, lámpás, sáfár, malom, mozsár, pallér, virtuoso, klávir, forte piano, orgona, puma, kartáts, gránát, 's több számtalanok. Az Oláhoktól is, kiknek társaságokban élünk, azon bėjövetelünktől fogva igen sok szókat költsonöztünk, 's ök is eleget mi töllünk. De a' Németek is sokat nyelvekbe a' miénkből felvettek. Ilyen sok tserebere közt hát nem tsuda hogy más nyelvekben is sok Magyar szókkal megegygyező hangzatú, 's jelentésü szókat találunk. Szükség hát, hogy vagy mi vettük töllök azokat, vagy ök mitöllünk. Ezt pedig bizom értelmes Olvasoimra, hogy szemeljék ki mellyeket vettünk mi töllök, 's mellyeket ök mi töllünk?

Ma is minden nap tanuljuk az ujjabb ujjabb szókat: rekviszitio, organizálás, arrondirozás, padisa, junta, gilotin, depot, rekli, faszszolni, rájthozen, kokárda, vigáno, marodi, spentzer, buletin és ez mind így fog menni világ végeig, mert valamint közli a' meleg magát a' szomszédos hidegebb testekkel; ugy a' nyelv is ragad egyik szomszéd nemzetről a' másikra. Ha Chinák mellett laktunk volna; most nyelvünk sok China szóval bővölköd-

nék; de minthogy másokhoz volt közelíteni szerentsénk, azoktól költsönöztünk. 'S ezzel így tselekedtenek más rég kipallérozott nyelvek is, Anglus, Francz, Német, Déák s. a. t., még is semmi kissebbségekre nem szolgál, sőt tökéletességekre.

Ezt szokták az e'féle vizsgálódásokban nem gyakorlott hazafiak szememre hányni, midőn e'féle származtatásokat, derivatiokat raktam eleikbe: Az előtt hát a' Magyarok csak ugattak, 's nem beszéltek. Felelet. Igenis beszéltek, de nem ezekkel a' szókkal, 's nem ilyen dolgokról, mert nem kellett: stibli, pintli, pántlika, kamasli, rékli, puszli, bokréta, sabodli, paraplü, parazol, umbrella, vigáno, básztart, karako, kantus, fortepiano, trumo, lavur, székreter; tsokoladé, pomadé, limonadé, paradé.

De tudok én olyan igaz Magyar szókat is előhordani, melyeket az az én Ellenvetőm nem mindjárt tudna megérteni, mint hogy azok régiségek miatt már a' szokásból kimentek. p. o. A' bakonak nem tettvén az az ag nő rege, mellyet ez az ör hegyen pitymallatkor regelt; megharagudván, orozva oda sunnyogott, és mint egy gyolkos or, és egy oroza eb, az ag nőt meg baktá. Ezt mai ujjabb nyelven így mondják: A' hohérnak nemtettvén a' vén aszszony éneke, mellyet az a' strázsá halmon énekelt; megharagudván lopva oda sunnyogott, és mint egy öldökő tolvaj, és egy titkon mardoso kutya a' vén aszszonyt által szurta.

Beszéltek hát a' Magyarok és nem ugattak, de csak így, 's több e'féle szókkal beszéltek, mellyeknek század részét se érténők ma, ha Árpád Nagy Apánk akori tudossáival szótárba rakatta volna, a' minthogy Árpád se fogna minket tellyességgel megérteni, ha ma közinkbe jöne, és bizonyoson elfakadna sirva, hogy kedves maradéka így meg déákosodott, németesedett, tótosodott, oláhosodott, oloszosodott, 's frantziásodott.

Azt gondolom hát, hogy nem tsupa nebelgés, és oskolai bibelődés ezen szóknak keresgélése, és rendbe szedése, mert tud eből, egy historiákban, és más tudományokban jártas elme elég megjegyzésre méltó következtetéseket kihozni, és az Historiában is olyan homályosságokat megvilágosítani, mellyeknek más uton végire menni lehetetlen volna. Ezt bizonyítja Néhai boldogult nagy érdemü Barátomnak S. Engel Urnak hozzám küldött betses levele, mellyet alább méltonak tartottam az ide való beiktatásra.

Valamilyen bizonyságok a régi penzek, 's egyéb mesterséges munkák, és a kövéváltak, petrefactumok a régi homályos kétséges historici dolgoknak megvilágosítására: épen olyan bizonyságok a szók is, mellyeket vagy mi töllünk más nemzetek, vagy mi más nemzetektől vettünk, ugyan-is ezek hasonlóképen vezetnek rementelenül, sok újabb historiai igazságoknak feltalálására.

A' kiknek azért ezen gyűjteményből újabb igazságokat kikeresni tettük, és lehet, azoknak haszontalan dolgot nem miveltem, a' többekkel semmi bajom.

Sok szóban tapasztaltam, hogy a' Magyar az idegen szót Magyar kaptára huzza, Magyar formát ad a'nak, p. o: milföld, mértföld, marsrut, marsut, quastl, kovászli, herba thee, herbatéj, folio sennae, folyoszéna, navus, nyájas, s. a. t.

Hogy a' Magyaroknak sok szót kellett a' Slávusoktól venni, az természetesen következett a'nak bövségiből, mert ők tsak ez egy szót: calyx ötképen teszik ki; luszka, kova, mosnyitza, kisicza, jesicza, a' Magyar pedig egyképen sem a' maga erejin, mert a' pohár, selleg, glazli, mind idegen szók, a' billikom is.

Nemely meg fog azon ütközni hogy nemely alaton jelentésű szót: porkoláb egy régi nemes jelentésű szóból Burggraf hozok le, de gondolja meg az; hogy a' Jobbagiones Regis, Regni, Castrorum s. a. t., régen nagy titulus vala, de vajki rosztitulus most a' jobbágyi titulus. Vajvoda régen Fejedelem, ma Czigányok, 's Oláhok vajdája. Ispány rég 's ma is nagy titulus, de még is nemely udvaroknál a' dolgoztató udvari birot ispánynak nevezik. Így enyésznek el a' szóknak régi jelentései, és új jelentést vesznek magokra.

Mélto megjegyeznünk a' következő két szótól ezeket: Meny, mikor menyhalat teszen, vagy pedig menyétet, akkor slavus eredetű szó; de Meny nurus igaz Magyar szó, e'ből származik: menyetske, menyegző, menyország mellyben örökké tartó menyegzőt ígérnek a' papok; menyegzet, menyezet, melly olyan boltozat, a' minémünek az ég, vagy a' menyég boltozatja láttzik lenni a' mi szemünknek.

Szem, oculus, Magyar szó, de szembuza, szem mák tsupa Déák szó: semen tritici, papaveris. E'ből tsinálta Olasz, Francz, Német, Oláh, 's a' többi európai nemzetek is a' magokét.

Nevezetes szent szókat is vettünk a' Slávusoktól. Szent, malaszt, bérmalás, Idvezítő, átok, szitok, ihletés, kárpit, áldozat, áldom, keresztelés, ditséret, vetsernye. Igaz hogy ők is rész szerint a' Déakoktól vették.

Szükségesnek tartám munkám tizimjit, deákul is fel tenni, mert az ilyen színű irásokat még némely külső országi tudosok is méltonak tartják figyelmetességekre.

Néhány érdemes, jó szívű, hazájokat szerető, 's a'nak nyelvét betsüllő hazafiak törekedő sajnálkozással kérdezték tőlem: hogy nem fogna é e' munkám gyalázatjára szolgálni nyelvünknek, midőn az idegenek a'bol igen sok olyan szókat tanulnak ki, melyeket nyelvünkbe más nemzetektől vettünk fel?

Hogy ezen érdemes barátimat, 's a' velek egy formán gondolkodokat megnyugtassam, rövideden ezeket jegyzem meg. Ha két különböző nemzetű emberek egy szigetbe vetődnének, azok tsak hamar egy új nyelvet tsinálnának egymás közt, mellyen gondolataikat közölhessék. Igy van két szomszéd nemzet egymáshoz, minden nap tserélgetik az ujjabb ujjabb szókat. A' Görög nyelv által szivárgott a' szomszéd Olosz országba, onnan a' Déák, vagy Latin szó Frantzia, Spanyol, Portugallus, Anglus, Némét, 's Slavus nemzetekhez. Ez utolsoknak mi is szomszedságokba jutánk, és a' természet rendes fojása szerint, közösödvén velek, sokat tanulánk töllök, 's ők is töllünk. Ez olly világos, hogy senki nem tagadhatja. De hát szégyen é? Szégyenli é a' Némét, hogy sok legszükségesebb szavait a' Déák, 's Görög nyelvből vette? Illyenek: Vater, Mutter, Bruder, Tochter, Brod, Oel, Dinte, Papier, Zucker, Ohr, Nase, Fluss, Garten, Palast, Fenster, 's más számtalanok. Ha ő nem szégyenli, ugyan mitsoda lélekkel otsárolhatna minket azzal, a' mibe ő, 's az Europa több nemzetei nyakig vagynak? Az illyen teprenkedő félelmet inkább azokba tapasztalhatni, a' kik a' magok anyai nyelveken kívül legfeljebb még kettőt, 's azt is, tsak színültibe esmernek, de ha azok Europa, 's Asia nyelveit rendre, általható figyelemmel kezdenek vizsgálni; mindjárt más hangon beszélénének. Legyenek hát ezek tellyes tsendességgel, hogy ezen vizsgálodasaim nemzetem nyelvének soha legkissebb gyalázatjára sem válnak, mert ha a'rol gyanakodhatnám, minden papirossamat legottan Vulkánusnak áldoznám.

Háládatlan volnék ha meg nem emliteném itt az én két nagy érdemű Tudos Barátimat, Sándor Istvánt, ki Bétsbe ki-adott sok szép munkáival a' Magyar közönséget rég gyönyörködteti; és Dobrowszkit ki Prágába egy a' leg hiresebb nyelv tudosok közt. Ezeknek, kivált az elsőnek munkáiból, igen sok szókat iktattam be irásomba.

A' szótárban előforduló nagy betűknek jelentésit; mellyekkel a' nemzetek nevit megrövidítve akarom ki-tenni, itt alább betű rende szerint ki jegyzem. Más szókat pedig nagy betűvel azért nem irtam (kivéven a' Német Magán értöket); mert így a' Könyvnyomtato, hamarébb, tisztábban, és könnyebben nyontathatja.

	A Nyelvek laistroma.		Islandice.
A.	Anglice.	It.	Italice.
	Anglosaxonice.		Kalmukice.
	Albanice.		Kazulice.
Ar.	Arabice.	L.	Latine.
	Aramaice.	Lp.	Lapponice.
B.	Bohemice.		Livonice.
C.	Carniolice.	M.	Mogolice.
	Chaldaice.		Malthice.
Chr.	Chroatice.		Morduanice.
	Cimbrice.	O.	Ostiakice.
	Condinice.	P.	Polonice.
D.	Dalmatice.	Pe.	Persice.
Dn.	Danice.		Permice.
E.	Esthonice.		Portugallice.
F.	Finnice.		Rascianice.
Ga.	Gallice.	R.	Russice.
G.	Germanice.	S.	Slavice.
	Georgice.	Se.	Serbice.
Gr.	Graece.		Sinice.
	Gothice.		Sirjenice.
Hb.	Hebraice.		Syriace.
H.	Hispanice.		Suecice.
	Hollandice.		Sup. Saxonice.
I.	Illyrice.	T.	Turcice.
	Inf. saxonice.	Ta.	Tatarice.

	Tscheremissiee.		Vogulice.
	Tschuvaschice.		Votjakice.
V.	Valachice.	v.	vide.
Vi.	Vindice, Vendice.	l.	lásd.

**E' következendő kutfökből meritettem
mindent, valamit munkámba egybe
szerkeztettem.**

Szravnitelynije szlovari vszjekk jazikov v' narjetsii, szobrannije
deznitzeju vszeviszotsaisei oszobi. Otdjelenije pervoje, szo-
der'sastseje v'szebje, jevropejszkije i aziátszkije jaziki. Tsasz-
ty Pervaja, v' Szanktpeterb. 1786 Tsaszty Vtoraja 1789.
Ezen Orosz nyelven, 's betűkkel nyomtatott Szotárnak tzimje
Déák Nyelven így vagon:

Vocabularia lingvarum totius Orbis comparativa, Augustissimae
(Catharinae II.) cura collecta, Sectionis primae lingvas Eu-
ropae et Asiae complexae Pars prior Anno 1786, Petropoli
typis Joannis Caroli Schnoor, Pars secunda An. 1789.

Trotz Dictionarium Polonicum Tomis IV Lipsiae.

Deutsch Lateinisch und Ruszisches Lexicon, bey der Akademie
der Wissenschaften zum Druck befördert St. Petesburg. 1731.

Heym Russisch Deutsches und Deutsch Russisches Wörterbuch
Riga 1795.

C. Z. Wussin Lexicon tripartitum, oder Teutsch Lateinisches und
Böhmisches Wörterbuch. Pragae, 1742.

Dictionarium trilingve, hoc est Dictionum Slavonicarum, Grae-
carum, et Latinarum thesaurus, ex variis antiquis ac récen-
tioribus libris collectus, et juxta Slavicum Alphabetum in
ordinem dispositus, Auctore Theodoro Polycarpov. Moskuæ
1704.

C. Schrevelii Lexicon Manuale Graeco Latinum, et Latino Grae-
cum. Patavii 1752.

Das Russische Lexicon der Akademie, zu Moscau 1790. in 6
Bänden 4-to blos Russisch

Deutsch und Illyrisches Wörterbuch, zum Gebrauch der Illyri-

schen Nation, in den Königlichen Staaten. Wien 1790.
Kurzböck.

Magyar Grammatika, mellyet készített Debreczenben egy Magyar
Társaság. Bétsben a' Magyar Hirmondó Iroinak költségevel,
Alberti betüivel. 1795.

Dictionarium trilingve Carniolicum Germanicum et Latinum, Lai-
bach, 1782.

Glossarium Slavicum, in Supplementum Dictionarü Carniolicum,
• Viennae 1792.

Ardeffo della Bella Dizzionario Italiano Latino, Illirico, Vene-
tia, 1728. in 4to.

Franz Johann Tomsas vollständiges Wörterbuch der Böhmisch
Teutschen und Lateinischen Sprache mit einer Vorrede be-
gleitet, von Herrn Rector Joseph Dobrowszky, Prag, 1791.

Oestelii Harmonia Lingvarum Orientis et Occidentis, speciatim
Hungaricae cum Hebraea, ad explendum desiderium Erudi-
torum publicae luci exposita a Johanne Hlivaí zol. Hungaro,
Alumnorum Pannonum in Acad. Wittebergensi H. T. Biblio-
thecario. Wittebergae. 1746.

Beregszászi über die Aehnlichkeit der Hungarischen Sprache mit
den Morgenländischen. Leipzig 1796.

Otrokotsi Origines Hungaricae.

Verantii (Wrancics) Dictionarium quinque nobilissimarum Euro-
pae lingvarum: Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmaticae,
et Vngaricae, Venetiis apud Nicolaum Morettum, 1595.

Dictionarium Septem lingvarum; Latinae, Italicae, Polonicae,
Germanicae, Carniolicae, Hungaricae, Dalmaticae, 1605.
in 8vo.

Dictionarium quadrilingve, Lat. Hung. Boh. et Gern. Viennae
1629 in 16to.

Detsi Magyar Phoenix.

Du Cange et du Fresne Glossarium Medii Aevi.

Dictionarium Pariz Pápai.

Cornides Dániel Kézirásai.

Belosztenecz Gasophylacium, Illyrico - Latinum, Zagrabiae, 1740.

Jambressich Lexicon Latino - Illyrico - Germanico - Hungaricum,
Zagrabiae, 1742.

Micalia Dictionarium Illyrico - Latinum, Laureti, 1649.

Bocharti Hierozoicon.

Szabo Dávid Kisdéd Szotár. Kassán, 1792.

Sándor István Sokféle. XII darab. Bétsben 1808.

Sándor István Toldalék a' Magyar - Deák Szokönyvhöz. Béts. 1808.

Marton Josef Magyar Lexikon, Bétsben 1807.

Szlovar. Tomi VI. Ez egy Pétersburgba nem rég nyomtatott igen nagy Orosz Szotár, mellyben semmi más nyelv nints.

EPISTOLA AD CLAR. ET DOCT. VIRUM, D. DOCT. SAM.
GYARMATHI.

Missa a Joh. Christiano Engel.

Dum meritis tuis, de penitiori Lingvæ Hungaricæ et illius quæ eidem cum aliis Lingvis intercedit nexus cognitione, comparatis, hoc etiam, quod mecum benevole communicare voluisti opere, nova eaque non levis momenti adjicere intendis; quaeris ex me: an in eo Tuæ subscribam Opinioni, qua existimas Operis hujusce proprie Philologici tantum, usum etiam historicum et quidem pragmaticum haberi posse?

Nosti Vir præstantissime, me duplicis muneris curis pressum, variis, quas ob Literarum amorem experiri debui, acerbitatibus langvefactum, studiis meis delicias ruris et societatum urbanarum interponentem, tanti haud esse: ut a me responsum aliquod omnibus numeris absolutum, amplæ lectionis copiam cum styli elegantia et judicii exquisita acribia jungens proficisci possit. Itaque breviter tantum et levi calamo, rationes illas notabo, ob quas persuasum mihi habeo: Te tam in genere Historiæ Patriæ nostræ, quam in specie illi, quæ originem et progressum, adjuncta et impedimenta Culturæ Nationalis enarrat, præclara hoc Tuo opere subministrare subsidia.

Prioris adsertionis meæ fulcrum sit vel sequens Exemplum: Libro Tuo firmaretur denuo, si novo robore indigeret, Constantini Porphyrogenetæ et Anonymi Belæ Regis Notarii (cujus fide dignitatem recenter nonnulli, non impune tamen vellicare ausi sunt) in enarrandis antiquioribus Gentis Hungaricæ fatis auctoritas. Prior docet nos, Hungaros in Lebedia cum Chazaribus, populo

Turcico, ac vicino Russis Populo Slavico 20. annis habitasse (Vid. Diss. mea de Orig. Hung. Gentis 1791. p. 91.) Posterior variam Conditionem Slavicorum populorum ab Hungaris in Pannonia deprehensorum describit. Quidam, qui se sponte subdiderunt, instar fratrum ab Hungaris tractabantur, et in Expeditiones cum illis ducebantur (cap. 33). Aliis strenue quidem, sed non pertinaciter se defendentibus ipsae terrae, quas habitabant, jure proprio possidendae relictæ sunt (cap. 27). Plurimi tamen, qui vel perfracte nimis reluctati sunt, vel servili timore correpti se suosque abjecte dederunt, partim servitiis castrorum addicti, atque ad aedificanda talia castra, ubi nulla adessent, sine eo, ut ipsi compesci possint, adacti sunt, (uti cap. 40.) partim diversis servitiis mancipati circa tabernacula Hungarorum conservabantur (a). Bojoariorum Praelati et Nobiles Pontifici Joh. IX. questi sunt: Slavos adeo firmam cum Hungaris colere amicitiam, ut in omnium bellorum et praedarum societatem adsciscantur et barbam suam more Hungarorum tonderent (Timon Imago Hung. Cassoviae 1733. pag. 335). His ita praemissis non haerebimus ancipites in explicando illo, quod Libri Tui qualibet fere in pagina ante oculos nobis sistitur, phaenomeno; nempe tam multa vocabula Turcico-Tatarica et Slavica in Lingvam Hungarorum transivisse. Quod ad priora quidem attinet; qualia sunt: alma, arpa, kalpag, sapka, salavar, paputs, tyúk, kos, orozslány, majom, teve, szakal, finzsia, korom, kalauz, kapu, talyiga, tengely, sátor, buzogány, tsákany, balta, zside, bitsak, korbáts etc. (Cornidessii Genealog. p. 206) hactenus quidem e vicinia Turcorum, bellis cum osmanica Gente gestis, variarumque rerum commerciis et frequenti usu derivabantur: at nonnulla eorum, antequam Hungari Turcis in Europa contigui evasisissent a Chazaribus in Lebedia mutuo accepta fuisse (egr. Vocem Sátor) tum inde colligere posse mihi videor, quod egr. tentoriis adhuc in sedibus Asiaticis Hungari usi fuerint (b), tum quod eadem vox Sátor et plures similes a Tataris et Chazaribus etiam ad Russos aequè vicinos translatae sint. — Quod posteriores nempe voces

(a) Sunt Verba memorabilis fragmenti de Udvornicis editioni Chronici M. Réza adjecti.

(b) Papiliones inhabitandi mos Hungaris antiquissimus Otto Frising. ap. Muraterium VI. p. 665.

Slavicas spectat: difficile esset, de singulis earum fidenter pronuntiare, utrum a Russis Hungarorum in Lebedia vicinis, an vero serius a Slavis Hungarorum sociis et quadantenus subditis profecta sit. Nec a Slavis solis, vulgo *Slowaken*, hodiernis superioris Hungariae Incolis, nec uno eodemque tempore voces slavicae omnes in Lingvam Hungaricam suscipiebantur. Notum est ex annalibus patriis, saepe Principes nostros in aulis slavitorum Regum et Ducum moratos fuisse (egr. *Andream, Belam, Leventam*). Reges nostros uxores e' *Servia, Galicia, Principatu Kiowiensi* petiisse: cum *Almo* ipso *Coloniam Russorum* in Regnum intrasse, et circa oppidum *Oroszvár*, haudprocul a fluvio *Leitha* consedis- se, a Regibus nostris Ianitores Russos adhibitos (c) eisqne pagos *Nagy et kis Oroszi* repletos fuisse. Post clades, quas *Serviae et Bosniae*, ultimi Principes Christiani a Turcis tulerunt, multos *Bosniacos* immigrasse, quorum posterii hodie egr. *Senquicizium* in Comitatu *Posoniensi* incolunt; serius sub *Leopoldo I.* multitudinem *Servorum seu Rascianorum*, desertis Hungariae impopulandis et finibus defendendis valde utile refugium apud nos quaesivisse. Hungaros ipsos pro temporum adjunctis in *Galicia, Servia, Bosnia, Dalmatia, ipsaque Styria et Carinthia* imperasse. Facile igitur Historicus egr. illam Quaestionem extricabit: cur Voces quaedam nonnisi in *Dalmatica* non autem in aliis *Dialectis Slavicae* obviae *Hungaris* quoque adhaeserint?

Sed unde quaeso tanta adsciscendarum Slavicarum aliarumque vocum in sermonem Hungarum apud Majores nostros necessitas? Scilicet illi venatu ac piscatione victum quaeritabant (d) quotidianum. *Chazarum* societati et consortio asveti armentis quoque et armis operam dare incepere. Itaque liberos suos et servos equitare ac sagittare magna industria docebant (e). Non comedebant labores hominum sed carnibus et piscibus vescebantur (f). Verbo erant illi *Nomades bellicosi*, in ipsis suis expeditionibus magnam equorum et boum multitudinem secum

(c) *Hist. mea. Hung. T. I. p. 55.*

(d) *Annales Met. ad A. 889. et Regino.*

(e) *Otto Frising. ap. Muraterium T. VI.*

(f) *Anon. Belae Not. c. 7. Similis Descriptio Hungarorum Asiaticorum Secl. XIII. in fact. Ung. Magnae Pray. Ann. Vet. p. 518. Terras non colunt, carnes equinas, lupinas etc. comedunt, lac equinum et sanguinem bibunt. —*

ducentes (Leonis *Tactica* in Kollarii *Amoen.* I. p. 29). In eo consentiunt veteres Scriptores omnes: quod agriculturae, opificiorum et vitae urbanae prorsus expertes fuerint. Haec vivendi ratio conservata fuit, repetitis in Germaniam, Galliam, Italiam etc. incursionibus, eoque, donec interemtis in proelio Ducibus Leele et Bulcho exercitus sileret, non intrans ulterius in Germaniam contra Hungaros armatam et coadunatam (Kéza p. 74). Ab eo tempore quiescebant Hungari, finibusque suis inclusi, necessitate partim, partim vero exemplo Hospitum Germanorum et Coincolarum Slavorum, amplexis sacris Christianis ad mansuetioris vitae culturam traducti sunt. Hac occasione factum est: ut a quibus agrum colere, artesque exercere discerent, ab illis vocabula quoque ad designanda Agriculturae et Opificiorum objecta, Instrumentaque mutuo acciperent. De influxu Hospitum Saxoniorum seu Germanorum in culturam Hungarorum disseruit solide et fuse Ill. Schlözerus in criticis *Collectaneis* ad *Historiam Saxonum* in *Transylvania*: ad quem hac in parte Lectores relegamus. Opus hocce Tuum sat multa vocabula per Hungaros a Germanis repetita enumerat: egr. Ház (Haus) Kert (Garten) Piatz (Platz) Istálló (Stall) Palota (Palast) Ispotály (Spital) Torony (Thurm) tenta (Dinte), quae fere omnia, ad eas, quae in urbibus locum habere solent vitae commoditates, ornamentaque incipientis luxus referuntur. E contrario Slavica vocabula Hungaricis admixta pleraque talia sunt, quae agrorum, rudiorumque etiam in pagis necessariorum opificum labores denotant. Equidem Hungari in Pannonia ita res suas ordinaverant; ut Slavi et Germani plerumque in montes et valles agris et fodinis colendis aptas retruderentur, ipsi autem in planitie, ovibus et pecoribus ac equis pascendis accommoda considerent. Nomadicam vitae rationem Hungaris quasi ab origine familiarem fuisse, nihil magis probat: quam quod in Scriptis proxime elapsi adhuc seculi vox *marha* (h. e. pecora, grex pecorum) pro substantia seu facultatibus et fortuna hominis usurpata fuerit (g): quodve Hungari cuilibet gregum et cuilibet pastorum speciei proprium et quidem ex originali Hungarorum lingua petitum assignaverint nomen.

(g) Ő Felsége kösse magát arra, hogy senkit sem személynében sem Marhájánban impediet. x. Sylloge actorum publicorum pacis Viennensis 1790. 8. p. 14.

Egr. vox *Ménes* nonnisi de grege equorum, *csorda* de grege vaccarum, *Gulya* de grege boum adhibetur: idem observatur in nominibus Pastorum egr. *Kanász*, *Gulyás*, *Kondás*, *Csordás* etc. Cum tamen nonnulli Hungarorum juga quoque et valles inhabitare, et illi qui in planitie pecora pascebant, aucta populatione, vitam ex agrorum productis sustentare cogerentur, Hungari duriori labore Slavis potissimum Magistris vomere victum quaerere incipiebant. Hinc factum est ut Vox

Borona (<i>Ëgge</i>)	deduceret	a Slavico	Brana.
Barázda (<i>Ëurche</i>)	- - -		Brasda.
Ganéj (fimvs)	- - -		Gnoj.
Gcrebje —	- - -		Grablye.
Járom (jugum)	- - -		Járem.
Iga detto	- - -		Igo.
Kalász (spica)	- - -		Klas.
Kasza (falx)	- - -		Hosza.
Konkoly (<i>Unfraut</i>)	- - -		Kukoly.
Jászoly —	- - -		Jasli.
Szalma (stramen)	- - -		Slama.
Veder (amphora)	- - -		Vedro.

Slavorum Natio adeo a principio agricola fuisse dignoscitur: ut ipsi Germani vocem *Pflug* a Slavico *Plug* derivasse, a praeicipuis scriptoribus Germanicis censeantur (h). Vetustissimus Rutorum annalista Nestor refert: ob hunc duri laboris inveteratum amorem Slavos contemptui fuisse insolentibus armorum suorum successu et nomadico-bellicosis Avaribus adeo, ut Dulebii ipsi instar boum ab Avaribus praejungerentur. — Apud Hungaros vomer denotatur voce *Eke*, quod nescio per quam significatus permutationem a Germanico *Ëgge* originem trahere creditur. Fruges quoque nonnullas et terrae producta, ac animalia domestica Hungari primum in Europa et apud Slavos cognoverint, usumque eorundem oeconomicum didicerint. Sic egr.

(h) V. Leonhardi Beschreibung der Kreis- und Handelsstadt Leipzig. 1799. 8. pag. 6. et sequ.

Hungarice	Bab	Slavice	bob.
—	—	—	Kapuszta.
—	—	—	Kása (i)
—	—	—	Krupa.
—	—	—	Rjepa.
—	—	—	Rjedka. etc.
—	—	—	mjed.
—	—	—	Wosk etc.
—	—	—	Kokosch.
—	—	—	Schtschuka.
—	—	—	Matschka.
—	—	—	Szilva.

Agricultura arcto nexu post se trahit certum Oeconomiae, vix eque quotidianae ordinem, et opificia quaedam rudiora; egr. dum quis arat, otium non habet, ut bovem mactet, cujus carnes comesturus sit: plures itaque aratores id negotium uni deferunt, cui a Vomere vacat: isque macellum erigit et carnes (meszo. Slav.) vendit (árulni. Hung.). Mira sane compositione ex utroque orationis genere lanio apud Hungaros vocatur Mészáros, cum alias carnes nominentur Hús, et Husáros dici deberet. — Debet porro adesse aliquis, qui pro aratoribus instrumenta ex ligno praeparat, Slavice Stigar, torneator. Hungarice Esztergáros — vasa varia pro oeconomicis usibus paranda circulis indigent (Hung. Abronts - Reifen. Slav. Obrutsch) Ex asseribus (deszka Hung. et Slav.) parantur mensae (Asztal. Hung. Stol. Slav.). Adversus Coeli injurias arator vestibus tegitur; has parat textor (Hung. Takáts a Slav. tkatsch) Portéka (pannus) a portitze. Fiunt provisiones ciborum: lardum sale conditur (Szalona Hung. a Slav. Slanina), viscera Carnibus farciuntur (Kollász. Hung. et Russ.). Farina in massam convertitur (Tészta Hung. a Russ. tjészto) mediante fermento (Sauer Teig. Kovász Hung. a Slav. kwas). Lumen domui per fenestras immittitur (ablak Hung. a Slav. oblok). Absente agricola domus clavi (Hung. Kults a Slav. Kljuts) clauditur. Unus alteri fit domo et possessione vicinus (szomszéd. a Slav. sussed). Interdum vires refocillantur, in loco ad id destinato (Kortsuma Hung. a Slav. Krtsuma) mox vino, mox sic dicta aqua vitae,

(i) Notum est proverbium: Kása nem étel etc.

quae aqua mortis potius dici deberet, (pálinka. Hung. a Slav. palenka); bibitur autem ex scyphis (Pohár Hung. et Slav.) et fiunt colloquia (Beszed e Slavico). Ceterum a labore vacat, tum durante prandio (Ebéd. Hung. a Slav. Obéd) tum inprimis coena (Vatsora. Hung. a Slav. Wetschera, vespera). — Labores ipsi dividuntur per dies Septimanas; ex his dies Mercurii Slavis vocatur Szreda, Hung. Szereda. Dies Iovis Sl. Tehtwartek. Hung. Tsötörtök. Dies veneris Sl. Piatek Hung. Pèntek. Dies sabbathi Sl. Sobota Hung. Szombath Antiquioribus temporibus suscepto jam Christianismo Dies solis commercii post cultum Numinis exercendis destinatus fuit apud Hungaros, unde Dies nundinalis Vásárnap etiam nunc audit. Dies Lunae vocatur Hungaris princeps Septimanae (Hétfő) et Dies Martis ordine secundus (Kedd a kettő, duo). — Ad labores adhibentur tum famuli aere conducti (Hung. Tseléd a Slav. Tscheljad) tum bello subacti (Ráb Hung. rob. Sl.): in genere Servi (Szolga Hung. a sluga Sl.). Laboribus Servorum invigilat Dularchos (Ispány H. a Sl. Zupán (h)).

Slavi denique, quos Hungari in Pannonia deprehenderant, Christianis sacris addicti in ordinem redactae formae Regiminis Monarchici, Optimatum influxu temperati, assveti fuerunt. Non mirabimur itaque, si voces nonnullae ad Religionem vel vitae civilis ordinem (1) et Classes hominum spectantes a Slavis ad ethnicos antea, et Nomadico patriarchali regimine usos Hungaros translatae sint. Libros ipsos a Slavis appellare didicerunt: Könyv a Kniga. Bapismare Hungaris Keresztelni, a Slav Křtit — Kóma Hung. et Slav. compater. — Ex Slavorum Prosti (communis, obvius, inpolitus) factum est Hungarorum paraszt, rusticus; vocem vero, Zémian, quae apud Slavos nobilem, quasi terrae patriae filium autochtonem denotat, Hungari analoge reddiderunt per vocem Nemes, qui genus suum a remota antiquitate ducere potest.

Hungarorum Király a Slavico Korol (rex.) aperte descendit, quamquam dubium sit an Slavorum Korol non e Carolo Germanorum nomine confectum fuerit. Ipsa vox processum seu Littem denotans, per, recto deducitur ex Slavico prèa, et Kót ya-

(h) Primum hunc et originale Vocis Ispány significatum uberius vindicare, non est hujus loci.

(i) Ipsa Vox Ordo *rend* a slavico *reåd* descendit.

v e t y e (venditio plus offerenti) ex Slavico, predavanye na kiche vechye (Lexicon Belostenezianum art. auctio).

Non diffundar in plura exempla, cum ipse lector de singulis a Te allatis, ad quam vocum Classem pertineant, et quid adoptioni occasionem praebuerit, dispicere jam possit. Nec puto diu esse immorandum refutationi illorum, qui Nationi Hungaræ dedecori cedere existiment, quod tam multas voces et res a Slavico et Germanis accepit. Sane tales ab Historiarum studio multum remotos esse oportet. Quot vocabula Graeca Romani, quot Aegyptiaca et Phœniciaca Graeci, quot Latina Italica et Gallica Germani, quot Germanica Slavi ipsi non sua fecere? Nobilis Anglorum Gentis lingua tota quanta ex Germanica et Gallica conflata est. Ea est sapiens Providentiae Lex, ut Generatio a Generatione, Gens una ab alia Gente discat, ne unquam cultura humani generis prorsus intereat, ne id quod multo labore et ingenii applicatione constitit, rapaci turbine temporis abripiatur. Non puduit sane Anglos et Borussos, institutum genti nostrae ab initio ejusdem coevum, equitum scilicet levioris armaturae imitari. Eo vero esset omnibus viribus connitendum, ut nos quoque olim in pluribus rebus aliarum Gentium evadamus Magistri et Doctores!

Adjiciam potius unam adhuc reflexionem, quae mihi spem instillat fore, ut ex similibus genealogicis lingvarum disquisitionibus majoris adhuc momenti consecraria eliciantur. Qui fit quæso, quod tam multae voces in Lingva Armenica (quae ex veteri Phrygica orta esse Herodoto indigitante perhibetur) (m) Graeca, Germanica, Latina et Slavica consentiant? Quomodo se habet Graecum *horos* ad Slavorum *hora*; Graecorum *thygater* ad Germanorum *Tochter*: *méter* Graecorum ad Latinorum *mater*. Germanorum *Mutter*, Slavorum *Matjer*, Armenorum *Mair*; Latinorum *semen* ad Germanorum *Samen*, Russorum *Sziemenya*, Hungarorum *szem*? Graecorum *pus* ad Latinorum *pes*, Germanorum *Fuß*; Graecorum *pyr* ad Armenorum *hur*. Hung. *forr*, Germanorum *Feuer* (Plattdeutsch. *Fúr*) Latinorum *oculi* ad Slavorum *Otschi* et Armenorum *Atschk*: Latinorum *nasus* ad Germanorum *Nase* et Slavorum *Nos*; Latinorum *auris* ad Ger-

manorum *Dyt* : Graecorum *oinos*, ad Latinorum *vinum*, Slavorum *vino*, Germanorum *Weir* : Graecorum *navs* ad Latinorum *navis*, Armenorum *Nav*? Germanorum *Schwester* ad Slavorum *sestra*? verum quaerere in similibus facilius est, quam respondere: si quid majoris momenti in tali argumento praestitum fuerit, id certe viris tantae diligentiae, tantique acuminis, qualem Te mundus eruditus novit debebitur. Vale ex voto et dum faustis auspiciis coepta feliciter prosequeris, mei quoque interdum memor esse haud dedigneris. Scribebam Viennae Die 30. Augusti 1799.

A.

- A**ba, L. tela alba lanæa, pannus thessalonicensis, I. aba, haba, R. abá. V. haba.
- Abajdotz, L. frumentum duplex mixtum Sl, obidvojetz, obidvetz.
- Abajgatni, L. abigere.
- Abárló, L. crecocacabus, I. obar-nicza.
- Abárlani, L. rudicula agitare, G. abquerlen. Altslawisch. Wariti. kochen. Slov. Pol. obarit. ankochen, ansieden.
- Abétze, L. abecedarium.
- Abétzista, L. abecedarius.
- Ablak, L. fenestra, R. G. D. oblok. P. oblyok. Val. oblon: pajta-ablak.
- Abony, L. bononia.
- Abraham, L. abrahamus.
- Abrák, L. pabulum, B. P. D. obrok, G. Abreichung, præbenda, de-mesum.
- Abrazat, L. vultus, D. obráz, A' Komjáti Benedektől 1533bana fordított Sz. Pál leveleibenn mindenütt *ábráz* vagyon. V. obráz, L. abrado, abrasus, a. um?
- Abrazolat, kép, L. effigies, R. C. orazetz.
- Abrazolni, L. delineare, configura-re, R. obrazovaty. Val. obrazire, le motskolni, pirongatni.
- Abronts, L. circulus, R. obruts, P. obrecz, B. obruc.
- Abrosz, L. mappa, P. obrus, B. ubrusz, D. ubrus.
- Abruta, L. abrotanum, G. Abend-raute.
- Aczél. Slow. ocel.
- Adás vevés, L. mercatura, Tur, alis vevis.
- Adász, dühös, veszett, mérges, L. rabidus, I. beadásit.
- Adjutáns, G. Ga, adjutant.
- Admirál, tengeri generál, G. Ga, An, admiral.
- Ádia, L. idea.
- Admoneálni, L. admonere.
- Ado, L. tributum, Vind. oddaja, oddajanye.
- Aer, levegő ég, L. aer.
- Áfiom, L. opium, I. Maszlag, Ka-zalice, ašum.
- Afonnya, L. vaccinium myrtillus, avium poma. V. afine.
- Áfrika, L. africa.
- Ágár, L. vertagus, R. P. ogár. V. ogáru, B. oher. Graec, agreeo, venor, agra, venatio.
- Ágát kö, L. achates.
- Ágenda, Isteni tisztelet szabott ren-di, L. agenda.
- Ágens, fő ügyfajta, L. agens.
- Ággodni, régen irták, angodni, L. angi.
- Ágonizálni, vonoglatni, L. agoniza-re, spiritum trahere, Gr. agon, lucta.
- Ágoston, L. augustus, V. augustinus.
- Ágota, L. agatha.
- Agyag, lehetett régen argiag, L' argilla.
- Agyar, L. aper, mellynek agyara van.
- Agyék, lágyék, L. lumbus, S. ladria.
- Ákademia, fő iskola, L. academia.
- Ákasztok, V. ácatio.
- Ákásztó-fa.
- Ákaszt, Hebr. achaz, prehendit, cepit, haesit.
- Ákavita, L. aqua vitae, V. alcori-ta, G. akavit, Ga, l'eau de vie.
- Ákátzfa, ákászfa, L. robinia pseu-doacatia, Linn. Val. ácácia.
- Ákna, sobánya, I. salifodina, B. okno, ablak, mert az akna szá-ja egy kis ablakhoz hasonló. Az hordo szája is akna, 's a' du-goja.
- Áko, L. urna, mensura fluidorum, B. Sl. okov, R. okolo, V. ákau.
- Akol, L. caula, R. P. okol, se, okol-ni, B. okolek. V. okolu.

- Akkusör, bába doctor, Ga, accoucheur.
- Aktzessorium, L. accessorium.
- Aktzidentzia, L. accidentia.
- Aktor, L. actor.
- Aktivitás, L. activitas.
- Alabárd, G. hellebarde.
- Alabástrom, L. alabastrum, alabastrites, V. alabastru.
- Alagya, L. elegia.
- Alakor, L. alica.
- Alak, L. pupa, glaucoma, G. Gauckel.
- Alam, diszno alam, fertő, L. coenum, G. Schlam.
- Alamizsna, L. elemosyna, B. almuzna, P. ialmuzna, C. almoshna, I. almustvo, G. almosen, Graec. eleemosyke.
- Alamodi, L. novus modus, Ga, á la mode.
- Alamuzta, ügyefogyott, szegény, L. inops, I. alamustvo, *munus quod inopi datur.* Alamizsnából élő, alamuzta, vagy alamizsnás.
- Alamuzták háza, szegények háza, ispotály, L. elemosinaria, I. hisa, alamustva.
- Alattság, L. funis nauticus, S. licsák, liptsák, funis tiliaceus.
- Alba, fehér papiros, L. alba.
- Albis, pag. Trans.
- Albis vize, G. Elbe.
- Áldás, L. benedictio, V. öldássu.
- Áldom, áldani, L. sacrificare, G. aldov, aldujem, V. aldnesco.
- Áldomás, L. mercipotus, I. aldomás V. aldomásu.
- Áldozás, L. sacrificatio, immolatio oblatio, Vin, alduvanye.
- Áldozat, L. sacrificium, victima, aldov, kaldovina.
- Áldozni, L. sacrificare, immolare, Vin, aldovati, kaldovati.
- Álgyu, ágyu, L. tormentum. S. gyelo.
- Alca, L. alcea.
- Álkermes, L. coccinum, Ar, alkermes.
- Álkorán, L. alcoranus, Arab, al Koran.
- Aku, alkuszom, L. contractus, contraho, V. álkazesco, alkalom, accomodatio.
- Allodiátura, L. alodiatura.
- Alma, L. pomum, malum, Ta, alma, armud, Cl, alema, E, anna, R. armud, Pe, haiváh.
- Almáriom, L. armarium, B. almer, D. ormar, His. almario, V. almario, Ga, armoire, P. almarya.
- Alo! ale rájta! nosza neki! L. age! agite! Ga, allons!
- Álom, L. somnium, somnus, Hb. chalom, hhalom.
- Alzótzia, L. alsatia, G. elsas.
- Áltán, erkely, tornázt, folyoso, G. altan, I. altana, V. tarnatiu.
- Általag, L. Átalog.
- Ámália, L. amalia.
- Amazon, nemzetbeli, Graec. amazon, sine mamma, in mammis, mamma carens, L. amazon.
- Ambra, L. ambra.
- Ambrozia, L. ambrosia, Istenek eledele.
- Ambrus, L. ambrosius.
- Amen, L. amen.
- Ámiant, L. amianthus.
- Ámitani, L. seducere, Vin Chr. maniti, Sl. omaniti, obcoecare.
- Ámpolna, korso, L. ampulla, P. ampulka.
- Andalogni, L. miro modo intueri, G. ahnen, animo praesagire, Ahndung, praesagium. It. andare, ire, B. S. omaleti, omdlivati.
- András, L. andreas.
- Angelika, L. angelica.
- Angoly, L. anglus.
- Ángolna, L. angvilla, R. Se, egulja, G. aal.
- Angyal, L. angelus, V. ángeru, Gr. Angelos, B. andel, G. Engel, Hebr. amchal.
- Angyelika, festett fényes papiros, L. charta crassior liguris pictis adunbraita, suspicor nomen hoc ortum esse a papyro *Anglica*, vel *Anglicana*, siquidem Anglis prima hujus papyri, vel chartae pictae inventio tribuenda esset. Alii nugantur cum voce *Angelica*, *Angyal-bőr*.
- Angyina, L. angina.
- Anis, L. anisum, G. aneis, Gr. anethon.
- Ánslog, L. conditura vini, G. Einschlag.
- Antal, L. antonius, I. antol.

- Antal, antalko, átalag, R. antal, G. Antheil.
 Antikristus, L. antichristus.
 Antimonium, pizsgaltz, L. antimonium.
 Anya, L. mater, Tur, Pers, ana, Hebr. amam, anyám, kamsat, ama.
 Apa, L. papa, pappus, pater, Hbr. ab. kamsat, apa, Chr. japa, Gr. apfiis, appiis, apiis.
 Apad, L. decrescit, deficit, I. P. opada, B. S. aupad, upad, upadnuti.
 Apadni, deficere, Sl. paditi, fallen.
 Apoly, G. abfal.
 Apaika, patika, I. apotheca.
 Apátur, L. abbas, B. D. P. opat, I. abbate, Ga, abbé.
 Apátza, L. abbatissa, D. oppatieza, opattitza, S. opátka, I. abbadessa.
 Apellálni, L. appellare.
 Apostol, L. apostolus.
 Aplítán, oplitan, bizonyos kártya játék, It, neapolitano.
 Apolni, apolgatni, L. amplecti.
 Aprod, L. apparitor.
 Áprikálni, a' verőfényenn ülni, L. apricare.
 Aprilis, sz. György hava, L. aprilis.
 Apro, apros, L. minutus, Graec, abros, mollis, delicatus.
 Apsit, L. literae militum dimissionales, G. Abschied.
 Apsitos, L. dimissus, L. verabschiedet.
 Ár, L. subula, G. aale.
 Árad, L. crescit, turget aqua, I. radja.
 Arany, L. aurum, V. auru, Ga, or.
 Arasz, L. spithama, Pe, arisch.
 Aratás, orotás, ortás, irtás, L. extirpatio, messis, G. die Rode, die Rotte, das ausrotten, die Erndte, die Arndt.
 Aratni, aratok, orotok, ortok, irtok, L. extirpo, meto, G. ich rotte aus, ich erndte, B. D. R. I. orati.
 Arato, szánto-vető, földmives, L. arator, messor, ruricola, D. P. Se, orac, orats, B. worac, I. rataj.
 Árbotz fa, L. malus, derivatur vero a voce, arbor, D. arbor. jámbör, C. ambora.
 Arenda, L. arrenda, medii aevi latinias, I. C. P. arrenda, G. Ga, rent, die Renten, Pe, arrend.
 Arendás, L. arrendator, P. C. arrendarás, G. Renmeister.
 Árestálni, L. Aristálni.
 Árha, elő pénz, L. arha.
 Áritmetika, L. arithmetica.
 Áristálni, L. arrestare, med aevi lat, Ga, aretter, G. arettiren.
 Aristom, L. arrestum, med aevi lat, Ga, arrét, G. Arrest.
 Aristokrátá, L. Gr. aristocrata.
 Árkibuzérozni, agyona löni, Ga, arquebuser.
 Árkus, L. arcus, phylira, I. arkus.
 Ármáda, sereg, L. exercitus, Hisp. armada, G. Ga, armée.
 Ármányos, armás, L. armatus.
 Arnot, L. albanus, Ge, Tur, arnaut.
 Árnyciklo, ernyő, L. umbra, tegmen operculum, R. arnyéri.
 Árok, L. fossa, I. járak, S. sarok, jarok, Mogolice, ark. Vi Sl. Chr. jarek, Graben.
 Áron szakállá, L. arum.
 Árpa, L. hordeum, Turc, arpa.
 Arrondirozni, Ga, aronder.
 Ártikulus, tag, iz, rész, szakasz, L. articulus.
 Ártítsoka, L. cinara scolymus Linn. G. Artischeke.
 Áru, L. mer, Ge, Waare.
 Árva, L. orba, Graec, orphanos.
 Ásbest, L. asbestus.
 Ásitani, L. oscitare, C. sijati.
 Ások, L. aró, fodeo, agricolor, Se, pasu.
 Áspis kígyó, L. aspis.
 Assessor, L. assessor.
 Ász, aszok, aszalog, L. sicco, exsicco, asso, Gr. aró.
 Aszalt, L. siccus, aridus, Gr. ázaléos.
 Aszalni, L. assare, arefacere, I. ossusciti, usahnuti, V. usco.
 Aszáló, L. assatoria, vel exsiccatoria camera, Se, szusilo.
 Ászok, L. pertica, trabs, Sl. szókha.
 Aszszony, L. foemina, Hb. ischscha.
 Aszszonyotska, L. muliercula, Se, zsenotska, szamka, Pe zanka.

- Aszszu, L. assus, aridus, D. szuuh, I. ossuscen, usahnut.
 Aszszuság, L. siccitas, Se, szuzsa, D. szusa.
 Asztag, L. acervus, R. V. stogu, P. stog, B. stoh, Pe, asti, Sl. sztok.
 Asztal, L. mensa, R: P. stol.
 Asztalnok, L. dapifer, R. stolnik.
 Átalag, antal, antalko, L. quadrantal, G. Antheil.
 Átkozni, L. exsecrare, R. otkazaty, *denegare*.
 Átkozás, L. exsecratio, R. otkaz, *negatio, repulsa*. G. Acht, die Acht auf die Stadt legen, átkot tenni avárosra, átkot alá vetni a városot, meg átkozni.
 Atlatz, L. attalicum, G. atlasz.
 Atom, L. atomus.
 Atratzel, L. plantago, cynoglossa, B. gitrocel. V. troscotialu.
 Áts, ált, L. ascarius, architectus.
- Attakérozni, L. impetere, Ga, at-taquer.
 Atya, L. pater, T. Ta, ata, *Gothice*, atta, *Vasconice*, aifa, R. otetz, *Genitivus*, ottza, V. táta. Turc, Goth, ata, atta.
 Atzél, L. chalybs, V. B. S. ocel, D. oczily, Se, tselik, R. P. oszelka, V. ocielu, L. *acies, acus*, Ga, acier, It, acielo.
 Augustus, kis aszszony hava, L. augustus.
 Audentzia, L. audientia, Ga, audience.
 Austria, ostria, L. austria, C. estria.
 Ausztriga, L. ostrea, I. ostriga. Az, G. das.
 Azsag, L. rutabulum, Se, ozseg, I. oseg, oxeg, P. ozog, V. ojogu.
 Azsia, L. asia.
 Avánszirozni, Ga, avancer.
 Avatni, béavatni, L. initiare, S. auvod, ovod. uvod.

B.

- Bab, L. faseolus, R. bob, D. boh, V. bobu.
 Báb, bábólódni, báboskodni, Ga, babioles.
 Bába, L. vetula, obstetrix, D. P. B. R. V. bába, altes Weib, die Hebamme.
 Babir, L. laurus, P. bobek. (babir mag, bálfi mag, baccae Lauri) G. Lorbeer.
 Babona, L. superstitio, S. babona, P. babonni, Aberglaube, Zauberey.
 Babonya, pag. Trans, B. baba, vetula.
 Bátor, L. bavarus.
 Babotska, L. faseolus minutus, R. bobotsek.
 Babrálni, babirkálni, Sl. paprati.
 Babuk, bűdös banka, L. upupa, B. dedek, Pe, pobak, R. babuk, (terrestris lepus).
 Bádián, L. valeriana, G. baldrian.
 Bádog, L. lamina, Sl. B. platek.
 Bagaria, L. corium russicum, bul-garicum, I. bagaria, Se, bagrja *color purpureus*.
 Bagarus, babarus, L. bavarus.
 Bagazia, L. tela colore tincta, I. bagazia, G. bogasie.
 Bágázsia, porteka, bútor, motyo, egyetmás, L. impedimenta, suppellectilia, mobilia, Ga, bagage, C. pokasha.
 Bagoj, I. bubo, T. bajgus, Vin, babuj.
 Bagráts, L. urna, lebes, D. bakracich, I. bakracs.
 Baho, L. demens, R. bui, I. bahat, (*celatus, fastuosus*).
 Baj, nyomoruság, kűszködés, hartz, L. pugna, certamen, prelium, Gr. boe, D. P. R. boy, C. voj.
 Bajáztzo, G. hajazzo, I. pagliazza, a' bolondoskodo személy, a' komédiában.
 Bajnok, L. pugil, miles, I. R. boinik, boin, voinnik, V. vojnicu.
 Bajolok, kűszködöm, L. dimico, I. vojujem.

- Bájolok, büvölök-bájolok, L. incantare, R. baju, V. Bávolni, Bávolo.
- Bájolás, L. incantatio, I. bajanye.
- Bájos ország, L. bavaria.
- Bájos orszony, boszorkány, L. incantatrix, Chr. bajavitza.
- Bajusz, L. mystax, T. biucz, bijik, S. bayus, bavusz, B. fausz.
- Bak, him, L. mas, masculus, taurus, D. bak, G. Bock.
- Bak a' kotsi elejin, hátulján, mellynek négy lába van mint a' baknak. A' gerendából tsinált négy lábu szék, vagy pad, ez is bak. G. Bock.
- Bakatella, L. nugae, res nauci, Ga, bagatelle.
- Bakator, Ital. Bocca d'oro, Arany falat, a' minek kedves ízéről nevezték.
- Bakáts, L. carpentarius, Sl. bucháts.
- Bakatsin, L. linteum, subactum, Ga, bocassin.
- Bako, L. carnifex, B. pochof.
- Bakkants, L. crepida, calceus, R. basmak.
- Bakonista, sok elegyes portékákkal kereskedő, V. bakány, bakányie, portéka.
- Bakter, strázsa, örző, ör, L. custos, vigil G. Wächter, die Waech.
- Bál dohány, bál poszto, egy nagy kötés, vagy tsomo dohány, vagy poszto. L. mercium colligatarum fascis, G. Ballen.
- Bál, L. convivium, G. Gal. It. bal.
- Balamir, pag. Trans, in compositione mer et mir sunt quidem Slavica, pax, sed Bala est peregrinum.
- Balaton tava, L. lacus balaton, D. blatan, caenosus, R. bolotom, caenum, I. balatom. G. Plattensee.
- Bakázs, L. blasius.
- Báldrián, L. valeriana.
- Baletta, paléta L. schedula, G. hollett, pollet, Ga. billet. Sl. paleta.
- Balgatag, L. stolidus, Se, obolgatel, calumniator.
- Balha, L. Bolha, Windisch, holha, Sl. bloha, blecha.
- Balin, czethal, L. balena, Sl. bolen.
- Bálint, L. valentinus.
- Ballagni, L. lente progredi, Ge, wallen.
- Balog, Nomen familiae, B. blago, blag, felix, P. blogo, benedictus.
- Balta, L. parva securis, I. T. S. balta, Tur. baltadjys, baltál, tsákánt hordozó hajduk, török katonák, tsákányosok, P. barta, V. baltag.
- Bálvány, L. idolum, P. balwar, R. I. bolvan, V. bolovan, Hebr. baal, G. Götzenbild.
- Balzsamom, L. balsamum, Hebr. baal-schemen.
- Bán, L. dominus, banus, Cl. wan, uwan, D. baan, B. pan, supan, V. zsupanu.
- Bánda, muzsikások társasága, G. Bande.
- Bándერიom, L. banderium, latinitas med. aevi, I. bandiera, vexillum, Ga, panier, V. Pandur.
- Bandi, andrás, L. andreas.
- Bank, benedek, L. benedictus.
- Banka, pad, lotza, L. scamnum, G. bank, I. banki.
- Bánko tzédula, G. Banko zettel.
- Bánom, L. poenitet me, S. banujem, banom.
- Bántom, L. molesto, I. bantujem.
- Banya, L. vetula Sl. babina, baba.
- Bánya, feredő, L. balnaeum, V. baie, B. bañie, S. banne, It, bagno, R. banja.
- Bár, L. tantum, dummodo, I. bar.
- Baraboly, L. chaerophyllum bulbosum, G. peperle.
- Báránka, L. agnellus, S. baranca, B. beranec.
- Bárány, L. agnus, P. baran, B. beran. Pe, barah, R. baran, Genit, baranyi.
- Barát, társ, L. amicus, R. P. B. brat.
- Baratzk, L. persicum malum, S. bracha, B. broskew, D. prazkva, C. bresqua. Se, broszkv, P. beroszkwina, V. Pierseca.
- Barázda, borozda, L. sulcus, R. borozda, P. brozda, B. D. brázda.
- Barázdás, rovásos, L. striatus, D. brazdan.
- Bárd, L. ascia, securis, D. brádeva, S. bard, P. barta, G. Barte.
- Bárka, láda, szekrény, L. arca,

- R. It, barca, G. Barke, Ga, barque.
- Barka, bérke, L. julus, barbula, Sl. barka, barbulka.
- Barkotza, L. sorbum torminale, Sl. brekitza.
- Barlang, rejték, ol. vazok, L. hara, süle, barathrum, P. D. barlog, I. C. Se, herlog, Windisch, berlog, das Thierlager in der Höhle.
- Barna, verhenyös, L. brunus, bruna, G. braun, Ga, brunet, S. barnawy.
- Báró, zászlós Ur, L. bárd, G. Ga, baron, It, barone.
- Baroka, I. Paroka.
- Barom, L. pecus, brutum, C. para, Sam. Bochartus in Hierozoica, edit. 3 P. I. pag: 249: *Beir*, quomodo *jumentum* vocant Hebraei, Syri, et Arabes, unde et Baar, pro bruto homine in Psalmis, Proverbiis, et Jeremia occurrit.
- Bárométrom, L. barometrum.
- Bársony, L. byssum, Ga, bisse, I. C. barsun, Pe, abarsin, G. Ga, barchet, barchant, R. barkhat, Vi, barsan.
- Barta, bertalan, L. barthalomeus.
- Bartzagni, L. barrire.
- Barz, herz-barz ember, L. praepes, D. barz.
- Bassizálni, L. bassum canere.
- Bástya, L. propugnaculum, It, bastia, Ga, bastion, G. Bastey, B. basta.
- Baszárka, L. pera, Vi, biszaga, baszaga, Ga, besace.
- Batalion, Ga, bataillon.
- Batiz, Ga, batiste.
- Batka, (talám lett a' *Dutkábol*) V. Dutka, L. boscas, V. boskás, Sl. babka.
- Bátor, L. audax, Chr. batriv, Ga, brav. kalm, batur, keres, R. bodor.
- Bátorság, L. audacia, I. bátor, R. bodroszty, Hebr. batoach, securus, confidens.
- Báts, juhász, pakulár, L. custos orium, V. báciu.
- Bátsi, báty, bátya, L. frater, amicus, D. R. P. brat.
- Báty, bátya, bátsi, L. amicus, D.
- R. P. brat, Sl. R. bátyko, batusko.
- Batuta, oláh öntz, V. batuta.
- Bazsarozsa, L. peonia, C. bosurák, I. bosgjurak, bazsal.
- Bazsilicóm, L. basilicum, I. basulyek, V. bisiocu, R. vazzilka.
- Bazsilikom, barzsalikom, L. basilicum.
- Bazsiliskus, valami képzelt szárnyas kigyó, L. basiliscus.
- Bávolo, bájolo, bü-bájos, L. praestigiator, Se, obavatel, P. obawic, I. Bübájos.
- Bávolom, bájolom, büvolóm-bájolom, L. incanto, R. baju, Se, obováju.
- Bébiller, L. blattero, Ga, babillard.
- Bebitz, L. libutz.
- Béka, L. rana, Pe, pek, bag, T. бага, kara kourbaga, (*bufo*,) Hebr. buka, Tat, baka.
- Bekkenné, sütöné. (kolosvári szó) L. pistrix, G. Bekkerin.
- Béko, bilints, L. compes, H. bi-guela, Se, okov.
- Bél, L. intestinum, T. bel (*ren*). S. bále, P. biel, der Splint, Slow. bel, die Fette an den Eingeweiden.
- Belényes, Oppidum Hung, I. belénye, *dealbatorium*.
- Belind, bilind, L. hyosevamus niger. Sl. blean; B. bilyna, R. bjenena, G. bilsen.
- Belin, belénd, bölény, bölöny, belény, bölönbika, L. alces, G. Elend-thier, Auerochs.
- Béllyeg, billeg, L. nota, sigillum D. billégh, Se, beljega, bigljégh, Ga, billet.
- Bendérezni, spendérozni, vendégeskedni, bővön költeni, G. spendiren.
- Bendő, vastag bél, L. intestina crassa, ventriculus, D. bedra, *ilia*, It, budella, V. buduréti.
- Bénna, L. mutilus, mancus, It, benna, birotum currus truncatus, vel traha.
- Benedek, L. benedictus.
- Benkő, benke, benkes, benedek, bánko, bánk, sunt denominationes derivatae a *Benedictus*.
- Bér, der Lohn, und der Zins. Sl.

- ber, zber, P. bierz, die Einnahme vom slawischen beru, nehmen.
- Berbentze, szelentze, L. urna, vasculum, B. wodnice.
- Berbéts, L. vervex; Abl. vervece, V. berbéce.
- Berbitelni, L. balbutire, blatterare, mussa mutire, C. I. berbotam, It. borbottare, submissavoce recitare.
- Berdo, herdózni, G. wer da!
- Bereg, berek, nemus, G. berg, mons, Ga, parc, B. R. bereg, littas, P. I. breg.
- Berekenye, L. sorbus, S. berkynne, brekyne.
- Bérelni, L. mutuo accipere, R. bjerity, P. bierac, accipere.
- Béres, L. mercenarius, B. biric, lictor, Chr. birus, V. biris, S. hieres.
- Beretva, L. bortóva.
- Bereza, berezova, brázov, pagus Transylv. B. bereza, betula.
- Bereczk, L. borichius.
- Berhe, L. bracca, Ge, Glimbruch.
- Berivoi nomen viri, B. beriwoi Kämpfer.
- Berlin, L. herolinum, G. Berlin.
- Berke, birka, L. ovis laná crispá, C. berke, *mystax*. Syriace, barcho, caper, capra.
- Berve, pag, Trans, B. brwy, hrve, supercilia.
- Bérmalás, L. confirmatio, P. birmowanie, B. birmovanj.
- Bertalan, barta, L. bartholomeus.
- Bértz, L. jugum montis, vertex, G. Bergspitz.
- Berna várossa, L. herna.
- Bernát, L. bernhardus.
- Berzen, veressen festó forgáts, L. lignum Brasilicum, Ga, G. bresil.
- Bessenyő, L. bissenorum pagus, Pacinapitae, die Petscheneger, Katona III. 393. Schlözer Gesch. d. D. in sieb. p. 134.
- Beste-karafia, Básta, Karafa, Duces duo crudelitate erga Hungaros celebres, L. Bestia?
- Bestelen, L. obscoenus, R. bezdjelnik, *nebulo*.
- Bestelenitni, L. ignominia afficere, R. obeztsesztyt.
- Bestelenítés, L. ignominia, R. beztsesztytje, P. bezczesti.
- Beszéd, L. sermo, R. bjeszeda, D. bessjedenuje, bessjedda, P. besjada, V. beszádú.
- Bészédés, L. loquax, R. beszovnik, C. beszednek, advocatus.
- Beszédetske, L. sermuncula, R. beszjedka.
- Beszéllés, L. sermocinatio, R. bestovanyje, D. bessjedovanje.
- Beszéllek, L. narro, R. beszjuju, V. beszedueszko.
- Beszzerika, tenplom, Gr. basilike, V. beszerike.
- Bészinieli magát, L. insinuare se. Beszétktez, I. Bisztritze.
- Beta, betuská, erzsébet, L. Elisabetha, B. béta, bétuska.
- Beteg, L. aeger, D. betexni, V. betyág, Vin. betek, betes, betesliv.
- Betegedni, L. aegrotare, langvescere, C. betegujem.
- Betegség, L. morbus, D. betegh, C. beteg, I. szuhi beteg, *phthisis*, aszszu betegség.
- Bétonika, L. betonica.
- Bets, höts, L. valor, T. butsuk.
- Béts, L. Vienna, Austriae, T. I. betsch, Vide conjecturam Bardosy Nobilis Scepusiensis de hac denominatione, in pag 167, libri intitulati: Berzeviczy de industria et commercio Hungariae, Leutschoviae. 1797, ubi ille ait: Vienna Alkaidi, Adalberto Ostrichiae Comiti nuptae, a Stephano Rege in *pretium dotis* collata, eodem significatu retento, populariter *Betschey* (Turótz c. 57) nobis Béts, v. *Bécs*, appellari consuevit, quasi diceret: Lakodalmi *bets*, Lakadalmi ajándék. Hebr. Buts, betses, preciosus.
- Betsmelleni, L. dehonebare, G. beschmieren.
- Betze, kutajátska, L. catulus, G. bätze, Se, pesz.
- Betze, pag, Trans.
- Betű, Hebr. beth, nomen literae, B. Graece, beta.
- Bezded, bezdet, pag Trans. B. bez, prples, infans.
- Bibas, pímasz, L. hebes, Vin. baszt.

- Bibelöldni, bibelödés, L. minutias tractare, Ga, bimbelot.
- Bibe, bibi, L. vulnus, Va. huba.
- Biblia, L. biblia, Graec. biblog, billion.
- Bibliotéka, L. bibliotheca, Graec. bibliothéke.
- Bibor, L. purpura, Ga, pourpre, Gr. porpyros.
- Bibula, szitato papiros, L. bibula.
- Bigolyo, bolyo, golyo, L. bacca, Ga, bigarreau, cerasum cordiforme.
- Bigot, L. hypocrita, Ga, bigot.
- Bihal, L. Bival, Bihaly, R. Slow. bywol.
- Bihar havassa, L. alpes Bihar, D. vihar, *turbo*, *nimbus*, In alpi-bus nimbi, et turbines sunt frequentissimi.
- Bik, bük, L. fagus, P. B. buk, G. Buche.
- Bika, L. taurus, B. R. P. bik, *Accusat*, bika, Sl. byk, Turc. buga, Ge, Bock, Ga, bouc, hircus.
- Bikla, L. toga muliebris, cyclas, Vi, kikka.
- Bikátska, L. juvenis, V. bitsok.
- Bikátza, pag, Trans. Tatár bika, B. P. R. bik, taurus.
- Bilét, tzedula, L. schediasma, Ga, billette.
- Biliárd, G. biliárd, Ga, billard.
- Bilints, L. compes, Sl. blinkáts, blintsák.
- Billegni, L. bilancis more in utramque partem oscillare, It, bilico, kétfelé függés.
- Bilikom, L. poculum saluatorium, G. Willkommenglas, Sl. vilkom.
- Bimbo, pimpo, L. gemma arborum, Sl. pupa, B. paupe, It, bimlo, pulcher parvulus.
- Bindász, a' kádár vasszerszámja, G. Bindeisen.
- Birka, l. Berke.
- Bir, biro, jo maga biro, erős, Hebr. abir, robustus potens.
- Biro, L. judex. Vide conjecturam Belú de hac voce: Adparat ad Hist. Hung. pag. 228 not. b. *Bitolus*, vel *Bitochus* idem fuit, qui hodie judex, Nobilium, cujus munus erat furum atque latronum causas ad pedes Comitum discute-
- re, In variis locis dicuntur *Bitoli*, *Bitoci*, *Bitochi*, regales, forte a voce hungarica: *Birák*. B. biric, *Victor*. *Serbice*, szobiratel de nezs nik po borov, coactor, executor, quaestor.
- Biro, Ga, bureau.
- Birotz, Tot, birovitze.
- Birság, L. biragium. mulcta, taxa, census, impositio, D. I. bir.
- Birságolt, negbüntetett, L. mulctatus, I. Birsasen.
- Birs-alma, L. cydonia mala, P. vis, bis, a Germanico birn. Germani olim dicebant Bisamapfel.
- Bisziok, bazsilikom, L. basilicum I. basulyek, V. bisiocu.
- Bisztra, L. torrens, B. bystry, bystra, pag. Trans, l. Bisztritze.
- Bisztritze, *Besztertze*, *Bisztra*, multa loca nominatur hoc modo in Bohemia, Moravia, et Transylvania, quae ad torrentem ex alpi-bus ruentem sita sunt, significat torrentem, bisztritiz.
- Bitang, L. vagabundus, I. Se, bitanga.
- Bitofa, mellyhez a' tilolt kendert tsapdossák, Se, bitel.
- Bitolni, rontsolni öszve törni, Sl. bitunek, pecus mactandum.
- Bitskia, bitsak, L. culterflexilis, Turc. bitsak.
- Bival, bihaj, D. bival, C. bivovla, buwol, P. bawol, R. búivol, V. bibolu, Ga, buffle, G. Büffel. *Latine*: bubali, bufali, bufili, boves silvestres.
- Bodé, deszka alkotmany, G. Boden, Schuppen.
- Bodi: baho, eszelős. bango, L. insipiens, D. budala.
- Bodnár, kádár, pintér, L. doliarus, victor, B. bednar, R. bortsar, P. bednarz, G. Büttner, Wagner.
- Bodola, pag. Trans. B. vodolei, Wasserman.
- Bodon, bodonka, herbentze, általag. L. mulctra, vasculum, urna, G. Boding. R. Se, vodonosz, podonnik, I. bedény, B. wodnice, Ga, bidón, Vi. bedem.
- Bodon, L. vidinum.

- Bódorgo, keringő, koborló, L. va-
gabundus, R. brodjaga.
- Bodrog, fluvius Hung. B. bodro, B.
munter.
- Bodza, Passus Bodza, vel Bozza in
Trans. I. Borza, P. bez, Slow.
baza.
- Boér, bojér, L. bojarus, nobilis
valachus.
- Bogár, L. insectum, R. bagor,
uncus.
- Bagát, pag. Trans. B. V. bogat,
dives.
- Bogata, pag. Trans. dives in foe-
minino.
- Bogats, pag. Trans. B. bogac, bo-
hac dives, helluo.
- Bogáts koro, L. carduus, S. bod-
láts, bogyets.
- Boglár, L. bulla, dragma, nodus,
Ga, boucle, buclier, I. buglyar.
- Bognár, kerekes, L. carpentarius
faber, Ge. Wagner.
- Bográts, bagráts, L. lebes, D. ba-
kracich, I. bakraes, Chr. bagráts.
- Bogyo, L. bogislaus.
- Bogyolat, I. Patyolat.
- Bogyo, buga, bolyo, guba, gubo,
gubats, L. bacca, Vin. bobeka.
- Bojtos poszto, L. pannus villosus,
Ge. boy.
- Boja, bolya, pag. Trans. B. boj,
prelium.
- Bojászás, keresgélés, L. investiga-
tio, R. bojazn, *trepidatio*.
- Bojászni, L. investigare, R. boja-
ziszja, *trepidare*. D. boyatisze.
- Bojtórjány, L. bardana, D. tarnya,
vepres, olim bojtos tarján, bur-
ján Rasc. tarn Ge. Dörn.
- Bokály, L. pocale, poculum, P. R.
C. bokal, It. boccale, bocal, bo-
cail.
- Bokor, egy tsomo, kötés, rakás,
L. fasciculus, I. bokor, par, quod
in unum fasciculum pertinet.
- Bokor, L. dumus, Sl. krov.
- Bokréta, L. sertum, Ga, bouquet,
S. bokreta.
- Boldizsár, L. balthasar.
- Boldog, bódog, L. felix, B. blago.
- Boldogitani, Sl. blakoszlovit, V.
blágoszlovit.
- Bolgár, L. bulgarus.
- Bolha, L. pulex, R. blokha, B. ble-
cha, C. bovha, D. buhha.
- Bolhás, L. pulice abundans, C. bov-
hast.
- Bolond, tébolyodott, homlott, ö-
rült, eszelős, gabógyás, L. stul-
tus, B. blaud, G. blöd, I. blud-
nik, *deceptor*, *traductor*, R.
boltun, *nugator*, V. botund, D.
budala, Ga, fol, *cimbrice*, fol,
A. fool, It, fola, Vin blod, blud,
error, aberratio.
- Bolondos, L. insipiens, delirans.
- Beléndes, *lascivus*, Komjáti Be-
nedek, az 1533-dikbeli Sz. Pál te-
veleiben Belénd, vagy bilind mag-
gal meg bolondított, megbeléndé-
zett, melytől az ember megbo-
londul. Mélto meg jegyezni, hogy:
bolond L. stultus, blina, G. coe-
cus, bland, Val, cicur, blandus
H. nyájas, mind egy kutfőből
származtak, ugy a Német, blen-
den, a' Frantzia blond, fejár,
fényes, szemfény vesztő, tsalárd,
nyájas, tetemuta, baho, baho-
kás, jádzi, vigyázatlan, vak, kö-
zelítő értelműek.
- Bolsed, pag. Trans. R. bolsi, major.
- Bolt, boltozat. bolt-hajtás, L. ca-
mera, It, volta, D. bulta, botu,
C. volta, I. bota, V. balte. Ge.
welfte, gewölfte, wölben, Bude,
Ga, voute, boutique.
- Bombi, agyu golyobis, Ga, bom-
be, Ge. Bombe.
- Bonfordi, L. vanfridus.
- Bongás, zengés, L. bombus.
- Bor, L. vinum, Albanice, ber, ver,
Kalmukice borv, est potus ex
lacte. Indi ex palma Borasso no-
minata vinum parant. Botrus,
gerezd.
- Borbára, borbála, L. barbara.
- Borbát, serény, derék, deli, dí-
szes, ragyiva, L. praestans, ex-
cellens, idoneus, V. barbát.
- Borbély, L. barbitonsor. Ga, bar-
bier, Ge. Barbierer, B. barwir,
P. barbirez.
- Borbolya, L. berberis.
- Borda, L. licium, v. pecten, D.
bardo, Vi. C. berda, *Weberbaum*,
S. brdo, Chr. berdo.
- Bordély-ház, karvák házá, Iatrek

- barlangja, Ga, bordel, It, bordel-
lo, Ge. Bordell, T. burdur, C. bur.
- Bornyú, borjú, barnyu, tehén-fiu,
L. vitulus, Pe, barna, parna,
filius, Gothice, barna, *Sæc*,
barn, *Icelandice*, börn, *Anglo-*
Saxonice, bearn, *Chaldaice*, *Sy-*
riace, bar. Albanice, bör, Hb.
ben, Maltice, bin, Sl. brnyo.
- Borok, boroka, fenyőbors, L. ju-
niperi, Sl. bor, borik, Sl. P. R.
bovowka.
- Borona, L. occa, scepæ, trabs
cylindrica subtilior, R. Borona,
P. brona, obrona, B. brany, S.
brana.
- Boronálni, L. occare, R. boronoi.
- Borosta, etset, L. seta, Ge. Bürste.
- Bórostyán, L. hederæ, syringa vul-
garis, D. barstran, barsctan, S.
B. brectan, I. berslyan, Pe, bar-
schan.
- Boroszlo, L. vratislavia, Ge. Breslau.
- Berotva, beretva, L. novacula, S.
B. R. D. C. britva, britvu.
- Borotválo, L. barbitonsor, R. bor-
dobrei.
- Borozda, I. Barázda.
- Bors, L. piper, D. papar, V. pi-
pér, B. pepers, P. pieprz, Ge.
Pfeffer.
- Borso, L. orobus, pisum, orbes,
Ge, arbes, erbes, D. proso, P.
B. proso milium.
- Borz, L. taxus, R. barsuch.
- Borza, L. sambucus, D. baaz, B.
bez, R. buzina, S. beza.
- Borzva, pag. Trans. R. borzo, cito.
- Bospor, bosporos, L. alliatum, Ge.
Knoblauchbrühe, C. bospor.
- Bosznya, bosznyák, L. bosnia, bos-
niensis.
- Boszorkány, L. saga, D. bahornit-
za, Pe, bozorkan, *magi*, S. bo-
szorka, Ge. Bösergeist.
- Boszsankodo, L. injuriosus, D.
bezzakonon, biszán, *ravidus*, P.
bezzakonay.
- Boszsantani, L. injuriare, D. bisz-
novati.
- Boszszu, L. rabies, D. bijsz, P.
boztwo, B. bozszwj, *namen*, Is-
teni boszszuállás.
- Boszsuszág, L. injuria, D. bezza-
konye.
- Bot, fustély, husáng, páltza, L.
fustis, D. báh, Se, bit, I. V. bó-
ta, C. bavta, L. pedum, Ga, bá-
tón.
- Botóka, botiko, butyiko, bitofa,
páltzáska, páltziko, L. batillus,
P. patyczka, R. mutowka, D.
motika.
- Botolo, L. fustigator, Se, bitel.
- Botos, L. sculponea, calygae, ti-
bialia, R. podosva, Ga, les bot-
tes, B. bota, boty.
- Botsánat, L. venia, D. puschyenye,
odpuschyenye.
- Botsárd, Pagus Transilvaniae, R.
botsar, doliarius.
- Botska, bodonka, hordótska, R.
botska.
- Botskor, L. solea, calceus rustico-
rum levis pero, P. bocik, Ga, les
bottes, I. bicçva, buzér.
- Bozsér, L. rubia tinctorum, C.
brozh, Se, bozsija, foenum grae-
cum.
- Bozza, bodza, borza, L. sambu-
cus, B. bez.
- Brád, Oppidum Comitatus Zárand
in Transilvania, D. braad, *arx*,
B. brada, barba.
- Branitska, pag. Trans. B. brana,
porta urbis, braniti, defendere.
- Brasso, L. corona, Ge. Kronstadt.
- Bráza, brázova pag. Trans. B. braz-
da, sulcus, bereza, betula.
- Bréve, Pápa párantolatja, L. breve.
- Brigaderos, Ge. Ga, brigadiere.
- Brilliánt, L. adamas ad formam pó-
lyedri politus, Ga, brillant.
- Brinza, turo, L. caseus salitus, et
malaxatus, V. brinze, P. brynd-
za, Ge. Brinse, Brinsen-käse.
- Bróndza, L. caseus breznensis, bu-
renda, Ge. Brinsenkäs, I. Brinza.
- Bú, banat, L. moeror, afflictio,
D. buka, *tumultus*.
- Buba, báb, alak, L. pupa, Ge. Pup-
pe, Kinder-puppe, Ga, poupée.
- Buborék, L. bulla, B. bublinka, Vi,
puhor.
- Bubolyitska, L. bulbus.
- Buda, L. scena, Ge. Bude, B. puda,
bauda, P. buda, *tentorium*, S.
budar, Ga. boudoir.
- Buda, L. buda.
- Bufti, ostoba, hárdolatlan, Turc,

- mufi, a' Törökök Fő Papja, a' ki igen bugyogos bufti fövel van fel kontyolva.
- Bűg, galambbug, L. columbarium, B. banka, holubi banka.
- Buga, szem-buga, tsere-buga, L. nodulus globulus, R. pugovitzá.
- Bűgni mint a' diszno, Kanozni, L. suum modo coire, B. bugneti, *luxuriari*.
- Bugyogni, lotsogni, It; bugiare, mentiri.
- Buja, L. luxuriosus, S. buják, Ge. bull, Sl. bulo, R. bujny, grob.
- Bujáság, L. luxuria, Pe, buja.
- Bukni, L. prolabi, Ge, sich búcken.
- Bukova, Pagi nomen in Com. Hunyad in Trans. C. bukove, *fa-ginus*.
- Bulla, Pápa parantsolatja, L. bulla.
- Bunda, L. pellicium, S. bunda.
- Bunko, tremo, görts, daganat, L. tumor, C. bunka.
- Bunkos bot. L. fustis, Vi, bunkam, verbero.
- Burger, L. civis, Ge. Burger.
- Burján, L. herba inutilis, R. buldirjan, I. Bojtorján.
- Burkus, burgus, L. brandenburgus.
- Burnyesz gabogzi, bolondos, Ga, hourlesque.
- Burok, burka, hojag, mellybe a' gyermek 9 holnapig az annya méhében él, L. ovum uterinum, P. R. burok, *Genit plur*, burka.
- Búsitni, L. moerore afficere, D. bucsiti, *tumultuari*.
- Buta, büszke, nyalka, kényes, kevély, hetyke, negédes, goromba, L. brutus. P. buta, *saperebia*, G. butte, Ga, rebuté.
- Butelia, L. lagena, butinia, Ga, Ge. bouteille. L. butellarius. buticularius, pincerna, v. Putton, It, bottiglia.
- Butor, bútyor, L. bulga, S. Vi. butora, butura.
- Butsu, bultsu, boltsu, L. peregrinatio religiosa, poenitentia, Ge, Busze, V. bults, nundinae, Sl. put, Vin, bozsi-pot.
- Buza, L. triticum, *olim*: bugza, a *Scitharum boghá*, *Mogolice*, budza, Sl. bozse, bozsidar.
- Buzér, I. Bozser.
- Buzditani, L. animare, stimulare, D. uzdihati, *suspirare*.
- Buzdogány, L. clava, P. buzdygan. T. buzdogan, D. buzdohan, B. buzykan, C. buzdihan.
- Buzgo, L. ardens, D. uzdah, *su-spirium*.
- Buzogás, fővés, forrás, L. effervescentia, ebullitio, R. puzir, *bul-la aquae ebullientis*, Ga, boullionnement.
- Buzogány, I. Buzdogány.
- Bő, bőv, bév, L. amplus, Sl. bivni.
- Bőltesség, L. sapientia, Se, vol-sevsztvo.
- Bőltő, L. cunae, S. belcou, Ga, berceau, Tu, betschik.
- Bödöny, kutkáva, kutköpü, L. ora putei, I. bedény, *cadus*.
- Bögök, L. boo, G. boao.
- Böjt, L. jejunium, D. pooszt, V. poszt, Ge. faszten, B. püst.
- Bölts, bölch, L. sapiens, Se, R. S. wolchw, *magus, augur*, F. welho.
- Bömbölni, L. bombillare, boare.
- Bör, bür, L. corium, cutis, T. deri, Graec, Bűrsa.
- Börvény, börvényke, L. vinca per-vinca, Ge, Bärwinkel.
- Börtön, L. carnifex, Ge, Büttel.
- Böszörmény, Bulgari vocantur in Annalibus Russicis *Besermeni*, Bulgari enim sunt Mahomedani, qui non tantum circa Belgradum, sed in variis Hungariae locis sub nomine exoso Ismaëlitarum, et Saracenorum habitant. Vid. Schlö-zerer Gesch. d. Teutschen in Sieb. p. 187. Ab his Besermenis orta nifallor denomina'tio Oppidi Böszörmény; Verisimile est, quod Böszörmény seu Besermeni, ex muslim Mahomedanus ortum duxit.
- Bübajos, büvölöm-bájolom, L. incantator, Gr. Bebaios, fortis, firmus securus. I. Bävolum.
- Büdös, L. putidus.
- Bük, bik-fa, L. fagus, R. B. buk, Ge. Buche, D. C. búkva, P. bukiev.
- Bulletin, L. bulla, Ga, bulletin.
- Bűn, L. peccatum, R. P. V. vina, I. búna, *seditio*.

- Büntetés, L. poena, proscriptio, anathema, Ge, Bann.
 Bűszke, L. superbus, insolens, B. pycha, pussny, Ga, brusque, szes, les, mint minden büszkék, Ge, bös. Bűz, bűzös, bűdös, roszzszagú, L. foetidus, malus odoratu, Hebr. beosch, Ge. bös, It, puzza, puzzo.

C.

Császár, L. Caesar, B. cysarz, R. car.

D.

- Dagadni L. augeri, multiplicari, Hebr. daga.
 Dajka, L. nutrix, C. D. doyka, V. dojke, B. dogka, Pe, daiki, T. daje.
 Dajna, dudujna, L. foemina corpulenta, Sl. dojna, mulgibilis, It, donna.
 Dákos, hegyes tör, L. pugio, sica, Graec, dakos, morsus, Ga, dague, Ge, Dolch.
 Dali-termetű, ékes, diszes, L. formosus, praestans, T. déli.
 Dáma, L. domina, matrona, Ga, dame.
 Dám-vad, L. dama, It, daino, daini, Ge, Damhirsch.
 Dán, L. danus.
 Dandár, L. medium exercitus, ubi fertur vexillum, I. dundár, G. Standart, Ga, etendard.
 Dániel, L. daniel.
 Danolni, L. cantare, Cl. dunlachu.
 Dános, pag. Trans. L. dionysius.
 Dántes, G. dantes, tsupa játtzo pénz.
 Dantzia, L. gentiana.
 Dantzka, L. dantiscum, R. P. danska, Ge. Danzig.
 Dara, L. granum, T. dari, ptisana.
 Darab, L. granum frustum, R. drob, B. drobwy, minutus, drobny, V. daráb.
 Darabolni, darabolt, L. minuere, minutus, B. drobiti, V. zdrobit, I. droben.
 Darabont, L. satelles, Ge. Trabant, D. B. drabant.
 Darabos, L. asper, Ge, derb.
 Daraszlo, doroszlo, kapa, gyalu, L. rastrum, dolabra, Ge. Grundhobel, R. dorozsnyik.
 Darázs, L. vespa, T. ari, iehanyarysi, B. wrssen, tabanus.
 Dárda, L. hasta, jaculum, B. I. darda, It, dardo, Ga, la darde.
 Dárdás, L. doriphorus, B. dardass.
 Darotz, zeke, Tu, daroytze, tela rudissima.
 Daru, L. grus, Se, 'sdral, 'suravl, S. sarab, P. zorawek, Pe, torna, T. turna.
 Datzos, tántzos, Ge. Danz.
 Déák, diák, L. diaconus, Gr. diaconos, Se, R. I. diak, B. ziak, V. diacu.
 Déákul, L. latine, D. diacky.
 Debella, nagy magos leány, L. puella excessive magna, B. debeli, magnus, V. dabilla, könnyen engedő Kurva. Ras debela.
 Deberke, L. vas ligneum, urna, B. debernicze, Se. d'iba.
 Debretzen, Civitas Hung. S. dobraztena, bonae nundinae, B. dobrocinny, dobrorecenj, benignus.
 Déd, der Ahn. Slow. R. djed, P. dziad.
 Degett, degenet, dohot, Kulimai, szekérkenő, L. axungia, R. degöt, dogat.
 Dékány, L. decanus.
 Déklinátzio, L. declinatio.
 Deklinista, L. declinationem discens.

- Dékrétom, L. decretum.
 Dél, L. meridies, R. den, *dies*, pol-
 den, *meridies*.
 Deli, dali, L. pulcher venustus de-
 liciosus, Ga, delié, Tur, déli-
 dali termetü, ékes, diszes.
 Déliberátom, L. deliberatum.
 Demecz, L. damascenus.
 Demeter, L. demetrius.
 Demjén, L. damianus.
 Dénes, diénes, L. dionysius.
 Denevér, L. tenebrio, l. Tenevér.
 Derék, törzsök, L. caudex dorsum
 truncus. S. driek, D. hrek, V.
 driku, Ge. Oberleib.
 Derekas, L. praestans, Sl. drietsni.
 Deres, mellybe lefektetve páltzáz-
 zák a' rabokat, Sl. djeretz, der-
 holetz.
 Dereje, el vagdalt téstás étel, L.
 laganum, I. derenye, *laceratio*.
 Derétselni, l. Terétselni.
 Dermedni dögleni, nyúzásra jutni,
 L. crepare, Graec. derma, *bőr*,
 a' kinek a' bőrit le huzták, meg-
 dermedt.
 Derzs, pag. Trans. B. derzsawetz,
 dominator, der'su, teneo.
 Dertze, lisztes korpa, L. furfur,
 V. teritie.
 Despota, kegyetlen úralkodó, Graec.
 L. despota.
 Deszka, doszka, L. asser, I. dész-
 ka, D. daska, P. B. deska, R.
 doszka.
 Deszkátska, L. assercula, R. dosz-
 tsztska.
 Détzember, karátson hava, L. de-
 cember.
 Dézma, L. decima, S. dezma, I.
 desma, V. diesme.
 Dézsa, L. mulctrum, G. desen, C.
 desha, D. dixá, B. dijzka, Dizse,
 Vi, diezsa.
 Déva, oppidum Transilvaniae, I.
 deva, devicza, *Virgo*, P. djeva,
 thaumaturgá.
 Devaj, L. dissolutus, devius, de-
 via, Sl. diwy, diki.
 Diadalmas, L. diademate cinctus,
 scilicet: *victor*.
 Diadalom, L. diadema, tanquam *vi-*
ctoriae signum.
 Diárium, naplókönyv, L. diarium.
 Didrik, L. dietericus, Ge. Dietrich.
- Difámálni, L. diffamare.
 Dij, L. sacramentum, homagium,
 Ge, Eid.
 Diktálni, L. dictare.
 Dilettáns, G. Ga, dilettant.
 Dinnye, L. pepo, cucurbita, Slow.
 P. dinya, R. dinja, C. dina, Pe,
 Turc, hinduane, quia venit ex
 india. B. kdine.
 Dio, divo, L. nux, Tu. dgeviz,
 dschuz.
 Diploma, függő petsétes levél, L.
 diploma.
 Disputálás, kételkedés, L. dispu-
 tatio.
 Ditsekedés, L. gloriatio, I. dichenye.
 Ditsekedni, L. gloriari, D. ditsi-
 tisze.
 Ditsekedő, L. gloriosus, jactator,
 R. ditsáti, Sl. ditsen.
 Ditséret, L. gloria, D. dika, It,
 diceria, oratio, concio, sermo,
 Chr, djika, V. dicala.
 Diván, török Kanape, G. diván.
 Divánkozni, L. iudicium, consi-
 lium, Turc, divan.
 Dob, L. tympanum, Se, dobos, V.
 doba, Hb. toph. Sl. B. buhen.
 Dobni, útni, sujtani, L. ferire,
 tundere, D. dobiti, *vincere*.
 Doboka, Comitatus Doboka in Tran-
 silvania, D. dubokavoda, *aguae*
altitudo.
 Dobilok, L. tympanum pulso, Se,
 dobuju.
 Dobos, I. tympanotriba, Se, do-
 bosár, P. dohosz, G. Tambour.
 Dobra, pag. Trans. B. dobra, bona.
 Dobrotz, pag. Trans. B. dobrotá,
 bonitas.
 Doh, dohosság, bűz, L. odor, I.
 duka, S. C. duh.
 Dohány, tubák, L. tabaca, nico-
 tiana, Vi, D. duhaan, T. tótan,
 dohány.
 Dohott, degett, kulimáz, L. axun-
 gia, R. degot.
 Doktor, urus, orvos, gyógyító,
 javító, L. doctor, Ga, docteur,
 It, dottore.
 Dolmány, L. dalmatica tunica, D.
 doliman, P. doloman, Tu, tul-
 man, toľman, dolman, Sl. dolni
 mentyik.
 Dolog, baj, ügy, ügyelés, per. L.

- res, opus, negotium, labor, Ge. Arbeit, Werk, Ding, Gewerh, Handel, Geschäft, Handlung, R. djello, D. djello, dilo, P. dzielo, B. djlo, Vin, delu, delanye, Chr. dugovanye.
- Domb, L. tumulus, Ge. Damm, V. dimbu.
- Dombérozni, l. Bendérezni.
- Dombro, pag. Trans. vel a Boh, dub, quercus, vel a dobro, bonum.
- Domika, tuos leves, V. dimicát, Sl. djemikat, dimicatum in micas resolutum, tyrotarichus.
- Dominikánus, L. dominicanus.
- Domokos, domonkos, L. dominicus.
- Donát, L. donatus.
- Donatio, L. donatio, Király aján-déka.
- Donga, L. asser doliarius, C. dolga, V. dungi, D. R. duga, do-ga, Ge. Daube.
- Dorgálni, L. coarguere, korigálni.
- Doromb, L. crepitaculum, G. Maul-trömmel, I. bromba, dromba, It. trombe, S. drumbla, crembalum.
- Dorong, L. fustis, pertica, C. drog, I. drüg, Win. drog.
- Dorozslo. daraszlo, kapa, gyalu, L. rastrum, dolabra, Ge. Grund-hobel, R. dorozsni.
- Dorotya, L. dorothea.
- Dosztig, dusztig, eléggé, bővönn, L. affatim, abunde, D. C. dozti, R. doszta, dosztatok, B. dosti, P. dostatkiem, D. tuusst, opimus.
- Dozsis, egy bévétel, L. dosis.
- Drág, Pagi nomen in Transilvania, D. draga, vallis, pratium, B. drag, draga, dragi, charus.
- Drága, betses, árros, L. preciosus, charus, I. C. drag, Se, dra-gi, R. dorogi, drahi.
- Drágakő, L. lapis preciosus, R. dragotzjenni kamény.
- Drágaság, L. charitas, R. dorogo-vazna, I. dragócha.
- Drágaság, L. clenodium, R. dra-gotzjennaja.
- Dragént, I. gummi-tragacantha.
- Dragonyos, L. draconarii, olim apud Romanos, Ga, dragon, Ge. Drägoner.
- Drajdrotmateria, Ge. Dreydrot.
- Drakna, L. drachma.
- Drinápoly, L. adrianopolis.
- Drót, L. filum ferreum, Ge. Drath, C. drat.
- Drusza, L. homonymus, amicus; R. D. druga, druzska, der Nah-mensbruder, Slow. drusa, R. drug.
- Dsida, l. Zsida.
- Duda, L. Jiripipium, fistula, Se, P. B. duda, R. dudka, Ge. Dudelsak.
- Dudás, L. tibicen, I. dudáss.
- Dudolní, L. cantillare, Ge. dudeln.
- Dufla, duflapantlika, L. dupla, du-plex, Ga, double.
- Dugas, dugo, dugats, dugo hely, láda, L. reconditorium, R. duga.
- Dulo, adoszedő, L. lictor, Gr. dulos.
- Dumbravitza, pag. Trans. cum Rhi-nesmo Polonico. pro Dubrawitza, a dubrawa, quercetum, dub. quercus.
- Duna, L. danubius, Ga, danube, C. dunava, V. dunerer, Se, dunai, B. dungg, Ge. Donau.
- Dunksha, L. Culcitra, P. duchna, Ge. Duchet, Tuchet, Eyderdunen, Ga, le duvet.
- Dupé, L. cinnamomum, Ga, toupé.
- Dupé, alfel, hátuly, L. nates, P. dupa.
- Duplázni, L. duplicare, Ga, dou-bler.
- Durántzai baratzk, L. duracinum, B. bresken durancj, Ge. Durantzen Pfersing.
- Durtz, dutztz, L. nodus, excres-centia in arboribus, Pe, dutsah, Sl. dutzina.
- Durtzás, I. morosus, iracundus, R. duratzki, P. durak, Ge, trotz, trotzig.
- Durtzáskodni, durváskodni, L. du-rus, dura.
- Durva, L. durus, dura.
- Dus, gazdag, L. dis, dives, divus, deus.
- Dutka, batka, L. numus, denarius, pecunia, formata, B. dutka, et-was geschlagenes, gepregtes, a' verbo dotykam, tangere, berüh-ren, antasten, V. dutce.
- Duzzatt, L. inflatus, Ge. dunsen, aufgedunsen.
- Dög, L. lues, B. dech, Slaw. dochnu, dechnu.

- Dögöny, *L. sica*, Ge, Degen.
 Dögönyeg, magábann hegyes tört
 elrejtő páltza, *L. gladius*, baculo
 reconditus, Ge, Degen.
 Dögönyözni, quasi dégenczni, *L.*
gladio vel sicâ pungerè, G. mit
 einem Degen stechen.
 Dölfös, elatus, arrogans, tripus
 delphicus, oraculum delphicum
 superbum, quod omnes auctori-
 tate superat.
 Dömötzki, *L. damascenus*.
 Döre, *L. fatuus*, Ge. thor, thöricht.
 Dörgölni, *L. terere*, sricare, C.
 durgel derglam, v. Dörgálni, dö-
 rögni.
 Dülöföld, *L. jugerum*, Sl. djiel.

E.

- Ebán, köfa, Koromfa, *L. ebum*.
 Ebéd, *L. prandium*, R. objéd, B.
 obiad, B. obéd, D. obid, S. obed,
 derivatur a verbo - jem, jedu,
 edere.
 Ebédelni, *L. prandere*, R. objeda-
 ty, P. obiadnie.
 Ebegő, lotsogo, fetsegő, karitsálo,
L. rabula, legulejus, Ge. Zungen-
 drescher, R. Se, jablednik, B.
 sstebetni.
 Edény, *L. vas*, I. bedény, *cadus*.
 Édes, *L. dulcis*, Gr. hédys, *suavis*,
iucundus, *lactus*, R. med, *mel*,
 hinc médes, édes, mellitus.
 Edigt, *L. hucusque*, T. deg, dek.
 Edzeni, *L. ferrum candidum* in a-
 qua frigida extingvere, Ge. ätzen,
 ätzende schärfe.
 Ég, *L. coelum ignis*.
 Égény, égevény, égés, tűz, *L. ig-
 nis*, I. ogeny, P. ogien, R. ogon,
 B. ohen, It. igne (*égni valo*).
 Eger, *L. Agria*.
 Égni valo, égő, *L. comburendus*,
 I. oghnic, *igniculus*.
 Egres, *L. agresta*, B. äggest, I.
 egresc, C. agres, V. agris, H.
 agraz.
 Egy, *L. unum*, Hbr. echad, eched.
 Egyed, I. Egidius.
 Egyél, eszem, *L. ede*, edo, I. je-
 gya, *cibus*.
 Egyenesíteni, *L. aequiparare*, I. yed-
 naesiti.
 Egyiptom, *L. Aegyptus*.
 Égöenn, égvén, *L. ardens*, I. ogh-
 neno, oghnyen, *ignitus*, *ardens*.
 Ejtél, kupa, *L. octale*, *cupa*, Ge.
 Aechtcl.
 Ék, *L. cuneus*, Ge. Ecke, *angulus*,
 Eke, *L. aratrum*, G. Egge, *occa*,
 Graec. ake, *cuspis*.
 Ekho, térthang. *L. Gr. echo*.
 Eklesia, *L. Ecclesia*, Ga, eglise,
 Graec. ekklésia.
 Ekonomia, gazdaság, *L. oeconomia*,
 Graec. oikonomia.
 Ekszertzerözni, *L. exercere*, Ga,
 exercer.
 Eksponálni, *L. exponere*.
 Eksékválni, *L. exsequi*, in execu-
 tionem ducere.
 Ekszelentziás, *L. excellentissimus*.
 Él, *L. acumen*, Graec. helé, splen-
 dor.
 Élástikus, viszszapattano, *L. ela-
 sticus*.
 Elballaga, Gr. apellage, discessit.
 Eledelel, *L. cibis*, Gr. delear, delo,
 esco.
 Élőfánt, *L. elephas*, Ge. Ga, ele-
 phant.
 Elek, *L. alexius*.
 Élés, élet, eleség, *L. commeatus*,
 victus, D. gilis, V. ilis.
 Elegyitni ezüstöt rézzel, Ge. legiren,
 L. ligare.
 Ember, *L. homo*, Gr. empeiros,
 empiricus qui omnia tentat, om-
 nia experitur. Embrio, Hebr. geb-
 her, vir. Hisp, ombre, Tur, er.
 Émelygek, *L. vomitorio*, Graec,
 emeo.
 Eme, emlő, emő, tsetsemő, emle-
 ni, emni, *L. femina*, Ger. Amme,
 Vi. ama, nutrix, Chr. vime, ube-
 ra, Hb. em, mater.
 Eminentziád, *L. eminentia vestra*.
 En, *L. ego*, Hbr. ani.

- Ének, L. cantio, Hbr. enu, Vin. Enok.
 Endivia, L. cichoreum intybus, G. Ga, endivie, I. indivia.
 Engedem, L. concedo, I. engedujem, V. engedujeszsk.
 Engedelem, L. concessio, I. engeduvanye.
 Engedni, L. concedere, I. ugovisi.
 Enni, egyél, *imperativus*, L. ede, I. jegya, *cibus*.
 Entsembents, Ge, unnützer Mentsch.
 Enyv, enyő, L. gluten, Ge. Leim, Lem.
 Épen, Ge, eben.
 Eperj, eper, L. fragum, Ge. Erdbeer.
 Ér, L. vena, Ge, Ader.
 Erdély, L. transilvania, I. erdely, C. erdelje, T. erdel, D. erdegl, V. árdiálu.
 Erdő, L. silva, Ge. Erde, *terra*.
 Eredet, L. ortus.
 Erekllye, L. reliquiae.
 Eretnek, L. haereticus, I. eretnik, G. hairetes.
 Erkely, áltán, folyoso, portikus, Ge, Erker.
 Erköltts, Ge, Ehrgeiz.
 Ernye, L. irenacus.
 Ernyő árnyéklo, L. tegmen, umbraculum, R. arnyevi.
 Ersek, L. archiepiscopus, I. ersek, Ga, archeveque.
 Erszény, L. marsupium, bursa, C. urejza.
 Értz, L. metallum, Ge, Ertz, ab hébraico, eretz, terra.
 Erős, L. fortis, robustus, Graec, heros, ischürós.
 Erzsébet, erzsok, L. elisabetha.
 Eskarap, L. scorpene.
 Esmértetni, szeliditni, L. assvefacere, cicurare, Se, uszmiriti.
 Esperest, L. presbyter, archidiaconus, I. jesprist.
 Essentzia, L. essentia.
 Espék, espékelní, Ge. Speck.
 Estrang, istrang, L. funis, Ge, Strang.
 Eső, L. pluvia, I. kissa, desgy.
 Eszelök, L. fatuus, stolidus, R. oszelok, *asellus*, B. osel, *asinus*, oslar, *mulio*, Ge. Esel.
 Eszem, ettem, enni, L. edo, Ge. essen, Angl, Sax, etan, Goth. itan, etan, Angl. to eat.
 Eszkába, I. iszkába.
 Eszteke, L. buris, S. estich, Ge. Stock.
 Esztendő, L. annus. Aramacice schauto.
 Eszterág, golya, L. ciconia, Ge. Storch, a graeco storgeo.
 Eszterenga, fejő hely, V. strunga.
 Eszterga, L. scalprum fabrile, tornum, Se, sztrogalo, sztrug, B. sztrinka, V. strunga, Chr. sztrugadlo.
 Esztergárolni, L. torneare, D. sztagati, strugatina ostrugh.
 Esztergáros, L. tornio, I. sztrugar, R. B. Se, tokar, Graec. astragalos, vertebras, pondilus, trochus, talus, lusorius.
 Esztergom, L. strigonium ab Ister, S. osztrihom.
 Eszterha, L. tectum depluviatum, D. sztriha, ostrugh, P. strzecha, Vi. S. B. strecha, V. stresine.
 Esztrenga, L. arctus, Ge. Strengé, a stringo.
 Etse, etsem, L. frater minor, C. ezh.
 Ettet, L. seta, setaceum, Se, tsetka, C. shet, R. stsetska, stsetina.
 Etzet, L. acetum, V. P. ocet, D. ozat, oczten, Ge. Essig.
 Europa, L. europa.
 Eufrazsia, L. euphrasia.
 Év, geneológ, L. pus, P. hew.
 Ez, L. hic, Hebr. zeh.
 Ezer, L. mille, Pe, hezar, D. yezero, Vi. I. jezero, Tu. Ar. ezer.
 Év, évi, harmadévi, negyedévi, L. aevum, Graec. eon.
 Évangeliom, L. evangelium, Gr. eüangelion.
 Évangyélísta, L. evangelista.
 Évangyélíkus, L. evangelicus.
 Evet, mokus, tzibabo, L. sciurus, S. evet, R. djevet, puella.
 Evezni, L. remigare, V. veslati.
 Evező lapát, L. remus, Vin. veszlo, veszlár, evező legény, D. vozar, vëhor, szekerezem.

F.

- F**ábrika, L. *fabrica*, officina.
Fabian, L. *fabius*, *fabianus*.
Fain, derék, jóféle, finom, L. *finum*,
 Ga, *fin*, It, *fino*, Ge. *fein*.
Fajta, féleke, féle, L. *species*, S.
fajta.
Fajtafán, L. *degener*, *lascivus*, C.
fajtzak, *nugator*, *fajda*, lat. med.
aevi, sign. *inimicitia*, Ge. *Fehde*,
bellum.
Fajtalankodni, L. *lascivire*, *nugari*,
 C. *fajtam*.
Fako, *falko*, L. *helvus*, *gilvus*, Ge.
Fahl.
Fáklya, L. *fax*, Ge. *Fackel*, It. *fiac-*
cola, B. *fakule*, V. *fákliá*.
Falamia, L. *familia*.
Falka, sok, teméntelen, L. *multum*.
 R. *szvalka ljudei*, *concursum ho-*
minum.
Falat, L. *buccella*, C. I. *falat*.
Falni, L. *devorare*, Hb. *bala*.
Falu, *falud*, L. *pagus*, *colonia*, D.
szelo, C. *selu*, Ar. *balad*.
Familia, *falamia*, L. *familia*.
Pánk, *panko*, L. *scriblita*, *torta*,
 Ge. *Pfannkuchen*, I. *fányék*, V.
pankova.
Fántázirozni, Ge. *fantasieren*.
Fantsal, L. *venceslaus*.
Fantsika, rongy, rost, L. *lacinia*,
 Ge. *Faserchen*.
Fantzilla, *pesztunka*, *léányka*, L.
puella, It. *fanzuilla*.
Fáraszto tereh, Ga, *fardeau*.
Faragni, L. *frangere*, *fabricare*,
 Chr. *ferkati*.
Farantziskánus, L. *franciscanus*.
Fark, L. *cauda*, C. *ferk*.
Farkás, L. *lupus*, R. *volk*, B. *farkas*.
Farmatring, L. *postilena*.
Fársáng, L. *bacchanalia*, S. *fas-*
sang, Ge. *Fasching*, I. *fasénk*.
Farzsabás, *farzsámbás*, I. *Zsámba*.
Fasina, Ge. *Faschine*.
Fásli, *pola*, L. *fascia*, Ge. *Faschine*,
 G. *fascine*.
Faspek, Ge. *Spieker*.
Fasz, *fosz*, L. *penis*, D. *hyosst*,
pasztuh, *admissarius*.
Faszszolnak a' katonak szénat, *za-*
bot, Ge. *fassen*.
Faszuj, *paszuj*, I. *Fuszujka*.
Fátalis, L. *fatalis*.
Fatsing, L. *fasciulus*, Ge. *Faschine*.
Fátzán, L. *phasianus*.
Fátyol, L. *peplum*, S. *ffatel*, Graec,
phakellos, *phakiolion*, *fascia ca-*
pitis, It. *facioletto*, *fazolo*, I.
Patyolat.
Fattyu, L. *spurius*, I. *fachuk*, B.
pachole, *pacholicek*, *servulus*,
 Chr. *fatsuk*.
Fazék, *fazak*, *fazk*, L. *olla*, *cupa*,
vas, *vasculum*, R. *vazik*, *eiskes-*
sel, G. *vase*.
Feslerka, *fefferoni*, török bors, L.
capsycum, C. *pfefferoni*.
Februarius, *höjt elő hava*, L. *Fe-*
bruarius.
Fedél, I. *Védel*.
Fegyver, L. *arma*, Ge. *Feldgewehr*.
Fejér, *fehér*, L. *album*, ab, Hebr.
Feir ornavit, *nituit*, *contraxi pal-*
lorem, inde: *fejer nép*; *sexus se-*
quior, *quoniam nitido ornatu ve-*
stiuntur, Germ. *Feuer*, *ignis om-*
nium candidissimus est. I. *bjel*,
 Hbr. *bahir*, *behir*.
Fekete, L. *facatum*, *nigrum*, Hbr.
Fekét, *foeculentum esse*.
Fektérozni, Ge. *fechten*.
Fél, L. *dimidius*, R. *pol*.
Féle, *féleke*, L. *species*, I. C. *fela*,
 V. *fel de fel*.
Felejtár, L. *obequitator*, *agaso*,
 Ge. *Vorreiter*.
Felelekérte, L. *assecuro*, Ge. *ich*
stehe dafür, I. *feledujem*.
Felhértz, *ferhélz*, Ge. *Vorholz*.
Feléstök, I. *Frustuk*.
Felhő, L. *nubes*, *nebula*, B. *mlha*,
 Cr. *néphele*.
Fellábos, *katona*, L. *miles ablicen-*
tatus, Ge. *beurlaubt*, *verlaubt*,
erlaubt; *ferlaubos*.
Feltser, *borbély*, *seborvos*, L. *chi-*
rurgus, Ge. *Feldscheerer*.
Fene, *gonosz*, *vad*, L. *ferus*, Turc.
fene.

- Fenék, L. fundus.
 Fénylek, L. splendo, Gr. faino.
 Feredő feresztő, L. balneator, B. pradli, *lotrix*.
 Féreg, L. vermis, Ga, ver.
 Ferentz, L. franciscus, I. feréncz.
 Fér, férj, L. vir.
 Ferzlág, paraszt láda, L. arca, Ge, Verschlág.
 Fértály, L. quadrans, 4 fertones fa-
 ciunt libram, lat. med. aevi, Ge.
 Viertel, B. wertel, I. fertály.
 Fértzelní, L. obiter consuere, Ge.
 falten, falzen.
 Feszeni, F. fuscare.
 Fészek, vaszkó, iszák, alam, L. ni-
 dus, B. vacek, *mantica*.
 Fi, fiu, fiu, L. filius, Ga, fils, It,
 filio, *Portugallice*, filbio, fiyo,
 H: hijo, Gr. vios, V. fiul.
 Fige, L. ficus, P. C. figa, Ge. Feige,
 It, fico, Ga. figue.
 Figura, figurás, L. figura.
 Figyelem, vigyelem, ügyelem, v.
 Vigyelés.
 Fikátor, ezt a gyalogoknak dobol-
 ják, Ge. Fikator.
 Filegorja, F. nubilarium, It, gloria,
 G. gloriette, hinc fel-gloria, file-
 gorja, fel ház, R. gora, gorja,
mons, gornitza, *atrium*, S. prik-
 rewa, villae gloriae, filia gloriae.
 Filegrán munka, L. phrygium opus,
 G. Filegran Arbeit, Ga, filigramme,
 filigrane, sildegran.
 Filemile, L. et Gr. philomela.
 Filep, L. philippus.
 Files bagoly, L. bubo, R. filin.
 Filko, mákfilko, tökfilko, B. filek,
 filko, Ge. der Pamfil, der Ober
 in Kartenspiel.
 Fillér, L. obolus, Ge. Häller, I.
 fillyer.
 Filozofus, L. philosophus.
 Finántzia, Királyi kints szaporitá-
 sa módja, Ga, finance.
 Findsia, L. scyphus, vasculum, T.
 findsa.
 Fing, L. crepitus ani, Ge. Wind.
 Finok, L. filiolus, ephebus, R. szin-
 nok, (szin, *filius*).
 Finom, derék, fain, jóféle, L. fi-
 num, Ga, fin, It, fino, Ge. fein.
 Finnyás, fain, kényes, It, fino.
 Fiok, L. oculus, Ge. Fach.
 Firhang, L. aulaeum, Ge. Vorhang.
 Firkálni, tzirkálni, L. scriptitare,
 fricare, C. zherkam.
 Firnátz, L. vernix, Ge. Firnitz.
 Fiskus, király kintse, L. fiscus.
 Fity, L. medius sextanius, Ge. Pfiff.
 Fitytyet hányni, Ge. Fipps.
 Fityfrity, apro, kised, puja, L.
 pigmaeur, pusillus, I. fisirich.
 Fitzamodás, L. luxatio, R. vivikh-
 nenije.
 Fitzamodni, L. luxare, B. witknauti.
 Fizika, L. physica.
 Fizetés, L. solutio, pensio, *pitesum*.
 Fizető, L. pisetarius, solutor.
 Fizonomia, tekintet, L. physiogno-
 mia.
 Fláner, G. Ga, flanelle.
 Flangérozni, koritzálni, koborolni,
 L. divagari, Ga, fianquer, Ge.
 flanquieren.
 Flasko, palatzk, L. lagena, Ga. flas-
 que, It. fiasco, C. flasha, Ge. Flasche.
 Flastrom, L. emplastrum, Ge. Pfla-
 ster.
 Flatravers, It, flauto traverso, Ga,
 fluttravers.
 Flatérozni, L. adulari, Ga, flatter.
 Flóra, L. flora.
 Flota, L. tibia, fistula, Ge. Flöthe,
 It, flauto, Ga, flutè, C. flauta.
 Flinta, L. sclopus, Ge. Flinte, C.
 flinta.
 Fodor, Graec, feodor, theodor.
 Fogadás, L. votum, pactum, D.
 pogoda.
 Foglár, L. auceps, Ge. Vögler.
 Fogoly madár, Ge. Vogel, avis.
 Fojatni, futosni, mikor a' marha
 párosodhatnék, L. coitum appete-
 re, C. pojati, *dum sas coitam*
appetit.
 Foldozni, L. plicare, Ge. falten, A.
 to fold, B. faldugi, C. faldam.
 Folt marha, folt lud, Ge. Volk.
 Folt, L. appendix, plica, Ge. Falte,
 A. fold, B. fald, H. falta, C. fald.
 Foltos, L. laciniatus, B. faldovany.
 Folyok, L. fluo.
 Folyoso, fojoso, I. ambulacrum,
 C. vojdshe.
 Folyo széna, L. folia sennae.
 Fon ször, haj, pibe, L. pubes, pi-
 lum, lana, I. vun, vunn, yuna,
Saec, fjun.

- Fon, fonni, fonás, fonat, fonal, I. funis.
- Fonal, fonás, L. funis, filum, S. vlna, Ge. Wolle, lana.
- Fondor, fundér, L. fundator, mendacii, Ge. Finder, Erfinder, Er-dichter.
- Fonnyadni, L. marcere, R. vjanuty, B. wadnauti.
- Fonnyadt, ványadt, fonódott, ösz-ve száradt, L. funis.
- Fono, L. netrix, quae nere novit, I. vnum premetarecz, lanificus.
- Fopos, szőrös, pihes, L. pubescens, pilosus, lanuginosus, I. vunnast, Saec, Fnas.
- Font, L. libra, pondo, Sax, pund, Ge. Pfund, S. flunt.
- Fordít, fordul, L. vorto, verto.
- Forr, forrás; V. zvor.
- Fordítani, L. vertere, R. verotity, V. vurytit.
- Forgatni, Chr. ferkáti.
- Forgáts, faragás, faragmány, I. fragmen, Chr. ferkáts, ferkáti, tornare.
- Forint, L. florenus, florentinus, ferto, ferton, Ge. Perting, quad-rans unius marcae, valentis qua-tuor florenos auri, adeoque unus florenus auri, I. forint, V. flo-rintz, Ga, florin.
- Forma, L. forma, Ga, Ge. Forme, Gr. Morphe.
- Formás, L. formosus, V. frumosz.
- Forro, forralo; L. fervidus, fer-vens, I. vrello.
- Forr, forrás, forrázás, fővés, for-rálás, L. coctio, effervescentia, V. zvor, fons, V. var, kasavar, szolovar, pivoavar, kásaforralás, soforralás, serforralás, serfőzés, Se, izvárjaju, forralom, R. var-zenije, forrázás, *das brauen*, P. vitvarzam kiforrázní, *auskochen*.
- Forspont, L. praejunctura, Ge. Vorspann, Fürspann.
- Fortély, L. emolumentum, lucrum, praesidium, Ge. Vortheil, P. For-tel, I. fortely.
- Fosábos, huygos, L. submeiulus, I. posczanecz.
- Fosforus, L. phosphorus.
- Fosztani, L. vastare.
- Foszlány, oltso fejár dalmánka, L. tunica vilior, B. postlánj, vstlánj, *stratum stragula*, C. meslan, muselan, meslanka *Weiberrock von muschelín*, A. Tinodi versci-ben, fosztány.
- Frájmorer, Ge. Freymaurer.
- Fraj, Ge. Frau.
- Frájter, Ge. Gefreyter.
- Frájtzimmer, L. pedissequa, Ge. Fraenzimmer.
- Frantzia, L. gallus, gallofrancus, Ga, français, Ge. Franzos.
- Frantz, frantzu, L. morbus galli-cus, francicus, Ge. Franzos.
- Fránkozni levelet, Ge. Frankieren.
- Fridáta, rátotta, I. L. o'afrixa, It, frittata.
- Frigy, L. induciae, pax, Ge. Friede, Hebr. brith.
- Fringyia, L. machera phrygia.
- Fris, L. recens, Ga, fraich, Ge. frisch.
- Fritska, kontis, L. nasiferium, fe-rula, Ge. Nasenstüber, I. prich-ka, B. prcka.
- Frizer, Ge. Ga Friseur.
- Frízérozni, L. crispare, F. Ga, friser, Ge. frisieren.
- Frustuk, folöstök, L. jentaculum, Ge. Frühstück, I. frostuk.
- Fuhar, L. sordide avarus, illicito lucro inhians, Ge. Wucher, Wu-cherer.
- Fundálni, I. fundare.
- Fundamentem, L. fundamentum.
- Fundus, örökség, élet, L. fundus.
- Furat, furás, lik, L. foramen.
- Furia, méreg, dühösség, L. furia.
- Furir, Ge. Furier, Ga, fourrier.
- Furko, I. fustis, tito, Chr. furek.
- Furmány, furmányos, fuváros, sze-keres, L. vector, portitor, Ge. Fuhrmann, B. forman.
- Fúro, L. forator, terebra, Ge. Boh-rer, R. burav.
- Furom, L. fofo, S. ffurugem.
- Furulya, fujora, furuglya, sip, L. tibia, fistula, D. svirallo, R. svir-jely, I. surla, V. fluera.
- Furtsa, L. versutus, Sl furták.
- Fuss, L. fuge, V. fuzs.
- Futra, futrazsirozni, Ga, feurra-ger, pabulatum exire.
- Fustély, L. fustis.
- Fuszujka, faszujka, paszuj, I. fa-

- seolus, Ge. Fisolet. Pe. phasil. Fűrész, reszelő, L. lima, serra,
 Futó, jolábu, L. pedester, cursor, D. Se, pila, B. pila, Ge. Feile.
 R. futa, pes, dum pro mensura Fűrészelni, L. serra scindere, Se,
 sumitur. razpiliti.
 Fuvár, fuar, fuváros, szekeres, Fűrészetske, L. serrula, D. pilizza.
 furmányos, L. vector, portitor, Fürj. L. coturnix, Pe. farfur.
 Ge. Fuhre, Fuhrman, Fuhrwerk, Fűrészni, L. scrutori, Ge. forschon.
 R. fura, B. forman, B. fuhra, Fűrmender, L. tutor, patronus, Ge.
 die Fuhr. Vormund.
 Fuvatag, L. procella, Sl. fuják. Füstölni, L. infumare, D. suscit.
 Fuvok, fujni, fukálni, L. flare, Sl. Füttyölök, füttyentek, L. sibilo,
 fukáti. I. fuchkam.
 Föld, L. terra, ager, campus, Ge. Füzfa, L. salix, I. vez, Se, iva, R.
 Feld. Ang. fild. ivi, quasi viz-fa.
 Fölöstököm, frustuk, L. jentacu- Füzér, L. filo consortum, Sl. Chr.
 lum, Ge. Frühstück, I. frostuk. fizier.
 Füle, L. fulgentius.

G.

- Gáb, gábos, gábor, gáborka, L. oxyacantha, D. glagolye, Vi, glo-
 gabbula, galbus. gina, B. hlohinya.
 Gábona, L. frumentum, B. obilj, Galagyolo, fetsegő, L. loquax, Se.
 obile, gobila, Obilna kassna, ga- glagolni.
 hona kas, obilna lopat, gabona Galagyolok, L. loquor, blatter, S.
 hángo lapát, Obilni suop, k. ga- glagoju.
 bona kéve, Chr. gobino, Ge. Got- Galagyolás, fetsegés, L. sermocini-
 tesgabe. natio, vaniloquium, Se. glago-
 Gábor, L. gabriel. lanije.
 Gagát kö, L. gagates. Galázolni, Austriae Kalazonum seu
 Gágogni, mint a lud, L. gannire, praedatorum est mentio.
 strepere anserum modo, R. ga- Galamb, L. columba, It. colombo,
 gaty, P. gegam. P. golab, C. golob, R. golub,
 Gaj, gaz, tsere, ág-bog, berek, B. holub.
 erdőske, L. virgultum, dume- Galand, pántlika, L. teniola, Ga,
 tum, silvula, frons, C. P. R. D. gallon, B. kalaun.
 I. gaj, gay. Galatsér, galatsin, L. glans, glo-
 Gaj, gaja, göröngy, rög, doronts, hulus.
 L. terra, grumus, gleba, glarca, Gálánt, gálántéria, Ga, galant, ga-
 C. gay, Gr. Gé, Géa, Gaia, It. lanteric.
 ghiáia. Gálázní, Ga, etre galant.
 Gajág, gajákfa, L. lignum guaja- Galban, L. gummi galbanum.
 cum. Gáléat hajo, G. galeote.
 Gajdolás, pazérlás, részegeskedés, Gálgafü, L. galega.
 L. dilapidatio, Ge. Vergeudung. Galiba, nyomoruság, akadály, sár,
 Gajdolni, részegeskedni, pazérolni, L. aerumna, necessitas, R. gliba,
 L. nepotare, dilapidare, Ge. geu- P. caenum, I. gayba, caveola.
 den. vergeuden. Gálitz-kő, L. vitriolum, I. galicz,
 Gajdoló, dudu, L. liripipium, fistu- Ge. Galizer-stein, Gr. chalcitis.
 la, Ge. Dudelsak, Se. gaid. Gallér, L. collare, galerus, colla-
 Gál, L. gallus. rum, B. kollar, gollar, goller, gal-
 Galagonya, Gelegenye, L. crategus ler, G. goller, I. goler, V. guleru-

- Galles, gubats, L. gallae turcicae.
 Galotza, L. trutta, callosa.
 Galuska, L. pastillus, P. galuszka, S. haluski, B. hluska. Vox Rabbenica, geluska.
 Gálya, L. navis, D. galia, G. Galion, galere.
 Ganéj, szemét, gaz, trágya, L. fimus, stercus, quisquilcae, D. P. C. V. gnoi, D. R. govno, R. hnuy.
 Ganéllat, L. stercus, D. guilaad, putredo.
 Gáng, portikus, folyoso, Ge. Gang.
 Gantár, ászokfa, Ge. Ganther.
 Gantár, kondér, kantso, L. cantharus, congius.
 Gantsár, kantsós, fazakas, L. figulus, Se. gantsér, R. gontsár.
 Gar, nagy garral viseli magát, Graec. gauros, superbus, arrogans, ferox.
 Garabontzás, chiromantiás, L. chiromantia.
 Garad, L. infundibulum molendini, D. grad.
 Garád, kerítették, árkolat, kertelés, palánk, gyepü, L. conseptum, Ge. Umzäumung, R. gorod moenia, I. D. grad, gradina, ograd, gorod, Ga, garde, V. gredine.
 Garádits, L. gradus.
 Garas, L. grossus, Ge. Groschen, D. gros, V. garás, grositza.
 Garáznás, garázda, veszekedő, rigojás, ákátzius, motskos, bestelen, L. rixosus, R. grjaznii, lutulentus, Se, grjazni, B. vrazda, mord, chrmoszta, strepitosus.
 Gárdán, gárdánfalva. Pagus in Transilv. D. gardan, deformis, B. gordan, deformis, B. gortan. guttur.
 Gárda, testörző sereg, Ge. Ga, Garde.
 Gárgya, kút gárgya, garádgya, párkány, kerítették, korlát, pártázat, gárdia, L. margo putei, crepido putei, It. guardia, Ga, garde fou.
 Gárgyán, L. gvardianus, It. guardiano, Ge. Gwardian, Ga, gardien.
 Garmada, rakás, L. acervus, Se, gromada, C. germada, V. gremade, B. hromada.
 Gárnizon, Ga, garnison.
 Gát, gátlás, L. moles, R. gat, I. gáta, Ge. Gatter.
 Gátolom, L. impedio, R. gatsu.
 Gátor, pintze, bányá-torka, L. atrium, introitus cellae. Ge. Gatter, gitter. chlatrum, S. giatör.
 Gatsér, L. anasmas, S. B. Kacer, Aenterich.
 Gatyá, berhe, L. subligaculum. femorale, R. gatsi, Se. gastsi, P. gacie, S. B. gatte, gaty, gattchen, I. gache, gachia, D. gachyc.
 Gaukler, L. kaukler, Ge. Gaulder.
 Gaz, szemét, ganéj, L. quisquilcae, fimetum, D. kozao, R. grjaz, Hb. gez, herba secta. Heb. gaz, Graec. gaza, thesaurus, divitiae.
 Gáz, gázlo, L. vadum, I. gaz, gaza, S. kaz.
 Gazda, városi gazda, L. paterfamilias, dominus, herus, I. gázda, R. grasdanin, Se. goszt, goszpod, P. goszpada.
 Gazdag, L. dives, I. gizdav, sa-perbus.
 Gazdai dolog, kötelesség, L. opus herile, R. grazsdanszkaja dolzsnosztý.
 Gazda, L. herile, R. goszudárszki.
 Gazella, G. Ga, gazelle, L. dorcasantilope.
 Gázmér, L. casimirus.
 Gázolni, L. vadare, I. gazity.
 Gazolni, L. conculcare, Vin. pre-gaziti.
 Gazsi, L. casparus.
 Gázsi, katona hopéznz, Ga, gage.
 Gavallér, It. cavaliere, Ga, chevalier.
 Gefrornesz, fagyalt, L. gelatum, Ge. Gefrornes.
 Gége, L. larinx, Ge. Kehle, C. gagam, respirare, S. gagor.
 Geleszta, gliszta, L. lumbricus, D. glysztá, P. glisty, R. C. gliszta, B. hlisty.
 Gellert, szent Gellert hegye, L. S. gerardus.
 Genealogia, L. genealogia.
 Generalis, gyenyeralis, L. Ge. Ga, General.
 Genetség, L. pus, R. D. gnoi.
 Genetseggedni, genyitni, L. putrescere, purulentum fieri, D. gnyiti.
 Gépely, tereh fel-huzo machina, L.

- machina, quâ e fodina fossilia extrahuntur, Ge. Gepel, Göpel.
 Geréb, part, gât, akadály, L. fossa, impedimentum, Ge. Graben.
 Gereblye, gereben, L. rastrum, pecten, D. grablye, grebglje, R. greben, grebenka, greblo, greblja, grabli, hrable.
 Gerenda, gerendely, L. trabs, subgrundium, S. D. greda, greditza, Ge. Grindel, Grund.
 Gerentsér, fazakas, L. figulus, S. hrncër, R. grontsár.
 Gerintz, gerentz, L. spinadorsi, S. Kris.
 Gerezd, L. racemus, Se. grozd, grezni, grozdetz, D. R. grezn, grozd.
 Gerezna, L. amiculum, pellicium, I. kerzno.
 Gergely, L. gregorius.
 Gergeriize, L. curculio, D. grizliza, griziza, gagrizza, It. gorgoglione, gorgossio.
 Gerjedni, gerjedés, L. ardere, ardor, Se. gorju, gorjeni, gorjatseszt, D. gorjetti.
 Gerlitzé, L. turtur, D. garlicza, R. gorlitzá, C. gerlicza, P. gardlica, B. hradlicka, Chr. gerlitzá, a voce hrdlv, golv, guttur.
 Gesztenye, L. castanea, I. kesztenov, kosztanyév.
 Getrud, Ge. Gertrud.
 Getse, L. geysa.
 Gido, gedo, L. capella, I. chedo, embrio, Saec, Kid, v. gödölye. hoedus, V. jedu.
 Gillyen, L. kilianus.
 Gimnazsiom, L. gymnasium.
 Gindár, gyenge, L. subtilis, Vin. gingav.
 Giné, Anglusok arany pénze, A. guinée.
 Gipsz, L. gypsum.
 Gledény, pag. Trans. B. gledety, adspicere.
 Glét, gelét, máz, ezüst tajték, Lithargyrium, Ge. Glötte, R. glét, B. gletna.
 Glit levél, Ge. Geleit Brief.
 Glod, pag. Trans. P. glod, B. hlad, I. glad, fames.
 Golya, eszterág, L. ciconia, C. golyju, crus, S. gola, golyen, tibia, Schinbein, Hbr. gala, migravit, Sl. vola.
 Golyo, L. testiculus, It. coglione.
 Golyobis, L. globus, Ga, globe.
 Golyva, L. struma, D. C. gliva.
 Golyvás, L. strunosus, B. golawy, R. golova, caput, golovats, capitatus.
 Gomb, gömbölyü, golyobis, L. nodus, bombus, I. gumb, S. gombik, B. gomba, C. gumpa, Ga, Ge. Bombe, Knopf, V. bumb, Graec. gomphos, cuneus, clavus.
 Gomba, szömörtsök gomba, L. fungus, C. goba, R. guba, gubka, huba.
 Gomboda, L. puls, Ga, compote.
 Gomolya, L. congeries, acervus, I. gomulya, gomila.
 Gonosz, L. malus, abominabilis, Se. gnusz, gnuszn, fastidium, abominabile, I. gnyusz, abominatio, Abyssinice, gnaz, B. gnusz, knusz.
 Gordon, Gr. tetrachordon.
 Goré, L. pergula, It. gloria, Ga, gloriëtte.
 Goromba, L. rudis, impolitus, crassus, D. grub, R. grubaja, V. grumba, Ge. grob, grobian, Ga, grobian.
 Gothusok, L. gothi.
 Gornyik, erdöpásztor, hegyi pásztor, I. gornyák, montanista, R. gorni, Bergbeamte.
 Gótz, gotz alya, tűz hely, L. focus, Ge. Herd, R. otsag.
 Grádits, garadits, L. gradus.
 Grammatika, L. grammatica, Graec. Grammatike.
 Grammatista, L. grammaticus.
 Grán, egy nehézeknek hatvanod része, L. granum 1/60 drachmae.
 Granat, Ge. granad, Ga, grenade.
 Gránátéros, L. pyrobolarius, Ga, Ge. Grenadier.
 Granit, kö, Ge. Granit.
 Gránitz, határ szél, L. limes, Ge. Gränze, D. granizza.
 Grátzia, L. gratia, Ga, grace.
 Grif madár, L. gryphus, Ge. Greif.
 Grisli, felpolturá, Ge. Gröschel.
 Griz dara, Ge. Gries.
 Grof, L. gravius, langravius, burgravius, Ge. Graf, Graven, Crau-

- en, die Grauen, az öszök, a' vének, az okosabbak.
- Guba, L. centa, amiculum vile, D. guba, I. gubla, giubba, B. kuba.
- Gubats, galles, L. gallae turciae, R. gubats, *labeo*.
- Gubernátor, kormányozo, L. gubernator.
- Gugganni, kukkanni, L. adspectare, Ge. gucken, Sl. kukáti.
- Gulásztás tej, L. colostrum.
- Gulya, farkatlan, kopasz, kitépelt, tollu, L. evulsus, deplumis, apennis, nudus. I. guglja, gugljen.
- Gulya, gula, L. armentum, I. gulja, *Arabice*, chaila, ovium vel caprarum grex, R. gulják.
- Gulyázni, legelni, tévelyegni, L. errare, pascere, R. gulyaty.
- Gummi, matska méz, L. gummi.
- Gunár, bak-lud, L. anser mas, R. guszák, V. ginszke, Sl. gunor.
- Gunya, L. centa, copertorium, vestis vilior, gausape, R. gun, gunja, P. gunia, gunka, I. guny, gúnyacz, It. gonna. Bauerkleid, Sl. hunja, B. zjné, lodil.
- Gunyolni, tsufolni, tsalni, L. deludere, decipere, It. gannare, ingannare.
- Garba-görbe, görbe-gurba, L. curva, Ga, courbe.
- Gurdély, L. gurges.
- Gasturitzta, pag. Trans. I. gusteritzta, lacerta.
- Gustus, L.ustus.
- Gutta ütés, L. apoplexia, Ga, la-goute, podagra, D. gutta.
- Guzs, pating. L. ligamentum lignum, S. R. guzs, guzsba, S. huzva, It. guscio, *cortex*, sokszor tsinálnak guzs fahajból.
- Guzsaj, rokka, L. colus, B. gusgegli, kusgegli, kudél, R. tozsje, S. kuzsel.
- Göb, L. gibbus.
- Göböly, L. bos saginatus, Sl. göböly.
- Gödör, Ge. Grube.
- Gödény, L. pelecanus, B. gedljk, *edax*. gödény torku.
- Gög, gége, L. gula guttur, Ge. Gurgel, Guy, Sl. gagor.
- Gödölye, gedi, gido, L. haedus, Hb. gedi, gdi, R. godovalyi bárán.
- Gömbözt, L. scrutilus, Sl. gömboletz.
- Göntzöl szekere, L. ursa major, Graec. künosura, ebből a' Rab-bik tsinálták Kunszera.
- Görög, L. graecus.
- Görbe hátú, pupos, L. gibbosus, R. gorbatyii, gerbavi, I. garbav. Ga, courbe.
- Görbe, gurba, L. curvus, D. garba, P. garb, B. hrb, R. gorb, gurba, R. krivuju, Ge. krumm, Vi. gorbati, Ga, courbe.
- Görbeség, görbe hát, L. gibber, gibbus, Vind, gerbava, gerbavitzta.
- Görbitni, L. curvare, Vi. gerbiti, gerbariti.
- Görts, L. spasmus, Slaw. garč'a, gerč'a, krč, D. grizicza, B. krec, I. kéreb, zgarc, Se. kortz. S. krc, I. zgarcen, contractus, B. krec, R. garts.
- Göröngy, L. gleba, D. gruda, grumus.
- Göz, L. gaz, vapor, exhalatio.
- Gübü, göbü, örvény, padmoj, tótsa, dotsoja, L. gurges, illuvies, vortex, I. R. glubina, putsina, isztotsnik.
- Gürüzdölni, görözdölni, L. rodere, D. griziti.
- Güzü, L. sorex, S. gisel.
- Gyalk, gyilkolo tör, Ge. Dolch, pagio.
- Gyalog, L. pedester, Hb. jalach, *ambulavit*, Finnice, jalga, pes.
- Gyalom, L. rete, *jaculum*.
- Gyalu, L. ascia, dolabra, D. dilo, B. dlato, Se. doloto, R. dolota, V. zselo, Vin. gladilu, Ge. Glat-hobel.
- Gyalu, Ge. Glat-hobel, pag. Trans. D. gyela, pinus.
- Gyalulni, L. dolare, D. dilati, djegl-jati.
- Gyámol, zsámoly, L. adminiculum, scabellum, Ge. Schemmel.
- Gyantár, gyanta, L. succinum, electrum, resina, R. jantar, Ge. Gentar.
- Gyapju, L. lana, B. R. chlup.
- Gyapott, L. gossypium, R. chlup, R. B. owce chlupata, *gyapottas*, *gyapjas juh*, ovis lanuginosa,

- I. gyopot, B. chlupaty, villosus.
 Gyász, L. luctus, vestis pulla, Gr.
 Goys, goos.
 Gyászolok, L. lugeo, Gr. aiazo.
 Gyáva, élhettelen, puha, aszszony-
 forma, L. effoeminata, R. djeva,
puella, ignava.
 Gychenna, L. gehenna, Hb. gehinnon.
 Gyék, L. lacerta, B. gessterka,
 Apud Aegyptios: *gecko*, vid. Blum-
 menbachii, Hist. nat. sub numero
 7. *Lacerta, gecko*, Aegyptice.
 Gyékény, L. tegmen scirpeum, Ge.
 Decken.
 Gyémánt, L. adamas, I. gemant,
 Ga. Ge. djemant, diamant, It. dia-
 mante, D. djamánt.
 Gyenge, L. tenuis, B. tenky, ten-
 ka, C. tanke, D. tanak, P. cienkj,
 B. tenke sukno, gyenge szoknya,
 vagy, poszto, Tur, jengitseri,
 gyenge ifju katonák, jantsárok,
 jung, Soldaten, Vin. gingav.
 Gyengitni, L. tennare, D. tancsiti.
 Gyep, L. cespes, gyepes.
 Gyér, ritka, lukatos, L. rarus, Sl.
 gyeravi.
 Gyerkötze, L. adolescens, Rasc.
 gyerkovitza.
 Gyergyo, L. gorgonius.
 Gyermeek, L. germen, proles, puer,
 ujnövés, ujhajtás.
 Gyértya, L. candela, Cl. gerky,
 Ge. Kerze, Gerte, virga.
 Gyilkos, L. homicida, B. komjati
 in Epistolis Paulinis 1533 Hunga-
 rice editis utitur voce *gyolkos*,
- quasi diceret: *dolchos*, quae vox
 cum a Germanico *Dolch* oriripo-
 tuerit recte *sicarium* significat,
 Pe. gyenkus, *occisor animae*,
 gyilok, gyolok, sica.
 Gyira, L. gira.
 Gyogyitani, jovitani, L. sanare,
 Sl. hoiti.
 Gyolts, L. syndon, I. gyolgy, gyolts,
 V. zsolzs, R. cholszt, linteam.
 Gyonni, gyonás, (Can a voce *gya-
 nu?*) L. confessio auricularis.
 (D. gonetka, *aenigma*. gonetni,
aenigmaticus, gonetnik, *aenig-
 matista*, gyonato, gyontato, *con-
 fessarius*, qui recondita cordium
 aenigmata investigat, inquiri.)
 Gyula, L. julia. julius.
 Gyökér, L. radix, Hb. eker, Ara-
 mice, ekoro.
 Gyömber, L. zingiber, Ge. Ingver,
 I. gyumber.
 Gyöngy, L. margarita, I. gyungy,
 It. gioia, T. indschi, Chr. gyun-
 gyen.
 Gyönyörű, L. praestans, eximius,
 elegans, Ga. génèreux.
 Györ, L. jaurinum.
 György, L. georgius.
 Gyűlni, L. coire, convenire, T.
 gűlmek.
 Gyümölt, L. fructus, T. jemisch,
 Cl. dzsismis, Hebr. gemul, Ge.
 Gewächs.
 Gyüret, L. gyurus, gyürni, gyrare.
 Gyűrű, L. gyurus.

H.

- Hab, L. spuma, Pe. ab.
 Habari, L. blattero, B. hubar,
Maulmacher.
 Habarnitza, L. palypus, B. habar-
 nicza, D. hobotnicza.
 Had, versengés, L. bellum, alter-
 catio, contentio, Ge. Hader, B.
 hädka.
 Hagyma, L. cepa, V. házsmé.
 Hadarni, habarni, nyelvelni, vesze-
 kedni, hadakozni, L. iurgari, ri-
 xari, Ge. hadern.
 Hagymáz, hagy-mázg, L. morbus
 Hungaricus, R. mozgovája, a voce
 Russica *mozg*, cerebrum, cum
 maxima cerebri conturbatio sit
 in hoc morbo.
 Hahotálás, L. cachinnus, cachinna-
 tio, R. khokhotanije.
 Haj, ször, L. pilum, capillum, Ge.
 Haar.
 Hajdina, haritska, L. polygonum,
 fagopyrum, Ge. Heydenkorn.
 Hajdu, hajto, darabont, katona,

- L. satelles, abigens, haido, Ge. Haydonen, Hayducken, Vih-diebe, B. R. haiduk, gaiduk, Sl. hajdut, heros.
- Hajhászszék, L. abigitur, I. od-hajaszé, abitur.
- Hajhászom, bujdosni kénszeritem, I. migrare cogo, pello, abigo, I. odhájam, *migro, discedo.*
- Hajlék, L. tugurium, S. hajlok.
- Hajo, L. navis, S. hajone, sinice, haj, Sl. Vind, hoja, hojka.
- Hajtok-rá, nem hajtrokrá, L. curo, non curo, I. hajati, hajati-se, curam habere.
- Hal, L. piscis, Gr. halia, cetus, balena; Fin. khafa.
- Hála Istennek, L. gratia Deo, Deo sint laudes, D. hvála Boggu, Alii ex Turcico *Alla*, Deus derivare voluerunt. Alii ab Hebr. Halah, Chr. hvalabogu.
- Halász, L. piscator, L. halieis, Fin. chala.
- Hallás, L. auditus, (B. blas, R. glas, V. glásu, *sonus.*)
- Halom, L. collis, B. chlum, Wind, holm, Svec. holom, holm, halom, sziget, mely a tengerből fel emelkedett, hinc nomina, Stokholm, Bornholm, Waxholm, Dan, halom.
- Halovány, L. pallidus, I. haloyanya.
- Hám, L. helcium, I. hám, hámni, C. ham, B. hamowány, *Sperrhette.*
- Hamar, L. cito, Hebr. camar, mahar, festinavit.
- Hambár, L. scrinium magnum, D. hambar, Pe. anbar, T. embar, hambar. R. ambár.
- Hamis, gonosz, L. malignus, protervus, petulans, Ge. hámisch, satyricus, illusor.
- Hámolom, hámozom, L. helcium equis applico, B. hamugi, *detineo, ich halte auf*, Germanorum Verbum obsoletum *hamen*, unde *hemmen*. B. hamowaty.
- Hámor, vasverő kalapáts, L. malleus, Ge. Hammer; S. hamer.
- Hamu, homok, L. humus, cinis, R. szuma.
- Handzsár, L. pugio, R. kinzsál, C. hanshar.
- Hangya, L. formica, Tu. karindge.
- Hang, L. sonus, Ge. Klang.
- Hantzufurst, Ge. Hanswurst.
- Hantzuzni, L. lascivire, Ge. hantzan, Sl. hantzorati.
- Hara, I. Harisnya.
- Hapsolo, L. vorax, Se. obzsora.
- Harag, L. ira, P. grzech. Slow. hrzech, D. peccatum, Hebr. hahara, ira exarsit, hharag, horruit, Chald. xerag.
- Haragosság, L. iracundia, Graec. orgesia, orge, orgetos.
- Haragudni, L. irasci, Ga. hargner.
- Harambás, harambasa, L. dux latronum, I. harambassa.
- Haramia, hegyitolvaj, L. latro, praedo, Chr. I. haramia, T. haramia, T. harami, haramme.
- Harang, L. campana, quae ad Sacra celebranda publicanda pulsatur, Ga. harangue, oratio, concio, quae pulsâ campanâ solet proponi.
- Harapo, L. rapax, harpago, Ga. harpon.
- Haraszt, L. dumus, frutex, Ge. Gebüsch, D. hraaszt, I. hraszt, S. chraft, B. hraasté.
- Harátslo, prédáló, kapkodo, pusztító, dulo, L. praedator, exspoliator, D. harác, *vectigal, tributum*, haracjár, *portitor, publicanus*, haracnik, *tributarius*, an hinc derivatur *hartsa*, rapax ille piscis, L. silurus Glanis, Ge. Waller? Huic tributarii sunt plurimi alii pisces.
- Hárfá, L. cithara, nablium, Ge. Harfe, Ga. la harpe.
- Harisnya, hara, salavári, ször-lábeli, B. harussne, Ge. haarenes, grobes Tuch, zottiges Tuch, B. puncochy harrussne, Ge. haarene Strümpfe.
- Háritani, converrere, Sl. hrabati, Ge. harken, gerebjélni.
- Haritska, hajdéná, L. polygonum, fagopyrum, R. gertsicha, V. hritské.
- Harizs, L. ortigometra, I. haris.
- Harkály, L. picus, Sl. hrkál.
- Hárlekin, Ga. Ge. harlekin, comediai bolond.
- Harmintzad, L. tricesima, I. har-micza.

- Harmintzados, L. tricesimator, I. harmiczár.
 Hármonia, L. harmonia.
 Hartsa, L. silurus glanis, S. hrca.
 Hartz, I. pugna, I. harcz.
 Hartzolni, L. pugnare, irritare, Ga. harceler, Chr. hartzujeu.
 Hártya, L. charta, membrana, T. harti, I. harthia, V. hirtie.
 Has, L. venter, Tu. has.
 Hasitni, L. findere, Ga. hacher.
 Használók, L. prosum, I. hasznem.
 Hasznos, L. utilis, I. hasznovit.
 Hászon, L. utilitas, emolumentum, lucrum, Tu. I. haszen, *thesaurus*. V. hászne, D. házna, hi omnes a Turcis acceperunt.
 Határ, L. territorium, finis, limes, I. hatar, D. kotar, B. chotar, Ar. harat, Strasse, V. hotar.
 Hatzér, hazsér, darabont, Ge. Heschér, Ga. le hacher.
 Hatzuka, L. vestis vilior, Ge. Anzug, B. hazuka.
 Ház, L. domus, casa, I. hisa, C. hisha, *Islandice*, hiu, V. kásze, It. casa, Inf-Ger, hus, Ge. Haus, D. hixa.
 Házsártos, L. rixosus, Ga. hasard, *fortuna*, Ge. Hader, *rix*a.
 Hazsér, I. Hatzér.
 Hazug, L. mendax. *Abyssinice*, hazar.
 Hava, holnapja, L. mensis, vel tempus certum, Tu. hava, temporis, spatium.
 Héber, héver lopo, szivo, L. siphon, Ge. Heber.
 Hegedü, hegedülök, L. fides, I. hegede, Se. gudilo, khegeda, Cl. jätäga, Ge. die Geige. Sl. ha-hgyidlo.
 Hegedüs, L. fidicen, I. hegedus, Se. khegedus, gudetz, D. gudaz, B. hudec, Ge. der Geiger.
 Hegy, L. mons, Sue. högd, hoegd.
 Hehellő, L. pecten, Ge. Hechel.
 Héjja, L. milvius, Pe. ejje, Hebr. ajja, Ge. Geyer.
 Hektika, L. hectica.
 Helly, L. locus, (Ge. Helle, Hölle, orcus.)
 Mengér, L. carnifex, Ge. Henker.
 Henklis, Szászok téjfeles lepénnye, szászul, händglich, Ge. Handgleich.
 Henyélek, L. quiesco, otior, I. henyam.
 Henyélő, henye, L. otiosus, Ge. faul, S. huyili, *patridas*.
 Henkely, szőlő henkellye, szőlő nyele, szőlő szára, L. ansa, pedunculus, brachium, Ge. Hänkel.
 Henrih, L. henricus, Ge. Heinrich.
 Herbatéj, L. herba thee.
 Herélt, L. eviratus, truncatus, (D. brev, truncus, stipes.)
 Herepe, pag. Trans. B. charpa, cyanus, buza virág.
 Hering, L. halec, Ge. Hering, S. haring.
 Herregni, L. hirrire.
 Hertzeg, L. dux, Ge. Hertzog, D. herzégh.
 Herz-barz ember, I. Barz.
 Hess, höss, L. Interjectio abigentis galinas, I. ess, oss.
 Hét, L. septimana, T. haute.
 Hetsepets, tsipkeliktariom, Ge. Hetsche petsch.
 Hetz, L. pugna ferarum, Ge. Hetz.
 Heveder, L. lorum ventrale, Ge. Heftleder.
 Heverő, L. otiosus, Pe. aware.
 Héver-lopo, L. siphon, Ge. Heber.
 Hévér, L. metallicus fossor, Ge. Hauer.
 Hiatszint, L. hyacinthus.
 Hiba, L. error. B. chyba.
 Hibitni, hibázni, L. errare, B. chibiti.
 Hibli hubli, L. vilis, Graec. hübris.
 Him, L. mas, hinnus.
 Himpöller, L. opifex imperitus, Ge. Hümppler, Sl. humplar.
 Hinni, L. credere, Chald. himin.
 Hinnyogni, vinnyogni, L. hinnire.
 Hintó, L. carpentum, I. hintou, V. hintyou, B. hintou.
 Hir, L. fama, S. chir.
 Hires, L. famosus, Gr. hieros, *sanctus*.
 Hiribi gomba, L. boletus, B. hrib.
 Hirpitélni, hirpitélés, L. anhelitus asthma, I. hriputanje, B. hribecy, *Schnupfen der Pferde*.
 Hirtelen, L. ocyor, rapidus, D. hittar hitro.
 Historia, L. historia.
 Hit, L. fides, Ge. Hitz, calor enthusiasmus, qui ad fidem requiritur.

- Hitvány, L. vilis, macilentus, futi-
 lis, V. hikljany, hitljanul.
 Hiu, L. linx, S. I. bejuz, Pe. iuz,
 juz.
 Hiv, L. sincerus, D. xiv, V. viu,
vivus.
 Hodítani, elhódítani, eltsábitni, L.
 detorquere, deviare, avertere,
 I. hoditi strán púta
 Hódolni, huldolni, L. homagium
 praestare, Ge. huldigen, hulden.
 Hohér, hohár, L. carnifex, I. ha-
 hár, Ge. Höher, Erhöher, *exal-
 tator*, Hauer.
 Hokus - pokusz, L. hoc est corpus.
 Hold, L. luna, Pe. hoz, Sl. hon.
 Hold-föld, L. jugerum, P. hon.
 Homály, L. caligo, B. mlha, D.
 magla.
 Homlitani, omlitani, L. humiliare.
 Homok, hamu, L. sabulum, humus,
 multae nationes asiaticae expri-
 munt per vocem: klum.
 Hon, othon, L. domi, Ge. Heim.
 Hordo, dolium, I. hordov.
 Horkolok, L. sterto, I. herkam.
 Horog, L. uncus, R. krjuk, Ge.
 Krücke.
 Horpatz, L. macilentus, B. hrbác,
gibbosus.
 Hortobágy, L. fluvius Hung. Ge.
 hart Bach.
 Horvát, L. croata, I. horvát, C.
 hrovat, Ge. Kroat, T. chorvat,
 hruat.
 Hostát, L. suburbium, Ge. Vorstadt.
 Hoszszu, L. longus, T. usur.
 Hováj, tsizmadiák hoszszu keskeny
 fa műszere, mellyet a' kikaptázott
 tsizma fejibe kifészítés végett dug-
 nak, B. howadj, *rostrum*.
 Huboja, muzsika, Ga. hautbois.
- Huntzfut, Ge. Hundsfogt, hundsfoft.
 Huppanni, lehuppanni, L. cadere,
 I. upasti.
 Hur, L. chorda, Cl. chur.
 Hurbolni, a' rozsz gunyát kiméltet-
 lenül viselni, szaggatni, B. hru-
 be, Ge. grob, L. asperum, vile
 grossum, impoliturum. Mind az *hú-
 ruba*, mind az *hurbolás* a' durva
 vastag portékákrol mondatik.
 Huritni, Ge. Hure ruffen.
 Huruba, kaliba, kunyho, I. Hur-
 bolni.
 Hurut, korut, L. tussis, D. hro-
 poot.
 Hurtzolni, L. raptare, Ge. hin und
 herziehen.
 Hus, L. caro, P. kusch, humus, ex
 humo facta caro.
 Husáng, páltza, veszszö, bot, fus-
 tély, L. baculus, virga, fustis,
 Pe. guschank, *virga*.
 Huszár, miles equestris hungaricus,
 miles praedatorius, procurator,
 cursor, cursarius, hajdon anyit
 tett mint praedo, v. pyrata, a' bol
 lett az Oloszoknál corsaro, a'
 Frantzoknál corsaire, a' Néme-
 teknél, corsar, I. Chr. guszár.
 Huszt, oppid. Hung. S. hust, densus.
 Huta, hamu-üvegbuta, L. officina
 cinerum clavellatorum, vel vitri,
 B. hut, Ge. Hütte.
 Höbörts, L. salebra, Sl. hrts, Ge.
 Holper.
 Hörtsök, L. cricetus, B. sskrecek,
 C. kéréchék, I. chvarchak, szmer-
 cek, grvllus.
 Hös, L. miles veteranus, heros.
 Hül, L. refrigeratur, frigescit, Ge.
 kühl werden.
 Hüvely, L. vagina, Ge. Hülle.

I.

- Jáger, vadász, L. venator, Ge.
 Jäger.
 Jaj, L. veh, S. D. jao, yao.
 Jajgatni, L. veh clamare. D. yaykati.
 Jakab, L. jacobus, jákob.
 Jámbor, L. probus, benignus, B.
 dobar, P. dobry.
- Jánitor, ajton álló, L. janitor.
 János, L. joannes.
 Janot, gyanot, L. viverra genetta,
 I. jazvecz.
 Januarius, Boldog aszszony hava,
 L. Januarius.
 Jantsár, G. janitschár, Tur.

- jan-itseri, gyenge ifjú katonák, Jegenye-fa, L. abies, I. jagnyed, Ge. junge Soldaten. D. jecla.
- Járás, L. ambulatio, T. jurisch. Jeniszter, L. genista.
- Járom, L. jugum, R. Se. jarem, Jernot, pag. Trans. B. jer, Sommerjarmo, D. jaram, jerma, C. jarm. korn
- Járfás, gyárfás, L. gervasius. Jéromos, L. hyeronimus.
- Jaszok, L. jaziges. Jertze L. pullastra, Sl. jaritza.
- Jászol, L. praesepium, S. D. jásli, Jezsuvita, L. jesuita.
- B. gesle, C. V. jászle. Jézsus, L. jesus.
- Jászvasár, V. jassi. Iga, járom, L. jugum, V. zslug, Pe. jug. Ge. Joch, R. igy, B. gho.
- Jászmin, L. jasminum, T. jezamen. Ige, pászma, kita. zseréb, tinis.
- Játzo, pázérló, tékozló, L. gurges, nepotator, decoctor, R. Jadtza. tents, tset, L. liga, Gl. uge, verbum, I Pászma.
- Játzint, L. hyacinthus. Igen, L. valde, Graec. agan.
- Jávor, juharfa, L. acer, R. javor, Iglitze, tövis, L. eringium, R. iglitzta, jaglitzta, B. igritze, igra, B. jawor. acus.
- Jávor bika, L. urus, S. C. D. yavor, javor, Ge. Auerochs. Ihletés, illetés, L. inspiratio, I. nadihanije.
- Ibolya, ivolya, viola, L. viola. Ij, iv, kéziv, L. arcus, Tu, jai.
- Ibrik, tsupor, szoros torku edény, L. guttus, gutturnjum, C. Ibrek, T. Pe. ibrik. Ijedtség, ijedés, L. terror, D. ijéd, furor, ira.
- Idegen, L. indigena, mert tsak idegent szoktak indigenálni, és azután lesz, *nemidegen*, indigena. Ijedős, L. facile expavescens, D. jedovit, *iracundus*.
- Idomos, ildomos, L. idoneus, concinnus. Illat, L. odor, Gr. rhinellatein, illatozni.
- Idvez, idvezség, L. salus, absolutio, resolutio, religatio, catalysis, I. odvez. Illova, pag. Trans. B. il, gil, jil. Letten, argillae species, -ora est forma adjectivi Slavica.
- Idvezitem, L. absolvo, salvo, I. odvesujem, resolvo, religo, abstringo, elaqueo. Iloná, L. Hellena.
- Idvezítés, bünbótsánat, bün alól való feloldozás, L. salvificatio, I. odvezánye zpovedi, *absolutio sacramentalis*. Illyés, L. elias.
- Idvezített, feloldoztatott, L. absolutus, I. odvezan. Ikra, L. ova piscium, R. C. D. ikra, B. gikry.
- Idvezítő, megáldó, bün alól feloldozó, L. salvator, resolutor, I. odvuzlávecz, *enodator*. Imádkozni, imádkodni, rimádkodni, L. orare, Imán, török pap, a' ki sokat imádkodik, imádkozik.
- Idvezlem, feloldozom, L. enodo, dissolvo, I. odvuzlávam. Impressum, énekes könyv, mellyben zsolttárok, és dítséreték vannak, mellynek tzim levelire ezt szokták vala régenten; a' Könyvnyomtatók nyomtatni: Impressum Claudiopoli 1536.
- Idvezlett, idvezült, feloldoztatott, L. resolutus, enodatus, I. odvúzlan. Imre, L. emericus, Ge. Emerich, Henrich.
- Idvezülni, idvezitni, L. alsolvere, religare, solvere, I. odvezati, B. odwazugi. In, ér, L. ina inae, vena, inae sanguineae, fibrillae, nervi, inae vitales. Gr. is, in, inos fibra.
- Idő, L. tempus, *Chaldaice*, iddan, Hebr. itto, tempus ejus, ed, aeternitas. Inakfalva, pag. Tr. B. inok, aper silvestris.
- Jég, L. glacies, R. B. S. led. Inas, finak, legény, szolga, L. junis, olim apud veteres Romanos, *pro juvenis generosus*, I. V. inás, *ephebus*, Se. junosa, *adolescens*, junotka, *puella*, P. junak.

- Indig, kék festék, G. Ga. indigo.
 Indígena, I. Idegen.
 Indus, indiai, L. indus.
 Indzellér, I. Inzsinér.
 Infamis, veszett hirü, L. infamis.
 Infanterista, bakkantsos, gyalogkatorá, muskotéros, L. miles pedestris, Ga. infanterie, Ge. Infanterist.
 Ing, ömeg, in Comit. Sopron, quasi *hemeg*, a Germanico *Hemed*, v. *Hemd*, L. indusium, Gr. himation.
 Ingolna, I. Angolna.
 Inger, ingerleni, bosszantani, haragítani, L. irritare, A. angry, *iratus*.
 Inhibeálni, L. inhibere.
 Innep, idnep, id-nap, L. festum, T. idnep, P. id.
 Inkvies az orában, L. inquires, *pendiculum*.
 Inkvirálni, L. inquirere.
 Inkvizitzio, L. inquisitio.
 Inség, quasi *inxég*, L. anxietas, angustia.
 Instálni, esedezni, kérni könyörögni, L. instare, rogare, orare.
 Instántzia, kérelem esedezés, Könyörgés, L. Instantia, It. instanza.
 Instruktzio, L. instructio.
 Insurekczio, insurgens, L. insurrectio.
 Interes, úzsora, L. interesse, usura, I. P. interes, Ga. interét.
 Intráta, első intrátába, It. intrata.
 Intze, L. innocentius.
 Inzsinér, indzellér, L. castrorum metator, ingeniarius, Ga. G. ingénieur, R. inzsener, It. ingegnere.
 Inventariom, L. inventarium.
 Iny, L. gingiva.
 Jó, L. bonus, T. ejü, *L'vonice*, johd.
 Jób, L. jobus.
 Jobbagy, L. jobbagio, jouvagio, júbvagio, (verisimiliter a *juvando*) Vid. Bellii Adparatus ad Hist. Hung. Jobbagiones castri, p. 225. J. Ecclesiae, p. 269. J. S. Regis, p. 255. 266. J. naturales, soli Regi subjecti, p. 251. J. Triplici conditione, p. 253. J. exempti, p. 244. Jobbagiones olim iidem, qui ho-
- die Coloni. p. 196. *Jobbagyio*. Hac appellatione veniunt Palatinus, Banus, Barones, Curiales Regis, et Reginae, Andreae II. Art. 20. Item villani. vid. Corp. Jur. Hung. Indicis p. 72. 198 not. Z.
 Hinc patet quam inepta sit hujus vocis derivatio ex *Jobb-ágy*, vel ex *Jobb adgy*, cum olim honoris titulus erat.
 Josef, L. Josephus.
 Ip, ipa, apás, L. socer, Hb. ibba.
 Ipekákoan, ipekokan, hánytato, L. ipecaçuana.
 Ir. kenő, L. unguentum, I. ir, I. Máz.
 Iramlo, Ge. Renner.
 Irha, lágy készítésű bőr, zemes, L. aluta, C. irh, Se. R. irkha, B. gircha.
 Irhás, L. alutarius, B. girchar.
 Irigy, L. invidus, G. irrig, aber-rans.
 Iringo, L. eringium.
 Iro, rájiro, L. serum lactis, S. szirovatka, szirovavodka.
 Irtott, irottott, orotott, aratott, L. extirpatum, messus, G. rodet, rottet, ausgerottet.
 Irtovány, iróivány, irtás, ortovány, orotvány, aratvány, L. extirpatitium, messis, Ge. die Rodde, die Rotte, das Außrotten. Hinc derivantur: Osterode, Wernigerode, Friedrichsrode, etc.
 Iskola, L. schola, It. scuola, R. skola, Gr. schole, Ge. Schule, Ga. ecole, His. escuela.
 Iskutusa, skatuja, kutuja, L. scutilla*, It. scatola, C. shkatla, B. sskatule, Ge. Schachtel. R. kutija.
 Islóg, kerek, kis, fényes, aranyos, vagy ezüstös réz pléhetske, L. squammae, ramenta, stricturae ferri, cupri, etc. Ge. Schlag, Hammerschlag.
 Ispány, bán, L. banus, supanus, comes, supremus, praeses. D. baan, D. xüpan, *villicus*, B. span, *dominus*, V. zsupum, spanu, Ge. Gespan, R. izspravnýk.
 Ispárga, I. Spárga.
 Ispek, ispeklni, I. Spék.
 Ispotály, L. hospitale, nosoco-

- mium, Ga. hospitál, hospital, Ge. Spital.
- Istáp, támasz, oszlop, L. stapia, stapes, adminiculum, D. schyap, Ge. Stab.
- Istálló, L. stabulum, Ge. Stall, D. stala.
- Istámbol, L. constantinopolis, Kostántinije.
- Isten, L. Deus, D. istin, istinit, istinik, *verax*, istinitos, *veracitas*, istina, *veritas*, *verum*, P. istny, *verax*, ipsissimus, nagywiyissa istnóst, *supremum ens*, istnac, *existentiam habere*, istotny, *essentialis*, Pe. jisdan, izdan, *bonus genius*, apud veteres Aegyptios, jchte, *anima mundi*, apud Chaldeos, jsth, *ignis*, *Cirjanice*, ien, *Permice*, ien-lön. *Votjacice*, inmar, *Lapponice*, ibmel, jubmel, *Irlandice*, ija, apud *Chaldeos* ab igne eschta, Exod. 5, 2 et 9, 24 dicitur accersitum esse, sed Graeci ab *eschta* chaldaico, focum perennem, non tantum hestian, vel hestien, sed etiam histien apellaverunt, qua forma nomen hoc apud Herodotum L. IV. c. 59. et passim alibi recurrit, Parf. jezdán, jeszten, Malabar, vistenu.
- Istoly, L. puteus fodinae, Ge. Stollen.
- Istoria, L. historia.
- Istrang, kötél, spárga, L. strangulum, Ge. Strang, Gr. straggo, strango.
- István, L. Stephanus, Hisp. esteván, estván, G. V. Stefan, Ga. etienne.
- Iszák, táska, tarisznya, tömlő, L. pera, bulga, B. viszák, G. Sak, V. sácu, Vi. biszága.
- Iszag, láp, motsár, sephedék, L. uligo, I. szlap, vodeni, *fluctus*.
- Iszkába, szkába, L. confibula, an-
- sa ferrea, Ge. Klammer, R. szkoba, szkobka, V. szkóbe, excába, a' latino *excavo*, scabo, Graec. skapto, skabo.
- Iszkitéző, kisztető, L. instigator, R. iszkusztel, *tentator*, Se. podiszkatel, *occultus insidiator*, iszkanije, *conatus*.
- Iszkitélni, incitálni, L. incitare.
- Iszkofoim, C. skofium.
- Iszkompia, I. Szkumpia.
- Izszom, L. bibo, T. itscheim. Cl. osson.
- Isztina, esztina, L. septum, seu caulis quo coërcentur oves, R. sztina, sztjena, *murus*.
- Jubilér, L. gemmarius, Ga. jouveliere, Ge. Juwelierer.
- Jubileum, száz esztendei öröm nap, L. jubileum.
- Juhar fa, jávor fa, L. acer, I. jávor.
- Julep, L. julapium, I. julip.
- Juliba, butsu, L. jubilcum.
- Julis, juliska, L. juliana.
- Julius, Sz. Jakab hava, L. julius.
- Junius, Sz. Iván hava, L. junius.
- Jungáta, L. juncata, junco super impositum lac coagulatam.
- Jupiter, L. iupiter.
- Jus, jussa van valamihez, L. ius.
- Jutka, L. iudith.
- Izé, L. aliquid, v. aliquis, dum nomen rei vel personae alicui non incidit, hac voce uti solet, R. izsje, *quis?*
- Izgága, akadáj, baj, unalom, L. impedimentum, tedium, Se. izgága, *nausea*, *cholera*.
- Izlot, forint, L. florenus aureus, V. zlot, P. zloto, *aurum*, Ge. Gold-Gulden.
- Izsák, L. isacus.
- Izszop, L. hyssopus, B. izop, Hb. ezob.
- Iván, Sz. ivan, L. johannes, R. iwan, G. Johann.

K.

- Kába, esztelen, A' Mahomet híres Kabala, kantza, L. caballa, It. cavallo, D. C. kobila.

- Kabala, eke kabala, L. buris, stiva, Pe. kalaba.
- Kabalát vetni, kaszát vetni, rava-szúl megejteni, megszedni valakit, L. factionem, coalitionem facere contra aliquem, Ge. Ga. Cabale.
- Kabát, kaput, L. tunica cucullata, Ge. Kaput, Kaputz, B. kabat, D. kavad, Pe. kaba, *stola maliebris*.
- Kabinét, titkos kamara, Ga. Ge. Kabinet
- Kád, kádatska, L. cadus, Hb. kad, R. B. kád, kadka, kaduska, Slaw. kad, kadie.
- Kaftány, L. vestis turcica superior, Tur. kaftán.
- Kaján, kajón, irigy, L. invidus, perversus, Se. okajanni, okajannik.
- Kajáts, kajtsos, horgas, kajmats, kajts, kajmo, L. curvus, S. kajás, Pe. kajcs.
- Kajsziu barátok, veres fényes barátok, L. malum persicum, Ge. Aprikosén, Marillen, I. kaiscja, T. Pe. kajsi.
- Káka, gyékény szittyó, L. scirpus. B. kakosa, arundo.
- Kaka, kakálni, ganéjlani, L. cacatum, cacare, Ge. Kacken, H. cacare.
- Kakadu, L. psittacus, cristatus, G. kakadu.
- Kakas, I. Kokas.
- Kakova, pag. Trans. B. kakova, qualis.
- Kakuk, kukuk, L. cuculus, Ca. coucou, Ge. Gukuk, D. kuka-vicza.
- Káko, baho, Graec. kakos, malus.
- Káláka, kláka, dolgozó sereg, L. sponte laborantium confluxus, labor, arbitrarius, I. tláka, labor.
- Kalamaris, L. calamarium, It. calamaro, B. kalamar, V. kalamaru.
- Kalán, I. Hanál.
- Kalendarium, L. calendarium, Ge. Kalender.
- Kalandos, L. calendae, mert a Kalandós gyűlés, az holnap bizonyos részibe szokott esni.
- Kalandozni, koborolni, szédelegni, L. oberrare, B. kolatoti, agitare.
- Kalángya, L. gelima, Sl. klad, szklad.
- Kalap, L. petasus, R. kolpaka, R. P. klobuk, a voce klub, klob, ein Knaul, B. klobauk, S. klobuk, V. Klópu, Hb. kalap.
- Kalapálni, tapsolni, L. crepitare, plaudere, R. khlopáty, Gr. holapto, tero, pinso.
- Kalapáts, pöröly, kolomp, L. malleus, R. Kljap, B. klepac, Hebr. kelapoth, Graec. skolops, Accus. ton skolopa.
- Kalapérozni, L. citato equo vehi, Ga. golopper, Ge. galopiren.
- Kalaplórom, L. rhapsodicum.
- Kaláris, kláris, L. corallium, I. klaris, It. corallo, G. Ga. coralle.
- Kalastrom, klastrom, L. claustrum, S. klastor, D. kloster, Ge. Kloster, It. chiostro, Ga. cloitre.
- Kalász, L. arista, D. B. C. klás, R. kolosz.
- Kaláts, pogátsa, lapotya, lepény, L. torta, placenta, R. Se. kaláts, *panis albus*, D. B. kolac, kola-cich, R. kolats, Hb. chalas. Térd kaláts, patella, Sl. klatsido.
- Kalátsolni, öszvekalátsolni, öszvefonni, L. plectere, Ge. flechten, R. vkolatsivaty, Sl. klátsati.
- Kalátsolo, ki a lopott portékát kaláts pénzért kikalátsolja, kinyilatkoztatja, L. divinator, manifestátor, detector, R. kljats, *saga*, B. gadae, hadae, V. kolák, kaláts pénz.
- Kalauz, vezető, útmutató, L. ho-daegus, D. kalauz, T. kolauz, V. keleus, *viator*, Chr. kalahuz.
- Kalauzolni, vezetni, Kalozolni.
- Kaliba, kunyho, L. casa, tugurium, V. S. R. koliba, B. chalupa, Gr. kalybe, Pe. golba, I. gayba, *ca-veola*.
- Kalitzka, kalitka, L. cavea, aviarium, Se. kalitka, R. kljetka, P. klatka, S. klietka.
- Kálculus, L. calculus.
- Kálmór, komár, komplár, árus, kereskedő, nyegotzós, harutz, L. mercator, negociator, Ge. Kramer, B. kramar.
- Kálmány, L. Colomannus.
- Kallo, L. fullo, G. Kallos, pulcritudo, quia fullones pulcrum reddunt pannum.

- Kálmos gyökér, *L. calamus aromaticus*.
- Kaloda, fa-bilints, *L. pedica, castasta, cippus*, *R. koloda*, *B. D. klada*.
- Kalodázott, biliantsbe ver, fogoly, *L. pedica oneratus, captivus*, *R. kolodnik*.
- Kalota-szeg, pars Comitatus Kolos in Transilvania, *B. kal*, *lacus*.
- Kaloz, kalozolo, kohorlo, foszto, tolvaj, *L. vagabundus*, latro, *V. keleus*, *viator*, *v. Kalauz*.
- Kalozolni, kalauzolni.
- Kalpág, magas süveg, *L. pileus Hungaricus altior, galerus*, *T. kalpág*, *Tat. Mogolice, kalpack*, *P. R. kolpak*, *B. klobauk*, *Ge. Klappmütze*.
- Kaluger, *L. eremita*, *Gr. Kalos geron*, *I. kalughier*, *V. kalugéru*, *C. koluger, koludir*, *S. kaloyer*.
- Kalun, *S. kalina*.
- Kályha, tserép, mellyből kementze készül, *L. fidelia*, *Ge. Rachel*, *S. kachle*.
- Kálvinista, *L. calvinista*.
- Kám, tatárkám, vezér, király, *L. chamus tatariae*, *Ta. chan, Chagan*, *vetus nomen Despotarum Asiae*.
- Kamara, kis szoba, *L. camera*, *It. camera*, *Sc. kamara*, *S. kamora*, *Ge. Kammer*, *Ga. chambre*, *Gr. kamara*.
- Kamasz, korhel, korhanto, kanyo, *L. merum rus, homo agrestis, rusticus, laborem vitans, otio deditus*, *G. Lümmel, Flegel*, *I. komusz*, *canis magnus*.
- Kamat, interes, uzsora, *L. usura*, *foenus*, *V. kámete*, *Vi. kamata*.
- Kameleon, *L. cameleon*.
- Kamelot, *L. pili cameli*, *Ge. Kamelhaar*, *It. ciambellotto*.
- Kámfor, *L. camphora*.
- Kamizol, ujjas dolmánka, mejre valótska, *L. tunica, pectorale, camisile, camisia*, *Ga. camisol*, *I. kamisola*, *It. kamiscia*, *V. camiasa*, *indusium*.
- Kamuka, *L. pannus Damascenus*, *T. kamuka*, *R. kamka*, *Ge. Kamelot*.
- Kámzsa, *L. camisia*, *Gr. kampsza*, *pro kapsa*.
- Kaudiszao, *L. verres*, *Sl. kanyetz, kanyur, kanyek, kantsek*, *B. kanec*.
- Kanaforia, *L. pix colophonica*, *R. kanifol*.
- Kanál, kalán, *L. cochlear*, *oritur vero kanál a latino canalis*.
- Kanapé, *L. anaclinterium, conopeum*, *Graec. konopeion*, *ad culices arcendonos velum tentorü militaris, konops, culex*: A szunyogok ellen védelmező superlát, szunyog hálo, mellyel a' nyugvo kanapékat a' Görögök környül vették.
- Kanavátz, *L. tela tincta, polita*, *Ga. canevös*, *Ge. Kanafas*, *C. konofasz*, *derivatur a Latino canabis*.
- Kandallo, *L. candens locus, focus trichinii*.
- Kanko, szür, dolmánka, *L. tunica vilior*, *C. janka*, *Ge. Jankerl*.
- Kánikula, nyári legmelegebb napok folyamataja, *L. canicula, canis minor*. Ezen tsillagnak feltettzésekor kezdődik a' kánikula.
- Kanna, *L. cantharus*, *Ge. Kanne*.
- Kanonok, *L. canonicus*.
- Kanót, gyértya bél, ágyú elsütni való kötél, madzag, *L. ellichnium*, *B. S. knot*, *R. kanat, ankerthau*, *Ge. Knott*.
- Kanta, kanna, kártya, kártos, kupa, *L. cantharus*, *Ge. Kanne, D. kanta*.
- Kantár, *L. capistrum*, *B. P. S. kantar*.
- Kantár, *L. statera*, *Chr. kantár*, *Ge. Zentner*.
- Kántálni, kéregetni, *L. cantare*.
- Kántor, *L. cantor*.
- Kántor böjt, *L. quatember*.
- Kantsal, hipokrita szemekkel néző, *L. luscus*, *limis oculis intuens*, *R. kanzsa, hypocrita*.
- Kantso, *L. batiola*, *R. sztkljanitza*.
- Kantsós, fazakas, gantsár, *L. figulus*, *Se gantsár*, *R. gontsár*.
- Kantsuka, *L. scutica*, *D. kanzsuka*, *P. kanczug*, *D. I. kandsia*.
- Kantus, *v. Röntös*.
- Kantza, *L. equa*, *R. kobilitza*, *Sl. konyitza*, *Se. kljatsa*, *P. konitzek*, *v. Kábala*.

- Kántalista, iro-déák, L. cancellista.
 Kántzellária, L. Cancellaria.
 Kanyar, most kenyér, Sl. kraj, kra-
 jek, segmentum, quadva, panis.
 Kánya, L. milvus, I. kanyá, P. ka-
 nia, Se. kanjuk, S. kanna, B. ka-
 ne, Sl. kalina.
 Kanzo, I. Kémász.
 Kápa, kaput, L. cappa, capicium,
 Ge. Kaput, Kaputz, S. D. kapa,
 B. kape.
 Kapa, kapálni, pastinum, pastina-
 re, Slaw. kopat.
 Kapás, L. fossor, D. kopach, ko-
 pacz, P. B. kopáč, R. kopaltsik.
 Kapálni, kaparni, vájni, ásni, L.
 fodere, D. R. S. Se. kopati.
 Kapistránus barát, L. capistranus.
 Kapitális, tökepénz, L. capitalis.
 Kapitány, L. capitaneus, G. Ga.
 capitain, I. kapitan.
 Kapitulás, L. capitulatio.
 Kapkodni, L. captare, rapere, R.
 khapkaty, Hb. kaba.
 Káplány, L. capellanus.
 Káplár, L. corporalis, Ga. Ge. Cor-
 poral.
 Kápi, L. capere, Gr. kapto.
 Kápolna, L. capella.
 Káponya I. Koponya.
 Kapor, L. anethum, R. I. koper,
 krop, S. kuopor, B. kopr, C.
 kopercz, P. koprowy.
 Káponya, L. capparis, D. kapp-
 ara, Ge. Kábri.
 Káposzta, L. crambe, brassica, R.
 kapusztá, B. S. kapusta, D. ku-
 pus.
 Kápotnyak, L. asarum europeum,
 I. kapitnyak, B. P. kopitnik.
 Kapots, L. fibula, I. kapcha, T.
 kopdsche, R. koptsa.
 Kappan, L. capo. S. kapun, D.
 coppan, Ga. chapon, Ge. Ka-
 ppaun, R. kaplun.
 Kápi, L. calopodium, calcei for-
 ma, P. kopijto, D. Se. kopito,
 ungula.
 Káptalan, L. Capitulum.
 Káptán, L. laqueus, R. kapkan.
 Káptza, L. soccus, D. kopitza, B.
 kapec, S. kapec, kaptza.
 Kapu, L. porta, Tur. kapu.
 Kaput, kabát, kápa, G. Ga. kaput.
 Káput, rész, szakasz, L. caput.
- Kaputzán, L. lupatum, Ge. Kapp-
 zaum, R. kaptzun.
 Kar, ker, kör, I. Karima.
 Kar, L. chorus, Ge. Chor.
 Kar, L. brachium, Tur. kol, Mong,
 gar.
 Kár, L. damnus, D. kár, kvár,
 kárá, dissensio. rixa, C. quar.
 Karabély, L. sclopetum equestre,
 G. Ga. Karabin, carabin.
 Karafina, L. phiala, Ga. Ge. Cara-
 fin, It. karassa, karassetta, ka-
 raffina.
 Káralábe, I. Korólábé.
 Karám, L. tugurim, S. khram.
 Kárász, L. charax, coriaceus, R.
 I. karasz, B. karas, Ge. Káras,
 Karausche.
 Karátson, L. carnatio, festum in-
 carnationis Christi, S. kracun,
 V. craciunu.
 Kárázsia, L. pannus carisanus, I.
 carasia, Ga. carsaye, Ge. Kron-
 rasch.
 Kárbunkulus kö, L. carbunculus.
 Kárd, L. gladius, sica, Danice,
 kaard, Pe. kardah, D. hórdah,
 B. kord.
 Kárdifol, virág káposzta, L. bras-
 sica florida, Ga. Ge. Kárfiol, P.
 kalifior.
 Kárdinál, L. cardinalis.
 Kárej, karima, széle valaminek,
 L. margo, R. Se. D. krai, P.
 kraina.
 Kárika, kerék, L. rota, I. S. kari-
 ka, R. kareia, currus, It. cari-
 care. absenken, niederstrecken,
 Graec. krikos, annulus.
 Karima, karám, káré, káréj, ker,
 kerék, kerít, kerül, kerület, kö-
 rül, körület, körös körül, kor-
 lát, in toto Oriente, kar, kor,
 L. margo, periphéria, R. krajami,
 krajam, S. krajina.
 Karitsálni, tseregni, L. clamare,
 garrere, R. kritsaty.
 Karitsáló, kiáltozó, tseregő, L.
 clamitans, garrulus, R. kritsatel.
 Karmanádli, Ga. carbonade.
 Karmantyu, bélelt kürtő kesztyű,
 L. chirotheca maniciformis, Ge.
 Stutzen, Muffe, R. karmantsik.
 Karmazsin, vidám piros szín, L.
 charmasinum, cermesinus color,

- cramesii, vel cremesii infectus, vel tinctus, cramasina tinctura, Ga. cramoisi, B. I. karmazin, Pe. kirmizi, Ge. Kermosin.
- Karó, rud, dorong, bot, L. sudex, palus, R. kol, kolje, Graec. charax, karós szőlő, characata vinea.
- Károly, L. carolus.
- Kárpálni, kárpáloedni, zsimbelődni, L. carpere.
- Kárpit, süperlát, serge, függemény, szőnyeg, L. copertorium, aulaeum, perstroma, I. kárpit, B. karpéty, D. koberecz, P. cobierzec, V. coperisu, Chr. charpit.
- Kártabiánka, It. carta bianca.
- Kártás, egy tsmoba ki löni szokott apro ágyu golyobis, L. pyxis, fragmentis ferreis, et globulis impleta, Ge. Kártátsche, Ga. cartouche.
- Kártátsolni, kihehelni, füsülni a' gyapjat, L. pectinare, Ge. kartatschen.
- Karton, nyomtatott gyapot gyolts, L. telum gossypium, linum xylinum, G. caton, cattun, Ga. cotton, I. panno cotonato, I. cotun, Differt ab hoc telo, *Carton* Germanorum, quae est charta crassior, figuris pictis adumbrata, vulgo Hungaris *Angyélika* dicta, It. cartone.
- Kártos, kártya, v. Hanna, kanta.
- Kártya, hártya, papiros, kárta, L. chárta, V. hárthié, v. Hártya, Graec. khartés.
- Kartzolni, kratzolni, Ge. krazen.
- Karuly, L. nisus, D. kráguly, B. krahulec, P. krogulec, R. karaul, *custos*.
- Karvas, L. armilla, P. karwasz.
- Kas, kosár, kasornya, L. corbis, D. kos, koss, S. kos, kosár, V. kósu.
- Kása, L. puls, R. kása, C. kasha, D. kassa, kascja.
- Káspium tenger, L. caspium.
- Kassa, L. cassa.
- Kassa várossa, L. cassovia.
- Kastély, L. castrum, castellum, Ge. Kastell, S. kastily, It. castiglia, D. kastiglja.
- Kasza, L. falx, R. S. kosza, P. kosa.
- Kaszálni, L. falce metere, R. kószity, S. koszi.
- Kaszás, L. foeniseca, R. koszats, koszar, D. kossaz.
- Kaszabolni, kontzolni, bontzolni, L. lanioniam exercere, dilaniare, D. kasappiti, Hb. katzáb, *secare*.
- Kaszáblo, mészáros, bontzoló, L. lanio, anatomus, I. kaszap, T. kaszab, D. kasáp.
- Kaszárnya, L. tugurium militum, Ga. Ge. Caserne.
- Kaszár, koltsár, L. thesaurarius, Turc. kasznadár, I. Kaznár.
- Kasztór, -hod, L. castor.
- Kata, L. catharina.
- Katáng-koro, katány-ko, L. Cichorium videtur ortum esse ex *catananche*.
- Katarus, nátha, L. catharrus, Ge. Katharras.
- Katé, L. catechismus.
- Katédra, papi szék, L. cathedra.
- Katlan, L. catillus, catinus, clibanus, aheneum, R. C. D. P. kotlom, kotlina, kotla, koll, Ge. Kessel.
- Katona, bajdu, vitéz, kős, hajnok, darabont, szegődött, labancz, lancz, lanczkenet, kurutz, bak-kantsos, dragonyos, zsoldos, L. miles, I. katana.
(kat, *Boh.* carnifex, katan, *Gent.* Katana, *tortor*, *cruciator*, *servus carnificis*.)
- Katolikus, pápista, L. catholicus, papista.
- Katrabotza, L. catapotia.
- Katrintza, karintza, L. praecinctorium, V. catimtie, kretintze.
- Kátsa, rétze, L. anas, B. kachna, S. kacica.
- Katulya, I. Iskatulya.
- Katér, L. extravagans, Ge. Hetzer, B. S. kaeyr, katzérul vélekedő, eretnek, Thunmann in suo opere. (Untersuchungen über die Nordöstlichen Völkern,) asserit *Chasaros* propter suae religionis diversitatem huic denominationi in Europa ansam praebuisse, I. Szilaj.
- Katzérozni, ki tsapni a' seregből, L. eliminare, Ga. casser, Ge. cassiren.
- Katzko, pag. Trans, B. kacha, anaticula.

- Katzor, koszor, L. *falx curva vinitorum*, I. R. D. kosor, koszor, keser, Cl. kuszur, Hebr. katzár, amputare.
- Kaukler, gaukler, L. *histrio*, Ge. Gaukler.
- Kazamatta, It. *casa de matti*, Ga. casemate.
- Kazár, L. *struthio casuarius*.
- Kazal, L. *acervus*, R. koszter.
- Kázimir, vékony poszto, Ga. Ge. Kasimir.
- Kaznár, kasznár, koltsár, L. *dispensator, claviger, rationista*, R. kaznatsei, S. kaznar, S. kazna, *aerarium*.
- Kázsolérozni, bizelkedni, Ga. cajoler.
- Kazup, fahajtok, füles kosár, L. *corbis*, P. kazub, kadsjuwa, Ga. chasube, casula, papok oltári öltözete.
- Káva, görbe hajlo fa, L. *cava, arcus*.
- Kávé, L. *coffea*, Ga. coffe, Ge. Caffé, Tur. kaffá, koffe, kahva.
- Kefe, L. *setaceum*, C. S. kefa, I. keffa.
- Kefélni, L. *verrere*, I. kefati, Ga. coeffer.
- Kegyes, L. *pious*, Hb. kados.
- Kéhely, pohár, L. *calix*, G. Kelch, B. kalich.
- Kehes, köhögő, L. *tussiens*, C. keha.
- Kék, L. *coeruleus*, Mong. kökő, Sincice, gheuk, Ta. kük.
- Kelemen, L. *clemens*.
- Kelentze, pag. Trans. B. koleno, genu.
- Kelentze, L. *alvear*, Sl. klanitza, kladnitza.
- Kelep, kelepelő, L. *crepitaculum*, Se. kljepalo, D. klepetallo, R. kljeplju, Ge. Kleepper.
- Keleptze, tör. madár fogo, L. *laqueus*, S. klepec, Ge. Klappen, R. kjetka, Ga. le clapet, die Falle.
- Kementze, L. *fornax*, D. V. camentitia, B. kamjuka, Se. gornetz.
- Kémény, kámin, L. *caminum*, Ge. Kamin, P. komin, Ga. cheminée.
- Kemény, L. *durus*, R. kameny, *Capis*, B. kamen, *lapis*, R. kamenstik, kömives, *murarius*.
- Kender, L. *cannabis*, *Mogolice*, kindur, Cl. kindschur, R. kono-
- pely, Ga. chanvre, Tu. kenevir, V. cânépé.
- Kendő, L. *mantile*, Pe. kende.
- Kengyel, L. *stapes*, Se. uzengija.
- Kén-kő, kén-gyertya, L. *sulphur, sulphuratum*, Ge. Kien, Kien-holtz, teda.
- Kép, kip, forma, ábrázat, L. *imago, typus*, B. D. C. kipp, V. tyip.
- Kepe, papbér, L. *capetia, Vin. kopa*.
- Kéreg, L. *cortex*, D. korra, R. kora, B. kura, R. krug, Ge. Kreis, Gr. krikos, annulus.
- Kérem, L. *rogo*, Hbr. hherem, kherem.
- Kerengő, L. *circulus, gyrus*, I. kerengov.
- Kerep, L. *navis*, R. kerap, S. koraba, V. corabia.
- Kereszt, L. *cruz*, R. kreszt, S. krst, Ge. Kreuz, V. cruce.
- Kereszt atyáskodni, R. *compatrem esse*, R. kresztity.
- Keresztelő, L. *baptizator*, R. kresztitel.
- Keresztény, L. *christianus*, Slaw. krestjan, V. crestini, Graec. christianos.
- Kereszténység, L. *christianitas*, R. kresisenije, V. krestyinyie.
- Keresztetske, L. *crucula*, R. kresztetz, Ge. Kreuzchen.
- Kerezs, körözs, L. *chrysius*.
- Keretsen, keretszet, L. *gyrfalco*, R. kretset, gorotsun.
- Kert, L. *hortus, septum*, Gr. chorotos, Suec. gärd, Hl. gaerde, Ge. Garten, A. garden, H. giardino, It. giardino, Ga. jardin, S. gard, grad, Se. ograd, V. ograde, Dn. gaard, R. gorod.
- Kertelet, kertelés, kertfonás, kósár, L. *sepimentum*, D. kartilacz, *corbiculus*.
- Kertész, L. *hortulanus*, Ge. Gärtner.
- Kés, katzor, koszor, L. *culter*, ascia, I. keser, *Condinice*, kétsch.
- Késedelem, késés, L. *mora, cunctatio*, D. kasenje, kasnos.
- Kesety, Sl. kes avi.
- Keseríteni, L. *exacerbare*, Se. ogor-tsiti.
- Késérteni, L. *tentare*, D. kusati.
- Késértet, L. *tentatio*, D. kussanye, *tentamen*.

- Keserü, L. amarum, acre, R. kiszlii, B. kysely. *acidum*.
- Késni, késedelmezni, L. morari, D. kasnitti.
- Késő, L. tardus, D. kasni, I. kessen, L. ketsche.
- Későnn, L. tarde, D. kasno, kaszan.
- Keszeg, L. albula, I. keszege.
- Készötze, V. Sl. chiselitia.
- Ketretz, kalitzka, kotyetz, L. cavea, S. koteretz, kutyeretz, clatrum.
- Ketsége, L. acipenser, I. ketsiga, R. ketsug, V. ketsüge, sturio rutenus.
- Ketske L. caper, capella, B. kőza, kozka, S. kozitska, T. ketschki.
- Kéz, L. manus, Pe. gez.
- Kézsmark, Ge. Kayszmarkt.
- Ki? L. quis? R. ki? Ga. qui? It. chi? Tu. ki?
- Kiált, L. clamor, syriace kahal, kahajto, vocavit, vociferatio, Arab, kewál, vox.
- Kifi, vajas szaru, Ce. Kipfel.
- Kigyó, L. serpens, I. guja, (quasi *Gijo*) *Aramaeis*, chejo.
- Kila, véka, mérő, mertze, L. metretae duae, P. I. kila.
- Kilints, L. pessulum, T. kilid, P. R. klin, Se. klintsik. D. klinick, *cuneus*, *cuneolus*, Ge. Klinke, Sl. klitska.
- Kin, K. cruciatus, aerumna, I. kina, Pe. chim.
- Kinlodni, kénlodni, L. cruciari, D. ginuti, V. kinui.
- Kintorna, kintornálni, kintálni, L. intonare, V. a cántá, cántare, cántecú.
- Kints, L. thesaurus, I. kinch, Ge. Wunsch, Pe. kendsch; Hcr. ginze, genex.
- Király, L. rex, Sl. Vi. B. kral, P. krol, Sl. királ, Graec. krales, eredett a' Nagy Bároly német nevéből Cárlnak, melyet a' Sláv nemzetek hrál, krol krunak ejtettek. Ez hihetőbb mint a' kirie Alexi görög névből, vagy pedig a' kralul tót szóból, mely accipiter, milvus.
- Kis, kitsiny, küs, kütsid, L. parvus, Tu. kütsük, Ta. kutsuk.
- Ki seperni, L. purgare, Tu. sepermeg.
- Ki tsikarni, L. extorquere, Tu. tsikar meg.
- Kisa fa, (nem pedig kés alya fa, mert ez az ültetni való szőlő veszőt, ültető-fát teszi.) L. vectes bini ab extremitate temonis dependentes, S. kisa.
- Kis aszszony, L. domicella, T. kis, kiz.
- Kiszil, zab készöltze, savanyu tzipre, L. jusculum acidum, R. kiszlii, B. kysely.
- Kisztető, iszkítelő, L. instigator, R. iszkuzitel *tentator*.
- Kita, pászma, tints, botrang, matring, marok, zseréb, L. manipulus, V. S. kita, B. kitka tiki-ta, ein Büschel.
- Kitli, lájblí, dolmánka, Ge. Kittel, Kutte.
- Kitsin, L. parum, P. kitsche, Ta. kissich, *Tschuwassice*, kisin, I. Kis.
- Kitsinke, L. obolus, Sl. katsenka.
- Kivánság, L. placitum, desiderium, R. kivanije golovoju, *nutus capitis*, das Kopfnicken, kivánságának fő tsoválással, vagy intéssel való kijelentése.
- Klárinet, Ge. Klarinet.
- Klassis, L. classis.
- Klastrom, L. claustrum.
- Klázli, glazli, üveg pohár, L. poculum vitreum, Ge. Glas, Gläselein.
- Klávír, klavirozni, L. clavicordium, Ga. Ge. Clavier.
- Klíma, L. clyma, ég hajlat.
- Klopotiva, pag. Trans. B. klopotny, praeceps, de homine, *iva est forma Slavica*.
- Klus, kluzs Valachice, L. Claudiopolis, H. Koloswár, Boh. Klus. enger pasz.
- Klödör, köldör, göldör, galuska, L. pastillus, massa sphaerica cocta, Ge. Knüttel, Knädel.
- Kobak, kupak, I. Kupa.
- Kobor, korba, L. corbis, Ge. Korb, Vi. kober.
- Koborló, koborlók, L. çabari populi, vel hazari vagabundi.
- Koboz, kobz, lant, L. testudo, instrumentum musicum, R. P. kobza.

- Kobozni, L. lemures, Ge. Kobold.
 Kodátsolás, kotkodátsolás, L. galinae singultus, I. kokodakanye.
 Kodátsolok, kotkodátsolok, L. glorio, gracillo, B. kodkodáéi.
 Kofa, vén agbanya, L. anicula coqua, copa, I. kofa, It. goffa, inepta, insulsa, imperita.
 Koh, L. pulicula, fornax metallica B. kov, metallum.
 Kokas, kakas, L. gallus galinaceus, R. V. kokos, D. kokosc, P. kokosz, C. kokush, Ga. kog.
 Kokaska, L. parvus gallus, galinaccus, R. kokuska, P. kokoszka.
 Koket, koketirozni, bujául katsongatni, Ga. coquetter.
 Koko, L. ovum, It. cocco.
 Kolbász, L. farcimen, botulus, R. B. kolbasza, D. klobaszicza.
 Koldus, L. mendicus, I. koldus, Pe. gada, V. koldus.
 Kolegyom, L. collegium, schola, Ga. college.
 Kolésza, kolya, kalesz, lektika, fakoszekér, L. lectica, bigae, B. kolyesza, R. koljesza, koljaszka, kolesza, D. kolessa, Ga, calech, Ge. Kaless, Vi. kola.
 Kolibri, virágmadár, L. trochilus, Ge. Fliegen Kolibri.
 Kolika, L. dolor colicus, colica, Ge. Kolik.
 Kollants, Grae. kollaomai, adhaereo.
 Kolléga, L. collega.
 Kolompér, I. Krumpli.
 Kolomp, kalapáts, L. malleus, R. kljap.
 Kolompotska, L. malleolus, R. kolutuska, Ge. der Klöpfel.
 Kolompár, rézműves, L. faber aearius, S. klampjár, Ge. Klampferer, Klempler.
 Kolop, tök-kolop, mak-kolop, Ge. der Knecht, R. kholop.
 Kolopálni, kolompolni, kolompozni, L. pulsare, R. kolopaju, klopity, S. klopem, klopiti, Ge. Klopfen.
 Kolosvár, L. claudiopolis, Ge. Klausenburg, V. kluzs.
 Kolts, kults, L. clavis, R. kljuts, B. klje, D. klyucs.
 Koltsár, kultsár, L. caliger, S. klycar, D. klyucsar.
- Koma, komám aszszony, L. compater, commater, R. D. kum, kuma.
 Koma ember, komázo, tréfás, bolondoskodo, L. comus, comicus.
 Komárom, Urbs Hung. B. komar, culex, Gr. komaros, piscis gammarus.
 Komár, I. Kalmár.
 Komázás, L. comissatio, conventus hominum ebriorum noctu vagantium, Gr. komos, pagus.
 Komázo, Gr. komastes.
 Komázni. Komédiázni, G. Komazein, petulantius decantatis canticis urbes, et pagos peragrare, et vagari, canticis liberioribus et petulantioribus puellas adire, Come, pagus, faluzni.
 Komédia, L. comoedia, Ga. Ge. Comedie.
 Komendás, komendáns, L. Comendans, Ga. commendant.
 Komendérozo, Ga. commendeur.
 Komiz poszto, Kommissioba, magazinba találtato poszto, Ge. komis Tuch.
 Komló, L. humulus lupulus, *Mogolice*, komolach, R. khmjelju, Suec. humle, Dn. homle, hmél, Pe. hymel.
 Kommunikálni, L. in communiione sanctorum coenam Domini celebrare.
 Komondor, L. canis mandrae, mandrarius, ductor gregis, Ga. commander, ducere, praesesse.
 Komordéner, Ge. Kammerdiener.
 Komor, komorság, L. moaror, Ge. Kummer.
 Komorna, faj, L. pedissequa, B. komorna, cameraria.
 Komornyik, L. camerarius, D. P. komornik, B. komornjk, Ge. Kämmerer.
 Komoritani, szomoritni, L. moestum reddere, B. kormantiti.
 Komp, L. ponto, navis trajectitia, Sl. kompa.
 Kompábel, L. capax, Ga. capable, Kompány, L. ludimagistri socius, Ga. compagnon.
 Kompánia, sereg, L. cohors, Ga. compagne.

- Kompárátzio**, L. comparatio.
Komparistá, L. comparationem discens.
Kompász, mágnés tö, L. compassus, compassum, compastum, Ga. compasse, compositum, pyxis nautica.
Komplár, komplárkodni, kereskedni, L. comparare, cauponare.
Kompliment, L. complementum, Ge. Ga. Compliment.
Kompona, font mérték, L. libra, bilanx, V. cumpane.
Komtoar, Ga. comtoire.
Kondér, vas-vagy réz fazék, L. congius, I. kondér, R. kondir, D. kondjer.
Kondi, kondizni, kondiba jární, (Nugae studiosorum et scholasticorum.) L. conditio, conditionem frequentare.
Kondor, L. crispus, R. kudrjavi, B. kadere, Ge. Kraus, S. kundravi.
Konfekt, L. confectio, Ga. Ge. Konfect.
Konkoly, L. lolium, agrostemma githago *Lin*, D. kukoly, R. kukol, B. kaukol.
Konstánczinápoly, L. constantinopolis, Turc. istambol.
Kontentum, megelegetés, L. contentum, Ga. contentement.
Kontignatio, emelet, L. contignatio.
Kontinensnek nevezik a' száraz földet, a' tengerrel egybe vetve, L. continens.
Konto, It. conto, Ga. compte, L. computus.
Kontrabánd, tiltott portéka, Ge. Ga. Kontreband, Contreband.
Kontraversia, L. controversia.
Kontraktus, L. contractus.
Kontumázia, L. contumacia.
Kontz, tsontvég, L. trochanter, condylus, R. konetz, kongsik, *finis*, C. konz, *finis*, D. kuusz, B. kus, *fragmentum, frustrum*.
Kontzolni, L. concidere.
Kontza, pag. Trans. L. finis, B. konec.
Kontzert, nagy sereg muzsikálása, L. concertus musicus, harmonia, Ga, Ge. Concert.
Konty, hajtekerts, L. cesticillus, tutulus, B. kont, konty, Sl. con-tyk, connodati capilli, Ge. Haar-knoten.
Konya, kajla, le hajlott fülü, L. mancus, dependulus, D. knyasst.
Konyha, L. culina, coquina, V. cuina. R. P. kukhnja, Ge. Küche, S. kuhina, It. cucina, D. kuhinya, kuchinya, B. kuchinie.
Konyogátzio, L. coniugatio.
Konyogista, L. coniugationem discens.
Kontrás, kontrallor, Ga. controleur.
Kontrás, kontrálni, Ge. Kontra bass Spielen.
Kontrászt, ellenkező, Ga. contrast.
Konvent, L. conventus.
Konviktus, L. convictus.
Kopátsolni, v. Kalapálni.
Kopätz, kopasz, kopár, L. calvus, depilis, imberbis, D. opuzo, opuznos, I. opusznévecz. I. scopaç, *castratus*, S. skopézt.
Koperta, levél fedele, L. copertorium, P. koperta, Ga. couvert.
Kopja, lántsa, dárda, hegyes tör, L. copis-dis, -dae, -darum, jaculum, culter, gladius, securis, Graec. kopis.
Kopo, kapo, L. canis venaticus, copularius, I. kopov, V. kepou, Se. kovél, Ge. Koppel, Kuppel-hund.
Kopogtatni, L. pulsare, Sl. klopati, Ge. Klopfen.
Kopotyu, L. branchiae, chelae, Sl. B. klepatá.
Keponya, L. calvaria, cranium, I. glubánya, quasi Capula, viz meritő kupa.
Koporso, kaparso, kapartyu, kaparás, ásás, vájás, verem gödör, sir, temető. Hb. keber, kabbar, kaburo, *Syriace Aethiopice*, geberte, L. copertorium, corporis loculus, bustum.
Koppánd, pag. Trans. D. kopan, *fossus*.
Koppasztani, L. aqua fervida plumas avium denudare, R. kipjatkom, Tur. koparmeg.
Korámizálni, vidimálni, az eredeti irással a' mássát egybe vetni, L. coramizare conferre, subscribere

- Coram me sincere collatum est originale cum sua copia.*
- Kor, korság, betegség, L. morbus, R. kor, *morbilli*, S. koravi, B. churavi.
- Korall, I. Kaláris.
- Korán, I. Alkorán.
- Korbáts, L. flagellum, scutica, B. korbac, P. S. T. korbacz, I. korbach, Pe. kyrbac.
- Kordon, L. limes, Ge. Ga. Gordon.
- Kordovány, L. corium cordubense, It. cordovano, D. kordovanska, Ge. Korduan, P. korduan, kordyban, I. kordovan.
- Korélábe, kalarábé, L. rapum, cau-li rapa, Ge. Kohlrübe, Kohlrabi, P. kaulrapa.
- Koretz, véka, L. corus, aridorum mensura, Hebraeis Josepho auctore usitata, B. korec, S. koretz.
- Korhel, L. commodus, Ge. Chorherr, canonicus, qui commode vivit.
- Korhelkedni, L. otuari, conbibere, B. korhelugi.
- Koriándrom, L. coriandrum.
- Korigálni, L. corrigere, dorgálni, coarguere.
- Koritzálni, koborolni, keringeni, L. cursitare, D. koraczati, *gradari*.
- Korlát, sorémpo, kertelet, L. bo-vile, chlatrum, I. korlát.
- Korlát, karima, kerület, L. bo-vile, I. korlát, I. Karima.
- Kormány, kormányozo, karmány-lo, L. gubernaculum, I. V. kormán, Ga. gouvernement, R. Se. korma, kormilo, D. karma, *puppis*.
- Kormányozás, L. directio, gubernatio, Se. kormlenije.
- Kormozni, füstölni, I. infumare, R. okurity.
- Kornilkő, L. carneolus.
- Kornis, L. cornelius.
- Kornyadozo, betegeskedő, L. valedudinarius, febricitans, R. gortjatska, *febris*.
- Kóro, L. caulis arida, R. B. koren, *radix. Tschvasice*, korok, *gramen*.
- Korom, L. fuligo, T. kurum, korom.
- Korona, I. corona,
- Korong, kerengő, L. rota ollaris figulorum, I. kerengov, *gyras*, R. kruglo, *rotundus*.
- Koronka, pag. Trans. B. koronka diminutivum a *corona*, item rosarium, Rosenkrantz.
- Korpa, korpátska, morzsa, szemetske, L. furfur, mica, R. S. krupa, I. crupa, *grando*, Ge. Graupen, T. kerpek It. crusca.
- Korpázní, L. carpere, corripere.
- Korpás, darabos, L. furfuraceus, acerosus, I. R. krupni.
- Korpus, L. corpus.
- Korso, fazék, szilke, röstölő, porzolo, ráto, bögre, tsupor, tsanak, L. amphora, olla, catus, lebes, arceolus, I. korsol, korszolich, R. kortsa, gorsók, Se. koresag, S. krcak, D. varcs, Ga. cruche, It. orcio, Grae. kraessos.
- Korsótska, L. urceolus, R. kruzsetska, kruzska.
- Korts, L. hibris, animal hybridum, Sl. krts, krtsek, homo vel fructus non perfectus.
- Kortsma, L. popina, R. kortsma, *khartsevnia*, D. P. kárcsma.
- Kortsójazom, L. trahere, trudo, Se. kortsju, contraho.
- Kortsomáros, L. caupo, R. kortsju, contraho.
- Kortsomáros, L. caupo, R. korts-mar, kortsmik, D. karcemár, P. karczmarz, B. krčmar.
- Kos, L. hircus, aries, Pe. kosch, T. kotsch, B. kossut.
- Kosár, kas, L. corbis, D. kossara, R. kos, kesa, Ar. kusar, B. kossar, Hb. kasar, P. koszara.
- Kosaratska, L. corbicularis, R. korzinotska, Se. kosaritzza, P. kossalka.
- Koslatni, koborolni, L. divagari, D. poslatti, *emittere*, R. poszlati.
- Kosolya, kosár, kabor, korba, L. corbis, I. koshulya, *indusium*.
- Kóst, koszt, eleség, eledel, élés, élet, táplálás, L. victus, alimentum, Ge. Kost.
- Kostolni, L. gustare, B. kostowati, Ge. kosten, P. skosztowac, S. kostugem, D. okustiti.
- Kostolás, kostalvány, L. gustatio, gustus, B. kostowany.

- Kosul, L. decussatum.
 Kosz, var, L. impetigo, serpigo, R. kosza.
 Koszmo, kosz, L. impetigo, serpigo, S. koszm, lanugo, hirsutia.
 Koszmós, L. impetiginosus, Se. koszmat, hirsutus.
 Koszoru, L. corona, corolla, ex floribus texta, R. korzinku.
 Koszperd, spadé, hegyes tör, L. pugio, S. kosperd, B. kocperd, kozrerd.
 Koszt, rud, pozna, L. vectis, R. kozst, das Bein.
 Koszta, L. constantinus.
 Kóta, kotázni, L. quotare, quotus tonus sit, notare, Angl. quotation, It. quota, quotare. A papirosra irt kóta jegye, 's ut mutatoja az eléneklendő notának.
 Kododátsolók, kodátsolók, L. glorio, gracillo, B. kodkodáči.
 Kododátsolás, kodátsolás, L. gallinae singultus, I. kokodakánya.
 Kotlo, L. gallina incubans, D. I. kvocha, V. clozca, cloca, B. kvotsna.
 Kotsány, fünek vastag szára, L. caulis, caudex, Se. kotsan, Hohlkopf, capitulum brassicae, R. kotsnja.
 Kotsányos káposzta, torzsás-fős káposzta, L. capitata, brassica, R. kotsannaja kapuszta.
 Kotsi, szekér, L. carpentum, rheda, currus, Carn. kvča, Nestor dicit kočewat, S. koc, Se. V. kotsije, D. kocia, T. kutsch, Ge. Futsche, It. cocchio. Leg elébb Kóts nevü helységben tsináltak, illyen könnyü szekeret, onnét nevezték, minden más nemzetek Kótsi szekérnek, kotsinak.
 Kotsis, lohajto, L. auriga, S. kocis, B. köcjs, D. kociar, Ge. Kutscher.
 Kotsonya, L. gelatina, Sl. kotina.
 Kotyászó, koritzáló, koborlo, L. vagabundus, S. khodak, viator.
 Kótya-vetye, L. auctio, licitatio, V. kukioveki, I. prodavanije ochitna kiche veche, venditio publica illi qui plus, i. e. dat. venditio publica plusofferenti.
 Kotyavetyézni, L. auctionem facere, I. kiche véch dati, na kiche véch prodati Sl. kutyovaty, Rasc. ko da vety? ki ád többet?
 Kotza, L. porca, Ga. coche, eochon, S. kotyitza.
 Kotzka, L. alea, R. kozstka, S. I. Se. kotzka, B. kostka.
 Kotzódás, kötődés, L. rixa, Se. kotora.
 Kotzperd, I. Koszperd.
 Kotzódóm, kötődóm, L. rixor, Se. kotorjuszja, B. kötskuvati.
 Kotyetz, pajta, ol, ketretz, L. sui-pugio, S. stabulum, I. kotecz.
 Kozák, Ge. Kosak.
 Kozárvár, pag. Trans. B. kozár, caprarum pastor.
 Kozma, kozmás étel. Egy Kozmás nevü szakás igen sokszor főzött pergelt szagos ételt, és az ő nevérol máigis kozmás.
 Kova, kö, L. silex, B. kow, metallum, Sl. nakova, incus, kuvati, cudere, R. P. kow, fabricatum.
 Kovász, L. fermentum, R. kvász, P. D. kwas.
 Kovászli, rojt a' katonák kalapján, Ge. Kwastel.
 Kovászolók, meg keletem, L. in fermentationem duco, R. kvaszu, P. kwasze.
 Kovászos, L. fermentatus, P. kwaszony.
 Kovászosodás, kelés, L. fermentatio, Ge. die Gährung, R. kvasenije.
 Kovás, L. faber ferrarius, B. kowác, Se. kovats, S. D. kovac, kovacs, I. kovach, P. kowal, C. kovazh.
 Kovátsolni, L. fabricare, ferrum cudere, D. kovatti.
 Kováttság, L. ars fabrilis, D. kovacia.
 Krajzár, L. crucigerus, duo denarii, Ge. Kreuzer, B. kreycar.
 Kraszna, pag. Trans. B. kraszna, pulcra, kroszna, machina textoria.
 Krédentzia, tátza, pohár, vagy findisia tarto, L. abacus, B. kredenenjstül, Ge. Kredentz-tisch, Ga. credence.
 Kreditor, L. tela sericea grossiaris filii, et texturae, Ga. gros de Tours.
 Krepin, L. reticulata fimbria, Ga. crepine, Ge. Krepp.

- Krestely, L. christianus, Ge. Christian.
 Kréta, L. creta, Ge. Kreide, S. krjda.
 Kripta, temetkezö bolt, L. crypta, Gr. krypte, Ge. Grufte.
 Kriska, kristina, L. christina.
 Krispány, L. flos viridis aëris, seu caprum acido vitriolico solutum, et crystallisatum, Ge. Grünspan.
 Kristály, L. crystallus.
 Kristély, L. clysmus, clyster, Ge. Klystier, Graec. klüstmos, klyster.
 Krisztus, L. christus.
 Kritikus, L. criticus, I. Krizsis.
 Krizolit, L. chrisolithus.
 Krizsis, L. crisis, Graec. krisis, V. grizse.
 Krivadia, pag. Trans. B. kriv, kriwy, curvus.
 Krizopráz, L. chrysoprasius.
 Krokodil, L. crocodilus.
 Kronika, L. chronica.
 Krampli, kolompér, pityirko, tsutsorka, földi magyaro, L. solanum tuberosum Linn. Ge. pityóka, Helianthus annuus Linn. Ge. Grundbirn, Kartoffeln, Erdäpfel.
 Kudartzolni, pirongatni, falángatni, huritni, L. carpere, objur-gare, I. kuditi.
 Kudartzot vallani, kurtzot vallani, Ge. den Kürzern ziehen.
 Kufár, kofa, kufánto, kalmár, L. mercator, mercatrix, Ge. Käufer Kramer, R. kubar.
 Kufánto, I. Kofa.
 Kufér, börös láda, L. arca pelli-bus superinducta, Ga. coffre.
 Kugli, L. lusus pyramidum, Ge. Kegel, R. S. keglja.
 Kujon, L. nequam, homo nauci, It. cullione, Ga. coujon, coyon.
 Kujonirozni, L. irritare, Ga. coyon-ner.
 Kukatz bogár, L. termes, S. ku-kavetz, Vin. kuketz.
 Kukkantani, kutsátni, kandikálni, L. furtim, vel obiter introspecere, Ge. kucken, hineinkucken.
 Kukli, I. Kugli.
 Kukurékolás, L. cantus galli, D. kukurjek, kukurjekanje.
 Kukuriza, törökbuza, málé, tengeri, prósza, V. I. cucuruz, B. kukruc,
 Ge. Türkischer Weizen, Sl. Ras, Vi. kukuritzza, korusza turtsitzza, L. zea mays, caco-oryza.
 Kukrejt, Ge. Kochrichtung.
 Kulats, L. culigna, culeus, Graec. kulix, Sl. gulats.
 Kullants, L. ricinus, Ge. Kuhlaus, Sl. klests.
 Kulimáz, kolomáz, dohott, degett, L. axungia, B. kolomaz.
 Kulpa-vize, L. colapis.
 Rutts, I. Rolts.
 Klyak, ököl, L. pugnus, R. P. kulak, D. scjakka.
 Kun, L. cumanus.
 Kunyho, kaliba, eresz, L. tugurium, casa, domus, D. tarna kuchia, tár-ház, Pe. chana, khoneh.
 Kunyorgok, könyörgök, L. flagito, lamentor, Graec. kinüromai.
 Rupa, szinte két itze, ejtel, L. cupa, octale, I. R. S. kupa, P. kubka, kubek, C. kupeza, It. coppa, Gr. kybba, Ga. chopine, cuve, Ge. Kufe, Küpe.
 Rupak, fedél, P. kubek.
 Kupetz, fösvény, kereskedö, nyereségen kapó, L. avarus, mercator, lucrificus, R. szkupii, szkuposzt, I. szkup, V. szkump, B. R. kupetz, mercator, D. zkupo.
 Kupta, kukta, szakáts-inas, L. callo, lixa, puer rem coquinariandiscens, P. kuchta, I. kuhta, V. kuhta, kufta.
 Kurachym, pántzél, a' Tinodi ver-seiben, L. lorica, Ga. cuirasse.
 Kurázsi, bátorság, L. audacia, Ga. courage, B. kuraze.
 Kurazsir, kurazsiros, vasas katoná, L. miles loricated, Ga. cuirassier.
 Kurjangatni, farkas trikoltozva ijeszgetni, L. lupos clamore ter-rere, D. kurják, lapus.
 Kurir, hirmondo, sebes követ, L. nuncius festinans, Ga. coureur.
 Kurta, rövid, L. curtus, curta, brevis, R. kurta, a' vogulekna' kuria kaftánja, curta vestis vogulorum, P. kurta, Ga. courte, Pe. churd, V. curtu.
 Kurtány, L. tormentum majus, Ge. Karthanne.
 Kurutz, szentföldre ment katonák

- neve, L. cruciatus miles, Ge. Kreuz-fahrer.
- Kuruszolo, (*varázsló*) varázsló, boszorkány, L. Saga, R. vorozseja, D. uruxalaz, v. Varázsló, Urus.
- Kurva, L. meretrix, D. B. P. R. S. kurwa, kurba.
- Kurvás, L. scortator, Sl. kurváts, Chr. kurvis.
- Kusolnak a' kutyák, mikor azt mondják nekik: Rusti, Ga. couchetoi.
- Kusza, gulya, L. cauda destitutus, Sl. szuka.
- Kusztora, bitsak, V. kutzit.
- Rút, L. puteus, T. kuju, (A. kút, *angulus*.)
- Kutak, törpe, alatson, L. pusillus, I. kraták, P. gadak, B. chudy, *pauper*.
- Kutatni, hajtatni, L. quaerere, S. kutati.
- Kutatni, L. quaerere, Sl. kutati, B. kutiti.
- Kutsma, süveg, L. pileus, T. kutsma, I. kukma, *erista*.
- Kutulok, vájok, kapálok, L. fodio, Se. szkutivaju, *tamulo*.
- Kutuja, iskutulya, skatulya, L. pyxis, It. kutia, v. Iskutulya.
- Kutya, kutyo, kutso, L. canis, Se. kütse, kutska, D. kucka, I. kucka, S. kotyuba, kutyov, Portugal, cuchora, R. kosha.
- Kutyálkodni, L. lascivire, B. kutyiti.
- Kutzik, putzik, kutzko, L. angulus, Sl. kutzik.
- Kuvasz, kamatz, L. canis vigilans, P. czuvacz, I. komusz, v. Kamasz.
- Kuvadni, kuvad a' dio zöld hajából, L. decorticari, B. klubati, *cavare*.
- Kvarré, Ga. quarré, L. quadratum.
- Kvárta, L. quarta.
- Kvártély, L. quartirium, Ge. Quartir, Ga. Quartier.
- Kvártély-mester, L. hospitiorum ordinandorum magister, Ge. Quartier-meister, R. kwarter mester.
- Kvászli, rojt, bojt, fityegő, L. cirri, muscarium, clavus, Ge. Quaste.
- Kvétántzia, L. quietantia, Ga. quitance, Ge. Quittung.
- Rő, köve, L. lapis, B. kow, metallum.
- Rőb, L. Cubus.
- Rőből, négy vékás mérő, L. cubus, cubulus, Ge. Kübel, I. kébél, P. kibel, C. kibla, B. gbel.
- Rőd, L. nebula, Hebr. ed, nubes.
- Rödmön, L. pellicium, I. kedmen, D. hadmen, Pe. kordman.
- Röhinteni, L. tussitare, D. kihati, *sternutare*.
- Röh, köhögés, L. tussis, I. kihanye, Slow. kach, kech, tussis equorum.
- Rökény, L. acacia, Kalmukice, kögölin.
- Rökörtsény, L. colchicum.
- Röldök, L. umbilicus, T. guöbek.
- Rölök, kölyök, L. catulus, caniculus, Hebr. keleph, Sl. kotyulek.
- Rölödör, galuska, Ge. Knödel, Knötl, I. Klödör.
- Römény, L. cuminum, R. kmin, tmin, I. komin, V. kimiju, Ge. Kümmel.
- Rönting, L. drachma, (*quinta pars*) Ge. Quentchen.
- Röntös, kantus, L. vestis, Ge. Kantusche, Pers. kandis.
- Röny, könyhullatás, kömny, gönyü, L. lacrya.
- Rönyv, könyü, L. liber, B. S. knjaha, D. knyigi, R. kniga.
- Rönyvetske, L. libellus, codex, R. knizsetska.
- Rönyvnyomtató, könyvpetsételő, L. typographus, R. knigopetsately.
- Rönyörgök, siránkozom, L. oro, lamentor, Graec. kinyromaj.
- Röpenveg, L. penula, pallium, I. kepenyek, T. kepeneg, gepeneg, D. kaponak, *Mogolice*, khöbnek, B. koben.
- Röpétze, mérő edényetske, L. Capetiae sunt frugum acervi, v. Bellii Adp. ad Hist. Hung. p. 214. t.) Némely helységekben a' malomvám vevő mértéket köpétzének hívják, Kolosvárt vajtikónak, Vind. kupitza.
- Röpöly, borbélyok vérhúzó kupátskája, L. cucurbita, B. kaupel, D. kupely, *cupula*, *cupella*, *cupium*, *semicupium*, *lavacrum*, D. kúpalo, *labrum*, *lavatorium*, Ge. Röpffel.
- Röpü, küpü, méhkas, vaj-verő,

- L. alvearium, vasculum butyraceum, *cupa*, Ge. Kúpe.
 Kópülö, L. cupula, D. kúpalo, *labrum lavatorium*, kópülni, vizbe vájni, lutschkolodni, mosdani.
 Kőr, kar, ker, I. Karima, köröny, karika, L. circus, circulus, Ru. krug.
 Körtvé, körté, körtvély, L. pyrum, D. krusva.
 Köröm, L. unguis, Hebr. gerem, os ossis, Chr. krampely.
 Körözs, kerezs, L. crisius.
 Kőszikla, szikla, L. cautes. R. B. szkála.
 Kőszméte, L. ribes grossularia, Vin. kozmatitsi.
 Kőszörű, L. cos, Ga. queux.
 Kötni, öszvefoglalni, ragasztani, L. connectere, Ge. Kitten, Kitt, Ketten.
 Kötze, gunye, paraszt ruha, Ge. Kotze, pókrotz.
 Kővérség, L. pingvedo, B. krmenj, (*quasi* kövérmény) *saginato*, kermiti, *saginare*, kövéritni, (*Hovér* serbice significat tapetem utrinque villosum, *tömött*, *vas-tag*, *kövér*, *baja vászon*.)
 Kővets, L. grumus, B. kopec.
 Küküllő, kikelő, kiárado, Ge. Kuchel.
 Kükleni, küklött karuj, denuo plumescere, noviter plumescere, Ge. Kuchlein, Pullus.
 Küllő, harkáj, L. picus flavo virens *Linn.* Pe. chul.
 Küllő, kerék küllője, L. radius rotæ, S. B. R. kolo, *rota*.
 Kúpü, kópü, méh-kas, vajverő, L. alvearium, vasculum butyraceum, *cupa*, Ge. Kufe, Kúpe.
 Kúpülö, L. cupula, D. kúpalo, *labrum lavatorium*, kúpülni, vizbe vájni, lutschkolodni, mosdani.

L.

- Láb, lábka, lábotska, L. pes, pedunculus, R. lápa, lópka, lópotska, lapoty, *die Pfote, das Pfötchen*.
 Lábantz, lantz, lantzkenet, katonna, darabont, hajdu, vitéz, bajnok, L. miles, Ge. Landsknecht, Musketier, Infanterist, Lanze, Lanzknechte, Lanzkenet, lauf Hans. Lebantes nominati sunt, qui partes Leopoldi tuebantur.
 Lábikra, L. sura, Ge. die Waden, R. ikriu nog, (R. *ikra*, ova piscium, *Hung.* ikra.)
 Labirint, L. labyrinthus.
 Laboda, paréj, L. atriplex hortensis *Linn.* D. laboda, S. lobda, B. lebeda, R. lehed, nonne derivantur haec a Latino *lappa*?
 Láda, L. arca, scrinium, V. G. S. laden, lade.
 Ladány, Pagus Hung. D. vladanje, *dilio*.
 Ladik, tsolnak, hajo, L. scapha, navicula, B. ladi, R. ladija, lodja, lodka, P. B. Se. lodka.
 Lájbli, mejrevalo, L. pectorale, Ge. Leibel, Leibrock, Weste.
 Lajho, lajhár, L. vagator, I. layhar, B. lenyo, V. lenées.
 Lajos, L. ludovicus.
 Laistrom, lista, L. regestum, C. listrom, Ge. Liste.
 Lájtinánt, hadnagy, Ga. lieutenant.
 Lajtorja, lajtra, L. scala, C. S. V. lojtra, lojtret, lujtra, létra.
 Lakás, lak-hely, L. locus.
 Lakat, L. sera, I. lokot, R. lakot, P. lakatka, klotka, G. loquet, A. löket.
 Lakma teve, L. camelus lacma.
 Lakó, jóllako, nyalánk, L. ligurator, I. lakom, *galosus*, R. lakomka.
 Lakom, L. convivor, vescor, Hebr. lahham.
 Lakozás, lakzi, lakodalom, L. epulatio, B. lakomoszt.
 Lakter, öl, L. ulna, D. lakta, Ge. Klawter.
 Lámpás, L. lámpás, Gr. lampas, Ge. Lampe, Ga. la lampe.

- Lan, len, halhatatlan, győzhetetlen, hoc latini per *in*, Graeci per *a*-vel *an* exprimunt, akkratés, intemperans, mértékletlen anarithmetos, innumerabilis, számlálhatatlan.
- Lang, langja, lomja, lomb, L. flamma, R. plamja, T. jaling.
- Lank, lankás, lankadt, lankasztó, lankadság, L. langvidus, langvens, langvor.
- Lánna, L. lamna, lamina.
- Lant, L. fides, lira, Ge. Laute, V. lauta, B. lautna, lutina.
- Lantorna, melyből lámpást vagy ablakot tsinálnak, L. laterna seu membrana ad laternas conficiendas destinata, Angl. lanthorn, laterna, Ga. Ge. Laterne.
- Lántsa, L. lancea, P. lanca, D. lancia, Ge. Lantze, Ga. lance.
- Lántz, L. catena, I. Lancz, C. zhlank, P. lancuch, Ge. Gelenk, *annulus catenae*, Sue. länk, Vi. lántz.
- Lántzéta, Ga. lancette.
- Lap, lapu, lapát, laputska, L. lappa, R. lapka, D. lapuuh, C. loppa, lepuh, Ge. Lappe, Laub.
- Láp, íszáp, motsár, sephedék, L. iligo, fluctus, I. szláp vodeni.
- Lapát, L. pala, rutrum, B. P. lopata, D. lopatta.
- Lapítani, lepni, meglepni, S. lapiti, B. lapiti.
- Laposka, laska, lapótya, L. lagnum, R. lepeska, *oblat*, lapsa, *turunda*.
- Laposnyak, pag. Trans. B. lapusnik, kletten.
- Lapotzka, L. spatum, P. laweczka, *scamnulum*, R. lopatka.
- Lapta, I. Lopta, L. pilä, S. lopta.
- Lárma, L. turba, tumultus, Ge. Lärm, Ga. larme, allarmer, C. larma.
- Lárva, alortza, L. larva.
- Laska, laposka, L. turunda, R. lapsa, (R. lozka *cocchleare*, D. D. laska *nugae*.)
- Lászlo, L. ladislaus.
- Lasponya, I. Naszpollya.
- Lassu tsendes, fáradt, L. lassus, R. laszkov, Ga. lag, Ge. Lässig, langsam.
- Lat, I. Lót.
- Latán, L. latinus.
- Latánság, L. latium.
- Lator, L. nequam, latro, malitiosus, B. P. lotr, V. lótru, D. lotar, Se. zlotvor, B. zlotrili, Gr. oletór.
- Latzi, lászlo, L. ladislaus.
- Laza, ritka erdő, L. silvula, dumetum, D. laza, *labrusca*.
- Lázadni, pártot ütni, feltámadni, L. insurgere, rebellare, R. lazity.
- Lázár, L. lazarus.
- Lazatz, Ge. Lachs.
- Lazsna, L. siragula, D. loxa, S. losnik.
- Láva, tűz-hegy-salak, L. lava.
- Lazur, lazur szín, L. color coeruleus, Ga. azour, Ga. Glasur.
- Lavérozni, L. vagar, Ge. Laviren.
- Lé, lév, leves, L. jus, S. lev, levka, polevka, lej, lejka, polejka.
- Léánka, lánka, léány, L. puella, S. lany, B. lantka, *pupa*, lanye *cerva*, Sl. B. lányka.
- Léány, jány, L. puella, (R. lány, *cerva*, P. lan lyan.)
- Leder, L. otiosus, nugator, Ge. Liederlich, Ga. legere.
- Lednek, L. vitia, B. letnok, S. lednik.
- Légej, tsobány, tsobolyo, palatzk, kulats, tsutora, korso, L. lagena, R. legen, Ge. Lägel.
- Lejtő, L. declivitas, Austriában mondják leiten, latus montis.
- Lék, a' jegen, lik, Ge. Leck.
- Lektika, két kerekű kotsika, leptika, L. lectica, I. P. lektika.
- Lekvár, I. Liktáriom.
- Lélek, L. anima, (D. lelék, ciconia).
- Lémonádé, L. succus limoniorum aqua dilutus.
- Len, L. linum, B. R. P. S. len, C. D. lan, Ga. lin, Graec. linon.
- Lénárt, L. leonhardus.
- Lengyel, L. polonus, lechus, I. lengyel, T. leh, Val. leach, hajdon Lechel.
- Lénia, léniázo, L. linea, lineale, Ge. Ga. Linie.
- Lentse, L. lens, It. lente, V. lentye, D. lechje, I. lecha, S. léca.
- Lénung, hópénz, katonák fizetése, L. mercus, Ge. Lohn, Lohnung, Belohnung.

- Lenyhe, *L. lenis*, *Sl. lenyv, lenyivi.*
 Lép, madárfogo enyv, *L. viscus*,
R. Se. B. lep, I. lépek.
 Lepedő, *L. linteolum*, *Pe. lobad.*
 Lepény, placenta, *Sl. lepen.*
 Lepény-hal, *L. thymallus*, *S. lipen.*
 Lépés, lépegetés, lepegés, *L. ves-
 stigium*, *B. sslepege.*
 Lépés, ragadós, enyves, *L. visco-
 sus*, *R. ljepkii.*
 Lépés méz, *L. favus*, *R. lipetz, mel
 ex floribus tiliae.*
 Lépezem, ragasztom, *L. agglutino*,
S. leplju.
 Lepény, *L. placenta*, *Se. lepina*,
B. lepenka, *papiros.*
 Lepni, *I. Lapitni.*
 Lepke, pillango, pille, *L. papilio*,
Se. leptir, I. lepir, D. ljepirina,
Sl. lapka.
 Leptses, *L. incomptus, deformis*,
ineptus, *Ge. Läppisch.*
 Les, lesbe állani, *L. insidiae, feris
 insidiari*, *B. S. les, silva, lest,
 insidiae*, *Ge. Hinterlist, List.*
 Lesni, *L. insidiari, auscultare, ve-
 nari*, *Ge. Lauschen.*
 Léstyán, *L. levisticum*, *ligusti-
 cum.*
 Lésza, kert-fedél, ernyő, *L. te-
 ctum*, *vel operculum sepium, crat-
 es viminea*, *R. I. B. lésza, leszka.*
 Létra, *I. Lajtorja.*
 Létz, *L. tignus, tigillum*, *Ge. Lat-
 te*, *B. lat.*
 Letzke, *L. lectio.*
 Lezsák, *L. piger, otiosus deses*, *B.*
leziák-nak nevezték Prágában a 14
században a' német kereskedőket,
kik szüntelen ott heverték, és
csak szolgálk által hordatták oda
másunnan a' portékákat, D. lexak,
I. lesák, R. lezsanka.
 Lezsákoskodni, heverészni, *L. otia-
 ri, cubare*, *D. lexati, R. lezsaty.*
 Lezsnek, *pag. Trans. I. lesnyák,
 avellana.*
 Lévs, lé, leves, *jus*, *Sl. polewka*,
lew, leg.
 Lévalni adosságot, magára fel ven-
 ni, *L. levare.*
 Levél, *L. folium*, *epistola*, *A. li-
 ves*, *Ge. Laub, Ost, Liwat.*
 Leventa, levente, *L. heros, pugil,
 athleta*, *Ge. Lövenherz, Lövenmuth.*
- Levendula, *L. lavendula.*
 Levestikom, *L. levisticum.*
 Liba, *L. anser*, *D. lebut, labut*,
Se. lebed, olor.
 Liberia, *Ga. liverée.*
 Likutz, bebitz, *L. ibyx, gavia*,
vanellus, *Ge. Gaywytz, Kiwitz*,
Kibitz, Dal. lebut, labut, olor.
 Liget, *L. lucus*, *D. laug, R. lug*,
B. lig, montis devezum, vid. lugos.
 Lik, lyuk, *L. foramen*, *C. lukna*,
I. luknya, luknyicze, G. Lücke,
Loch, Vin. luknya, lacuna.
 Likasztom, *L. perforo*, *C. lukam.*
 Liktariom, lekvár, *L. electuarium.*
 Liliom, *L. lilium.*
 Limonádé, *Ga. Ge. Limonade.*
 Limoni, *Ge. Limon.*
 Liptse, *L. lipsia*, *Ge. Leipzig.*
 Lipolt, *L. leopoldus.*
 Lista, laistrom, *regestum*, *Ge.*
Liste, D. lijst, folium.
 Lisznoy, *pag. Trans. D. lisnyak,
 avellana.*
 Liszt, *L. farina*, *(R. liszt, folium).*
 Liu, léju, fa-töltés, *L. infundi-
 bulum*, *S. R. lijalo, liver, leika*,
levah, Vi. lija.
 Livágya, rét, *L. pratium*, *D. liva-
 da, livadia, R. lebeda.*
 Liliom, *L. lilium.*
 Limitálni, limitálás, *L. limitare*,
limitatio.
 Limitáneos-katona, *L. limitaneus.*
 Litánia, *L. litania.*
 Literatura, *L. literatura.*
 Lo, *L. equus, Condinice, lho, R.*
losád.
 Lob, lang, *L. flamma*, *Ge. Lohe*,
Lodernd.
 Loding, *L. theca pulveraria*, *Ge.*
Ladung, I. loding.
 Lodstok, lostok, *Ge. Ladstock.*
 Loger, katonák mezzei szállása, *L.*
castra, Ge. Lager.
 Logyike, *L. logica.*
 Lohadni, lohasztani, lohasztás, lo-
 hadás, *L. detumescentia, tumoris
 imminutio*, *Ge. Lohe, querneus
 cortex ad perficienda coria*,
*lohgar, corium non recte ma-
 ceratum*, lohasztott, fonnyasz-
 tott, érlelt, tsávált, tserzett bőr.
 A nyers bőr dagadtabb, az érlelt
 bőr lohadtabb.

- Lokaj, inas, legény, L. domesticus, mediastinus, Ga. laquais.
 Lomb, L. frons frondis, Ge. Laub.
 Lombik, pálinka főző üstötske, L. alembicus, I. lambik, It. lambicco.
 Lomha, renyhe, tunya, rest, L. lenis, lentus, imbecillis, B. lenwy, P. leniwy, V. lenyes, D. mlohaw, R. lomkoi.
 Lompért, L. lambertus.
 Lóna, pag. Trans. in quo multae ollae et alia fictilia fabricari solent. D. lanacz, olla, B. lono, gremium.
 Lopás, L. furtum, B. laupcz, P. laupiez, D. lupechina, Graec. klope.
 Lopo, tolvaj, L. fur, D. lupes, lupex, P. lupieznik, I. lupesg, Vi. lopes, Graec. lopadytai, fures, I. Tolvaj.
 Lopom, lopni, L. furari, P. B. lapam, laupiti, laupim, Sl. lupiti, lup. praedari.
 Lopta, lapta, L. pila, R. Se. D. lopta, I. lapta.
 Lót, lat, L. semuncia, Ge. Lat, B. lot, I. lotov.
 Lots, lutsok, L. lacuna, I. lusgja, D. lokva, R. luzsa, coenum, rutsejka, rutsejek, rivalus, D. lucus.
 Lots, lotsogo, lots-fets, hazug, L. garrulus, mendax, Se. lozs, mendacium.
 Lotsogok, fetsegek, L. gannio, S. locke, C. laskam, Gr. lasko, maledictis incesso.
 Lotyo, L. meretrix, lupa, Ge. Luder, cadaver.
 Lótza, pad, ágy, L. lectus, scamnum, B. loze, S. lawice, lavitza.
 Lozsád, pag. Trans. R. Ta. losad, equus.
 Lovász, L. agaso, I. lovász.
 Lovász-mester, L. agasonum magister, I. lovász-mester.
 Lud, L. anser, Sl. Vi. Chr. R. lubud, cygnus.
 Lug, L. lixivium, Ge. Lauge, S. lueh, P. lug, D. luug, B. lauh, luh.
 Lug, L. lucus, saltus, nemus.
 Lugos, L. vitis arbustiva longa, Sl. longos.
 Lugos, L. lucus, scena frondibus virescentibus ornata, R. lug, Gr. liigos, vitex, virgae, vimen, Ge. Laubo, Vi. lokors, viridarium.
 Lukáts, L. lucas.
 Lunátikos, gabogyás, bo., L. lunaticus.
 Lunka, L. pratium, B. D. luka, val. lis pratium.
 Lurko, L. lurco, Ge. Schurke.
 Lusta, rest, L. piger, otiosus, S. lustawi, Pe. lusch, Vin. luzsa, lacuna, lutskos.
 Lutránus, L. lutheranus.
 Lutsok vid. lots. L. coenum, lacuna, R. luzsa, rutsejka, rutsejek, Ge. Lusche.
 Lutskolás, L. madefactio, lotio, R. luzsenije.
 Lutzá, L. lucia.
 Lutzifer, reggeli tsillag, L. lucifer.
 Lutz-fenyő, L. pinus, D. luc, lucja, taeda pinea, Chr. luts, lutsa.
 Lögérezni, Ge. Lager, Logerezni.
 Löre, tsiger, L. lora, Ge. Lauer.
 Lörintz, L. laurentius.
 Lóts, L. brachium currus, S. lints, Sl. lausnya, D. lukochya, V. ljoka, Ge. Leichse, Leiste.
 Lötse, L. leutscovia.
 Lövés, vadászás, L. venatio, D. lov.
 Lövő, lövész, vadász, L. venator, D. lovacz, lovaz, B. R. lovetz.
 Lövöm, lövetem, L. venor, feras indago, ferio, capio, I. D. lovim, V. lovi, lovit, B. loviti.
 Lyuk, I. Lik.
 Lüdértz, L. ludus inertis, incubus, phantasma, a' tudatlanok megtsalattatása.

M.

- Madár, L. avis, CD. mudar, cantus, modar, lividus.)
 Mádra, nádra, L. matrix.
 Madzag, L. funiculus, Hb. mezach,

- Sl. motüzek.
 Mágnes-kő, L. magnes, Ge. magne-
 te, V. magnetu.
 Magas, magos, L. magnus, altus,
 I. magás, *pigmaeus*, Gr. megas,
 D. mogusch, potens, R. mogus-
 tsii, Se. mogutni, premoguszt-
 venni, Sl. mogusc.
 Magazin, tárház, L. penus, prom-
 ptuarium, Ga. Ge. Magazin, Ma-
 gasin.
 Magyar, L. ungarus (perperam hun-
 garus) D. magjár, ugar, R. ren-
 grin, Ge. Ungar, T. madzsar,
 P. wegrzy, wegrzyn, I. madsar,
 madjar, ughrin, V. unguru, Ga.
 hongrois, B. uher.
 Magyarul, L. ungarice, R. ven-
 gerszki, B. uherszki, R. mazzarsz-
 kije kuritzi, *fasianus* magyar-
 tyuk.
 Mahoni-fa, Ge. mahagoni baum.
 Máj, L. jecur, Vg. mag, V. mállio.
 Majom, L. simia, Se. maimui, D.
 mojemuciza, mojemuna, T. mai-
 mon, I. majmun, majmucija, V.
 moima, S. malpa.
 Majoránna, V. L. maioranna.
 Major-ház, L. villa, Ge. Mayer-hof,
 R. major, Se. magur, (Poenorum
 lingvâ), V. maiorisce.
 Május, pünköst-hava, L. majus.
 Mák, L. papaver, D. P. B. R. S.
 mák, Ge. Mohn, Mag, V. máku.
 Makaroni, It. macaroni.
 Makula, L. macula.
 Mako, L. macarius.
 Malatz, L. porcellus, Sl. molatz.
 Malaszt, kegyelem, ajándék, L. gra-
 tia, R. miloszt, D. milosst, de-
 mentia.
 Maláta, L. recrementum, B. mláto,
 Ga. malt, Ge. Malz.
 Málé, L. panis ex mais coctus, V.
 malláio.
 Málha, L. acervus, S. mlha, köd.
 Málna, L. rubus idaeus, R. P. V.
 malina, B. maliny.
 Malom, L. mola, Ge. Mühle, V.
 mólá, S. mlin, D. malin, Gr.
 moulin, It. molino, R. melnitza.
 A' Tinodi verseiben mindenütt:
 molna, mellyből lett: molnár.
 Malozsa, L. malvasia, Ga. malvoi-
 sier, I. malásia, V. maluse, stá-
 fida, uva malvatica. }
 Malyva, L. malva.
 Mameluk, L. captivi ex Circassia
 Arabice, mamlik slav.
 Mandola, mondola, L. amygdala,
 I. mandala, D. mjendela, R. min-
 dal, mygdala, Ge. Mandel, It.
 mandorla.
 Manér, L. modus agendi, Ga. ma-
 niere.
 Mangaléta, pagnét, Ge. Bayonette.
 Mangor, L. teruntius, Tu. mangur.
 Mangurlo, L. instrumentum expla-
 natorium, Ge. Mange, Manger,
 V. mângalo, tomnitorio de vesti-
 ménte, Sl. mangloványa.
 Mangurlok, L. mangonizo.
 Mankós, L. mancus, grallis incedens.
 Mány, I. Vány.
 Manöver, hadi fordulások, Ga. ma-
 neuvre.
 Manna, L. manna.
 Mano, L. malus genius, manducus.
 Mantza, L. magdalena.
 Mardosom, marom, L. mordeo,
 mordico.
 Margit, L. margaretha.
 Marha, L. pecus, armentum, mer-
 ces, omnia bona mobilia, I. mar-
 ha, V. márhe, márfa, Sl. mrcha,
 Vi. Chr. merha, Ge. Mähre.
 Marja, L. armus.
 Márjás, máriás, L. marianus, nu-
 mus, cui effigies, et titulus Ma-
 riae virginis, Patronae Hungariae
 impressa sunt, V. mariásu.
 Mária, márisko, L. maria.
 Marjult, menyült, L. luxatus, Hebr.
 marut, *depilatus est*.
 Márk Graf, Ge. Mark-Graaf.
 Márk, L. marcus.
 Markotányos, L. mercator, nego-
 ciator castrensis, It. mercatante,
 Ge. marketender, V. markatánu.
 Márna, L. murena, R. marena, Se.
 moruna, D. murina, B. mren, S.
 C. mrena, V. mréna.
 Marni, L. mordere.
 Marok, Pe. maradsch, Lat. marcus-
 lus, manipulus, martalus, vola.
 Mars, utazás, L. iter, Ga. marche,
 V. marsu.
 Marsut, L. ordo itineris, Ga. mar-
 che-route.
 Martalotz, ember, marhalopo, áru-

- Io, jelkek martalotzti, L. mango, C. martatlos, I. martalosz.
- Mártirom, L. martyr.
- Márton, I. martinus.
- Mártom, L. tingo, Sl. mátsám.
- Martza-fánk, L. martius panis, Ga. Ge. Marzipan, I. marczeban, V. marlipáne.
- Mártzius, böjt más hava, L. martius.
- Marzongolni, L. morsicare.
- Martzona, mérgezeske kis állat, martzonaság, kis vadság, L. ferox, D. marczipa.
- Márvány, L. marmor, P. marwah, Ga. marbre, Ge. Marmer, V. marmóra.
- Mássa, párja, L. copia, I. mása, V. copie.
- Másli, L. lemniscus in nodum artificiosae colligatus, Ge. Maschen, Schleife.
- Maszlag, hal szédítő, bolondító, L. esca, opium stupefaciens, inebrians, I. maschlach, P. maslok, V. maslágú.
- Maszka, L. persona larvata tragica vel comica, It. maschera, mascherato, V. Albanice, maskura, Pe. Ar. maskara, Ga. mascarade, Ge. Maske, Longobardice, maske, *eine Hexe*, C. maskara, derivatur ex Slavico: maschen (Chung. mázloim, mosom) quia olim personati non erant larvati, sed variis coloribus facies pingebant, quod etiamnum plebs in pagis facere solet.
- Mászni, L. repere, Vi. gmasziti.
- Matász, készíttelen selyem, festett füsült gyapju, V. matés, L. metaxa, sericum, Ga. matasse.
- Matéria, szött portéka, L. materia, V. materie.
- Maté, L. matheus.
- Matematikus, L. mathematicus.
- Mátka, L. sponsa, R. mátká uterus, V. mátca, *regina apum*, Ge. Mädchen.
- Matolla, motolla, L. motula, R. D. motolla, motovilo, I. P. motovidlo, B. C. movidlo.
- Matollálni, L. motulare, R. motaty.
- Mátrázt, L. calcitra, Ge. Matratze, I. matarazzo, Ga. matelas, materas.
- Matring, botrang, L. fasciculus, Ge. Motreng.
- Matska, L. felis, R. matsikha, I. machka, Se. matsitza, matskátka, D. B. macske, C. mazhk, H. miz, Ge. mietz, V. müschnik, Se. matsak, Chr. mátska.
- Matza, L. amasia, amata, It. manza.
- Matsuka, L. fustis, ligo, pertica, V. matciuca, R. motyika, I. motka, D. motika.
- Mátyás, mátyus, L. mathias.
- Maut, mautozo vagy motozo hármintzad, Ge. Mauth.
- Máz, eny, ir, tsiriz, kenő, L. ungvén, R. mazanka, kolomáz, kulimáz, már, I. ir, P. maza.
- Mázolás, L. inunctio, D. mazanye.
- Mázolni, L. inungere, R. mazaty, S. masem, zamazati.
- Mázos, L. unctus, ungvinosus, V. unsu, R. mazsustisi.
- Máza, L. massa, centenaria, Ge. Maas, *mensura*, V. mása, ex lat. mensa.
- Mazur, elszegényedett, elpusztult, L. inopia deperditus, Da. mazarula, mazaruo, *daemon familiaris*, Ge. ein armer Teufel, Ga. masure, rudera, rongyos ház.
- Médály, emlékezetre veretett pénz, L. numisma, Ga. medaillon, I. D. medaglia.
- Medentze, L. alveolus, patina, D. midenitza, B. medenice knoha, P. miednica, C. medénza, R. mjednik, (medentzés, rézmüves) mjed, (aes) mjedni kotel, *réztál*.
- Medve; L. ursus, D. medvid, R. medvjed, B. nedvéd, médvjéd, S. medivegy.
- Meddő, L. sterilis, Vi. meder, meddel, avidus, macer.
- Megkapni, L. capere, Tu. kapmeg.
- Megye, vármegye, vármegye, határa, a' meddig a' vár urának hatalma terjed, határozodik, L. comitatus, districtus, R. mezza limes, Chr. megya, Sl. meza, B. meze, I. Mezsgye.
- Megy, medgy, L. cerasum, merasum, D. maghigna.
- Méh, aszszony-méhe, L. uterus, D. mjéh, mjh, *schlauch*, P. miech, *uter*, I. méh, *follicis*.

- Mekegek, L. balo, Gr. mékaomait.
 Méla, mélaság, mélázás, L. melancholia-cus.
 Meleg, L. calidus, I. mlaho, D. mlaak, mláko, mlakoszt, calor.
 Mélföld (nem mértföld), L. milliare, Ga. mille, It. miglio, D. migl, miglia, I. mlyła, B. mjle, P. mila, V. milla de locu, Ge. Meil-feld.
 Mély, L. profundus, R. mely vadum.
 Mellyesztő-, koppasztó-nyuzohely, L. laniena, R. mjeszto, B. misto, calvaria, I. Mészárszék.
 Menek, menyek, megyek, L. eo, transeo, I. minujem.
 Mengelitz, vékony, gindár, kartsu, szikkadt, sovány, Mongolitza, porcorum species, exiguo corpore praeditorum.
 Ménló, L. caballus, cantherius, R. meren, mannus.
 Ménes, L. equatum, Chr. minus.
 Ménte, L. chlamis, S. mentek, I. ménten, V. mentée, Ga. manteau.
 Mentem, L. defendo, I. mentuвам, V. mentuesio, mentujem.
 Mentő, megváltó, L. redemptor, B. wyménitel, V. mántuitorio.
 Meny, L. nurus, F. minia, Gr. mnisti, sponsa.
 Menyhal, L. mustela fluviatilis, R. meny, B. mnik, S. men, I. menyek, S. mien, Chr. menyek, Vi. menits, gadus lota.
 Menyét, L. mustela, I. menyék.
 Menyhárt, L. melchior.
 Mennyi? L. quot? Hebr. mene?
 Méra, pag. Trans. B. mjera, mensura.
 Mercuriom, L. mercurium, Sl. cor.
 Merédt, holt-test, L. exsangve mortuum corpus, I. méretvo telo.
 Mereklye, L. merga, merges.
 Mérem, L. mensuro, S. mergen, I. merim.
 Mérni, L. mensurare, D. miriti, B. meriti, R. mjerity, Chr. meriti.
 Mérő, L. mensura, metreta, D. B. mira, mirila, R. mjera, mjerku, mjeri, Se. mjeritel, I. mera.
 Merő, L. merum, merő arany, merum aurum.
 Mérték, L. mensura, S. mertuk, B. mjeritel, I. mera, V. messura.
 Mértföld, I. Mélföld.
- Mértékletes, L. temperans, I. mertuchlyiv.
 Mertze, mérték, mérővéka, V. mertze, I. metreta, S. mjeritza, Ge. Metze.
 Mesgye, I. Mezsgye.
 Mese, beszéd, história, L. fabula, commentum, parabola, sententia, aenigma, Tur. Hebr. masal, masesel, I. misaoum, R. metsta, Ar. meszel, Pol. mece.
 Méser, L. mulsum, defrutum, B. medpjcy, D. muselés, V. medu.
 Mester, L. magister, V. méstóru, I. méster, Ga. maitre, It. maestro, mestiere, Ge. Meister.
 Mészáros, L. lanio, C. mesar, Sj. miesar, Se. D. meszar, B. mászar, massar, apud Otfried: mazalar, macellarius, I. macellaio, a verbo mazzare, lat mactare, Ce. Metzger, R. mjasznik, Hollandice, matsem, hinc hungaricum metszem seco, dilanio.
 Mészárlás, L. dilaniatio, I. meszarenye.
 Mészárlom, L. dilanio, V. mesárlúscó, I. meszarujem, meszarim.
 Mészár-szék, L. laniena, R. mjeszto, quasi mejjesztő, nyuzo, (Caro Russice mjaszo) V. Se. mészárnitze.
 Meszely, L. media cupa, vel quarta pars cupae, Ge. ein Mással, ein Maszchen, I. meczely.
 Métely, L. buprestis, insectum bovis nocivum, D. metigl, B. moteyl, I. metuly, Sl. metolitzá.
 Méts, L. ellichnium, Ga. méch, C. mezhizhije.
 Metset, török templom, T. metset, mesditi.
 Metzgérelni, bontzolni, Ge. Metzger, Metzeln.
 Metzzenzof, Ge. Metzenseifer.
 Mettzeni, metélni, L. secare, metere, dilaniare, Ge. Mettzel.
 Metzökés, L. celum, C. mezh.
 Méz, L. mel, R. med, S. mes, V. méle, Gr. meli, Carn. més, med.
 Mezga, mezge, fának édes leve matska-méz, L. melligo, R. mezga, B. mjzga, mjza, C. mesga, V. mesga, Sl. miezga, mezga.

- Mezitelen, meztelen, meztelen, ékesség nélkül való, ruhátlan, L. nudus, B. obnazeny, quasi *nazitelen*.
- Mezsgye, L. limes, meta, szántó földek szőlők közt való ösvény, határ, R. mezsa, D. meas, B. mezyk, meze, Sl. meza.
- Mező, L. campus, Se. miza, B. pusztamis, campus, desertum, pusztas, Sl. meza, B. meze, terminus camporum.
- Mihály, L. michael, Ge. Ga. michel, I. mihalya, Va. mihaila.
- Mihely, I. Mühely.
- Minister, L. minister, Ga. ministre, V. ministru.
- Mikes, L. nicolaus.
- Miksa, L. maximilianus.
- Miklos, L. nicolaus.
- Milliom, L. millio, Ga. Ge. million.
- Mina, föld alatt való lyuk, Ga. mine.
- Minorita, L. minorita.
- Miniom, L. minium.
- Minta, L. mentha.
- Minuta, L. minutum, G. minut, V. minuta.
- Mirha, L. myrrha.
- Miserérét énekelték, L. miserere.
- Mise, L. missae sacrificium, S. msa, V. missa, saracusta, seréndario.
- Mis-más, L. mixtura, Ge. Mischmasch.
- Mirha, L. myrrha, V. myrha.
- Mirigy, L. miasma pestilentialis, venenum, quasi *mireg*, *méreg* Esthonica, mirki.
- Mivelni, I. Mü, miv, mihely.
- Mod, L. modus, V. modru.
- Modi, ujmodi, L. novus modus, Ga. mode, Ge. Neumodi.
- Moh, moha, L. muscus, D. máha, maah, S. moh, B. mech, R. mkhom, V. moha, Ge. Moos.
- Mohos, L. muscosus, V. mosciosu, D. mahast.
- Mokány, V. muntyán, montánus.
- Mokus, L. simia sciurus, Graec. mokos, fatuus, irrisor, *monguz*, *mongoz* species lemuris.
- Moldova, L. moldavia.
- Molnár, L. molitor, It. molinaro, B. mlynarz, D. mlinar, malinar, C. malnar, B. mylynarz, Ge. Mül-
ier, V. morário.
- Moly, L. blatta, R. moly, B. mol, D. C. moly, Danice, mol, Ge. mübe, V. molie, Sl. mol.
- Momus, tsufolkodo, L. momus.
- Mon, mony, tukmony, ember mony, L. ovum, testiculus, D. mosegna, Finnice, munna.
- Mondér, mundér, L. indumenta militaria, Ga. monture, Ge. Montur.
- Mondola, L. amygdala, Ge. Mandel, R. mindal, D. mjendela, Ga. amande.
- Monoszlo, L. mons claudius.
- Monostor, L. monasterium, D. monastir, Ge. A. Münster, V. monastére.
- Morabéné baratzk, Ga. mirabelle.
- Mordály, L. sclopetulum, Sl. mordarka.
- Mord, mordiás, komor, szomorú, kegyetlen, L. ferox, tristis, truculentus, Ge. Mord, *homicidium*, mörderisch, *homicida*, *ferox*, V. omorire.
- Morgás, L. murmur.
- Moring, L. dos, Ge. Morgengabe, Ga. mariage morgengabique.
- Moritz, L. mauritius.
- Morkoláb, Ge. Markgraf.
- Mormolás, L. murmur, I. marmosenye, V. mornaire.
- Mormalni, L. murmurare, D. mormoriti, mormolyati, V. mornaire, mornaire.
- Mormolás, Graec. mormolos, terrificus.
- Morotva, motsár, tó, L. palus, udus, Sl. mor, more, Angl. morfa, Ge. Mor, Morland, Morast, S. mortva voda.
- Morva, L. moravia.
- Morva, I. Murva.
- Morvány, I. Murvány.
- Morzsa, L. morsus, morsa, mica, B. morzs, morzsovina, *pulvis tinearum*, I. mrrva, D. marva marviza, Ga. morceau, It. morsso, morsello, morselletto.
- Morzsaloda, L. friabilis, D. marsav, macer.
- Mosom, L. lavo, S. maschem, *inungo*, I. mastiti, *inungere*, P. moeze *einweichen*.
- Mosé a török templom, Tur. mosche.

- Mosotz**, Sl. mosov.
Mosojgok, L. subrideo, Se. szmysu, szmiesuszja, szmjesui, B. smessny.
Mostoha, L. noverca, V. mástére, D. machieha, B. macecha, Sl. Mor. macocha, C. mazhaha, I. machaha, Vin. matzcha.
Móts, pag. Trans. B. mots, virtus, potentia, vis, fortitudo.
Motózni, megvizsgálni, L. inquirere, lustrare, Ge. mauten, abmauten, quasi: *mautozni*, holott az embernek minden portékáját fel motozzák, Sl. motatisza, B. motatsze, motitare se.
Motsár, L. uligo, I. mochvar, B. S. D. mocar, mōkar, motsár.
Motskolni, L. inquinare, R. motsity, mingere.
Motsoja, potsoja, to, totsza, L. uligo, Comitatus Moson, nominatur *latum Masun*. An. Bel. R. Not, c. 51.
Motsok, L. macula, inquinamentum, R. motska, humidus, motsa, urina.
Mottzanni, L. mutire, Ge. muchsen, mautzen, Vind. moukniti.
Mozdítni, L. movere, B. hmozditi.
Mozog, L. movetur, R. mozg, *ce-rebram*, mozgato erő, mozgásnak eredete, P. mozgowcowy.
Mozsár, L. mortarium, R. mozszer, Ge. Mörsel, V. mozseru, C. mósnár, Sl. mazar, mozdir.
Mozsola-szölő, I. Malozsa.
Mozsdo, L. malluvium, pelvis, I. mosdov.
Musli-kutya, Oroszlány orru kutya, Ga. muffle, oroszlány, vagy medve-or.*
Muhar, L. gramen, R. muchamor, agaricus muscarius, Ge. Mochert, Mohar.
Munka, L. labor, aerumna, tormentum, I. muka, V. munka.
Mundér, I. Mondér.
Muntli, mántli, Ge. Mantel.
Murok, L. daucus, R. morkov, buraki, D. markva, V. morkoj, B. mrkev, S. mrkva.
Murva, L. recrementum foeni, B. mrvva, merya.
Murmotér, Ge. murmelthier, L. mus montanus, marmotta, Ge. Murmonta.
Murvány-kaláts, Algirice, murvany, species frumenti praestantissimi. Sl. mrvany.
Muskotály, L. muscatum, moschus, Ge. Muskateller, It. moscatello, D. muskatjella, Ga. muscadelle, I. muskat, *uva apiana*, V. muskuttallio.
Muskotéros, L. miles pedestris, Ge. Musquetier, Ga. mousquetaire, V. musketéru.
Musselin, L. syndon gossipiaceus, Ga. mousselin, Ge. muschelin.
Muslitza, L. culex vinarius, Se. musitza, D. musciza, B. mussla, muslica.
Must, L. mustum, C. mosht, V. mustu, Pe. mustar.
Musta, tsizmadia müszer, Ge. Muschte.
Mustár, L. sinapi, It. I. mustarda, V. mustarin, Ga. moutarde, C. musterd.
Mustra, a' Tinodi verseiben, monstra, jö ezen verbumtól: *monstro*, Ge. Muster, Musterung, V. mustra, L. examen, Ga. montre.
Mustrálni, L. examinare, Ge. mustern.
Muszáj, muszi, L. debet fieri, Ge. musz seyn, B. musv.
Muszka, L. moscovita, S. muszka, V. muszkánu.
Muzsa, L. musa.
Muzsika, L. musica, Gr. mysike, moysike, V. musika.
Muzsikás, L. musicus, Ge. Musikant, Ga. musicien, V. musikásu.
Muzsina, pag. Trans. B. inzsina, muscus.
Muzulman, Török hitű, L. mahumedanus, Tur. mozlemim.
Műv, miv, L. opus, labor, Ge. Mühe, Vi. muja.
Műhely, L. officina, Ge. das Ort der Mühe, die Werkstadt.
Müszer, müvszer, müviszerszáma, L. instrumentum, an a germanico messor? R. muszor, *der Graus*, D. moszur, *calamus*.

N.

- Nádolni, vagy atzéllazni, edzeni fejszét, ekevasat, s. a. t. L. chalybe indurare, I. nado, chalybs.
- Nádor-Ispány, antique *Nadur*, L. Palatinus, S. nadwur, significat Aulae Praefectum, Virum super aulam positum, na *dwar* zsupan.
- Nádra, mádra, L. matrix.
- Nadrág, nográg, L. caligae, Se. nagavitz R. nadragi, B. nohavicce, D. noga, *tibia pedis*, V. nadrági.
- Nádra, nátra, méh, L. uterus, matrix, S. B. I. nadra, *sinus*, der Schoos.
- Nadragulya, natragulya, L. arum, mandra, D. I. natraguglja, Gr. mandragoras.
- Nalátz, pag. Trans, S. nalez, sententia.
- Nápoly, L. neapolis.
- Napa, L. socrus, Fin. neppi.
- Narants, L. aurantium malum, I. Chr. narangya, Tur. narents, Sl. pomarants, D. naránca, V. narámze, Ga. orange, Ge. pomerantze.
- Nártz, nártzos, L. narcissus.
- Nász, nász-aszszony, L. quaelibet fratrum uxor, I. sznáscha, V. nanásu.
- Nászolodo, násznagy, L. coloniae deductor, conditor, architectus, nuptiarum praeses, paranympus, Se. maszelitel.
- Nászolodom, L. coloniam deduco, Se. naszeljaju.
- Naszpalya, L. mespylus, D. neszpulya, B. nysspule, R. miszpulja, It. nespola, Sl. nyeszpula, Gr. mespilon.
- Nátha, L. catharrus, B. natcha, natha, R. naszmork, P. natehnaly.
- Ne, L. ne, R. V. ne.
- Né, papné, kiralyné, tsehül-is: tureh turkine, törökné.
- Nebelgő, L. nugae, R. nebelitza, *fabula*, neberezsni, *negligens*, *dissolutus*, neberezsénie, nebjezsda, stimpler.
- Nebelgő, L. nugator, ineptus, P. niebiegl, B. nezbedny, nebulo.
- Nedves, L. humidus, Ar. nedi.
- Negédes, L. superbus, animosus, Hebr. nágid, négid, princeps, dux, fortis, R. negodjai, negodjusts, superbus, ineptus, Ge. neidisch.
- Negédesség, L. superbia, ineptitudo, R. negodovanije.
- Neglizsé, könnyü szerrel való öltözés, Ga. negligé.
- Negoly, I. Légely.
- Néhái, L. defunctus, Sl. nebohi.
- Nem, L. genus, V. neámu, Hebr. gnam-, *populus*.
- Néma, L. mutus, R. njemo, D. nijm, P. niemy, B. namy, njma.
- Nemes, nem; név, L. nobilis, D. nayvissi, B. neywyssj, neywyzssij, P. naiwyssy, summus, altissimus, supremus, Graec. onoma.
- Német, L. germanus, Németes erant veteres incolae Rheni, circa Vormatiam, vel Spiram, R. njemetz, C. nemz, B. nemeec, D. njemaz, Turc. nemtsche, V. neamtju, Gr. némitoi.
- Néne, L. soror, samojed, nenja.
- Név, L. nomen, Ge. Name, Ga. nom, H. nombre, Island. nafu, Dacice, navn, It. V. nome, Vogul. nammi, Ostiac. nem, nemit, Pe. nam, nom.
- Neutralis, egy részre sem hajlo, L. neutralis.
- Nértz, nyértz, L. Iutra minor, Ge. Nárz.
- Nimfa, L. nympa.
- Nihápely, L. nicopolis.
- Nintsen, semmi, L. nihil, R. nitsego, Ge. Nichts, Sl. nist, B. nitz, V. nitse, kaz, nist.
- Nograd, L. neogradum, S. novigrad, C. nograd, vinograd.
- Nohajka, nohojka, lohajto veszső, L. Virga, D. hvójka, S. ohanka, pohanka.
- Nota, L. melodia, P. nota, *notae musicae*, I. Kóta.

- Notarius, L. notarius, V. notariusu.
 Novella, L. nova publica, V. It. novella.
 November, Sz. András-hava, L. november.
 Nyaggatni, L. irritare, castigare, V. nacagitu, R. nakazivaty.
 Nyájás, nyájba, társaságba szokott, szelid, barátságos, kezes, L. cicur, navus, gnavus, Iuventa gnava, *Ovid.* Nava virilique opera duarum legionum, *Velleius.*
 Nyak, L. collum, C. nak, njak, Ge. Nacke.
 Nyalka, L. superbus, V. nélcosu.
 Nyár, L. aestas, Ge. Jahr, annus.
 Nyargalok, L. cursito, Tatar, Jurgalii.
 Nyavitzka, L. petulans, V. nevisca.
 Nyavalya, L. aerumna, morbus, R. nevolya, Sl. newola, Croat, nevolya, infortunium, D. nevolya, P. niewola.
 Nyegőtzos, szegény kereskedő, L. mercator, negociator, V. negociatorio, Ga. negoce.
 Nyelv, L. lingua, Vogul, njelm.
 Nyereg, L. clitella, Chald, serag.
 Nyértz, nértz, L. lutra norica, Ge. Nőrz, Nerz, R. norka.
 Nyeriteni, L. nitrire.
 Nyuszt, nuszt, L. martes, Vi. I. nyuszt, mustela zibelina.
 Nyuzga, nyurga, élbetetlen, L. imbecillis, miser, S. n'uzza, miseria.
 Nyil, L. sagitta, Morduin, nyal.
 Nyil-föld, L. jugerum, I. nyiva.
 Nyomorék, L. mancus, D. ljevorúk, V. nemurigu.
 Nyomoru, D. umoran, *lassus* umorni.
 Nyomoruság, L. aerumna, T. jumrudzsak *pestis*, S. nemoch.
 Nyoltz, L. octo, Kamtsatka. nyoltz-mulloen.
 Nyoszolya, L. lectus, lectica, fetretum, Sl. B. noszidlo, Vi. nosz-liva, posztel.
 Nyüst, L. licium, Sl. nyist.

O.

- Oda, L. illuc, I. orde, oruda.
 Odu, I. Udu.
 Offizér, officialis, Ge. Ga. Officiere.
 Ok, L. caufa, D. vzrok, V. oqua.
 Oka, 2 1/4 font. L. librae 2 1/4, Turc. oka, V. oka.
 Okádóm, L. vomo, I. okágyujem, fumigo.
 Okos, L. prudens, sinice, ogos, sapiens, Tur. okumus, doctus, lectus.
 Okulár, L. oculare, P. S. okulár, V. ochiaru.
 Oktober, mind-szent-hava, L. october.
 Ol, L. stabulum, Gr. aulé, *auva*, et saepe caula.
 Oláh, L. vlahi, vlassi, valachi, vlaccus, blaccus, slaccus, S. Olach, C. valachus significat italum, B. vlach.
 Olaj, L. oleum, It. olio, oglio, B. olei, P. oley, V. oleio, Ge. Oel, Inf. sax, olje, Svec, olja, Angl. sax, ele, Angl. oil, Ga. huile, Gr. elaion, S. oleg.
 Olosz, L. volscus.
 Oldozás, oldozni, oldozott, L. enodatio, enodare, enodatus, I. oduz-ianje, oduzlati, oduzlan.
 Olt, L. aluta.
 Oltár, L. altare, S. R. B. oltár, D. ottar, V. altario.
 Oltso, L. non preciosus, R. desovo, Tn. utsuz.
 Oma, omárium, L. Almárium.
 Ompoly, L. appulus, V. ompollio.
 On, olom, L. stannum, P. olow, R. olovo, D. B. wolowo, olova.
 Ontok, L. subtegmen, B. antek, R. usok, I. vutek, C. votk.
 Onoka, I. Unoka.
 Opál-kő, L. opalus.
 Opera, énekes-játék, It. Ga. opera.
 Or, L. fur, Rasc. vor.
 Orángutáng, L. simia satyrus, Ge. orangutang.
 Orbán, L. urbanus.

- Ora, L. hora, Gr. ora, V. hora.
 Orátor, L. orator.
 Orbántz, szent-Antal-tüze, lehetett régentén szent Orbán tüze-is. L. erispelas.
 Orda, L. caseus secundus, V. urde, D. urda. Sl. hruda.
 Ordítok, L. rugio, Graec. oryo, V. urlo.
 Orgona, L. organum, Ge. Orgel, V. organie.
 Orgonista, L. organista, V. organásu.
 Orgovány, organafa, L. syringa, I. jorgorány.
 Orja, orlya, L. extrema, ora, margo, It. orlo, a diszno orlyája, extrema dorsi suis.
 Orias, L. gigas, I. orias, C. orjak, gorjak, ab oros. *mons*, B. obr, Sl. Chr. orias.
 Orosz, L. rossus, Turc. rus, Ge. Russe, Ga. russe, It. russo, V. russu.
 Oroszlán, L. leo, I. orozslan, V. leo, Turc. Arab. arszlano.
 Orozok, L. furor, Se. roroyu, R. vororszkoj-kljuts, orozkodo-kults, tolvaj-kults.
 Orsolya, L. ursula.
 Ortaly, L. iudicium, sententia, Ge. Urtheil.
 Ortvány, orotvány, I. Irtovány.
 Orvos, I. Urus.
 Ország, L. regnum, P. orszak, *comitia*, Chr. I. ország, D. ruzszag, ein Gefolge.
 Ortza, artza, artzulat, artzul, I. facies, Pe. aratz, aarza, Arab. adzar.
 Oskola, iskola, eskola, L. schola, It. scuola, V. R. scola, S. sskola, Ge. Schule, Ga. ecole.
 Ostábla, L. tabula lusoria, ossea tabula.
 Ostoba, L. hebes, Ge. Stumpf.
- Ostor, obtusus. stupidus, L. flagellum, flagrum, Se. osztroga konszkaja, catcar, stimulus, osz-troha, B. ostruha, R. oschtol.
 Ostriga, ausztriga, L. ostrca, Ge. Austern.
 Ostria, L. austria.
 Ostrom, L. obsidio, Ge. Sturm.
 Ostya, L. hostia.
 Oszlop, L. columna, R. oszlop, P. slup, B. slaup, D. sztulp, V. stilpu.
 Osztály, L. divisio, R. osztar, osztatki, *residuum*.
 Osztováta, L. textrina, Se. oszno-vatkalnaja, stamen, licia, melyék, I. osznóva, stamen, fila recta, trama, subtegmen, licia, fila transversa, substamen, Se. osznovaju kroszna, intendo stammina jugo, Se. osznovatel, fundator, I. osznoranye, stamen, machina, C. statuva, I. stántka-lechki.
 Osztro, pag. Tr. B. osztrov, insula.
 Otromba, L. rudis, S. ohromiti, trubirok.
 Otso, I. Oltso.
 Otsárolás, megvesztés, B. wočarovanj, *magia*, V. oquarire, L. dehonestatio.
 Otsárolni, L. vilipendere, dehonestare, I. ocquarniti, *polluere*.
 Otsárolt, otsárolmány, L. dehonestatus, B. wočarovany, *fasci-natus*.
 Otsmány, L. turpis, foedus, osman ozsman, othman, otschman, ot-toman, Vi. osmagni.
 Ozsonna, L. mērenda, R. ozsina, uzsin, P. juzina, D. uxina, C. jushena, V. ojénna, Chr. guzsina, Vi. ruzsina.
 Ozsvát, L. osvaldus.
 Ozd, pag. Trans. B. ozd, aridarium aszalo.

P.

- Pad, L. podium, D. R. pod, V. podu.
 Pádimentom, L. pavementum, V. párimentu.
 Pádlás, L. tectum, B. podlaga, P. podloga, R. podlog, potolok, V. podire, D. pood, podda, B.

- pawlac, *podium*, Boden, Sl. pad.
 Padolni, lacunare, D. poppoditti,
 V. podire.
 Padmoly, L. carum ripae, Sl. pad-
 mol.
 Pagnét, bajonnét, péter kés a mus-
 kotérosok puskája végibe, ne-
 veztetett Frantzia Országnak Ba-
 yonné nevű varosáto!, hol azt
 legelőbb találták-fel.
 Páholni, ütni, verni, L. pavire.
 Pais, L. scutum, Ga. pavois, Angl.
 pafais, B. paweza, pawezka, cly-
 peus.
 Pajta, L. palearium, domus palea-
 ta, Stabulum, Chald. bajta, C.
 rajta, Hebr. bajha, baith, domus,
 D. Chr. V. pojáta.
 Pajtás, L. partiarius, commilito,
 Ga. partage, partageur, S. pai-
 tás, V. partásu, fartatu, Pe.
 paj-das, comes pedestris, I. pay-
 das, alii derivant ex baj-társ,
duelli socius, alii ex Beit-társ,
praedae socius, germanis, alii
 ex pája-társ, pájafuto társ, *aemu-
 lus in cursu*.
 Pajzán, pajáznokodás, L. petulans,
 pueriliter agens, Ge. Pais, Paiz-
 ce, Paizein, Pe. pajazan, Ga. pay-
 san, *rusticus*, I. Szilaj.
 Pakét, L. fasciculus, Ga. paquet.
 Pakkolni, L. convasare, compone-
 re, Ge. Packen.
 Pakulár, juh-pásztor, L. pecuarius,
 V. pecorario, peculario.
 Pál, L. paulus.
 Palánk, L. plancae, Ge. Planke, V.
 palánka.
 Palánt, L. planta, Ge. Plante, Ga.
 plante, V. planta.
 Palást, L. pallium, R. plasts, D.
 plaasch, V. palle, S. plast.
 Palatinus, Nádor-Ispány, L. pala-
 tinus.
 Palatka, pag. Trans. R. palata, pa-
 latium.
 Palatsinta, L. placenta, V. placén-
 ta, R. blintsaty.
 Palatzk, L. lagena, R. ploszko, V.
 ploszka, Ge. Flasche, It. fiasco,
 Ga. flasque, S. plossk.
 Palatz, palats-féreg, kinzo, tsipő,
 hohérlo féreg, R. palats, *carnifex*.
 Palazsna, L. ovum galinae suppo-
 situm, S. polozsennaja, polozse-
 nije, Sl. polozsniik.
 Paléta, baléta, L. schedula, Ga.
 billette.
 Pálha, L. axilla, D. pazuha, Se.
 podpazucha.
 Palitska, pag. Trans. B. palice, pá-
 lica, baculus.
 Palizáta, palánk, Ga. palissade.
 Pallani, verni, Graec. pallo, *vi-
 bro*, *agito*, paco, percutio.
 Pallér, pallérozni, L. polire, Ge.
 palier, poliren.
 Pállinka, L. vinum adustum, S. pa-
 lenka, V. pallénka, B. paleny,
 vjno palene, S. palim, *uro*.
 Palló, pallótska, L. ponticulus, R.
 pola, politska, das Blatt eines
 Tisches.
 Pallos, L. framea, D. palosc, I. R.
 palas, C. palásh, Ge. Pallast,
 Pallasch, V. palosu.
 Palma-fa, L. palma, V. pálma.
 Palolom, L. vibro, agito, quatio,
 sortior, palo, Graec. pallo.
 Palolni, pallani, L. ventilare, pa-
 lare dispalare, Graec. pallein,
 D. poval, *pollen*.
 Palota, L. palatium, R. palata, Ge.
 Palast, Ga. palais, D. polaccia,
 It. pälazzo, V. paláta.
 Páltza, L. baculus, D. P. palycza,
 R. palitza, B. palcat, V. paltieu,
 It. palco, S. palce, Gr. palton,
 plur, palta, telum.
 Pállya, L. stadium, Graec. pale,
 certamen, palestra, küsdő-hely, It.
 pallo, praemium, palma curriculi.
 Pamats, I. Penete.
 Pamus, pamuk, gyapat, I. gossi-
 pium, I. Se. pamuk, Tur. pam-
 buk, L. bombax, D. pummáka,
 R. khlopotsataja bumaga, It. bam-
 bagia.
 Pánko, I. Fánk.
 Pánkrót, kárvallott ember, Ge. Ban-
 kerot, Ga. banqueroute.
 Panasz, L. quaerela, obtrectatio,
 calumnia, R. ponosz, S. ponosa,
 Hb. benas, irasci, V. ponosu,
 Graec. ponos *labor*.
 Panaszlás, L. exprobratio, P. po-
 nosenije, V. ponosluire.

- Panaszlo, L. exprobrator, R. ponoszitel, *momus*.
- Panaszolni, L. diffamare, calumniari, R. ponoszity, V. ponoslui.
- Pandur, L. banderium, I. pandúr, V. pandur, volt Bandur nevü város-is.
- Pánt, foglálás, L. nexus, Ge. Band.
- Pantallér, L. balteus sclopetarius, Ga. bandouliere, Ge. Bandelier, I. pantaller.
- Pántlika, L. teniola, Se. pantlika, B. pentlijk, pentlicka, S. pantlik, Ge. Bandel, Bändchen, I. pintli.
- Pantofli, L. sandalia, Ga. pantoufles, Ge. Pantofel.
- Pántzél, L. cataphracta, Ge. Pantzer, B. pancyr.
- Pányva, L. funis, S. panyra.
- Pap, L. papa, popa, V. R. S. D. P. póp.
- Pápa, L. papa, Ga. pape, Ge. Papst.
- Pápista, katolikus, L. papista, catholicus.
- Papiros, L. papyrus, Ge. Papir, Ga. Papier.
- Paplan, L. peplum, B. poplan, I. poplum, Gr. peplos, V. poplonu.
- Pappázni, tsirizelni, L. glutinare, Ge. Pappé.
- Paprad, L. polypodium, S. paproduje, Vind. paprát.
- Paprika, török-bors, Se. D. I. paprika, C. popr, L. Capsicum, V. piperusa, Ge. Pfefferoni.
- Papusa-dohány, L. fasciculus tabacae, R. papusni tabák, Se. papusa.
- Paputs, L. sandalium, Turc, paputsch, Se. paputsa, V. papucu, papuci.
- Pár, L. par, R. para biko, pár bika, Ge. paar.
- Pára, L. vapor, P. S. para.
- Parade, L. pompa, Ga. parade.
- Pár-hagyma, L. porrum, V. porra.
- Paraditsom, L. paradisus, V. paradisum.
- Parantsolat, L. Mandatum, B. porucenj, V. poronca.
- Parantsolni, L. mandare, I. porucham, R. preporutsáty.
- Parányi, kitsiny, L. exiguus, parvus, Tur. parah, monetae species minima, a' kora mint egy para
- Paraplü, L. operculum contra pluviam, Ga. par pluie.
- Paraszt, por, L. rusticus, R. prosztoi, prosztoje, poroo, B. V. prosty.
- Parázna, L. fornicator, I. praznik, Chald. parutz, parutza, Hure, R. prazden, praznii, *fatilis*, D. blaznitel, *allectator*, praézna, *vanus*, praaz, *caper*.
- Paráznaság, L. lascivia, I. praznoszt.
- Paráználkodni, L. fornicari, D. praznovati.
- Parázsa, tűzeshamu, L. favilla, Loder-asche, B. prazma, Sl. prazit, rösten, Graec. brázo, brásma, brásmos, fervor, ebullitio, Vin. prazsiti.
- Parázsló, L. frictorium, I. Porzsolo.
- Parázs, a' melly a' melegtől erössen meg száradott, meg poronyodott, L. pulverulentus friabilis, D. prasan, prasen, Hebr. parasch, Svec. brasa, Vin. prazsiti, frigere.
- Parézsia, L. libertas loquendi, fiducia, Gr. parrhesia.
- Paréj, L. olus, Ge. Brey, pulmentum.
- Pardon, L. venia, Ga. pardon.
- Párdutz, L. pardus, D. pard.
- Párhagyma, L. porrum.
- Pariálni, L. pariare, in paribus exhibere.
- Paripa, L. parhippus, Graec. parhippos, I. parip, D. parippa.
- Párizs-madár, L. parus.
- Parittyá, L. funda, D. prachya, B. sprak, I. precha, R. prjasts.
- Párkány, B. P. S. parkan, pomerium, Zwinger, ein Pfahlzaum.
- Parlag, L. vervactum, R. par, paralog, C. praha, S. prieloch.
- Párlug, párolo-lug, Ge. Lauge.
- Parmazsán-sajt, Pármai sajt, It.
- Párna, L. pulvinar, R. S. V. perina, pero pluma, I. pernik, D. permiceza.
- Paroka, L. capillamentum, Ga. perouque, I. C. baroka, R. parik.
- Parola, L. promissum, Ga. la parole.
- Párolás, párába feredés, L. balneatio, Se. parenije.
- Páronként, Ge. Paarweis, R. pariszti.
- Párt, pártos, pártütö, L. pars, qui

- partes hostis tuetur, pártját fogom szomszédomnak, partes vicini tuetur.
- Part, L. portus, Ga. porte, D. portat, V. portu, Ge. Bord.
- Párta, L. corona puellaris, S. I. parta, Ge. Borte, Ga. broderie, V. barta.
- Partéka, l. Porteka.
- Pártos, L. partium studiosus, Ge. Partaygänger, partialis.
- Pártöv, L. balteus, Ge. Borte, V. barta.
- Pásint, l. Pázsint.
- Paskolom, L. fustigo, I. patzkam.
- Paskvillus, L. pasquillus.
- Passus, szoros-út, L. passus, Ga. passage.
- Passus, L. literae passuales, Ga. passeport, Ge. Pasz, V. passusu.
- Pastétom, L. pasta, Ga. paté, Ge. pastete, S. posieta, V. pasteta.
- Paszamant, l. Poszománt.
- Paszaport, L. literae passuales, Ga. passeport.
- Pászma, L. fasciculus filii, vel lini, manipulus lini, P. pasmo, I. poveszmo, V. pázma, Graec. spasma, avulsum, l. lge.
- Paszternák, l. Peszternák.
- Pásztor, ör, bakter, vigyázó, tzi-
káló, hajtsár, tsösz, kerülő, tsó-
va, L. custos, R. pasztir, pasz-
tuch, P. pasterski, V. pastorio, D. paztir.
- Paszuj, l. fuszujka, faszujka, L. phaseolus, V. fasula, pasula, Gr. phaseolos.
- Patak, L. amnis, D. B. P. R. potok, patoka, potop, protok, a voce tecu. fluere.
- Patika, L. apotheca, It. botega, Ga. boutique, B. apatyka, V. pthéca, Gr. apotheke.
- Pating, foglalo-szuj, L. lorum constrictorium, V. potangu.
- Patkány, L. talpa, die Rátte, D. potkan, puh, Sl. Vi. podkany.
- Patko, L. soleo, R. potko, podkova, B. potkova, V. podkove, C. podqua.
- Patkontza, Sl. poszkontza, nem tel-
lyes virág.
- Patrontás, L. theca pulveraria, Ge. Ga. patrol-tasche, V. patrontásu.
- Pattanás, L. pustula, eruptio, P. piatno, R. pjatna.
- Pattantyú, ágyu, L. tormentum, I. patantia, V. potinteu.
- Patsirta, L. alauda, passer cum crista.
- Pattógás, L. stridor, Graec. patagós, fragor.
- Patvar, jus, lis, causa-juris, Vind. prav, jus-prauda, lis, Sl. B. pravo, justitia, praotiti, litigare, R. prauda, lis.
- Patvar, L. calumnia, P. D. potvora, R. potvorenje.
- Patvárkodo, L. calumniator, Chr. potrávaty, D. potvarka, patvornik.
- Pátz, pátzolni, Ge. Beitze, Beitzen, L. muria.
- Patzal, L. viscera, Ge. Beischel.
- Patz-egér, L. sorex, mus, Se. patzov.
- Patyolat, L. byssus, linteolum, calantica, It. fazoletto, B. facalit, muccinium, C. pazholat, Vin. faisalat, Chr. paisolat.
- Pauzsa, szünés, Graec. paio, pauso.
- Pazérolni, L. dissipare, Se. pazarity, mercari, B. pozeradlo, gurges, Hebr. pasar, dissipavit, Ge. prassen, Sl. prezsrati, Chr. Rasc, pazar, nundinae, pazariti, vásárolni.
- Pázsint, L. cespes, pratium, S. paziti, Ge. Wasen, Kalmuk, Ebesin, V. págérítu, R. pazsit, pascaum.
- Pázsí, nemes ifju szolgál, Ga. page.
- Páva, L. pavo, Se. pava, Ge. Pfau, D. pav.
- Pávián, L. papio, Ge. Pavian.
- Pék, sütő, L. pistior, Ge. Beck, Becker.
- Pégaszus-lova, L. pegasus.
- Pegymet, L. genetho, Ge. Genet, Katze.
- Péllda, L. exemplum, imago, B. pilda, I. pelda, Inf. sax. beld, Ge. Bild.
- Pelenger, L. scalae gemoniae, Ge. Plänger, Pranger.
- Pellikán, L. pelicanus, psittacus, B. pelikan, V. pelicanu.
- Pelyhe, pihe, L. floccus, penna, pluma, V. peria. Dal. perye, R. pero, perjam, B. porj, Sl. pich.

- Pelyva, polyva, L. palea, B. plewi.
Pelyp, selyp, L. balbus.
- Penész, peny, penyv, penyü, pi-
nész, L. mucor, situs, mucago,
B. plijsen, D. pliszan, P. plesu,
S. plesen, I. pena.
- Penészes, L. mucidus, B. plesnivá.
- Pendely, L. pendulum, succincto-
rium, antependium, Ge. Bindel,
Vorbindel, V. pendéleu, R. fer-
jednik.
- Penete, pemete, pamats, L. peni-
cillus, scopae, Ofenkehrwisch,
R. bjenetsek, B. pomello, V. pa-
matus, Sl. pomots, seu pometat
Auslehen.
- Penitzillus, L. penicillus.
- Penitentzia, L. poenitentia.
- Penna, L. penna, V. penna.
- Péntek, L. dies veneris, B. patek,
Se. pietok, S. pjatok, R. pjatak,
P. piatok, C. petk.
- Penzel, pemzli, I. Penete.
- PéNZ, L. pecunia, pensa, expensa,
B. penjz, penje, D. plénéz, pi-
nész, Se. pjenjaz, Angl. pence, spe-
cies quaedam pecuniae, V. bánu.
- PéNZetske, L. numulus, B. penjzek.
- Penzsio, holtig tartó jutalom, L.
pensio.
- Pép, gomboda, pulitzka, L. puls,
pappa, pulticula, Ge. Pappe, I.
papiça, P. pappa, Graec. pepo,
coquo.
- Per, L. lis, R. I. prja, szpor, pren-
je, párba, V. péra, B. pre, Vin.
prepir.
- Peres, L. litigator, I. perus, V.
peresci.
- Pereputy, L. familia, Ge. Brut,
foetus.
- Pereszlen, L. verticillus, B. Sl.
prszlen, R. persten, annulus, D.
parszten.
- Pereszkora, preszkura, Graec. pros-
phora, oblatio.
- Peretsen, pag. Trans. B. peretsen,
compendium, synopsis.
- Pergament, L. pergamenum, Ga.
parchemin, Ge. pergament.
- Pergelni, L. frigere, Ge. pregeln.
- Perest-oldo, poroszlo, I. Pristaldus.
- Peretz, L. spira, I. perécz, Pe, bo-
rez, Ge. Bretzen, Brez.
- Pergelés, L. tostio, frigtio, Se.
- prazsenije, D. priganje, P. pe-
ryzna.
- Permetezés, L. pluvia, permeans,
Sl. permetlitza.
- Perje, fü, és falu neve, B. perje,
collectivum, a pero, pilum, plu-
ma, V. pir.
- Pernekájder, ledér, korhel, gaz
ember, Ge. Bärenhäuter.
- Perpatvar, I. Patvar.
- Perpéta, régi modi tartós matéria,
Ga. perpetuana.
- Persej, pössöj, pénz tartó láda, pi-
xis, Ge. Börse.
- Perspektiva, L. perspectiva.
- Perváta, buda, L. privata sedes,
secessus, Ga. G. privé.
- Perselt, sült, rántott, L. assatum,
I. bersola.
- Pertzepor, L. perceptor.
- Perzselés, L. ustio, frigtio, P. pe-
rysty.
- Perzselni, L. urere, frigere, Graec-
persai, ekpersai, pertho, depopu-
lari, depraedare, R. perezsests,
D. parxiti, V. pyragitu.
- Peselni, L. urinam reddere, Ge.
pissen, Ga. pissar.
- Peshedség, L. pedor, C. pészéz.
- Peslető, L. vagabundus, R. pisletz,
Se. prosletz, S. pesz, canis.
- Pes, pest, kementze, kályha, L.
fornax, R. pets, hinc petsenye,
S. pests, petska, pes megett, S.
podpestsni, S. B. petz.
- Pest, urbs hung. C. pest, Faust.
- Pestis, L. pestis, Ge. Ga. Pest.
- Peszmege, motyo, bágázsia, butor,
L. substantia, I. peszme.
- Peszternák, L. pastinaca, B. pastr-
nak, P. pasternak.
- Pestyén, pagus transilvaniae, I. pé-
schen, arenosus.
- Pesztunka, L. nutricula, ancillula,
P. piastunka, C. pestujem in ul-
nis porto, V. pestonca, Sl. pesz-
tunka.
- Pet, pete, petéje, L. penis, ovum,
Assirice, bita, ovum, Haeb. betz,
II. petel, gallus galinaceus, D. pe-
tél, Graec. pechiis.
- Peták, Ge. Siebener, B. patak, P.
pietak, V. petácu.
- Petele, pag. Trans. S. petel, gal-
linaceus, petelka, laqueolus.

- Petets, L. petechiae, Ge. Petetschen, Ga. péléchies.
- Petrezselyem, L. petroselinum, D. petrusin, Ge. Petresilge, V. petrisillia.
- Péter, L. petrus.
- Petsenye, L. tostum, B. peč'enyě, R. peisenija, C. pezhenje, P. pieczenia, D. pecsenya, peccēna.
- Petsét, L. sigillum, impressio, D. pechath, pecjat, R. petsat, B. pecet, Ge. Petschaft.
- Pety, petytyegetés, L. petigo, im-petigo.
- Petzek, Ge. Zweck, B. tzvotsek.
- Petzér, L. canum curator, Ge. Bätzer, Ceine Bätze, caniculus, Se. pesz.) S. peszar.
- Pezseg, l. pozsgo.
- Pézsmá, L. moschus, R. pizma, *achillea nobilis*, P. pizmo, I. pisma, Ge. bięsam, Hebr. bésem, aroma.
- Piárista, L. pater piarum scholarum.
- Piaż, L. forum, D. It. piazza, I. pijacz, V. piácziu, Ga. place, Ge. Platz.
- Pih, pihe, pili, pilhe, pelyhe, L. floccus, R. pily, l. perje.
- Pihétske, R. pilinka, flocculus.
- Pihegni, L. spirare, I. puhati.
- Pihégés, L. respiratio, I. pihanje.
- Pikét, ujnodi, tödzelés formálag, sok nyüstbe szótt, erős, virágos; de nem sáhos, gyapott ruhanémű, Ga. piqué.
- Pikét, egy sereg, strázsára kirendelt katona, Ga. Ge. Piquet.
- Pikkel, L. nodulus, Ge. Buchel, Ga. boucle.
- Piksis, L. pyxis.
- Pilis, L. locus depilis, Vi. ples, plesina, D. pijs.
- Pillája a Szemnek, L. pupilla oculi.
- Pillango, L. papilio, Ge. Blinkerle.
- Pillogato szemek, L. nictitantes oculi, B. pitajustsije glaza.
- Pilula, pírala, L. pilula.
- Pimasz, l. Bibasz.
- Pint, két-ítze, B. pinta, Ga. pinte.
- Pintér, kádár, L. doliarius, Ge. Binder, I. pintar.
- Pintli, homlok-kötő, L. frontale, B. pentle, Ge. Bindel, l. Pántlika.
- Pintok, fél-poltura, V. pintók.
- Pintze, L. cella, S. B. piwnitze, P. piwniczka, V. pivnitia, Ge. Finke, It. pincione.
- Piotza, nádály, vérszipo, L. sangvisuga, D. piavitza, R. pijavicza, Sl. pigavica, Vi. pivoltza.
- Pipja a' tyuknak, Ge. die Pips an der Henne.
- Pipa, L. pipa, Hol. pyp, Suec. pipa, It. piva, Angl. Inf. sax. pipe, peip, Ge. Pfeife, Ga. pipe.
- Pipárka, fesslerka, fessleroni, török bors, Ge. Pfefferoni, L. capsicum.
- Pipe, L. pipio.
- Piperés, feltzifrázot, felékesítettett, fűszerszámos, trágyás, borsos, L. piperatus.
- Piperézni, tzifrázni, borsossá, jószaguvá tenni, L. pipere, condire.
- Piritskelem, L. aspergo, Se. priszkaju.
- Piroska, l. prisca.
- Piros, veres, tüzes, L. pyrius, Graec. pür, püros.
- Pirossított, piritott, L. ignitus, rubefactus, R. pirozsenije, V. pyragitu, Gr. pyr, pyros, Ge. Feuer, Hol. für.
- Pirotsel, L. rheda, Ga. piruch, Ge. pírutsch, parutsch.
- Pisgoltz, L. antimonium, Ge. Spissglanz, Spiszglasz.
- Piskóta, L. biscotum, It. biscotto, Ga. biscuit, V. biscotta.
- Piselni, L. urinam mittere, Ga. pisser, Ge. pissen, V. pissére.
- Pislen, L. pullus galinaceus, I. pische.
- Pistoly, pisztoly, Ga. pistole.
- Piszmogni, motyogni, totyogni, L. multa agendo nihil agere. I. R. pizmno, *scriptura*. pizmenni sztol, irogato, firkáló, pizmogo asztal.
- Piszok, szemét, gaz. por, L. quisquiliae, pulvis, D. pissak, *sabulum*, B. pissek, R. peszok.
- Pisztrang, Bisztra, bisztritza vizbe, sebes vizbetermőhal, l. Bisztritze.
- Pitvar, L. atrium, S. pitvor, R. Se. pritor.
- Pitye, L. galina, B. slepica.

- Pizsgás, piros, pozsgás, tüzes, L. rubicundus, I. posgan, *exustus*.
 Pitzin, V. putzinel, L. paucus, paucicellus, It. piccino.
 Pityoka, L. helianthus tuberosus, Ge. Patocken.
 Pizsgoltz, I. Pisgoltz.
 Plajbátz, L. cerussa, Ge. Bleyweisz, I. playbasz, V. ploibassu.
 Plánta, L. planta, Ga. plante, Ge. Pflanze, C. flanza, I. Palánt.
 Plánom, rajz, L. planum.
 Plánirozni, L. explanare, Ga. planer, Ge. Planieren.
 Plajás, örző, havasi-katona, rikants, tsösz, kerülő, a vocabulo latino medii aevi plajaso, D. planine, *alpes*.
 Platajtz, L. pecten, piscis genus, S. plotica.
 Plebánus, L. plebanus.
 Pléh, L. lamina, Ge. Blech, C. pleh, V. pleu.
 Pletyka, L. plexus inanium sermonum, Sl. pletyka, pletkar, nugator, R. babi szpletki.
 Plod, pag. Trans. S. plod, fructus autumnales.
 Plüs, erös-matéria, Ga. Ge. Plüch, Pluche.
 Podágra, köszvény, L. Gr. podagra.
 Poéta, L. poeta.
 Pofozás, L. alapa, Se. povot.
 Pofozott, L. verberatus, Se. povit.
 Pogány, L. Pagani erant populi servicae, vel serbicae originis, qui dum non amplecterentur christianam religionem, sicut reliqui Servici populi, ut erant: Zachlumi, Terbuni, etc. ab eorum denominatione Ethnici a plurimis historicis Pagani nominantur, D. poganin, S. pohan, V. pagánu.
 Pogátsa, L. focaccia, a foco in quo torretur, D. pogaccja, I. pogacsa, It. focaccia, Se. pogatsa, *racia*, Sl. pagátsek.
 V. pogacsa, *aritska*, L. polygonum, P. B. pohanka.
 Pohanka, L. fagopirum, B. pohár, D. fagopirum, V. peharu.
 Pohár, L. poculum, D. peharu.
 I. pehár, Ge. Bech, D. pehar.
 Pohárnok, L. pocillator, *polnik*.
 Poján, pag. Trans. R. pojana, *na*.
 jana, extirpatum, V. pollián.
- Poklisa, pag. Trans. D. poklisar, legatus.
 Pok, pank, L. aranea, R. pank, P. paiak, B. pawank, C. pajk.
 Pokol, L. orcus, D. I. pokal, B. poklo, P. pieklo, C. pekl.
 Pokrotz, L. stragula, D. Se. pokrovatz, R. pokrov, pokrivalo, B. poklicka, pokrowec, C. pokrovz.
 Polák, polákné, lengyelné, Pol. polak, polkine.
 Póla, póla-kötő, L. fascia, R. penlenki, Se. pélen.
 Pólálni, pokálni, poválni, L. fasciare, Se. poviti.
 Polé, polyé, L. anagallis arvensis, pulegium, chamomilla, R. polevai, polevaja, Se. poloi, I. pole.
 Poléka, polyéka leves, L. jusculum, B. poliwwka, Se. P. polivka, poklevka.
 Polgár, L. civis, I. purgar, Ge. Bürger, V. porgario.
 Politzás-katona, Ge. Polizei.
 Politzia, világravasz pallérozásu, L. politia, Gr. politeia.
 Politika, L. politica.
 Politikos, L. politicus.
 Poloska, palaczféreg, Sl. plestica.
 Poltura, L. 3 denarü, R. P. poltura, poltorák, *polonicus turak*, lengyel turák.
 Poltz, poltzika, L. repositorium, R. Se. poltzika, polka, politza, V. S. politia, Ge. Puft.
 Polyva, pelyva, L. palea, Se. V. pléva, B. P. R. pijéva, D. plyiva, Sl. plevi.
 Pomádé, L. pomatum, Ga. pomade.
 Pomáz, locus in Hung. B. pemazan, unctus.
 Pomi, pümi, Ge. Pommerl, L. canis pomeranus.
 Pompa, L. pompa, Graec. pompe, Ga. pompe, V. pompa.
 Pongrátz, L. pauperatus.
 Ponk, poltz, Ge. Bank.
 Pongyola, L. laxe vestitus, R. pogyelit, ex *gyelit* dividere.
 Ponor, pag. Trans. L. submersio a Bohemico po; et noriti.
 Pont, L. punctum, Ge. Punkt, Ga. point, V. punctu, pontu, punsure.

- Ponti-spány, spanyol-tsipke, (Ga. point d'Espagne.
- Pontonér, hid tsináló-katona, L. pontifices, Ga. pontonnier.
- Ponty, L. carpioponticus.
- Pontz, L. celum, scalprum, Ge. Punze, Punzieren.
- Ponyva, L. linteum crassum, B. opona, Se. ponjava, syndon, I. ponyáva.
- Popiom, in eresztő popiom, L. unguentum populeum.
- Pór, paraszt, L. rusticus, Ge. Bauer, Paur, R. porod, prosztoi, prosztoje, V. prostu.
- Por, L. pulvis, R. porokh, porosok, S. porosen, pulverulentus, Ga. poudre, S. prach.
- Poráz, L. funis, D. provaz, povraaz, P. powroz, B. prowaz.
- Pordupé, Ga. port d' epé.
- Porizs, L. borax.
- Pórkoláb, tömlőltre gondotviselő, L. castellanus, B. purgkrabe, I. porkulab, Ge. Burggraf.
- Porond, L. glareas, V. prundu, I. Se. prud, Sandbank, Vi. prod.
- Poroszká, iramlo, iramodo, L. dromedarius, equus gradarius, zelter, D. porozks, pruszacz.
- Poroszkálni, D. prusziti.
- Poroszlo, I. Pristaldus, poroszkáló, nyargalo, futkoso, Ge. Ga. Profosz.
- Porozom, L. pulvero, S. porosu.
- Porosz, L. prussus.
- Porhonya, poronyu, L. mollis, Vin. perhel, Sl. prachnyivi.
- Porta, L. porta ottomannica, fényes porta.
- Portázni, prédálni, L. portare, reportare ab hoste aliquid, victoriam, Ge. Partey-reuter.
- Portéka, ex latino particula, vel a portare, portitor, portus, portorium, S. partéka, B. partiiska, I. kolna parteka za sztrosek, impedimenta.
- Portikus, gáng, áltán, folyoso, L. porticus.
- Portsin, ports-fü, L. portulaca, polygonum.
- Portzellán, L. vasa porcellana, Ge. Porzellan. Egy tsigát tarka fényes sziniért porcellusnak hívják, étől jött e' a' porzellán nevezet?
- Portzika, L. portiuncula.
- Portziunkula napja, L. portiunculae dies.
- Portzio, ado, L. portio, V. portie.
- Porzsolo, serpeayó, röstölő, szilke, ránto, L. sartago, frixorium, I. prosuglia, bersola, assatum, D. parszura, I. Parázsa, Parázsló, Vin. prazsili.
- Pospást, It. postpasso, I. posztpaszt.
- Postá, L. posta, posita statio ad literas promovendas, Ga. Ge. Post, S. pöcta, I. postamester, postae magister.
- Posta-selét, Ge. die Pfoste, V. posta de pusca.
- Posvány, L. terra humida, uliginosa, R. posva, terra, solum.
- Poszáta, L. curruca, B. posada, aviarium.
- Poszománt, L. fimbria aurea, argentea, limbus, textilis, Ga. passement, It. passamano, S. paszoman, V. passementu.
- Poszto, L. pannus, D. postav, poszta, Se. posztava, das Unterfutter, B. posztawa, V. postavu.
- Poszt, L. positio, Ge. Ga. post.
- Potentzia, hatalmaskodás, L. potentia.
- Potentsé, L. cineres clavellati, potassa, Ga. potasse, Ge. Potasche.
- Potolni, L. putare, supputare, computare, imputare, R. potolok, B. potlicka, operculum.
- Potom, potomra-adni, holondjába, Ch. S. potom, post, mox, majd adok majd.
- Potroh, has-kövérség, L. abdomen, R. potroh, D. vtroba, I. vutroba, uterus, V. potrohu, burduh.
- Potrohos, L. ventrosus, V. burduhossu.
- Potsolya, I. Gübü, L. illuvies, gurgis, R. putsina, B. vpoceuy, sudabundus.
- Potyka, L. cyprinus carpio, Syriani, pótká.
- Potzok, ék, fejsze, L. cuneus, R. poszkony, der Fimmel, D. kocich, paxillus, V. iku.
- Pozdorja, L. stupa, R. pazder, B. pazderj, P. pazdzierce, D. pazdire.

- Pózna, rúd, husáng, bot, L. *fustis*, *vectis*, S. *pawizna*, B. *pawuza*, R. *pitsina*, I. *woz*, *vectis*, *vehis*, *vehiculum*, V. *pozma*.
- Pozsgo, pozsgás, pizsgás, L. *rubicundus*, I. *posgan*, *podsgan*, *succensus*, *sufflammatus*, *exustus*.
- Povedálni, L. *blatterare*, R. *povjesztovaty*, V. *spovedire*, S. *povedatvi*.
- Povédálás, prédikátzio, L. *concio*, R. *propovjed*.
- Prájter, Ge. *Bereuter*.
- Praktika, L. *praxis*.
- Práma, prámázás, L. *fimbria*, S. *pram*.
- Préda, L. *praeda*, V. *prada*.
- Prédikálni, L. *praedicare*.
- Prédikátzio, L. *praedicatio*, *concio*.
- Prédikátor, L. *praedicator*.
- Prém, perém, L. *fimbria*, B. *prim*, S. *pram*, Ge. *Bräme*.
- Prémonda, L. *prehenda*.
- Prépost, L. *praepositus*, Ge. *Probst*.
- Prés, sajtó, L. *prelum*, Ge. *Presse*, S. *pres*, *presa*.
- Présés, L. *praeses*.
- Prézsentálni, Ga. *presenter*, Ge. *presentieren*.
- Preszáka, pag. Trans. B. *preseka*, ein *Hau*.
- Prétzeptor, tanító, L. *praeceptor*.
- Pribék, szökevény, gonosz, tolvaj, L. *fugitivus*, *latro*, D. *pribegh*, *pribigal*, V. *pribeğu*, Tu. *bri-beg*, *fiam uram*, sic *vocant Turcae conversos e Christianis*, Chr. *pribeğ*.
- Primás, L. *primas*.
- Printz, L. *princeps*, Ga. *p*ince*, Ge. *Prinz*.
- Printzipium, L. *principium*.
- Pristaldus, perest-oldo, erat olim arbiter litigantium, est vox originis russicae, uti ex sequentibus elucet. Pristal, appositus, adiunctus, adstans. Prisztawnik, parastata, astes, parastátés. Prisztaw, Zuchtmeister, lictor, Ge. richtsdiener, apparitor, stator, in ius vocans. Prisztawliwaju, lites ago. Perperam conantur quidam hanc vocem ex ficta voce hungarica *perest-oldo* derivare. Vid.
- Belii Adp. ad Hist. hung. p. 191, 261, 257. Benkő Transilv. P. I. p. 398. Katona III. p. 95.
- Privilegium, L. *privilegium*.
- Próba, próbálni, L. *tentamen*, *tentare*, *Bizonyítás*, *bizonyítani*, L. *proba*, *probare*.
- Professor, L. *professor*.
- Profeta, L. *propheta*.
- Profont, Ga. Ge. *proviant*, I. *profunt*.
- Profutz, I. *arrestator*, Ge. *Profosz*, Ga. *prévot d'armée*.
- Prokátor, L. *procurator*.
- Prosontzio, L. *processio*.
- Prozsmítálni, brozsmítálni, brezsmitálni, L. *in prosa perorare*, *premittálni*.
- Protzédálni, L. *procedere*.
- Protestálni, L. *protestari*.
- Protzessus, L. *processus*.
- Protzessio, L. *processio*.
- Prussus, L. *borussus*, *borussi*, *pruzzi*, Ge. *Preuss*.
- Prüsz-szentek, ptrüszszentek, L. *sternuto*, Grae. *ptarnüo*.
- Prütsök, L. *cicada*, R. *szvertsök*, Se. *szvérsts*, D. *csarcsak*, S. *zwrcek*.
- Publikánus, L. *tributi perceptor*, *publicanus*.
- Publikán-madár, L. *pelecanus*.
- Puder, hajpor, Ga. *poudre*, Ge. *Puder*.
- Pudli, Ge. *Pudel*.
- Puffad, puffaszt, felfú, L. *inflatur*, *inflat*, *superbia tumentem reddit*, Angl. *to puff up*, *puffadni*, *learning puffet men up*, a' tudomány fel-puffasztja, fel-fuvalkodtatja az embert.
- Puha, L. *mollis*, S. *puchor*, B. *puchy*, *vanus*, R. *puchovnik*.
- Puhatólni, L. *inquirere*, D. *pohoditi*, S. *pohladiti*.
- Puitzka, pulitzka, L. *puls*, quasi *pulsotska*, *pulticula*, *polenta*.
- Puja, L. *nanus*, *pumilus*, *pullus*, Graec. *pais*.
- Pujka, póka, L. *galina indica*, I. *póka*, *puka*, *pullus indicus*.
- Pukkant, L. *disruptus*, D. *puknut*, Chr. *pukati*.
- Pulader, pluder, pundra, Ge. *Pluder*, *Plunder*, P. *pludry*.

- Punts, Ge. Ga. Angl. pountsch.
 Pumi, I. Pomi.
 Pundra, Ge. Plunder, V. pundra.
 Puntkom, L. punctum, I. Pont.
 Púp, bimbo, L. gemma arborum,
 B. pupen.
 Púp, koldök, L. umbilicus, R. B.
 pup, D. pupka, V. buricu.
 Purgátzio, tisztító, L. purgatio.
 Purgálni, L. purgare.
 Purdó, tzigány purdó, zingarice,
 plurde more, fujjad gyermek.
 Puska, L. pixis, sclopetum, Ge.
 Büchse, S. B. V. R. puska, C. I.
 P. puszka, Vin. puksa.
 Puskás, L. sclopetarius, R. D. Se.
 puskár.
 Puska-por, L. pulvis pyrius, R.
 pusetsni porokh.
 Puszli, L. pectorale, Ge. Brustel,
 Brustli, Brustlein.
 Puszpáng, L. buxus, B. pusspan,
 C. fushpan, P. bukszpan, Ge.
 Buchsbaum.
 Pusztaság, puszta, L. desertum, R.
 puszta, pusztátska, pusztos, pusz-
 tinja, pusztotska, D. puztosa, C.
 pust, P. pusty, Mogolice, puz-
 toi, V. puszta.
 Pusztítás, L. devastatio, R. opusz-
 tosenije.
 Pusztitni, L. devastare, I. pustiti,

- R. pusztieju, otpusztiti.
 Putnok, L. pulegium.
 Putton, putina, L. button, buttion,
 buttinia, buta, butta, butica,
 butina, buttis, Belü Adparat, ad
 Hist. Hung. p. 21. d) B. putna,
 Ga. pouton, Ge. Butte, V. botu,
 putonu, Graec. p' hon, *dolium*,
 Vi. puta.
 Putzik, I. Kutzik.
 Puzdori, hirtelen haragu, L. vehe-
 mens iracundus, R. Puzir, *effe-
 vescentia*, *bulla*, voda puziri-
 tszja, *agua effervet*, a' viz-buzog,
 puzdorkodik, R. vzdority, *ha-
 dern*.
 Puzdra, L. pharethra, B. P. puz-
 dro, puzdra.
 Pökni, L. sputare, Ge. Speichen,
 Spucken.
 Pör, per, L. lis, V. póra.
 Pöröly, L. malleus, B. S. perlik.
 Pöfeteg, pöfing, L. lycoperdon bo-
 vista, Ge. Bofist.
 Pötze, L. emissarium cloacae, Ge.
 Pfütze, R. putzina.
 Pünköst, L. Gr. pentekoste, Ge.
 Pffingsten, Suec. pingest, Vi. pin-
 kust.
 Püspök, pispek, L. episcopus, P.
 B. D. biskup, Ge. Bischof, Gr.
 episkopos.

R.

- Rab, fogoly, L. servus, captivus,
 Se. R. rab, D. I. V. rob, Ge. Raub.
 Rabi, rabúl, Ge. knechtisch, S. R.
 rabszkii.
 Rabolás, L. depopulatio, Ga. ra-
 vage.
 Rabarbara, L. rheum rabarbarum.
 Rabolom, L. incaptivo, S. rabu-
 jem, Sl. rabuvati, Ge. Rauben,
 I. robim, Vi. ropati.
 Raboskodás, rabság, L. status ser-
 vitutis, R. rabina ex latino *rapina*.
 Rabota, L. servitium dominale, R.
 rabota.
 Rabotáskodni, L. servitium domi-
 nale praestare, R. rabotaty, Ge.
 robotten, R. rabotnik.
 Rábula, rosz fetsegő prokátor, L.
 rabula.
 Ráda, foenetum in Hung. B. rjada,
 contractus conventio, radiyi, di-
 ligens.
 Rádó, L. conradus.
 Radina, L. convivium puerperae,
 der Taufschmaus, B. radowanly,
 R. rodina, rodilnitza, *puerpera*,
 rodnja, *nativitas*.
 Radnot, Radna, L. nomen pago-
 rum in Transilv. D. rodno, rod-
 noszt, *ubertas fertilitas*, B.
 rad, lubens rada, consilium, rad-
 ny, adject, B. rodnik, fons.

- Radvány, L. conradinus.
 Ragadni, L. rapere, Ge. Rauben.
 Rágalmazni, L. obtrectare, Hebr. rágal.
 Ragya, rogya, l. Rogya.
 Ragyogni, L. radiare, Ga. rayonner.
 Raj, L. exam. apum, R. roi, C. roj, P. roie, V. roio, S. raj.
 Rajna, L. rhenus.
 Rajtár, Ge. Reiter.
 Rajzolni, L. delineare, Ge. reissen, ~~Se. riszovaty~~, riszovanije, rajzolat, *delineatio*.
 Rák, L. Cancer, R. P. B. V. rak.
 Rakottya, rekettye, L. salix, C. ~~Se. rakita~~, D. rakitta, V. retyite, B. rokita, rokytje, salicetum.
 Rakás-fa, L. rosus.
 Rákowitza, pag. Trans. B. rak, cancer, rakowi, cancrinus, R. rakovina, testa conchae.
 Rákótz, Sl. rakovitze.
 Ráma, Ge. Rahme, B. ram, rama.
 Rándítani, L. trudere, impellere, trahere, I. rinnuti.
 Randszérozni, L. ordinare, Ga. ranger, arranger.
 Rang, L. ordo, dignitas, Ga. Ge. rang.
 Rántz, L. ruga, Ge. Runzel.
 Rantzolni, L. corrugare, Ge. runzeln.
 Rapé, tubák, L. raspatum, Ga. Ge. raspé, rapé.
 Rápir, Ga. rapier.
 Rása, L. pannus rasmus, holosericum rasile, Ang. rash, Ge. Rasch, Ga. ras, It. rascia.
 Ráspolyozni, L. limare, Ge. raspeln, ~~Se. razpliti~~.
 Rásza, minden féle ültetni való plánta, L. planta, V. rasádu, resátu.
 Rasz, lép-dagadás, L. lienteria, V. rástu.
 Ravás, rovás, V. ravásu.
 Ráts, rátsa, rák fogo-varsa, L. cratis.
 Rátz, L. rascius, raschianus, non vero Thray, quae gens diu evanuit, differt haec a Slavica gente.
 Rázom, L. concutio, R. razmanivaju.
 Razsnika, egér-kő, L. arsenicum, Ge. Arsenik.
 Rébeka, rebi, L. rebecca.
 Rebegni, L. mussitare, S. B. rebtati.
 Rebellis, pártütő, L. rebellis.
 Rebra, pag. Trans. B. rebro, losta, plur. Rebrisorora rebra.
 Réf, röff, sing, L. ulna, Svecico Jordrefning, terrae dimensio, ford. significat Erde, *ning*, est terminatio formativa substantivi, uti apud Germanos, Rechnung, Ausmessung, ergo radix *Ref* significat dimensionem, uti apud Hungaros Réf, I. S. réff, ríffe, ríef.
 Régál-papiros, Ge. Regal-Papier.
 Rege, regélés, béka-szo, L. coaxatio, I. regetanye, Ge. Rede.
 Regiment, L. legion, Ga. G. regiment.
 Reggel, L. mane, Hebr. regalim, *vices, tempora*.
 Régius, L. regius.
 Régula, L. regula.
 Rekedt, L. raucus.
 Rekesz, L. clausula, V. rakiezu.
 Redv, redvesség, L. putredo.
 Rekedés, L. raucedo.
 Rékomendálni, L. recommendare.
 Rékli, L. tunica, Ge. Röckel.
 Rékluta, L. tyro, It. recluta, Ge. Rekrut, Ga. récrué.
 Rektor, mester, L. rector, Magister.
 Rékvirálni, L. requirere.
 Relatoria, L. relatoria.
 Remek, L. specimen magistrale, R. remeszla, fabrica, manufactura.
 Remekes, remeklett, L. qui specimen magistrale produxit, R. remeszlennek, *Handwerker*.
 Remete, szarándok, L. eremita, D. remette, I. romito, Graec. eremites.
 Rémit, ijeszt, mendörög, ~~Se. gemit~~, *tonat*, *sonat*, *resonat*.
 Rémondázní, L. equos in usum belli colligere, R. remonter.
 Rend, L. ordo, B. rád, ~~Se. I. rjad~~, S. read, D. réd, réda, ordo religionis, papi rend, Ge. Rand, *margo* in quo ordo observari solet, V. rendujála, Ordnung, Sl. rjed, P. rzad.
 Rénens-forint, L. florenus rhenensis.

- Rengeni, rengetni, ringatni, ríngatni, Ge. ringen.
 Reny, Rhenus.
 Renyhe, l. lomha.
 Répa, L. rapa, C. Se. repa, R. rjepa, Ge. Rube.
 Repedt, L. crepat, crepuit.
 Répétálni, répétir-ora, L. repetere.
 Reptsen, L. rapistrum, sisymbrium, l. repische, R. repnik, Se. repennik, R. rjabtsik, B. repjcek, V. rapica.
 Rés, L. hiatus, apertura, Ga. brech, Ge. Risz, Chr. resim.
 Réséda, L. reseda.
 Restség, L. pigrítia, Gr. rhastoné, desidia, Ge. Rasten.
 Rest, henye, L. restans, otiosus, reses, It. arrestato, Gr. arreté, Ge. Rast.
 Restantzia, L. restantia, restelni, restálni.
 Rész, L. Sectio, Ge. Risz, ein Risz Papier, B. rzez, Komjáti Benedek: ryz, rízetth.
 Rézeg (a' lába rezeg), L. ebrius, Ge. rauschig, Tatarice, essrig, B. ozralce, quasi ralcég.
 Reszelni, L. scindere, B. rezati, l. rjeszati, rizati, résem.
 Reszelő, L. lima, Se. rjezetz, Buchbinders Schnitthobel, Sl. rezadlo
 Reszketés, L. tremor, R. rjez.
 Reszketni, L. tremere, Vi. Sl. treszeti.
 Rét, L. pratium, Ge. Ried.
 Rettegni, L. trepidare, Ge. Rettung suchen, Sl. retu volati.
 Rettég, L. terretur, Hbr. retet, rett, terror.
 Retek, L. raphanus, S. rétká, B. retkew, R. rjedka, rjedika, Ge. Rettig, D. rodakva.
 Rétes, L. placenta tortilis, l. rites.
 Retesz, L. retinaculum, catena, B. retez, V. ratézu, S. reter, retjar.
 Rétse, p. Trans. B. reka, fluvius, rec, sermo.
 Rétiráda, hátrálás a' hadban, L. retrogradatio, Ga. retirada.
 Rétor, L. rhetor.
 Rétze, kátsa, l. Rutza, V. rátze.
 Retze, háló, l. rete, retia.
 Réz, L. cuprum, R. rjed, B. rez, rubigo.
- Rezman, L. erasmus.
 Rezsnyítze, kézi-malom, L. mola manuarua, V. risnitia.
 Rezső, rözse, L. resex, sarmentum.
 Rezzelés, L. tremor, B. tresenj.
 Rév, vizen által járó hely, L. vadum.
 Reverenda, L. reverenda.
 Rév-part, L. ripa.
 Revolutio, L. revolutio.
 Ribítze, nomen pag. Trans. B. rij bitze, riba, piscis.
 Ribizli, L. ribesium, Ge. Ribisel.
 Ribolni, koptatni, viselni, L. terere, Ge. reiben, rieb, gerieben, Graec. tribein.
 Rigmus, L. rythmus, B. ry mowy, verss.
 Rigolvás, regulás, finnyás, a' ki mindent regulára tselekszik, L. regularis.
 Rideg, rüdeg, L. macer, scaber, Ge. raudig.
 Rigo, L. turdus, Ge. Ringamsel.
 Rikoltás, L. rugitus, R. Se. rikanije, krik.
 Rikoltani, L. rugire, D. rikati.
 Ripatyos, himlöhellyes, R. rjabina, Sl. rapavi, Ge. blattersteppig.
 Ris-kása, L. oryza, l. riskassa, It. rizs, Ga. ris, Ge. Reisz, B. ryze, Gr. oryza.
 Riszálni, L. motitare, fricare, l. rizati, rjezati, Ge. reissen, gerissen, l. Reszelni.
 Riszáló, reszelő, L. tursorium, l. obriszalo.
 Ritka, L. rarus, D. ritko, ridak, R. rjedka, Sl. rietki.
 Ritkán, L. raro, B. zridka.
 Rivok, rini, L. rugio, ejulo, B. rivati.
 Rivizli, ribizli, L. ribesium, ribes, Ge. Ribisel.
 Rivás, sirás, nyomorúség, L. aerumna, Vind. riva, rivnoszt.
 Rogás, rogaz, pag. Trans. B. rog, cornu.
 Rogosz, száraz gyékény mellyel az hordot bé tsinálják, V. rogoz, L. scirpus.
 Rogya, L. rubigo, erugo, ferrugo, It. ruggiada, ruggine, D. argya, l. hergya, R. rzsa, B. rez, Sl. ruda.

Rojt, S. roiti, *die Franzen.*

Róka, roska, ro'sátska, L. rossus, rubicundus, V. rosú, roska, L. vulpes rubra.

Rokka, guzsaj, L. colus, It. rocca, Ge. Spinrocken, Tur. urke.

Rokollya, L. stola, I. roklya, Ge. Rock.

Rokon, L. cognatus, proximus, Chr. rogyen, S. zrogyini.

Román, mese, beszéd, L. fabulae romanenses, Ga. roman, It. romanzo.

Romonyai-szölő, L. uva romana.

Rona, térség, planum, Sl. rowina.

Rongálni, L. vastare, Ga. ronger.

Rontani, ki-rottani, irottani, irtani, L. extirpare, Ge. rothen, ausrotten, Vid. Irtott, Irtovány.

Ront, kerülő, tzirkáló, katonai, strázsa, L. vigil, circulator, Ga. ronde, Ge. Runde.

Ropogás, roppantás, roppanto, L. strepitus, murmur, murmurator, I. ropot, Se. ropta, roptatel.

Roska, verhenyös, L. rubicundus, rossus, R. ruzsi, D. ruusz, V. rossio.

Rost, rostika, rojt, fantsika, Ge. Rest, L. fibra, R. rozstok, P. rostka.

Rosta, L. cribrum, R. reseto, D. roseto, rescetto, B. rzesseto.

Rostély, L. clathrum, I. roster, R. resетка, Ge. Röste, Rost, C. rosh, Ch. rostély.

Rostélyotska, L. clathrum parvum. R. resetotska.

Rostok, L. dies quietis, Ge. Rast-Tag.

Rostokolni, L. quiescere in itinere, Ge. Rast-Tag halten.

Rosz, L. malus, Aramaeice, raschije, Hebr. rascha.

Roszprádlí, Ge. Rostbraten.

Rothadni, rohdadni, ki-rothadni, ki-irtódní, ki-irtódní, L. putrescere, extirpari, Ge. rodet, rottet, ausgerottet werden.

Rothadt, rohdadt, ki-rottódott, ki-irtódott, L. putrefactus, eradicatus, extirpatus, Ge. rodet, rottet, ausgerottet, hinc: Rode, Irtás, Wernigerode, Almerode, I. Irtás.

Rotska, dézsa, botska, tseber, L. scaphiolum, L. cibrio, R. Se. rutska, rotska, R. rocka, rotsek.

Rozs, L. secale, R. rozs. D. raax, Hebr. rosch, S. rezs, I. rasg, B. roz, Ge. Rogger, C. ersh.

Rozsa, L. rosa, Ge. Ga. Rose, V. ruge.

Rozsnika, L. arsenicum.

Rozsnok, Sl. rezsnik.

Rozsda, L. rubigo, aerugo, P. rdza, B. D. rez, R. rzsa, rezna, Ge. Rost.

Rozsmarint, L. rosmarinus.

Rozsolis, L. ros solis, It. rosolio.

Rov, rovás, L. crena, dica, D. rovas, rovasc, Ch. S. rovass, V. ravásu, bacillus notis incisus.

Rovok, rov, L. fodio, Se. rov, ri-ju, R. zarubki.

Rubint, L. rubinus, Ga. Ge. Rubin.

Rud, L. temo, rudis, vectis, D. rudo, S. V. rudo, Se. V. ruda, Ge. Ruder, Vin. rudu.

Ruda, pag. Trans. B. ruda, minera ferri a rubedine dicta, uti et quaevis minera.

Ruha, L. tela, D. rublio, B. rucho, raucha, V. ruffa.

Rukkolni, Ge. rucken.

Rukur, pag. Trans. B. ruha, manus.

Rus, rusch, pag. Trans. B. rus, rusy, ruber, blond von Haaren.

Rasnya, mint egy Rusznyák. Otsmány mint egy Osmen, I. ruzsány, rusno, D. ruxan, ruxnij, Ge. ruszig, fuliginosus, V. rusinye, pudor, turpitude, Chr. rusen.

Rút, otsmány, undok, L. foedus, rudis, brutus, R. prud, Schmutz, B. rudy, falvus, Ge. roth, ruber.

Ruta, L. ruta, Ge. Raute.

Rutza, rétze, kátsa, L. anas, V. I. racza, ratia, R. rutsni gusz, die zahme Gans.

Röd, röt, veressellő, verhenyös, L. subrubens, Ge. roth.

Röfölk, rézgegedem, zabállók, Graec. rophao, sorbeo.

Röf, réf, I. Réf, S. rif.

Rögös, görtsös, L. rugosus.

Rögösitni, L. rugare, corrugare.

Röhögök, L. strideo, Grae. roizeo, S. rehotati.

Röstölni, pergelni, rántani L. fri-

- gere, Ge. rōsten, It. rastire, C. Röt, rōd, L. rufus, Ge. roth, roshtam.
 Röstölt, Ge. Geröstet, Rostbraten. Rūdeg, rideg, G. raudig, scaber, rōthlich.
 Röstölő, porzsolo, szelke, ráto, macer, macilentus.
 L. sartago, Ge. Rost. Rūh, viszkotegség, L. scabies, Pe. ré.

S.

- Sábes, zsidó-szombat, L. sabathum.
 Sabrak, tzafrang, tsújtár, nyereg takaro, L. dorsuale, phalerae, R. tsáprág, zafrang, Se. tsáprág, tsaprák, Ge. Schabracke.
 Sáf, tseber, sajtár, kártos, L. cibrio, Ge. Schaff, V. saffu, *ajtofél*.
 Sáfár, L. oeconomus, dispensator, B. ssaffar, Ge. Schaffer, Hebr. safar, *numeravit*.
 Sáfárina, tzafra, tzoфра, lotyo, kurva, bog, L. meretrix, Ge. Schafferin, B. ssaffarsca.
 Sáfány, L. crocus, Permice, safran, Ge. Saffran, D. cjafran, V. sofránu.
 Sáhos, sávós, stáhos, Ge. Stab, virgatus, veszszó, tsikos, sujtásos, virágos.
 Sajka, tsajka, sajtár, L. naricula, scapha, vasculum, V. Se. saika, It. caicco, Turc. kaika, shaike, Ga. saye, sayque.
 Sajnálás, kimelés, maga megtartoztatás, L. abstinencia, condolentia, Se. sajanije, osajanije.
 Sajnálnak engem, Graec. sainousi me, abblandiuntur mihi.
 Sajnálom, L. condoleo, abstineo, Se. osajavajuszja, zsáljeju, S. sanugen, Ge. schonen, B. sanuvati.
 Sajtár, L. mulctra, B. ssechtár, V. sustário, Se. sajka, Vi. sachtar, I. seharka, Ge. Sächter.
 Sajt, L. casus, B. seyr.
 Sajtó, sutu, soto, L. torcular, B. soto, C. shotov, V. saiteu.
 Sakjáték, Ge. Schachspiel, Pers. schah, *Hirály*.
 Sákramentom, L. sacramentum.
 Sál, napkeleti keszkenő, Schwall.
 Salamon, L. salomon.
 Salak, L. scoria, recrementum, Ge. Schlacke.
 Salap, salapolni, kalap, kalapolni, L. petasus, R. sljapa, Ga. chapeau.
 Saláta, L. lactuca, It. salata, D. szalata, Ge. Salat, Ga. salade.
 Sallang, süveg-függelék, Tur. tsel, leng, tsilling.
 Salavári, strimfli, botos, L. tibiale, R. sarovari, P. szaravari, Ge. Turc. scharywary, schalawar, bracciae turcicae, I. salavard, caligae, R. saruvari.
 Salétrom, Ge. Salitter, Salpeter, R. szelitra, D. sanitár, B. sanytr, P. salétra, saletrowy, I. sjalitar, salitren, L. sal nitri.
 Sálvét löttének, L. salve.
 Sálka, findzsia, L. scyphus, Ge. Schaale.
 Sám, sámoly, I. Zsámoly.
 Sám-fa, zsám-b-fa, Ga. jambe, pes, zsám-ba-láb, fájos-láb.
 Lignum ad cothurnos extendendos fabricatum.
 Sámuel, samu, L. samuel.
 Sándor, L. alexander.
 Sandra, satra, satrantyu, L. meretrix, Ge. Schandhure.
 Sánta, L. claudus, C. shantov, I. santav, *sántálni*, It. schiantare, *truncare*, Vi. santav.
 Santal-fa, L. lignum santalum, Ge. Sandel-Holtz.
 Sántz, L. fossa, circumvallatio, Ge. Schantze.
 Sápítok, káromon bänkodom, L. ejulo, conqueror, I. schapim, *dannifico, adimo*.
 Sápítózás, sopánkodás, a' Tinodi ver-seiben: Sári zsoltár, Átkozódás.
 Sapka, tsapitza, tsepesz, L. capicium, Tur. R. V. sapka, D. sabka, P. czapka, czapeczka, Ga. chapeau, S. sapka c'apka,

- Sár, L. lutum, Pe. char.
 Sarampo, l. Sorompo.
 Sára, L. sara.
 Saraglya, taroglya, L. scalae gestatoriae, C. shajterga, S. sragle, V. siregla, Chald. serag, Ge. Schragen, I. Targlya.
 Sárğa, sarg, sár-szinü, L. luteuscolor, Tur. sarl.
 Sarju, L. surculus.
 Sárkány, quasi: Serpánz, L. serpens, Ga. serpent.
 Sarlo, sorlo, L. falx messoria, B. ssorna, radala, D. szarp, scirpiculae, I. szérp.
 Sarok, L. calcaneum, R. sarik, globulus.
 Sármány, sármányú, sármálinkó, L. oriolus galbula, emberiza, Ga. charmant.
 Sartz, erőszakos adófizetés, L. extorsio tribuli bellici, Ge. Schatzung, Brandschatzung.
 Saru, tsizma, L. cothurnus, Pe. sara, salu, Vi. tsreul, L. sura, láb-ikra.
 Sás, L. scirpus, carex, I. sás, szasza, szpletena, hinc fortassis: szasher, szatyor, scirpeus corbiculus, Si. sasie.
 Sása, dio-sása, Ga. sauce, L. emamma.
 Sasédrom, erős négy nyüstös matéria, Ga. serge de Rome, charge de Rom.
 Sasafrás, L. sasafras.
 Sáska, L. locusta, I. D. szkaka, szkakaritza, P. szarácza, Sl. sáska.
 Sátán, L. satanas, l. satan, D. sottonna.
 Satisfaktzio, L. satisfactio.
 Sátor, L. tentorium, D. Se. S. sator, sater, sjater, scjator, R. sater, B. zatrenj, Turc. Pe. tschatur, tschadir, C. shótor, Hebr. satar, latait.
 Satranyu, L. saga, venesica, I. sátravka, B. c'arodenice.
 Savanyo-viz, borviz, L. acidula, S. tsevitze, S. zvanos, salis petra, savanyós, savanyu. Hinc denominatio pagi Zovány in Transilvania, quoniam in territorio hujus pagi fontes alumine; aliisque salibus praegnantibus reperiuntur. Vide Timso.
 Savó, L. serum, R. szivo, Se. szivorotka.
 Seb, L. vulnus, I. sadro, Ge. Schaden.
 Sebestyén, L. sebastianus.
 Seg, L. nates, Pe. schendsch.
 Segestye, segrestye, L. sacristia.
 Sekundálni, L. secundare.
 Selleg, L. patéra, Ge. Schällchen.
 Selejtes, L. vile, inane, Ge. schlechtes.
 Selét, serét, L. globuli minuti, Ge. Schröt.
 Selma, L. furcifer, Ge. Schelm.
 Sellye, zséllye, L. sella feralis.
 Selyem, selem, L. sericum, R. selkom, Se. selk, D. I. svjela, svile, svila, ex hac voce derivatur svilar, hungarice Szövö textor, cojitka svilu, qui textit sericum, I. suijan, odsuile, bombicinus.
 Selyp, L. blaesus, B. sseplawy, R. sepetun.
 Selypeskedem, L. balbutio, Se. sepelju, sapetsu.
 Sententzia, L. sententia.
 Senyv, L. tabes, putror, senium.
 Senyvedni, L. senescere, tabescere, Vi. zegniti.
 Seperni, söpörni, L. verre, Tur. süpürmek, kehren mit Besen.
 Sephedék, L. putredo, Graec. sepedon, sepo, putrefacio.
 September, L. september.
 Seprő, L. scopae, Tur. söporge.
 Ser, sör, L. cerevisia, Pe. sor, sira, must, Mogol, schere, Tu. serbet, potus. Turc. siraeum, főzött bor.
 Serditni, buzditni, ösztönözni, L. irritare, lacescere, exacerbare, I. serditi, raserditi.
 Serdifordi, Ge. schere dich fort.
 Serdült, felserdült, látor, tüzes ifju, L. animosus, cordatus, iratus, rabiosus, I. serdit, derivatur a substantivo serdz, cor, B. srdce.
 Sereg, L. phalanx, P. szereg, I. D. sereg, Ge. Schar, Se. zserd, ab, Hebr. serag ordinare.
 Seregély, L. sturnus, Pe. sareg.

- Serény, L. celer, velox, Se. szkori,
 B. shrebény *cernuus*, meredek
 sebes serény lemenetelü, Chald.
 Schire, Tur. serm.
 Serestely L. silvester.
 Serét, selét, L. globuli minuti, Ge.
 Schröt.
 Serke, L. lens, lendis, Turc. sirke.
 Serpenyő, L. sartago, R. zsarovnja
 B. zsar *aestus*, pänew, *sar-
 tago*, zsar-panäw, *aestuans sar-
 tago*, ser-penyő, V. sérpéneu.
 Serte, L. seta, villus, juba, R.
 serty, serszt, Hisp. cerda.
 Sertés, szörös, borzos, L. setosus,
 hispidus, R. sersztiszt.
 Sértő, sérelem, sérülés, L. laesio,
 scessura, ruptura, Ge. Schar,
 Pflugschar, Scharf, Scheer, Sche-
 ren, Schererey, scindens, laedens,
 forfex, vomer, acumen, negotium.
 Sessio, ülés, L. sessio.
 Sétálni, L. obambulare, D. setati,
 L. scetatisse, Rasc. setati.
 Sétáló, L. obambulans, D. scétalo.
 Séza, tséza, L. rheda, Ga. chaise.
 Siető, L. festinans, agilis, It.
 schietto.
 Sikátor, L. secator.
 Sikeres, I. Sükeres.
 Silabikál, L. abecedarius, B. sla-
 bikar.
 Silbak, L. custos, vigil, Ge. Schild-
 wache.
 Siller, fako-szinü, Ge. Schiller.
 Sima, L. simus, sima, glaber, C.
 sima, *seta equina*, D. simla,
 zsendely.
 Simeon, L. simeon.
 Simon, L. simeon.
 Sinagoga, Gr. synagoge.
 Sinden, L. aegrotare, Ge. Schwin-
 den.
 Sing, rőf, L. cubitus, R. S. arsin.
 Sing-vas, L. tracta ferri, Ge.
 Schinn-eisen.
 Sinkopálni, tsipegetni, lopdosni,
 Graec. synkope, megtsonkítás.
 Sinor, L. chorda, Ge. Schnur, Tu.
 sunour, *limes*, határ sinor mér-
 téke.
 Sintaksista, I. syntaxista.
 Sinter, L. carnifex, Ge. Schinder.
 Sip, sipka, sipotska, szipka, L.
 siphon, fistula, tibia, B. I. sip,
 R. szípvoka, Chr. sip.
 Sipolni, L. sibilare, Se. siplju, B.
 sypeti, R. szípity, szípjety.
 Sipos, L. tibicen, I. sipus.
 Sipka, I. Sapka.
 Sir, L. tumulus, B. syrohu, syro-
 ku, syrotek, *mors*, quae ducit
 in tumulum.
 Sirató, siro, keserves, árva, L.
 orbus, tristis, R. szirota.
 Sisak, I. sissak, P. sziszuk, R. B.
 D. sisak, L. cassis, visszszafelé.
 Siska, serény, fűrge, vigvázo,
 mint ama' hires Vitéz Tseh Ziska.
 Skanderbeg, Sandor Beg.
 Skárp, garáditsozása a' földnek,
 Ga. escarpe.
 Skárlát, L. purpura, Turc. isker-
 let, Arab. Ysquerlat unde purpu-
 ra ad nostras oras perlata est, It.
 scarlato, Ga. ecarlat, C. shkerlat.
 Skatuja, I. Iskatuja.
 Skizirozni, magát ravasz okkal mod-
 dal kimenteni, L. excusare, Ga.
 excuser.
 Skorpio, L. scorpius.
 Slafrag, Ge. Schlafrock.
 Slep, szoknya-fark, Ge. Schleppe.
 Slik, arany ezüst por elegyes fol-
 des porotskákkkal, L. auri ramen-
 ta leviora, B. sliik, slich.
 Smaragd, I. smaragdus.
 Snef, Ge. Schnepfe.
 So, L. Sal, R. szől, Ga. sel, It.
 sale, Ge. Salz, D. soo, sool, B.
 suol, I. só, Angl. salt, C. sol, V.
 sare, Gr. hals.
 Sodor, soldor, disznoláb, L. sali-
 tura-perna, succidia, Sl. sodor,
 soldra, B. ssoldra, V. soldurj,
 ex germanico Schulter.
 Sodom, I. Svadron.
 Sogor, L. affinis, Ge. Schwager,
 I. svogor.
 Sohajtani, L. suspirare, adspira-
 re, Ga. seuhaiter.
 Sok, L. multum, Tur. tsebok, Svec.
 skock, Ge. ein Schock.
 Solyom, L. falco, Sl. szokol.
 Solosma, szent-ének, az imádságos
 könyvben, L. solosma, Gr. ce-
 leusma.
 Solya, tzipő, tzipellős, topány,
 L. solea, Ge. Sohle.
 Somma, L. summa.

- Sompordált, elsompordált, Ge. er ist schon fort, jam abüt.
- Somolyogni, mosollyogni, Germ. schmunzeln.
- Sonka, sodor, L. perna fumo condita, Ge. Schinke, S. sunka.
- Sonkoly, L. sedimentum, Ge. Senkel, das Dicke, was sich senkt.
- Sor, L. series, Se. sor, V. siru, Rasc. sor, Chald. Arab. schura, sowar.
- Sorompo, L. cancelli, Ge. Schranken.
- Sors, L. sors, Ga. sorte.
- Sorsos, L. consors, socius.
- Soszsze, töltött-út, Ge. Ga. Chausse.
- Sotzé, déák, L. socius.
- Sováb, I. Sváb.
- Sovány, rüdeg, nevendékeny, L. macer, B. schowanka, *alumaa*.
- Spádé, L. ensis, It. spada, R. spaga.
- Spájz, élés-kamara, Ge. Speis, Speiskammer.
- Spanyol, L. hispanus, I. spanyúr, spagnuolo, Ga. esagnol.
- Spárga, L. funiculus, I. spaga, Ge. Spagat, V. spárga, Graec. sparganon, fascia.
- Spárga, L. asparagus, Ge. Spargel.
- Spék, spékelní, Ge. Speck, Spicken. I. spekam.
- Spinát, spenád, L. spinachia, Ge. Spinat.
- Spiritus, L. spiritus, Ga. esprit.
- Spitz, Ge. Spitze, B. spic.
- Spikinárd, L. spica-nardi.
- Strimli, salavári, botos, L. tibiale, Ge. Strimfe.
- Strútz-madár, L. struthio, Ge. Strausz.
- Stufa, Ge. Stufe.
- Stulitza, pag. Trans. R. stul, stol, stolitza, parva-sedes.
- Stutz, meszse lövő puska, Ge. Stutz.
- Suba, bunda, L. pellicium, I. R. B. suba, P. szuba, czuba, C. shavba.
- Sugár, L. vadius, Hebr. zohár, splendor.
- Sugár, kartsu, csinos, jeles. Czigányul, sukár, szépet teszen.
- Sugorodás, görts, L. spasmus, Ra. Se. szudoroga.
- Sugni, I. Susogni.
- Suktzessio, L. successio.
- Sváb, sováb, L. svecus, Ge. Schwab.
- Súnyolni, varni, rozszul toldozni, földözni, ex latino *suere sutor* súnyolo.
- Supellát, L. quod superne illatum, super extensum est, conopeum, B. superlátove platno, cortina, tela, Graec. siparium.
- Susták, L. sex crucigeri, P. szosták, B. ssesták, I. sesztak, V. sustáku.
- Suszter, L. cothurnarius, Ge. Schuster.
- Suta, szarvatlan, L. incornis, R. kosuta, V. sutu, suta, Se. sut, S. sutawy, B. kossut, *hircus*.
- Suhantz, L. juvenis alacer, Sl. suhanyetz, suhajetz.
- Summa, somma, S. summa.
- Svadron, sodron, kompánia, Ga. escadron, Ge. Schwadron.
- Sunda, L. sordidus, Ger. Schund, foria, stercus.
- Sundán-bundán, innen amonnan, L. per fas et nefas, hinc indeque, Turc. schundan - bundan.
- Spongia, L. spongia, Graec. spongos.
- Srof, L. cochlea, Ge. Schraube, V. suruba.
- Stakatura, L. structura, Ge. I. stakatur.
- Státzio, L. statio.
- Státz, I. status.
- Stempely, L. sigillum, Ge. Stempel.
- Stibli, L. cothurnus, Ge. Stiefel, It. stivale, a latino *tibiale*, Ga. stivelé.
- Stola, pap-bér, L. stola, stolare.
- Stab-tiszt, Ge. Staabs officier.
- Stafirozni, tsinositni, Ge. Stafieren.
- Stilus, L. stylus, Ge. Styl.
- Stráfos, Ge. gestreift.
- Stokfis, Ge. Stokfisch.
- Stomp, Ge. Stumpf ühfte, I. stuppa.
- Strapatzia, L. fatigium, Ge. Strapatzte, Ga. strapasse.
- Strázsa, L. custos. -vigil, P. strássa, D. straxa, C. strasha, R. storozs, I. Pásztor.
- Surolni, Ge. Scharren.
- Surtz, L. praecinctorium, Ge. Schürze.
- Susárlo, L. susurro.
- Susogni, sugni, sottogni, L. susurrare, Ga. chuchoter, il chuchota, azt susogta.

- Suta, L. cornibus-carens, S. suta, Vi. kosuta, cervafemina.
- Sutton, pest-megett, kementze megett, I. suton, *tenebrae*.
- Suttogni, L. susurrare, S. zsuzsukája, R. sutity, *jocari*.
- Suttogás, L. murmur, B. ssusteny, V. supotesco.
- Sutu, I. Sajto.
- Suvitzk, Ge. Schuhwachs.
- Sömörög, L. lentigo, Ge. Sommerfleck.
- Söre, hizlalt marha, L. pecudes saginati, Hebr. schor, *bos*, V. sirágu.
- Söröge, söreg, L. acipenser serratus, R. sevrug, seviruga, Ge. Schörgel.
- Sövény, gypü, L. sepes, V. suvellio.
- Süketség, L. surditas, Se. gluchota, D. глухочлја.
- Sükeres, sikeres, erős, S. szikera, starkes Getränk, Gr. L. sicera est potus factus ex hordeo, et aliis rebus calidis, uti sunt zingiber, et alia, quae ponuntur in testaceis parvis, bene obduratis, et cum aperiuntur salit in altum, et vocatur cerevisia. *Da Fresne*, Belii Adp.
- Süllő, L. silurus, Ge. Schill, S. sulava.
- Süly, L. morbi varü, saepe cutanei, ex humorum acrimonia orti, I. sulyi, med sztegni od hoda, intertrigo, paratrimma, suly, callus, atheroma, tophus.
- Süsü, süvege a' kis gyermekeknek, I. sesir, petasus.
- Sürgetni, nógatni, L. urgere, Ge. schürgen.
- Sürü, L. spissus, Se. sire, siroki, densus.
- Sütő-ház, L. pistrina, R. sitnitza, Ge. Schittboden.
- Sütni, L. torrere, R. szutity a-szalni.
- Süvöltés, L. sibilus, Se. szvisztanije.
- Szab, Hebr. szabab, circumdedit ambivit.
- Szabad, L. licet, liberum, licitum, R. szvobod, D. szlobodan, B. P. swobodny, V. szlobodu, Sl. szloboda.
- Szabaditni, L. liberare, R. oszvodidity.
- Szabadító, L. liberator, R. B. szvoboditel.
- Szabadság, L. libertas. B. P. szvoboda, R. szloboda.
- Szablya, L. framea, R. szablja, It. sabola, D. sabglja, szablya, Ga. sabre, Ge. Sebel, V. sábie, B. ssawle.
- Szabo, L. sartor, Se. szabov, szapozsni, I. szaból, V. sábou, Ra. szabov.
- Szádok, zádok, hárs-fa, L. tilia, S. szádek, szádok.
- Szaglo, szaglás, L. odor, odoratus, sagax, P. czuch.
- Szagolni, L. sagire, sagaciter subolfacere.
- Szajko, mátyás, L. graculus, D. Sl. szojka, szovka, V. záika.
- Szajha, L. prostibulum, Ge. Säu-hure.
- Szakál, L. barba, Morduanice, Tschuvaschice, sokal, Tur. sakal, Hebr. zakan.
- Szakállas-farkas, Turc. jokals, csiakales, chakales.
- Szakáts, metző, vágo, bontzoló, mellyesztő, trántsirozó, L. coquus, secator, sector, dissector, Ge. Transchierer, R. szekáts, S. szjekats, B. székatssek, *culter incisorius*, *secator*, szekač, *foeniseca*, szekati, *secare*, sekac, *Sense damit man Kraut schneidet*, I. szekach, *sector*.
- Szakmány, szekmány, pászma, L. segmen, segmentum; sectio; in certas sectiones secta vinea. Szakmányba dolgozott szőlő.
- Szakoltza, L. nomen loci in Hungaria, B. szokol, sekolz, *accipiter*, S. szkalitza.
- Szalad, sernek készített gabona, L. fermentum, B. szolod, Se. szladki, B. slad; Ge. Maltz.
- Szál, L. culmus, columna, Ge. Saule.
- Szál, hajo, L. ratis, Tur. szál.
- Szála, palota, Ge. Ga. Sale.
- Szalamia, L. sal-ammoniacus, Ge. Salmiak.
- Szállás, L. mansio, hospitium, Sl. szellák, R. salas, szalas, *tugurium*, szelitzo, *das Hauptgut*, V. salássu-

- Szállásló, szállító, szállás-készítő, L. coloniae-deductor, conditor, Se. naszelitel, l. Nászolodo, Nász-nagy.
- Szállásolom, szállítom, szállásra verekedtetem, L. coloniam deduco, fundo, aedifico, Se. naszeljaju, l. Nászolodom.
- Szalma, L. stramentum, P. B. slamma, D. slamma, R. szoloma, Se. szlama, Turc. sarman.
- Szalonna, L. lardum, S. C. D. B. szlanina, szlanini, P. slonina, slonini, R. szolonina, Böckelleisch, R. szalnaja, svjetska, szalonna-vagy fagyú géryta.
- Szalup, Ga. Ge. Saloup.
- Szám, L. numerus, V. sáma.
- Szamar, L. asinus, bestia-somare, It. somáro, B. saumar, equus clitellarius, S. somar, Hebr. chamor, Ga. bêtes de somme, D. szamar, *clitella*, L. summarius, somarius, terehordozobarom, Ge. Saumer, Saumross, Saumpferd equus clitellarius, sagmarius, sagma, clitella.
- Szamótza, L. fraga-silvestria, Sl. szmohlitza.
- Szamos, iluvius Trans. B. szametz, *masculus*, quia Samusius viriliter, rapidissime-fluit, D. samosov, *canis molossus*.
- Szán, szánka, szánkó, risiko, kortsoja, tsószkáló, L. traha, S. szani, szanka, B. V. sanie, R. szanka, szanuka, hinc: *szántani*, C. seni.
- Szanitzor, L. sanicula.
- Szánom, L. misereor, S. sanugem, V. sanuesco.
- Szántani, szán módjára havat, vagy földet hasítani, szántani, L. arare, aratro scindere, D. sziaiti, *serere*.
- Száp, hal, L. cyprinus, Ge. Zope.
- Szápoly, áso-kapa, lapát, L. pastinum, V. sapa, sapollio, nagy kapa.
- Szapura, L. largus, celer, D. szporu, szporinya, *frugalitas*, B. szporenij, R. szpor, *giebt viel aus*, Se. sporo, largiter, V. cu. sporio.
- Szappany, L. sapo, R. Se. szapun, V. saponu, It. sapone, D. szap-pun, saplun, T. Pe. sabon, Ge. Seife, Ga. savon.
- Szapu, szapullo-kád, szapullo, L. cineribus clavellatis fervidis lavo in vaporem resolutis, I. szapu puscham, *vaporo*, *exhalo*.
- Szár, szára, L. sura.
- Szar, ganej, rusnyaság, L. excrementum, sordes, R. szor.
- Szarándok, L. anachoreta, Se. zarondik, ezen szóba, szarándok, olyan a' *dok*, mint *un*, *undok*, *vak*, *vakondok*, Hebr. zar alienus, peregrinus, e longinquo veniens.
- Szaraz, L. siccus, Gr. xeros, xyros.
- Szardalikálás, vérhas, L. dysenteria, D. szardobolya, l. Szardob.
- Szarka, L. pica, C. sraka, R. szoroka, P. sroka, D. strakaa, B. sogka, V. tárke, Vin. sraka, Sl. straka, R. soroka.
- Szar-dob', potrohos, dobasz, L. ventre prominulo praeditus, I. szardobolya, *dy'senteria*.
- Szarni, L. cacare, D. szrati, B. srati, P. srac, I. szérem.
- Szártsa, vizi-madár, L. fulica-atra, S. szratsa.
- Szártsa gyökér, L. sarsa, sarsaparilla, sassaparilla.
- Szaru, szarv, L. cornu, Pe. soru.
- Szász, L. saxo, Ge. Sachs, B. sas.
- Szathmár, Szathmár, V. szátu mare.
- Szatska, szetska, metélet, vagdalt szalma, R. szjetska, S. secka, a verbo sekati.
- Száz, L. centum, Tu. Pe. száz.
- Szátyár, szoszátyár, L. obscoenus, satyrus.
- Szattján, Turc. szaffján, corium molle szachtyan, Ge. Safian, Kal. satjkan, I. sattian.
- Szatyor, szotyor, L. corbis scirpeus, scirpiculum, I. szatyor, szacher, szityer.
- Szederjesség, elkékülés, elhalás, L. sideratio, sphaecelus.
- Szeg, L. clavus, Aramaecie, zez.
- Szegély, Ge. die Naht, P. szew.
- Szegem-vágom, töröm, hasítom, L. seco, frango, findo, I. szechem.
- Szegény, régen így írták: ziginy, e'ből lett a' *czigány*, mert a' *szegény*, vagy *ziginy*, a' regi irás

- szertint, széllyel kobarlo koldusokat tett, de a' koldus név nem magyar, hanem illiriai-szó.
- Azért-is szegény, mert minden kedve meg van szegve, I. Koldus, Tzigány.
- Szegy, L. sugibulum.
- Szégyen, L. pudor, Pe. schejen, schein.
- Szekertze, fejszétske, L. securis, sica, B. szekerka, R. sjekira, szikera, V. sekure, D. sjekirize, szikiricza.
- Szék, L. sedes, Ga. siege, Ge. Sitz.
- Székreny, láda; L. scrinium, C. shryna, B. sskrine, R. Se. zakrom, szkrinotska, szkrinka, szekrénke, V. sakrio.
- Szél, szil, L. ventus, Tat. czél, czil, Turc. jel.
- Szelindek, L. canis sagax, B. szlidnik, szlednik.
- Szelistye, pag. Trans. I. zelische hortus olitorius, B. zelo, ager, solum, pagus, praedium.
- Szelemen, mester-gerenda, D. szlime.
- Szelentze, L. scyphus, poculum, B. sklenice, solnice, sotarto.
- Szelid, L. cicur, mitis, humanus, B. lidsky, sze-lid.
- Szelnitze, pag. Trans. B. selo, ager.
- Szem, L. oculus, Tcherem, szim, Condinice, ssem, Sl. semja.
- Szem, mag, szemetske, L. semen, granum, Ge. Samen, R. szjemená, It. semenza, V. semunce, Ga. semence, Sl. semja, B. semeno, D. szime.
- Szemetske, magotska, L. parvum semen, R. szjemetsko.
- Szemere, L. svonimirus.
- Szémínáriom, L. seminarium.
- Szémérem, L. pudor, Se. I. C. szram, szramota.
- Szémérem-test, L. pudenda, I. szrám muski, Se. szramni.
- Szemerke, -fenyő-fa, gyalog-fenyő, L. juniperus, C. smreka, smricka; D. smrjék, smrekka, smryes.
- Szémérmes, L. pudicus, D. szrameslyv, Se. szramni, szramno, szemérmesen.
- Szémét, gaz, hulladék, L. quisquiliae, C. smet, D. szmetye, B. smetj, R. szumet, Se. szmetije, zamet.
- Szemtelen, szemérmetlen, L. impudens, ignominiosus, I. szramoten.
- Szén, tűz, meleg, forroság, L. ignis, calor, ardor, C. sén, erisipelas, Szent-Antal-tüze, vagy szeme.
- Széna, L. foenum, R. szjeno, B. seno, C. senu, P. siano.
- Szent, L. sanctus, Ga. saint, D. sveeth, P. swiety, B. swaty, hinc Szóvat, nomen pagi, V. sântu, szfuntu.
- Szenderő, L. semendria.
- Szenderedni, L. somno corpi, Sl. szén, somnus.
- Szenvedek, L. patior, D. szvidok, martyr, C. savidam, invidere, savid invidia, sunvedés.
- Szép, szip, L. pulcher, Pe. ziba, D. lijp, Vi. liep, Ge. lieb.
- Szeplő, L. vitiligo, R. osziplo, S. oszipko.
- Szer, szor, sor, L. series, intervallum, Se. szrok, V. seru.
- Szereda, L. dies Mercuri, R. szereda, Se. szreda, B. streda, D. szrida, C. sreda.
- Szérdék, L. lac coagulum, Sl. sziergyik.
- Szerentse, L. fortuna, felicitas, I. szrecha, szricsa, C. szreha, D. szrichya, Tinodi Kolosvárt 1554-ben ki jött verseiben: szerenchya.
- Szerentsés, L. fortunatus, felix, D. szrichyan, I. szréchen.
- Szeretsen, L. saracenus, R. szaratsen, S. szaratzin, Ge. Sarasin.
- Szérü, L. area, R. szjennoi szarai, széna szérü, Heuschoppen.
- Szerzeni, L. comparare, acquirere, V. surzuesco.
- Szész, szétsén, pagus in Hung. et Transil. I. zecha, dametum.
- Sziátika, L. passio ischiatica.
- Szidni, gazolni, pirongatni, L. vexare, debonestare, maledicere, illudere, B. ssidjm.
- Szigony, L. hasta, qua pisces transfiguntur, D. szikom, caesim, caedeno, R. tsugun, das Guszeisen.
- Szigyárto, I. Sziromjárto.
- Sziget, régen-szeget, szegelet, Sl. szigoty, de ezt tollünk vették,

- mert a' régi tót neve osztrov.
 Szigoru, L. gelidus, B. szichravi.
 Sziijárto, szigyárto, szijgyárto, l. Sziromjárto.
 Szikkadt - sovány, L. siccus, D. szuh, R. szukhoi, *macer*, Se. szukhi, B. szuche, V. séceu.
 Sikkádság, L. siccitas, Se. suchota.
 Szikla, kőszikla, L. rupes, cautes, R. szkála, B. skála.
 Szikra, L. scintilla, R. C. S. isz-
 kra, iszkri, B. giskra.
 Szikrátska, L. scintillula, R. isz-
 korka.
 Szikszo, L. sixtus.
 Szilaj, pajzán, pajkos, vitzkos,
 déltzeg, dévaj, katzér, buja, L.
 petulans, violentus, violens, sil-
 vanus, silvestris, D. szilan.
 Szilálom, elszilálom, szélesztem,
 széljel hányom, L. dissipio, Se.
 poszilaju, circummitto.
 Szilva, L. prunum, R. P. szliva,
 S. B. sljwa.
 Szilva pálinka, L. crematum pruni,
 Se. slivovitza.
 Szin, eresz, L. scena, R. szjenitza,
Laube, D. szinnicza, B. syn, *re-*
stibulum, szieny, synka, *atriam*,
 R. szjen, *umbra*.
 Szin, L. color, Ge. Sinn, cuius
 ope colores dignoscuntur.
 Szinlelem, L. tingo, R. szinju.
 Szipka, sipotska, L. tubulus, in-
 fundibulum, R. szipka, sziplo,
 szipovka.
 Szipók, szivók, L. sugo, R. szip-
 paju.
 Szipoly, L. teredo, Vin. zaplink.
 Szirimány, nyomorult, ügyefogyott,
 szegény, L. miserabilis, egenus,
 pauper, I. sziomah, Se. szio-
 mah, szirota orphanus, R. szio-
 romjat.
 Sziromjárto, szironyjárto, szijjár-
 to, L. lorifex, lorarius, helcia-
 rius, R. sziomjatnik.
 Szirony, szijju, L. lorum, Ge.
 Zirm, Sirm, Zierung.
 Szita, L. cribrum, R. szito, P. sito,
 C. syta, D. sitto, incerniculum,
 B. syté.
 Szitkozodni, szidni, átkozni, L.
 maledicere, condemnare, I. oszu-
 diti, oszgyujem.
- Szittyá, B. szitho, szittyo, juncus,
 Vi. szite.
 Szitkozodo, szido, átkozodo, L.
 maledictor, calumniator, conde-
 mnator, I. oszuditel.
 Szitkozodás, szitok, szidás, L. ma-
 ledictio, I. oszuda, Török szitok:
 szanasziti.
 Sziv, L. cor, respirat, B. ziwý,
 vivus, R. szir.
 Szivárogni, L. demanare, Vin. zvi-
 rati.
 Szivom, szipom, szopom, L. sugo,
 respiro, anxie halo, anhelitum
 traho, I. szivem, szöpem, szip-
 lyem.
 Szivo, lopo, L. siphos.
 Szkába, l. Iszkába.
 Szkofium, Graec, episcopium, L.
 infula, mitra, cidaris.
 Szkompia, L. rhus, cotinus, V.
 szkumpie.
 Szo, L. vox, D. B. P. R. szlovo,
 slowo.
 Szoba, kisház, háziko, L. camera,
 R. izba, Turc. soba, D. sobba,
 P. Se. szoba, It. stufa, Ge. Stu-
 be, V. szóba, *fornax*.
 Szobol, L. mustela zibelina, Ge.
 Tzobel, R. szobol.
 Szobor, L. fulcrum, Chr. szobor.
 Szokás, L. consuetudo, Vin. szega.
 Szokmány, szukmány, tzondra, da-
 rotz, tzedele, Ge. Kittel, P. su-
 man, V. sumánu.
 Szoknya, L. stola, D. szuknya, szuk-
 no, B. P. szukno, *pannus*.
 Szolga, L. servus, R. szluga, D.
 P. sluga, slughee, B. sluha.
 Szollás, L. locutio, Turc. söilisch.
 Szolnok, nomen loci in Hung. S.
 solna, *salina*, S. solna banya,
so-bánya, I. szolni, *salinus*.
 Szollitani, L. alloqui, Sl. szloviti.
 Szolosma, L. psallisma, celeus-
 ma.
 Szombat, L. sabbathum, R. szub-
 bota, B. szobata, Hebr. schob-
 bath, V. sómbatu.
 Szomju, L. sitiens, Hebr. szama,
 tzama.
 Szomorítani, szomorito, L. contri-
 stari, contristans, D. szmart, B.
 smrt, It. morte, L. mors, P.

- smiere, Ge. Schmerz, I. smertni) Sl. zarmutiti.
- Szomorú, L. tristis, Ga. sombre, S. zarmutek.
- Szomszéd, L. vicinus, D. szuszéd, Se. szoszjéd, B. saused.
- Szopni, L. sugere, D. szopzti, R. szoszaty, szopju, Se. szoszu.
- Szopornyitza, Ge. Rotz, B. sopenyicza, D. sopolina, pituita, I. szopol.
- Szorg, szorgos, L. urgens, instans, Ga. sorge.
- Szorítani, L. comprimere, B. sewru, sewrjti, Ga. serrer.
- Szór, Hebr. zarah, sparsit, ventillavit, Chr. stroititi.
- Szosz, hus, vagy sült mellé való mártalék, L. jus, Ga. sauce.
- Szótsna, szavatska, L. vocula, R. Se. szlovetsko, V. szlova, litera.
- Szottyanni, L. saltare, Ga. sauter.
- Szottyán, szattyán, I. Szattján.
- Szotyós, L. succidus, succulentus, D. szocsan, I. socjan, szochen.
- Sztána, pag. Trans. B. stan, tentorium.
- Sztrázsa, pag. Trans. P. strasa, custos.
- Szteregonya, pag. Trans. B. stregu, observo, custodio.
- Szú, L. hlatta, Pe. ziju, motte.
- Szugoly, szugolyék, L. angulus, R. Se. ugol, ugolok, I. vugel, C. vogl.
- Szuka, nőstény-kutya, vagy diszno, L. canis foemina, porca, R. szuka.
- Szulák, L. crithmum, saxifraga, I. schjudac.
- Szunyog, Ge. Schnack, Gelse, Turc. sinek, siwri sinek, sürü szunyog, afro szunyog, Sl. zunyik.
- Szurók, szurkos, L. pix, R. Se. szurguts, cera sigillaris, D. sa-
- rok-fa, Sl. B. syra, sulphur, szirka.
- Szúró, ár, tö, L. subula, acus, R. szulitza, szúrok, szulju.
- Szúrni, L. pungere, Sl. szturiti.
- Szúrós, L. pungens, acer, severus, Se. szurov.
- Szuszék, L. arca, R. szuszak, hinc szuszakólni, Se. szoszjék.
- Szökés, L. saltus, saltatio, Se. szkakanije, B. skok, skohi.
- Szökétselő, szökédtelő, bujdoklo, L. fugitivus, I. szkochlyiv.
- Szöke, L. subalbus, Sl. szejko, szejkavi.
- Szökni, L. saltare, Vi. szukniti.
- Szömörtsök-gomba, szarvas-gomba, R. szmortsok, Se. szmrtsak, boletus.
- Szönyeg, L. tapetum, D. szaag, I. szág.
- Ször, haj, serény, serte, L. pilus, seta, Chald. sear, Hebr. scheor.
- Szörény, L. severinum.
- Szörbölni, hörbölni, L. sorbillare, C. sreblém.
- Szöts, szüts, L. pellio, I. schurcs, D. chjursia, Gr. skyteys.
- Szövétnek, L. fax, Se. szvjetitel, szvjetilnik, szviit, I. szvetnyák, P. swiatlo, B. svetlo.
- Szövő, L. textor, D. I. svilar, cojita svilu qui textit sericum.
- Szük, L. angustus, parvus, R. uzok, Sl. uszki, D. vzak, I. vuzek.
- Szűredék, szérdék, L. percolatum, Sl. aqua, vel serum percolatum ex lacte in caseum verso.
- Szürke, L. grisaeus, I. szur, V. szuru, R. szjerii.
- Szűmöls, L. verruca, Ge. Schwulst, Geschwulst.
- Szüz, L. virgo, Tur. kiz, kis.

T.

- Tahák, tubák, tobák, L. tabaca, herba adlata ex Tabasco in America. Ge. Tabak.
- Tábla, I. tabula, Pe. tabla, septum.
- Tábor, L. castrum, S. D. P. B. tabor, Turc. tabur, Ge. Wagenburg, Lager.
- Tafota, L. bombycinum, I. tafuta, It. taffettá, Ge. Ga. Taffet, B. tikita.
- Tag, test, teher, tereh, L. corpus, onus, gravitas, Se. tjugota, tja-gosza.

- Tagadni, L. negare, occultare, R. tagiti, D. tayati, S. tagim, tayiti.
 Tagadás, L. negatio, reticentia, B. zatagenj.
 Tágitani, kinyújtani, L. extendere, trahere, R. prótjagivats, rasztjagivaty, taguvati.
 Táj, L. pars alicujus loci, Ge. Theil.
 Takáts, I. tector, D. takacs, R. tkats, P. ikacz, S. tkac, B. tkadlec, Vin. tekáts.
 Taksa, hér, L. taxa.
 Taksony, L. toxus.
 Takszli, I. Tatsko.
 Taktika, Graec. taktiki, Ge. Ga. tactique.
 Talám, L. fortassis, Graec. tála.
 Tál, egy tál étel, egy része az asztali ételnek, I. tal, *pars, portio*, Ge. Theil.
 Talentom, termajánd, L. talentum.
 Talián, olosz, L. italus, It. italiano.
 Taliga, talyiga, L. carrus, V. teléga, R. telega, teljega, teljeszka, Se. C. taliga, Vin. taliga.
 Tallér, L. thalerus, Ge. Thaler.
 Talp, L. planta pedis, Turc. talp, Sl. dlapa.
 Tályog, L. furunculus, D. tálogh, fex, a' tályogból ki folyo genetség, seprőlékes rusnyaság.
 Támogatni, L. adminiculis roborare, Hebr. tamak, V. tamaduesco (me) meg gyógyulok, feltámadok.
 Tambur, L. tympanotriba, Ge. Ga. tambour.
 Tamarinda, L. tamarindus.
 Tamariskus-fa, I. tumariscus.
 Támasz, L. fulcrum, Hebr. tamcáh, sustentavit.
 Tamás, L. thomas.
 Taméntalan, teméntelen, töm'ntelen, L. nimis multum, It. taman-to, *so gross*.
 Tanáts, L. consilium, I. toinach, Turc. dandschik, Abyssin, tanakak, indagavit.
 Tántolni, L. saltare, Ge. Tanzen, Ga. danser, P. tanczati.
 Tanit, tanul, tanakodik, Hebr. tanah. loqui, docere, narrare, praedicare.
 Tántz, L. saltus, Ge. Tantz, Ga. danse, D. tánasz, tanza.
 Tántzolo, L. saltator, I. tançalo, D. tanczalaz, Ga. danseur, Ge. Tänzer.
 Tanya, L. specus, caverna, spelunca ferarum, gurgus piscium, It. tana, R. tonja, der Garnzug, Ga. taniere, S. tonya.
 Tányér, tangyér, L. orbis, quadra, R. tarjel, I. tanyér, S. tanir, B. tanjr, S. taner, V. tijér, Ge. Teller, It. tagliere, Sl. tanyier.
 Tapaszt, tapasztal, Hebr. tapasz, manibus prehendit, tractavit.
 Tapasztani, L. tangere, tentare, Vi. tapati, Hebr. tapasz, fühlen, erfahren, betasten, ertappen, herumtappen.
 Tap, I. tactus, Ge. Tact.
 Táplálni, melengetni, L. tepefacere, alere calefaciendo, B. tepla, *tepidus*, teplota, *tepor*, I. Taplo, Tepertyü. Megjegyzésre méltó, hogy igen sok melegferedős helyek neveztetnek ezen szóval, p. o. Tápolta, Teplitz, Toplitz, Tplotza, már pedig mind a' viz, mind a' levegő ég melege táplálja, az az neveli, mind a' plántákat, mind az élő állatokat, és meleg nélkül az egész természet holt.
 Taplo, toplo, L. fomes, R. teplo-ta, *tepor*, D. toplitti. *tepefactio*, I. Toplo, Táplálni, Tepertyü.
 Tapogatni, tapasztani, tapintani, L. tangere, tentare, Ge. tappen, herumtappen.
 Tapolta, Sl. teplitza.
 Tapatni, L. calcitrare, calcare, R. toptaty, Se. topati, *tripudiaré*.
 Tapotás, L. conculcatio, Se. top-tanije.
 Tár, kintstár, L. penus, aerarium, gazophylacium, C. tarna, Pe. dar, D. tarna kuchya.
 Tar, kis-tarja, nagy-tarja, L. torus, thorax, tar a' szarvas marhán.
 Taratzk, L. taraxacum.
 Taraj, taréj, Sl. sztroj.
 Taraglya, saraglya, I. targontza, Ge. Tragbare.
 Targontza, taraglya, saraglya, a voce germanica *tragen*, Tragkarren, B. trakar, C. shajterga, targoritza, R. torgovoje szudno, V. targontia.

- Tárgy, *L. scopus*, *eminens*, in al-
tum elatus, *L. tvargya*, *arx*, *S.*
tartsa, *Vi. tertis*, *orbis*.
- Tarhonya, alutt téjjel készült étel,
B. tvaroň, *S. tvarog*, *Ge. Kvargel*.
- Tarisznya, *L. canistrum*, *B. tani-*
stra, *P. tistra*, *Ge. Tanister*, *Tor-*
nister, *R. sztarsina*.
- Tarka, *L. versicolor*, *Ga. tache*,
tachette, *B. strakáty*, *Sz. tarka-*
vi, *V. terkat turka*, vel *persona*
comica versicolor, *It. tacia*, *tac-*
cato, *intarsiato*, *vermiculato o-*
pere ornatus, *tarsia*, *tessella*,
seu *opus ex lignis minutis versí-*
coloribus compositum.
- Tárkony, *L. dracunculus*, *pyreth-*
rum, *L. tarkunpitomi*, *tarkog*, *B.*
tarkan, *Pe. tarchun*, *Ge. Dragun*.
- Tarlo, tarlozmány, *D. tarotina*,
scobs, *hulladék*, *fürészpór*, *Tu.*
tarla, *ager*.
- Tarlózni, *D. tarti*, *secare*.
- Tarlozo, *D. tarlaz*, *tarlaczá*.
- Tárnok, tárnokmester, *Ge. Truch-*
sess, *Sl. dworny*, *tavernicus* a voce
taborna, *tavornik*, *L. tavernicus*,
tabornicus, *descendit a voce tar*,
quae promptuarium, seu *aerarium*
significat, unde *enata sunt voca-*
bula, *tárház*, *társzeker*, *quo-*
rum quia in castris usus est ma-
ximus; non *dubitavit Szegedi in*
Rubrica gur. Hung. Tavernicum
quasi Tabornicum, a voce *Tábor*,
castra, *derivare*, *sicut etiam Ta-*
vernici, et *Tabornici*, *promiscue*
scribuntur, *Elucet hinc Taverni-*
cos cum Camerariis eosdem esse.
Vid. Belü Adp. ad Hist. Hung. p.
199. r. II. tarnik, *cubicularius*,
camerarius, *V. Rasc. tavernik*.
- Társ, *L. socius*, *amicus*, *sorsors*,
Pe. tasch, *D. tovaris*, *B. towa-*
ryss, *P. towarzisz*.
- Tarrogato-sip, *Ga. tarot*.
- Tár-szeker, *Sl. tární voz*.
- Tarsoly, *L. marsupium*, *canistrum*,
Ge. Taschel, *Sc. tartsug*, *I. Táška*.
- Taska, *L. pera*, *It. taska*, *Inf. sax.*
Svec. taske, *C. tashka*, *B. tasska*,
Ge. Tasche, *V. táška*.
- Taszitni, toszitni, *L. trudere*, *Ang.*
to-toss, *being tossed*, *gestossen*
werden, *I. tisnuti*, *S. pritastsiti*,
R. tiszju, *Ge. tasten*, *antasten*.
- Taszigáлом, *L. trusito*, *Se. tasz-*
kaju.
- Tászli, *Ge. Tatzen*.
- Tatár, *L. tatarus*, *non vero tarta-*
rus, *pokol*, *Ga. Ge. tatar*.
- Tatárka, *L. polygonum fagopyrum*,
P. takarka, *pohanka*.
- Tátorján, *L. tataria*, *Sl. tatrán*.
- Tatsko, *L. melis*, *Ge. Tachs. Dach-*
hund, *B. ptacek*, *canis melitaeus*,
decko, *puer*, *Ge. Englisch Docke*,
Tocke, *Dachshund*.
- Tátza, kis krédentzia, *L. patella*,
It. tazza.
- Tavaszi, *L. ver*, *R. veszna*, *quasi:*
taveszna.
- Tavirnya, tivornya, kortsoma, *L.*
taberna, *C. tóvirna*.
- Téátrom, *L. theatrum*, *Ga. Ge.*
Theatre.
- Tegez, *L. tegmen*, *Tur. terkes*.
Tedeum laudámust énekeltek.
- Tégely, olvaszto-edény, *L. cruci-*
bulum, *Ge. Degel*, *Tiegel*.
- Tegnap, ten-nap, *L. heri*, *Turc.*
dün.
- Tegla, *L. tegula*, *later*, *S. tyekli*,
P. cegla, *Ge. Ziegel*.
- Téka, *L. theca*, *Graec. théke*.
- Teke, *conus lusorius*, *trunculus*,
Gal. taque, *baculus sphaeristerii*,
trunculus tabulae billiardicae.
- Tekenő, *L. alyens*, *tegumen*, *teg-*
men, *testudinis*, a' *Sámus sziget-*
béliek nevezik a' *magok kikötőhe-*
lyeket, és a' *tekenőt* is: *tegáni*.
- Tekerni, *L. torquere*, *Tu. tekerleg*,
rotá, *hungaris*, *tekerts*.
- Teli, *L. plenus*, *Tu. dolu*.
- Telegráf, *L. telegraphus*, *Ga. tele-*
graph.
- Telek, *L. tellus*, *terra*, *territorium*,
C. tla, *tlak*, *estrich*; *Armoricis*
usitatum est: na tleh, *tlech*, *tlech*.
- Teméntelen, *I. Táméntalan*.
- Temérdek, *temir-dek*, *izmos*, *erős*,
tömött, *mint a' vas*, *Turc. de-*
mir-ferrum. *Mogol*, *timur*, *hinc:*
timurlenk, *tamérlán ferreus clau-*
duis.
- Temetni, bé-ásni, *fundamentomot*
vetni, *L. fundare*, *sepellire*, *fo-*
dere profundam foveam, *tumu-*
lare, *D. I. temelyti*, *temégliti*.

- Temető, L. sepulturae locus, tumulus, Graec. teméne, delubrum.
 Temető-talp, fundamentom, L. fundamentum, I. témel, tumulus, Graec. themethlon.
 Temetés, béásás, fundamentom vetés, I. temelénye, *fundatio*.
 Templom, L. templum, Ga. Ge. temple.
 Tempo, idő-pont, It. tempo.
 Temjén, tömjén, L. thymiana, Gr. thymiana, D. tamian, I. R. temjan, V. temoje, Sl. tyemjan, Ge. Thymian.
 Tenevér, denevér, tendenevér, tengeripap, puptenevér, pupalevél, pugegér, L. tenebrio, bubo tenebrarum.
 Tengek-lengék, L. tenuiter me sustento, Chr. tenek, tenki, tenuis, gyenge.
 Tengeligz, L. carduelis, Ge. Stieglitz, B. tehelic, stehlj.
 Tenger, L. mare, kalmuk, tengis, Turc. dengiz, D. téngera, *lebes coquorum*.
 Tengely, L. axis, Ge. Bängel, Stangel, Pertica.
 Tenni, Ge. thun, facere.
 Tenyér, L. palma, tenere haec solet.
 Tenta, tinta, L. aqua tincta, atramentum, tinctura, It. Hisp. aqua tinta, Ge. Tinte, Dinte, Ga. teinte.
 Tépem, I. dilacero, I. tépem verbero, ferulis cedo.
 Tegertyü, tepeltyü, melegitmény, olvasztmány, olvasztási maradék, L. cremium lardi, B. tepel, tepla, teplo, *tepidus*, adjectivum constructum, teply, tepla, teple, adjectivum absolutum, I. Taplo, Táplálni.
 Teprenkedő, L. tremens, inquietus, D. trepeteechi, B. trepati, trepidare.
 Teprenkedés, L. tremor, D. trepetanje.
 Tepsi, tészta-vas, L. testum, anthespa, artopta, derivatur a *depresso*, I. V. tepszia, Tur. tepsi.
 Ter, term, terem, teremtmény, L. creatura, Se. tvar.
 Tér, térség, L. planities, Tur. dere, *vallis*.
 Térd, L. genu, I. twerd, *durvus*.
- Ha a feje tetejit, nevezhették feje lágygyának; a lába közepit is nevezhették lába keményinek, az az: térdnek.
 Tereh, teher, L. pondus, I. tēhr, terh, S. tarcha, D. tegota.
 Teremtés, L. creatio, S. tvorenije, B. stworenj; tvor, teremtmény, Ra. tvar.
 Teremtő, L. creator, B. I. tworce, stworitel, S. tvoretz.
 Terétselő, trétselő, L. blattero, Ge. Zungen-trescher, Drescher, Sl. strepati.
 Tergenyő, tereh, bagázsia, tzeletzula, portéka, D. targovina, *merx*, S. tyerchinu, kalmuk, tergeny, Fracht.
 Terhes, viselő, nehézkes, L. grávida, B. tehotna.
 Terjék, I. theriaca, Turc. teriaki.
 Termés, ág, termett-ág, L. termes, P. termes.
 Terminus, határ, L. terminus.
 Termometrom, L. thermometrum.
 Terpedni, torpadni, torhulni, L. torpere, torpescere.
 Terpentina, L. therebinthina.
 Test, L. testa, cortex, involucrum velamen animae, massa, C. testu, I. telo, R. tjelo.
 Testamentom, L. testamentum.
 Testes, tésztás, L. corpulentus, massivus, D. tusta, tusto, *pingvis*, C. testen, *teigig*, Sl. tiszti.
 Testimonium, L. testimonium, bizonyosság.
 Teszem, tselekszem, dolgozom, L. facio, ago, laboro, I. tésam.
 Tészta, test, L. massa, corpus, tosta, I. tjeszto, D. tjeesto, B. tiesto, C. testu, tészta sütő tepszi, L. testum.
 Tétovázni, L. titubare, vacillare.
 Tétel, jótétel, L. benefactum, R. dobrodjetel, *virtus*, Ge. That.
 Tető, teteje, L. vertex, I. teme, Ga. tete, Tu. tese.
 Tetű, L. pediculus, C. I. tékut, B. detel, Ga. pou de tete.
 Tézsla, L. temo, R. tezi, C. tesla, D. tészla, *ascia*, Ge. Deixel, V. tinzsála, *tango*, *attingo*.
 Teye, L. camelus, Tur. tove, Sl.

- tyava, D. Rasc. deva, deve, dro-medarius.
- Tévedni, L. aberrare, Hebr. tawa.
- Tihold, L. theodatus.
- Tiho, pag. Trans.
- Tihany, locus Hung. B. tiha, a voce, tich, tih, silentium.
- Tikátsolni, L. suffocari, S. pre-tihaju.
- Tikkadás, L. offendiculum in deglu-tiando, Se. pretikanie.
- Tikkadni, L. suffocari, Ge. stikken, ersticken.
- Tikkasztani, L. suffocare, D. szti-szknauti, *stringere*.
- Tilo, L. malleus stuparius, R. to-lots, Ga. tillote, Sl. tlk, tlik, tluk, tlukadlo, pistillum, I. tilo, tjelo, truncus, corpus.
- Tilolni, L. cannabem purgare, Ga. tilloter, R. tolots.
- Timár, varga. L. tinctor pellium, cerdo, alutarius, conarius, Ga. tanneur, Tim-ár, timsóval-tsává-ló, érielő, bőrkészítő varga. Ha-sonlók ehez: tsiszár, kádár, lo-lompár, kalmár.
- Tim-so, quasi tink-so, *tincal* est sal impurum, ex quo borax con-ficitur. Timinus erat mensura sa-lis. Timso, sal tinctorum.
- Tim-fü, L. thymus.
- Timpörálni, L. temperare.
- Tino, ünö, L. juvenca, Se. juno, junitza.
- Tintok, Ge. Dünntuch.
- Tisza-fa, L. taxus, Vi. Se. V. tisz, B. tis, I. tisza.
- Tisztartó, L. provisor, I. dizdar, praefectus arcis, castellanus.
- Tiszt, tiszttség, tisztesség, L. di-gnitas, officium, R. tsezt, Ehre, Ehrerbietung, Ehrzeugung, Ruhm, Ehrlichkeit, Ehrbarkeit, Ehren-amt, Keuschheit.
- Tiszta, L. purus, R. tsizti, D. cista, B. cisty, P. czysto, C. zhist, Sl. eisty, purus, cest, honor.
- Tisztánn, L. pure, R. tsiszto.
- Tisztálm, L. purifico, R. otsisz-tsáju.
- Tisztaság, L. puritas, R. tsisztota.
- Tisztítani, L. purificare, R. tsisztiti, Se. protsisziti.
- Tisztító, L. purgator, R. otsisztitel.
- Titkolni, L. celare, R. taity.
- Titkon, L. tacite, Se. tikhonko.
- Titulus, tzim, homlokírás, L. titulus.
- Tiz, L. decem, Ga. dix.
- Tiz-szaz, 1000, L. mille, Sl. tiszitz, Ras. tizjaszta.
- Tivornya, tivornyázní, L. taber-na, C. tovirna.
- To-alet, öltöző-asztal, Ga. toilette.
- To, tov, tau, L. lacus, Ge. Teich, Pe. tau, B. tok.
- Tobák, tubák, I. Tabák.
- Tobzodni, dobzodni, L. bachari, Ge. Toben, Furere.
- Todor, L. theodorus.
- Toga, L. toga.
- Togás, L. togatus.
- Tok, L. theca, Gr. theke, Hebr. tek, V. tyake, P. tok, Vi. vtok, R. tzekehöl, Ge. Decke.
- Tok-hal, L. silurus glanis, anta-ceus, acipenser sturio, Ge. Tik, Sl. tuk, tuka, tukor, tukovina.
- Toka, L. menti pingvedo, Sl. tuk, pingvedo.
- Tokány, L. tostum pingve, R. ta-gan, tripus in quo tokány coqui solet, Sl. B. tuk, pingvedo.
- Toklász, Sl. sztoklász.
- Tokma, tokmálás, tukma, L. con-ventio, V. tokma, togma.
- Tolerántzia, türedelem, L. tole-rantia.
- Tölmáts, L. interpres, Ge. Dol-metscher, D. tumáts, Se. Sl. tol-máts, B. tulmats.
- Tolni, tolyni, tolyogatni, L. tru-dere, Se. tolkati.
- Tolna, L. ptolomeus.
- Tolvaj, or, baramia, kalóz, látor, fosztó, zsvány, lopó, L. fur qui tollere solet, I. Chr. tolvaj, Vi. tolovaj, V. S. tulaj, B. tulavy.
- Tombolni, L. tripudiare, Ge. Toben.
- Tombora, timbora, L. testudo, S. tambura, D. tambur.
- Tompa, ostoba, L. hebes, stupi-dus, Ge. stumpf, Sl. tupi, D. tupa, tuup, B. tupy, P. tepy, Se. tupo, C. tumpa, Vi. top.
- Tompitni, L. hebetem reddere, Se. tupiti, Ge. stumpfen.
- Tonna, L. tunna, tonnagium, Ge. Tonne.

- Topánka, bakkants, paputs, L. calceus, pero, crepida, I. opánka, V. opinka, opints, plur.
- Toplo, taplo, L. fomes, B. tepel, tepla, teplo, tepidus, -da, -dum, quia ope fomitis tepor, calor fovetur, excitatur, Se. teplate, calor, toplju, calefacio, toplenije, calefactio, B. toplica, teplica, thermae.
- Topp, egy-topba, egy-nyomba, lépésbe, L. vestigium, Se. sztopa, Ge. tappen, ertappen, herumtappen.
- Topogok, L. gradior, Se. sztupaju, Sl. dupkati.
- Topolyán-fa, nyár-fa, L. populus, R. topol, P. topola.
- Tor, L. epulum funebre, Vi. tror, gyászfatyol, trorati, gyászolni.
- Torda, L. gothardus.
- Torfa, törf, tüzelő-föld, L. turfa, Ge. Torf.
- Torma, L. armon, armoracia, I. tormán.
- Tornázt, áltán, erkely, folyoso, L. tornaculum, tornatorium, ambitus, ambulacrum, circuitus, Ga. tournant, I. ternacz, Vin. am intornat, T. B. trnac, propylaeum.
- Torok, L. trachea, Sl. krk.
- Torony, L. turris, Se. toron, D. toran, turan, I. turen, R. tjurma, Ge. Thurn.
- Toronya, L. thorunum.
- Torotzko, pag. Trans. B. turszko, Auerochs.
- Torotzk, kartsu-ágyu, L. turcica, I. taraszka, puska, B. turecka, treszk, tortamassa.
- Torta, tortása, L. tostum, Ge. Torte.
- Tortyoskodom, mint a' vén ember, L. seniliter ago, Se. sztarsesztvuju.
- Torzsa, torsa, törzsök, L. caulis brassicae, rapae, napi, foliis spoliatus, It. torso, truncus staturae extremitatibus spoliatus.
- Torzomborz, L. torvus, amarus.
- Toszni, L. trudere, Ge. stossen.
- Tót, tóth, L. teut, teuto, quod nomen *Toth* significaverit Teutonnes, disces ex Schwarz not. in Cellar, lib. II. C. 5. n. 4.
- Totsa, L. gurgus, illuvies, Se. tetsa, *fluxio*, R. totsnik, isztotsnik, *Brunnenquelle*, I. tocje, I. Gübü.
- Trágár, L. tragicus, Ge. Trüger, Betrüger, *fraudator*, Trager, *paraszt*, tereh-hordozo, Gr. tragao, libidine tentor.
- Trágya, L. tragema, tragema, bellaria, hypotrimmata, mensae secundae, ételt trágyázni, szántó földet trágyázni, condire cibum, agrum fimofocundare, Ge. Tragemist.
- Traktálni, vendégelni, L. tractare.
- Trántsírozni, L. dissecare, Ga. tranchen, Ge. Trantschiren.
- Tránzsament, szebeni árvák háza, Ga. etrangement.
- Trébely, L. vinaceum, Ge. Treber, C. tropina, I. trop.
- Tréfa, hajdan-trufa, L. jocus, dolus, fraus, strophia, trufator.
- Tréfálo, L. jocolator, It. trufatore, Ga. troubadour, Ge. Treuffer, scurra, I. truffatore, Ga. troubadour.
- Trenzli, Ge. Trense.
- Trillázni, Graec. thrüllein, canere.
- Trombita, L. tuba, It. trombetta, Ga. trompette, D. trumbita, I. trumbéta, B. trauba, P. traba.
- Trombitás, L. tubicen, I. trumbetas, D. trumbitar.
- Tromf, tromf-pézt, Ge. Trumf, Ga. triumph, jouer au triomphe, R. tromjen, das Aufgeld.
- Troppolás, It. trotto, Ge. Trotti- ren, D. trussanje.
- Trup, sereg, L. cohors, Ga. troupe.
- Trutzolni, L. contumaciter se gerere, Ge. Trotzen.
- Tsábitni, L. corrumpere, seducere, D. zhabiti, Sl. vabiti.
- Tsaholni, ugatni, tsevegni, L. garrire, latrare, D. czakoliti.
- Tsákány, tsokány, L. malleus, S. cakan, P. czekan, R. tsekan, C. zhokan, Ge. Zacken, Pe. tschangan, hinc voluerunt nonnulli derivare, nomen *Chagan*, chaganus; Princeps Chasarorum, Sl. tsokán.
- Tsáklya, rud, melynek a' végén,

- hegyes, és horgas vas vagyon, L. contus, harpago, I. chaklya, Ge. Stachel, Hackel, S. tsekla.
- Tsáko, L. pileus Slavicus, et hungaricus, R. tsakov, *gnomon*, *Zeiger*.
- Tsalán, tsalyán, L. urtica, tsonar, ex persico: andschur.
- Tsalás, L. deceptio, jocus, nugae, versutiae, D. sala, Se. sal, I. chalaria, *fraus*, Pe. tschal, die Schlinge, tsalt vetni, Chr. tsalária, S. salenye.
- Tsalárdul, L. fraudulentus, I. chalaro, Chr. tsalaren.
- Tsalfa, tsalfaság, L. fraus, B. ssalba.
- Tsalma, L. pileus, cidaris persica, Ta. R. tsalma, I. chalma.
- Tsalo, L. fraudator, R. salni, *delirus*, I. salen, nugatorius.
- Tsalom, L. decipio, I. chalarim, Se. saliti, *muthwillig seyn*.
- Tsámpás, zsámbás, idétlen, bőv, rendeletlen, nyomorék, L. incongruus, Ga. jambes, It. gamba, zampa, *pes*, cavallo, tsámpás, zsámba labu lo.
- Tsanád, L. conradus.
- Tsanak, fazék, tsupor, bőgre, kantsó, tál, Se. tsanak, *patinz*, Turc. tschanak, *fictile*, R. tsainik, *Theekanne*, tsan, *kufe*.
- Tsap, L. epistomium, Ge. Zapf, D. csep, B. czep.
- Tsapás, ut, mezsgye, nyílás, L. via semita, I. czepas put, via trita.
- Tsapat, nyomás, legello, I. suposh, *callis pascualis pecorum*.
- Tsapom, L. ferio, seco, caedo, I. czepam, Vi. sapat.
- Tsapisztra, Ge. Zapfenstreich.
- Tsapitza, sapka, L. capicium, B. czepicze, R. tseptsek, V. csapsze.
- Tsapodár, hizelkedő, létsapo, R. tsiboder, zsvoder, *Leutschinder*, fognator, foenerator. Tschkopo-dár, der Stabträger des Königs von Bisnagar.
- Tsárda, szín, eresz, árnyék, ernyő, tsür, R. tsardák, tserdák, Chr. cherga.
- Tsászár, L. caesar, a Julio Caesare, Gr. kaisaros, D. cessar, Ge. Kaiser.
- Tsászár-madár, L. atagen, I. cze-
- szarszka pticza.
- Tsat, öszvefogtalás, L. fibula, R. tsatka, patella, die Kniescheibe, térd kalás, melly öszve tsatolja, a' tzombat a' szárral.
- Tsata, stala, L. stata, stataria militum, cohors, conflictus, D. cseta, V. ceta, Ge. Schlacht.
- Tsatarázni, tziterázni, a' Cithara.
- Tsatorna, L. cisterna, Hebr. tzantera, Chr. tseternya.
- Tsattanni, L. crepare, Tu. tsatlameg.
- Tsáválni, It. conciare, concivano, tsáválnak.
- Tsáva, L. lixivium coriariorum, Sl. stsav, urina.
- Tsávába heverek, tsáválodom, Se. stsávsztvuju, *pigror*.
- Tsáváló-fű, Se. stsável, *oxalis latipatum*.
- Tsáváló-fa, R. olscharája dereva, eger fa, mellyel tsáválnak az oroszok.
- Tsavargo, kerülő, örző, pásztor, L. custos, circulator, I. esuvar.
- Tseber, L. cibrio, I. cheber, D. Se. tsabar, Ge. Zuber, Tober, B. dzber, C. zhebr, V. ciubaru.
- Tsehelni, tziholni, L. latrare post foram, Sl. stsekati, Chr. tsevkati.
- Tseh, L. bohemus, Turc. tsek, S. ceh, B. czech, csech.
- Tsekély-bor, B. wjno lehké, *vinum molle*.
- Tseléd, L. familia, R. tseljad, B. celed, P. czeladz, czeladny, V. cilédio. Pesti Gábor az 1556. béli Uj testamentomában: *chalad, chalados*, tseléd, tselédes, Tu. tselheléb.
- Tsemelet, L. pannus cymatilis, undulosus, Ga. camelot, It. ciambellotto, D. cjambjelot.
- Tsemer, L. nausea, S. tsemer, tsemeritza.
- Tsemete, L. surculus ramulus, cyma, Chald. tzimcha, Vi. tzimetye, cima.
- Tsengek, L. tinnio, S. cengam.
- Tsengettyü, L. aes tinnulum, tintinabulum, Turc. tscheng, S. cengac, C. zingel, Sl. tzingati, tsegetni.
- Tsép, L. flagellum triticeum, R. L.

- tzejp, B. cep, S. cepi.
 Tséplő, L. triturator, R. tzejp.
 Tsepesz, főkötő, L. vitta, R. tsep-
 petz, B. czepece, V. tsápsza, I.
 Sapka, Tzapitza.
 Tsepp, L. stilla, R. tets, kap.
 Tseppenteni, L. stillare, D. R. ka-
 pati.
 Tseperke gomba, V. tsuperka, I.
 petsurka, D. petsurva.
 Tsepü, szösz-hulladék, szemét, L.
 stupa, R. stsepi, *Hohelspäne*.
 Tser, tserfa, L. cerris, cerrus,
 species quercus, Ge. Zereiche, It.
 cerro, Sl. tzer, tzar, V. ceru,
 R. tsernyi dub, Se. zsir, P. zser.
 Tserbogár, L. bruchus, R. tserv,
 C, zherw, B. czerv, D. csarv.
 Tserélni, L. permutare, Ge. Ce-
 ruwari.
 Tserép, föld-edény, fedél, L. ficti-
 le, tegula, imbrex, R. tserep,
 Se. tzrep, S. crep, D. csriip, B.
 strep, Ge. Scherbe.
 Tseres, veressített tser lével, Se.
 tserven, *Ruber*.
 Tseresnye, L. cerasum, S. R. tse-
 resnja, P. czerezsnia, B. cressne,
 Ga. cerise, V. cérsia.
 Tserge, lazsnak, sátornak valo pok-
 rotz, L. stragula, D. cserga, tu-
 gurium.
 Tserkész, L. circassius.
 Tserkészni, L. scrutari, It. Va. cer-
 care tziarkalni.
 Tsernáton, pag. Trans. B. stsernati
 nigrescere.
 Tsernek, pag. Trans. B. cerni, cer-
 nek, niger.
 Tszerező, timár, L. cerdo, C. zhe-
 restu.
 Tszerm, ki-készítem a' hört, Se.
 R. tservlenju, *rubefacio*.
 Tsertse, fülbe valo karika, L. inau-
 ris, V. cércellu, *circellus*.
 Tsésze, L. calix, cyathus, D. csas-
 sa, S. csisse, R. tsasa, Ge. Tásse,
 B. cjsse.
 Tszesznek, locus in Hung. B. csesz-
 nek, allium.
 Tsetert, tsono, nyaláb, L. fa-
 sciculus, B. tsetwert, stwrt, Vi.
 tsoter.
 Tssets, tsits, L. mamma, B. cecek, D.
 czicze, V. tzitze, Ge. Zitze, R. titki.
- Tséza, könyü-kotsi, L. carpentum,
 Ga. chaise, I. séza.
 Tszeszni, L. serigilare, pectere, Sl.
 R. tseszati.
 Tsév, tső, L. tubus, V. I. czev,
 czeve, B. D. cziv, czyw, R.
 tzjevka.
 Tsevegő, zajgo, szajko, L. blatte-
 ro, B. zwac
 Tsevegés, L. clamor, I. chevk.
 Tszibe, tsirke, L. pullus, C. zibeka.
 Tsifut, gaz - ember, L. fraudator,
 Se. tsifut, judaeus, Vin. tzafuta,
 meretrix.
 Tsziga, L. cochlea, I. chiga, V. ciga,
 Ge. Ziehen, Zug, trahere, tra-
 ctus, Chr. csiga.
 Tsziger, L. vinum secundum, Ge.
 Zider, Ga. cidre, I. chiger, C.
 zyder, V. cideru, cigir, R. Ch.
 tsiger.
 Tsik, L. lampetra, S. cik, I. cikov,
 S. Ra. tsik, V. cikávio, Ge. Tschic-
 ken.
 Tsiklik, tsiklándik, L. titillat, S.
 steklim, cakliti, stekliti.
 Tsiko, tsitko, L. pullus equinus,
 I. tsedo, *embrio*.
 Tsiklo, L. coxendix, B. kitsla.
 Tsillag, L. stella.
 Tsillapitni, L. sedare, Ge. stillen.
 Tsimmar, L. cymex.
 Tsin, tsünnya-van, L. facinus, opus,
 B. cin, P. czyn, S. R. Chr. tsin,
 cinninitas.
 Tsináloom, L. facio, Se. potsinaju,
 szotsinaju, P. czinie. S. czinim,
 ciniti.
 Tsinálo, teremő, L. creator, R.
 zatsinatel
 Tsinitni, tsinositni, L. perpolire,
 corrügere, R. tsinity, potsinity.
 Tsink, Ge. Zink, L. zincum.
 Tsinos, szelid, rendes, jeles, L.
 comptus, modestus, mitis, con-
 cinnus, R. tsini, tsinni, P. czy-
 nose.
 Tsinoson, L. modeste, R. tsinno.
 Tszintaian, trágár, L. scurulis, im-
 pudens, R. beztsinni, V. betsiznik.
 Tszintér, L. compes, Tur. dsindsir.
 Tsinosság, helyyes maga viselet, L.
 modestia, Ge. Bescheidenheit, R.
 tsinnozst.
 Tszipke, Ge. Spitzen, R. tsipke, Se.

- tsipka, S. cipke, V. cipca, L. limbus denticulatus.
- Tsipke-tövis, L. cynosbatus, B. ssjpek, Se. sipak.
- Tsipni, tsipkedni, L. vellicare, R. tsipaty, D. sipati, C. shiplem, It. pizzicare.
- Tsipö, fogo, R. forceps, R. tzjep, tziptzi, stsiptzi.
- Tsipötske, lántzotska, R. tzjepotska.
- Tsira, tzira, L. fibra plantae crescentis, V. czire o czire.
- Tsirippolni, Ge. Zirpen.
- Tsiriz, L. colla, cera, gluten, cereris, V. ciru, S. cjrís.
- Tsirke, tsürke, L. pullus galinaeus, Se. tsirka, *Tauch-ente*.
- Tsiszár, L. faber gladiarius, B. tesar, faber lignarius, czistar, Schwerdfeger.
- Tsitseri-borso, L. cicer, Ge. Ziser.
- Tsitsoka, pityoka, L. helianthus tuberosus, Ga. chich sauvage.
- Tsiz, L. spinus acanthis, Ge. Zeisig, B. tsizeg, Vi. tzizek, R. tszszik, Sax, ziske.
- Tszima, L. cothurnus, D. csisma, Se. csizmiza, V. cizma, P. czizma, Turc. tsehizme, B. czyzmy, C. zhisma, Ge. Zischmen, Chr. tsizma.
- Tszimadia, L. cothurnarius, tsizmazia, Sl. tsizmar, Sö. tsizmedzia, Turc. tsizmezsi.
- Tszivogni, tsevegni, It. giuocare, L. ludere, V. zskare.
- Tsobány, légely, S. cobolya, R. zshan, D. kában, B. dzban, Se. tsbanetz.
- Tsók, L. osculum, D. cselov, V. çuco.
- Tsóka, L. monedula, Se. tsavka, B. kawka, Turc. tschauka, C. shôga, Ga. chouquas, V. ciöca.
- Tsókolni, L. osculari, It. ciocciare.
- Tsókoláde, Ga. chocolate.
- Tsolnak, tsonak, tsanak, L. linter, R. tselnok, P. czolnek, Pe. tschonk, I. cjunak, P. D: czoln, Ge. Cziln, B. klunek.
- Tsombor, L. satureja, P. czomber, R. tsaber, Se. tsabr, V. cimbru.
- Tsomo, motyo, tarisznya, turba, cyma, L. sarcina, mantica, R. tsemadán.
- Tsomo, L. tumor, V. tsuma.
- Tsonka, benna, L. mancus, Ga. tronqué, S. conhawy, It. cionca, cioncare, tsonkázni, V. cionku.
- Tsoport, tsorda, L. grex, Se. tsoport, It. truppa, troppo, cohors.
- Tsoportos, L. cohortalis.
- Tsorba, fog héjával valo, D. starba, V. stirba, S. strbavi, R. B. stserbina.
- Tsormolya, L. melampyrum arvense, S. tsernidlo.
- Tsorda, gulya, nyáj, göböly, fal-ka, sereg, felt-ökör, tsoport, túrma, L. armentum, grex, R. orda, Ge. Horde. Heerde, Hirtenlager, Se. tsorda, V. ciurda, D. csrida, Ta. chorda, horda, Goth, hairda, Island, Svec. hiörd, Pe. tsaranda, Vide, Schlözer Gesch. der Deutschen in Siebenb. p. 257-259 hetserim, Hebr. Arab. pagus portatilis, nomadum, ex tentoriis in orbem positus. Apud Carthaginenses et Numidas mapalia. *Wesh* apud Petschenegos (Pacinnacitas) et Polovziös, quam vocem annalistae Russici frequentissime usitant. Orda, vel Jurte, Russice, Ordu, Mong. Kalm, Ordu, Ordy Turc, Ordy, Pol. urda, Gr. Orda, vel Tentorium, Latine, Vid. Vincent. de Beauvais L. XXXI. Cap. 21. duxerunt nos ad *ordam*, sive tentorium ipsius. Pesti Gáb. 1536 beli Testamento mába *chorda*, Vin. Chr. tsreda.
- Tsoré, mezitelen, tsurdé, zingari-ce, tsoré, pauper.
- Tsoroszlya, L. vomeris pars, R. tsereszlo, B. cereslo, V. ciorosla.
- Tsova, L. crista, Se. tsuv, V. tsuha.
- Tsovázni, a' rétet, vagy gabonát, hogy ne pusztítsák, ne étéssék, D. cjuvatti, custodire.
- Tsováló, örzö, pásztor, kerülő, tsósó, L. custos, D. cjuvalaz, cjhohadar, I. csuvar.
- Tsuda, L. mirum, S. cuda, C. zhuda, R. tsudo, P. czud, D. csudo, cudo.
- Tsudálni, L. mirari, R. tsudityszja.
- Tsudatétel, L. miraculi productio, R. tsudodjetelsztvo.

- Tszdatéví, L. miraculum faciens, Tulok, L. vitulus, Se. teletz, Pe. R. tsudodjetely. taul, R. telenok, B. telatko, S. tulk, tyelok.
- Tszuf, tsuffá-lenni, tsufołodni, L. ludibrium, ludibrio esse, It. zuffa, zuffolamento, iurgium, sibilus, cieffo, schiffo, homo vilis, sex civitatis, Vi. simf, Germ. Schimpf.
- Tszufolo, L. sibilans; It. zuffolatóre.
- Tszujtár, I. Sabrak.
- Tszuka, L. lucius, R. stsuka, V. stsuke, B. sstika, C. shuka, S. scuka, styuka.
- Tszuklya, L. cuculla, S. kukla.
- Tszuklás, I. singultus, R. tsuchota, tsukhanije, I. setucanje, Ge. Schlucken.
- Tszuma, L. pestis, R. tsuma, V. tsume, I. cjumma.
- Tszunya, L. turpis, R. tsuhnya, vocabulum contumeliosum, quo afficiunt Russi Finnos.
- Tszup, L. vertex, Ge. Kuppe.
- Tszupor, L. olla, urceolus, Ge. Zuber, cibrio, I. Tseber.
- Tszurogás, tsorgani, L. manare, Chr. Vi. tzuriti, B. tsurati, mingere.
- Tszutak, tsutko, L. caudex, D. schitak, pelta.
- Tszutri-haj, tsutré, I. cesaries, B. cupryna, cuprynka.
- Tszutora, palatzk, L. lagena, I. tsutura.
- Tszö, L. tubus, Mogol, thöo, I. Tsév.
- Tszömör, L. fastidium, nausea, D. B. cemer, chemer, S. cemar.
- Tszösz, Turc. tschasz, custos, miles.
- Tszötörtök, L. dies Jovis, D. csetvartak, R. tsetvertok, B. ctwrtek, C. zhetertk, S. stwertek.
- Tszür, L. horreum, Mogol, dsür, Ge. Scheuer.
- Tszürjö, L. rhombus, Ge. Spuhlrad.
- Tszuba, galamb, L. columba, Ge. Taube.
- Tszubák, dohány, L. tabaca, ex Tabasko ad nos delata.
- Tszubarozsa, L. tuberosa, Ge. Tubirose.
- Tszulajdon, L. proprium, Graec. idion, quasi diceret, talám idion, V. tuladenu.
- Tszulipánt, L. tulipanus, Ge. Tulipan.
- Tuloki, L. vitulinus, Se. teleci.
- Tunya-rest, L. ignavus, piger, D. sztunye, gratis, ingyen élő, tunván élő, I. tunya, malum, sztunya, invanum, incassum, tamgnak, ignavus.
- Túr, L. tuber, ulcus, Vi. tvur.
- Turba, általvető, R. D. torba, L. pera.
- Turbán, török-tsalma, Tu. turbán, tulbán.
- Turbokolni, zavarni, L. turbare.
- Turbolya, L. cherofyllum, R. kervela, Ge. Kerbelkropf, B. kerbljk.
- Turma, tsorda, L. turma, caterva, grex, C. truma.
- Turotz, Sl. turetz.
- Turo, sajt, L. caseus, Graec. tyros, Pe. Turc. tur, Sl. tvarok.
- Tutaj, szál, R. plot, stlata.
- Tutzet, 12. B. tucet, Ge. Dutzend, Ga. dousain, It. dozzina.
- Tutor, gondviselő, L. tutor.
- Tyuk, tik, L. galina, D. tukka, Tur. taukh.
- Tuzok, L. tarda, S. tuz, tuzek, tuzik.
- Tzafrang, L. tegumentum ephyppii, Ga. Chanfrain, de cheval d'armes, Frontale ferreum equi armati, S. cafrak, I. czaprag, Ge. Schabracke, I. Sabrak.
- Tzáp, L. caper, V. çäpu.
- Tzapa, Ge. Gezappert Leder.
- Tzapistra, Ge. Zapfenstreich.
- Tzár, Muszka-Tsár, R. B. D. P. tzár.
- Tzebra, L. equus cebra.
- Tzédula, L. scheda, schedula, Ge. Zettel, R. tzedulka, D. B. P. Se. czedula, It. Hisp. cedula, R. tzedulotska.
- Tzedrus-fa, L. cedrus.
- Tzégér, L. index, hederá cauponum, I. czegar, Ge. Zeiger.
- Tzege, pag. Trans. Mogol, czege, sagum.
- Tzegléd, L. oppidum Hungar, D. cegljad, gens.
- Tzéh, L. consortium opificum, R. tzekh, Ge. die Zeche, pretium potus, cibique consumti.
- Tzékla, L. beta cycla, R. szvekla,

- P. ewykla, Graec. kyklos, rotundus.
- Tzél, L. scopus, Ge. Ziel, R. tzjel, P. cel, D. czily.
- Tzéla, L. cella.
- Tzelna, pag. Trans. B. czelna, telonium.
- Tzeller, L. celeri, Ge. Zellery.
- Tzenk, kis-kutya, L. catulus cynicus, D. cenkijn, lupus, S. szlyenek.
- Tzentoria, L. centauria.
- Tzertifikálni, L. certificare.
- Tzerko, Ge. Kirche, Graec. kyriake, L. templum.
- Tzerjék, L. ciriacus.
- Tzéremonia, L. caerimonia.
- Tzérna, L. filum, Ge. Zwirn, B. czwerny, S. cwerno.
- Tzet-hal, L. cete, cetus, I. kit, Gr. Kétos.
- Tzevere, L. puella, S. tzera.
- Tzibak, tzvibak, L. biscoctum, Ge. Zwieback.
- Tzibálni, rántzikálni, L. convellere, huc illuc trahere, D. scibati, *flagellare*.
- Tzibere, L. cibarium.
- Tzifra, tzifraság, L. ornamentum, I. czifra.
- Tzifra, L. nulla, zero, It. zifra, Ge. Ziffer, Ga. chiffre, P. cyfra, C. S. zifra.
- Tzifrán, L. ornate, I. czifrano.
- Tzifrás, L. exornatus, C. zifram.
- Tzifrázom, L. exorno, B. cyfrugi, I. czifram, Sl. tzifruvati.
- Tzigány, lett ezen szóból Zigin, mellyet az új írásmodja szerint így írunk: szegény, most is a' tzigányoson beszélők így mondják: sziginy ember, L. zingarus, P. S. cygan, Se. czigan, D. ziganin, B. cykan.
- Tzika, tzira, L. germen herbarum, ciccum, V. o cire, paxillum.
- Tzikkel, Ge. Artickel, Zwickel.
- Tikoria, L. cichorium.
- Tzimbalom L. cimbalum, crebballum, Gr. kumbalon, krembalon, Ge. Zimbel.
- Tzimborás, tzimborá-társ, L. consors in labore, V. szimbriás
- Tzimer, videtur formatum esse, ex Latino *cimaelium*, ut illud ex lit-
- teris, quibusdam armalibus Regis Caroli Roberti colligere licuit, I. czimer, insigne, It. cimiero, insigne galeae.
- Tzimer, bárány, vagy bornyu-bus, L. quarta pars agni, vel vituli, Ge. Zepmel, Ziemer, It. cimiero.
- Tzinadonia, fetske-fü, L. chelidonium.
- Tzinobriom, L. cinobrium.
- Tzin, fejtér-on, L. stannum, Ge. Zinn.
- Tzinterem, L. cimiterium, S. cinterin, I. czintorem, P. cmyntartz, V. centhiremo, Graec. coemeterion.
- Tzinege, L. parus, It. cingallegra, cinciallegra.
- Tzinkos, L. scurra, cynicus homo.
- Tzintzius, L. tentator, I. czinczius, *diabolus*.
- Tzipellös, L. calceus, crepida, Chr. I. czipelis, Se. tzipela.
- Tzipo, B. czypaw, L. cibarium, libum.
- Tziprus, L. cupressus, chamaecy, parissus, B. cyprisz.
- Tzira, jövés, I. Tsira.
- Tzirkálni, firkálni, L. scriptitare, fricare, C. zherkam.
- Tzirkálni, tzirkálodni, kerülve strázsálni, L. circumire, circolare.
- Tzirkáló, L. circulator, R. tzerkalo, *speculum*, a' mellyben vizsgálja, körül nézegeti a' piperés, fejt, lábát, egész testit.
- Tzirkálom, L. circinnus, Ge. Cirkel.
- Tzirjek, tzerjék, cognomen familiae, L. cyriacus, Gr. kyriakos, dominicus.
- Tzirokálni, L. demulcere, cicurare, P. ciokam, Ge. Kirren, Kirre machen.
- Tzitalni, L. citare.
- Tzitera, L. cythera, Ge. Zitter.
- Tzitrom, L. citrea mala, G. Citron, C. Ge. citrone.
- Tzitvar, Ge. Zitwer, L. zedoaria.
- Tzitzoma, L. cinninata coma.
- Tzofra, safarina, fantzilla, bog, kurva, L. meretrix, Ge. Zofe.
- Tzondra, tzodra, tzedefe, darotz, zeke, cento, I. czundrav, *lacer* S. czundravi, Ge. Zunder, fomes exfrustulis telae combustis.

- Tzop, tzap, tzapf, L. cesaries, Ge. Zopf.
- Tzomb, L. femur, It. zampa, pes.
- Tzubák, tzubók, I. chubak, *labeo*, *labrosus*, zubak, dentatus.
- Tzudar, Se. szudar, *sudarium*.
- Tzukhaus, I. domus correctoria, Ge. Zuchthausz.
- Tzukur, nádméz, L. saccharum, Graec. sacchav, Pe. schakar, suker, Malayce, dschaggrie, ab hac natione omnes reliquae nomen et rem accepere, I. czukor, Ge. Zucker, C. zukr, Ga. sucre, It. zuccaro, Ang. sugar Hisp. acucar, V. zahár.
- Tzurukkolni, Ge. Rücken.
- Tzula, tzele-tzula, L. sarcina, C. zula, Se. tsulki, *calceamenta*, R. tsulok, *tibiale*.
- Tzövek, oszlop, kemény-hidláb, istáp, L. columna, sudes, P. człowiek, *vir quadratus*, *robustus*, B. tzvok, Sl. tzvik, Ge. Zweck.
- Tzölönk, le-függő tzipraság kalpogrol, Tur. tselleng, tsilling.
- Tzün, sajtár, L. situla, S. czün.
- Tök, L. cucurbita, R. D. tikva, tikvy, tiqua.
- Töke, tönkö, L. truncus, stipes, sudes, Ge. der Stock, plur, die Stöcke, B. tyk, tykew.
- Töltésér, L. infundibulum, Vi. totsier, V. tolcerio, I. tochtel, S. totsár.
- Tömlö, L. tumulus, mensura frumentaria, Siculis et Melitensibus usitata *tomolo*.
- Tömlötz, L. carcer, R. temnitza, temni, *tenebrae*, D. tamnitza, temni, *tenebrae*, D. tamnitza, C. temnize, Sup. sax. temnitz, V. temnitzia.
- Tönköly, tenkely, L. spelta, zea, Ge. Dinkel, Sl. tyenkel.
- Tör, török, L. pugio, B. tulich.
- Töröm, L. tero, C. terem, Se. tertije, töré.
- Törköly, maláta, moht, L. vineum, D. torkuul, *torcular*.
- Törö, reszelő, ráspoly, L. lima, R. terka.
- Törleni, L. tergere, R. tereti.
- Törpe, L. turpis pigmaeus.
- Törtöly, L. turtur.
- Törvény, L. lex, Pe. Heb. torah, Törbény, töribunal, tribunal.
- Törtsvára, B. tvrz, R. tverzsa, castellum.
- Törzsök, L. stirps, caudex, truncus, I. terchek, Chr. tertsek, It. torso, statua truncata.
- Török, L. turca, R. turok, Ge. Türk, Ga, turque, S. B. turek, a' Tinodi verseiben *turka*, Byzantini dicebant *turkos*.
- Törölköző, törölő, Se. sztiralka, Wischlappen, törölöm, Se. sztiraju.
- Tünemény, a' mi az elménkbe tünik, Graec. enthüméma, cogitatio.
- Türkös-kő, Ge. Türkisstein, Ga. turquoise.
- Tüstént, Ge. Geschwind.
- Tüz, L. ignis, Hebr. iüzzat, tuzat, Pe. tuz.

U.

- Uda, udo, odu, L. cavum arboris, Ge. Öde, B. udolj, Se. udol, *vallis*.
- Udvar, L. curia, D. dvor, otvor, R. dvor, S. dvur, Hebr. iddar, area.
- Udvári, urfi, L. curialis, R. dvorjanin, dvorjan, *nobilis*.
- Udvarnok, R. dvornik, der Hausknecht.
- Ugar, L. vervactum, R. ugar, P. ugor.
- Ugarolni, L. arare, R. ugarity.
- Ugorka, L. cucumis, D. vgorka, R. oguretz, Ge. Gurke, B. okurka, vokurka, I. ugorka, vugorek, uhorka.
- Ugrálás, tántz, játék, L. tripudium, D. uzigranije, I. igra.
- Ugrani, L. saltare, I. igrati.

- Ügrántsolo, tántzolo, saltator, Se. Ugráts, I. igralaç.
- Ugrom, tattzom, L. ludo, salto, I. igram-
- Ugron, L. ugrinus.
- Ujmodi, Ge. Neumodi.
- Uj, ujjom, ujjaim, R. djuim, *pollex*.
- Umbra, umbrella, paraplä, ernyö, It. L. umbra, umbrella.
- Undok, motskos, lutskos, nedves, L. undosus, inundatus.
- Uniformis, Katona-mondér, L. uniformis.
- Unni, L. fastidire, S. unovati.
- Undorodom, ondorodom, L. averfor, horreo, I. odurjavam.
- Undorodás, ondorodás, L. horror, nausea, I. odurjaványe.
- Unitárius, L. unitarius.
- Ünikornis, L. unicornis.
- Universitás, L. universitas.
- Unoka, L. nepos, R. vnuk, B. I. wnucka, D. unúkaa, P. wnuk, C. unuk, Ge. Enkel.
- Ur, L. dominus, primus, senior, Ga. seigneur, Ge. Ur-ältern, Urheber, Ur-sprung, Ur-sache, B. urad, vräd, aurad, *officium*, *manus*, *senatus*, C. urëdu, dignus, V. vrednik, vernik.
- Uradalom, uralkodás, hivatal, tisztég, B. auredlnjk, *officialis*.
- Urak, uralkodók, nemesek, B. uredlnicy, neywissy auredlnicy, magnates.
- Uraság, nemesség, L. nobilitas, B. uroznost, vrozenost, C. urednost.
- Urbárium, L. urbarium, Ge. urbar, cultus.
- Urí, L. filius nobilis, B. urozeny, uro-zyn, vrozeny.
- Urok, hurok, L. laqueus, I. vuroki, *fascinum*, C. urag, *daemon*, Kalm, oorga, R. arkan.
- Urus, orvos, kuruzslo, L. venefica, S. vrats, vratsaritzá, Chr. vras.
- Uruslem, kuruzslo, orvoslo, varázslom, L. fascino, I. urecchi, S. vrasiti.
- Uzító, ösztönözö, L. stimulator, Se. poduszitel.
- Uzítani, L. immittere canem, D. uzkati.
- Ut, L. via, Se. put, D. puut, R. puty.
- Utazni, L. viam carpere, D. putovaty.
- Utolso, L. ultimus.
- Utsu, otsu, L. reliquiae frumenti, Sl. otsu.
- Uttza, L. platca, C. uleze, D. vlitza, R. ulitza, V. ulitze.
- Uzsikálás, R. uzsinka, die Grimasse.
- Uzsora, L. usura, foenus, I. osura, S. uzera, B. uzilek.
- Uztorás, L. foenerator, I. osurás.

V.

- Vád, törvénybe való szollítás, citálás, napoztatás, L. *vas*, *vadis*, főbenn járo dologbann valakiért kezés, *vadimonium*, kezesség, *vadari*, vádolni, kezesség alatt törvénybe adni, *obire vadimonium*, a' vád alol magát menteni, törvénynek állani, S. B. wáda, Tadel, vitium.
- Vad, L. ferus, S. divi, diva, R. wodni kachna, vad kátsa, vízi kátsa, Ge. Wald-Ente, Wilde-Ente.
- Vadás, *Vadasch*, bey den Tscheremissen, sind Waldteufel, die über Wald und Wilden gebieten, die Jagd verderben, oder beschützen.
- Vadász, L. venator, investigator, R. badacz.
- Vádolni, L. accusare, D. oszvadit, V. szvadit, szfadit.
- Vadotz, L. lolium, Ge. Wildweizen.
- Vágás, kerékvágás, L. orbita, I. vagasc.
- Vajda, Alt. Slaw. wojewoda, nunc wojwoda, wywoda, L. gubernator, R. vojevode, V. vojvodu,

D. voyvoda.
 Vajtiko, molnárrok, vámvevő, mértékjek, meritő edényjek, V. voutyiko.
 Vaj, olaj, L. butyrum, oleum, C. vajle, ojle, olje, I. Olaj.
 Vajás, vésés, metzés, Se. vajanije sculptura.
 Vájo, metztző, véső, L. scalprum, S. vajalo.
 Vájom, metztzem, L. sculpo, S. vajaju.
 Vákátzio, iskolai tanítás szünete, L. vacatio.
 Vak, L. vacuus, visu vacans.
 Vakaradj, L. apage, It. va carogna, na garogna.
 Valag, L. vagina uteri, Se. vlagalistse.
 Válét-mondani, L. vale dicere.
 Vállasztás, L. electio, Ge. Wahl.
 Vállasztani, L. eligere, Ge. Wählen, B. voliti.
 Vallom, L. fateor, I. valujem.
 Vallomás, vallás, L. fassio, professio, I. valuyanye.
 Vállfog, later-incocutus, S. válek.
 Válú, tekenő, L. alveus, Se. valov, V. valo, B. walow, S. valou.
 Vám, L. vectigal, portorium, gabella, Pe. wam, I. vam carina.
 Vándor, L. peregrinus, Ge. Wanderer, Angl. wander, Svec. wandra, C. vandram, It. andare, andra, B. wandrownik, Vandalus.
 Vándorlani, L. peregrinari, S. vandruvati.
 Vanna, L. vannus, Ge. Wanne.
 Vány-mány, ez a' végzés modja a' Tsehektől ragadott réánk, példák ezek: kostovány, kostolmány, kostolás, merenij, méremény, mérés, forowanj, furmány, feitoranij, fingólmány, költemény, birmovenj, bér málmány-lás, vosz-kovanj, viaszolmány.
 Ványolni, Vin. valkati, Sl. valc hu-vati, R. valjaty, Ge. Walken, Ványolo, Se. valjalnja, Ge. Walkmühle.
 Vánkos, L. cerrical, B. I. wankus, C. vajkshenza.
 Ványadni, I. Fonnyadni
 Vár, L. arx, fortalitium, Kolosvár, Fejérvár, Segesvár, Kapus-

vár, Földvár, Ujvár, Óvár, Váralya, Várhely, Fellegvár, Törtsvár. Sue, warja, warn, castellum, fortalitium. Apud scriptores veteres, G. vard, varta, sign. Schlosz, Burg, Island, vard, warte, significabat in medio aevo, turris, observatorium, specula. Apud Jornandum significabat var aquam. Var Chuni, vocabantur olim principes Hunnorum. Lapponice, wara, ware, vari, mons, hinc nomina montium in Lapponia, Nasawaari, Keidtkiwaari, (ketskévár) Cardawaari, waissa-waari, (vasvár), atjiakwaari, (atyákvára) fierowaari (fejérvár). Apud Indos, tranquebar, malabar, nikobar, quasi *nikovár*. In Persia nomina locorum, urbium, manavar, sinavar, fanavar, tschonavar, ahvar, Persice *bara*. D. varh, vertex, I. varh, cacumen, fastigium, culmen, penna, summa, S. B. varta, vartuvati, varuvati, custodire, varch, verch, vrch, mors, ubi olim arces unice erigebantur.
 Var, L. verruca, Ge. Warze.
 Várad, op. et castel. Hung. S. B. urad, aurd, officium, munus, Ge. Wardein.
 Várás, L. expectatio, Se. varjanije.
 Várázslás, L. fascinatio, R. vrazsca, vorozsenije, S. varazenj, I. urecenje, S. vivrasa.
 Várázsló, kuruzsló, boszorkány, L. saga, venefica, Se. R. vorozseja, D. vráscki, vraxij, uruxalaz, diabolus, I. Se. vrats, vratsitel, *medicus*, Se. vratsaritzza, D. csarnovik, I. tsaravka, incantatrix, I. vrasgjalica, Ch. vros, modicus.
 Várázslók, büvölök-bájolók, L. incanto, R. vrazsu, vorozsu, I. urrechi.
 Várda, várta, L. specula, Ge. Warte, Wart-Thurn, R. warta, I. Vár.
 Varga, L. cerdo, sutor, S. varga.
 Varju, L. cornix, D. vrana, R. vorona, voronka.
 Várni, L. expectare, Ge. warten.
 Vármegeye, L. comitatus, I. varmegya, V. varmedzsie.

- Várok, vársz, vár, Ge. warte, wartesztz, wartet, *várt*, gewartet.
- Város, L. civitas, D. varos, város, városca, I. varas, *suburbium*, S. varta, Ge. Warte.
- Varsa, vörzse, L. nassa, sagena, varzsa, *vész*, D. varsa, R. versa, R. versa, E. wrsse, wrsz; P. wirssa.
- Vartyogni, L. coaxare, Vi. verkati, verketati.
- Vas, L. ferrum, Pe. baz, R. gvozd, I. gvozdje.
- Vásár, L. nundinae, T. R. P. bazar, D. Se. pazár, I. vashar, Pe. vásár, Ar. basar.
- Vásárlo, kereskedő, L. Mercator, I. pazár.
- Vasárnap, L. dies solis, Turc. bazargun, R. voszkreszenje. Vásárnap, mellyen a templomba gyűlt népek vásároltak.
- Vásárolni, L. mercari, Se. pazarity, hinc: pazérolni, dilapidare.
- Vastag, L. vastus, vasta.
- Vaszok, fészek, visko, iszák, L. nidus, canistrum, mantica, B. P. wacek.
- Vászon, L. tela, Turc. bez, B. obzszazenj, textus, Ge. Weissgewand.
- Vatka, pállinka-ajja, R. vodka, L. vinum adustum.
- Vatsora, L. coena, S. vecera, R. vets'er'a, I. Vetsernye.
- Vatsoráló-ház, L. coenaculum, B. weceradlo, I. Vetsernye.
- Váz, L. terriculamentum, Pe. was, bas, P. waz, kigyó ijesztő.
- Vátz, uros, Hung. Ge. Waitzen.
- Védél, védelem, fedél, Ge. Wedel.
- Védélmezni, Ge. Wedeln.
- Vég-poszto, L. volumen, Sl. vijek, glomeramen.
- Veder, vider, L. urna, situla, R. vedro, viedro, B. wedra, G. vedr, D. vidro, Gr. hydria.
- Vederke, L. urna parva, B. wederce.
- Vég, L. finis, B. I. vek, aevum, D. vjéc vjecnos, aeternitas.
- Veksa, boszszantás, L. vexa.
- Véka, L. metreta, S. velika mettza velká, Va. vike, jike.
- Vekszel, Ge. Wechsel.
- Velentze, L. venetiae, D. bnetczy, Ge. Venedig, It. venezia.
- Vemhe, L. equulus, Raes. ohme.
- Vendő, jövendő, L. advena.
- Venike, L. vimen, I. C. vinika, venchi.
- Ventsel, B. wencek, I. vénchecz, *corolla*.
- Ventzel, L. venceslaus.
- Venus-haja, L. capillus veneris.
- Vénült, fonnyadt, L. flaccidus, D. vvenul.
- Vénülök, L. senesco, I. venem ovenujem. marcesco.
- Vér, vir, L. sanguis, vérség, consanguineus, Pe. wir.
- Verbuálni, L. milites allicere, Ge. werben, B. R. werbowati.
- Verbunk, Ge. Werbung.
- Verdeni, L. vernare.
- Verdigáj, kifejlesztett szoknya, Ga. vertugade.
- Veréb, L. passer, R. vorobei, V. vrahgyi, S. D. vrabáz, P. wrobel, S. vrabec.
- Verétze, L. cancelli, S. mreze.
- Veres, Turc. vüris.
- Verni, L. verberare.
- Veronika, L. veronica.
- Vers, L. versus, Ga. Ge. Vers, B. verss.
- Versengeni, L. versibus alternis invicem contendere. altercari.
- Verötte, L. portula, S. dvertzc.
- Vese, L. ren, vesica, hojag, melybe a' vesénn keresztül szűrődik a' vizellet.
- Vész, L. nassa, Vin. vesz.
- Veszprim, Le. Weiszbrun.
- Vesztő, varázsló, boszorkányozó, L. incantator, B. wesstec, westénj.
- Vesztés, L. incantatio, R. bjesztensztvo, vjesztensztvo.
- Veszsző, L. vimen, virga, D. vész.
- Vetéllő, L. liciatorium, D. vratillo, vitel.
- Veteredni, peshedni, tsámporodni, L. veterascere.
- Veternye, L. matutinum officium, tenebrarum, missa nocturna, sacrificium tenebrarum, I. Vetsernye, S. utsernya.
- Vetsernye, L. vesperae, officium,

- vespertinum, R. vetser, D. vecera, S. vcc'erna, Se. vetsernja.
 Vetsernyei, estvéli, L. vespertinus, D. vecérgni.
 Vetzek, fitzko, derék legény, P. czlovieczek, Ge. Kerlchen.
 Vezeték, vezetak, auriga, Se. vozsately, B. vozatag.
 Vezetni, L. ducere, vehere, C. D. voziti, Se. provozti, B. vezeti, D. vezeti, suscipere.
 Vezér, L. dux, Turc. vezir, Ge. wisir, Suec. vise, C. vishar, D. vozar, remex.
 Vezető, L. ductor, I. wozecz, wozitegl, Se. voditel, D. vodice, P. wodz.
 Viadal, vij, baj, L. lucta, voj, vojna.
 Viaszk, L. cera, B. P. R. voszk, voska, D. vossak, Ge. Wachs.
 Vidám, vigyazo, szemes, P. vidam, *saepe videre*, I. Vidor.
 Vidék, vity, ügy, ügyelék, ügyelés, figyelem, B. I. Vid. das Augemerck, S. vidiek, D. vijd, *visus*, P. vidok, Aussicht, Prospect, B. vidijk, comitatus, Hátzeg vidéke, Ge. Gegend.
 Vidimálni, koráimazni, L. vidimare, coramisare.
 Vidor, vigyor, vigyori, vigyorgo, vidám, vid, vig, virgontz, L. vigor, vigorosus, vividus, vigil, vigilans.
 Vidra, L. lutra, D. B. P. R. E. vidra, viedr.
 Vig, L. laetus, Ga. vigoreux, vigorosus.
 Vigyázni, quasi vidéazni, a' videre, vigilare, V. a védé.
 Vigyelés, ügyeles, L. vigilia, visus, attentio, D. vidénye, dititi, I. vityen, vidjeti.
 Vigyorgani, L. videre, videndo, videre, I. Vidor.
 Villa, L. furcella, C. D. ville, R. vilka, villi, B. widle.
 Villámlás, L. fulgur, Syrjenice, vilánya.
 Vinkulum, L. vinculum.
 Vinnyogni, hinnyogni, L. hinnire.
 Vintz, Op. Trans. S. vinz, venus, lascivia.
 Vintzellér, L. vinitor, Ge. Winzer, B. wincaur, S. vincur, I. venczérin.
 Vintze, L. vincentius.
 Viola, L. viola, Ge. Veilchen.
 Virág, L. flos, Hebr. pherach.
 Viraszto, L. vigil, I. virosztov.
 Virasztom, L. vigilo, I. virosztujem.
 Virgontz, L. virens, vividus, vigenz.
 Virgázní, virgásolni, L. virgis caedere.
 Virgula, vonás, L. virgula, comma.
 Viritri, virulni, L. virere, virescere, vividescere, vernare.
 Virits, L. virus betulae, S. brets.
 Virtus, derékség, L. virtus.
 Visitni, L. hinnire, I. visciti, visiti.
 Visko, L. tugurium, S. vieska.
 Viszem, L. veho, S. vezem.
 Viszont, L. vicissim.
 Vita, L. vitae discrimen, pugno, lucta, certamen, contentio, disceptatio, Bitva, pugna.
 Vitéz, L. heros, vitalis, D. Se. vitéz, B. vitez, C. wytes, V. vitézu.
 Vitorla, Ge. Wetterhahn, D. vitaar, *ventus*, Wetterleilach.
 Vitzé-király, vitzé-ispány, L. vice rex, vice comes, vices gerens.
 Vitzogo, katzago, L. cachinans, I. vischechi.
 Viz, L. aqua, Tatar, vezi, vit, vüt, Cimbr. wazer, Teutonice, wuazar, Frisice, wadzer, Ge. Wasser, S. voda, Mokschanice, wed, Goth, wat, Island, Sved, wata, Angl. Hol. Anlice, water.
 Viza, L. huso, S. I. viza, S. wyza, B. wyzyna, C. visena, Turc. usun.
 Vizelni, L. mingere, Ge. wischerln.
 Vizsla, L. canis sagax, I. vizsla, visgel, P. wyzla, C. visla, B. wyzle.
 Vizslás, petzér, L. canum custos, D. vixglar.
 Vizsgálni, vizsláskodni, L. visitare.
 Vizsgáló, vizsla, L. canis sagax, odorus, I. visgjal, visgel.
 Vivni, vini, L. vividum, alacrem, pugnacem esse.
 Vlad, pag. Trans. B. wladati, dominári.
 Vladásza, vlegyásza, Kalotaszegi

hires havas, melly a' többeken dikke, I. vratika trava. C. uratizh-
 uralkodik, magassabb tetejével, Votum, votizálni, L. votum, vota.
 B. wladati, dominari. dare.
 Vlegyásza, I. Vlaszsa. Vukli, haj-fodra, Ga. boukle.
 Vradits-koro, L. tanacetum, D. vra- Volgy, L. vallis, Pe. wadi.

Z.

Zab, L. avena, D. zoob, Se. P. I. zob.
 Zabállás, telhetetlenkedés, L. voracitas, R. zabavlenije, delectatio, Lust an etwas.
 Zaballás, L. admodum edax, vorax, Graec. zaboros, zabros.
 Zabállók, L. ingurgito, S. zsabaju, Sl. B. zobati.
 Zábé, kapu-záhe, kapu-fél, R. zapor, fulcrum, zabor, die Abfählung.
 Zabola, L. frenum, S. zubadlo, a voce zub, dens, Se. zsvali, D. xvalo.
 Zafir-kő, L. saphirus.
 Zágon, pag. Trans. D. zakon, lex, B. zagon, ein Beet im Felde, im Garten.
 Zágor, pag. Trans. D. zagorszki, transalpinus, zagor, post montem, zagora.
 Zajogni, zajgás, B. zajgkati, haesitare, lingua, D. zalajagne, latratus, zajedno.
 Zakatlok, zakatlás, L. strepo, Se. stskot stskotja, B. zajkati.
 Zaklatni, nyomorgatni, kinzani, D. zaklati, iugulare, zukletta, iusiurandum, S. zakladati, onerare.
 Zalatna, Op. Trans. B. zlato, aurum.
 Zalog, L. pignus, V. zolog, D. zalogh, B. zaloch, C. saloga.
 Zalogos, kezes, L. pres, R. zalozsni.
 Zalogosítani, L. impignorare, R. D. zalozsiti, V. zolozsi.
 Zamánts, L. smalta. V. smaltz, zumáltiu, D. xomalcze, S. zamazati, incrustare, omaz.
 Zápor, Ge. Platz Regen, R. zapor, bauch Zwang, midőn úgy megyen az has, mint a' zápor, hasmenés, S. szporni djest.
 Záp-tojás, L. ovum putridum, S. zaprdek.
 Záp-fog, L. dens molaris, B. R. sub, P. zab, Sl. zadni zub.
 Zár, zává, gátlás, L. obex, D. zavor, C. B. P. zavora, repagulum, Se. tapor, zatvor, B. zavrenj, Sl. závor.
 Zárom, zárni, L. claudo, S. zawjram, R. zarity, B. zawrti.
 Zászlo, L. vexillum, siparium, R. zaszlon, zaszlonka, P. zaslona, Vorhang, S. D. zastor, zasztava, V. styéva, S. zezlo.
 Zászpa, L. helleborus, L. zaszpa, I. zaszpan, narcoticus.
 Zátony, gázlo, tsekély, rév. L. syrtes, I. zaton, portus, sinus receptaculum, B. zátoka.
 Zatskó, Ge. Säckel, L. saccus.
 Zavarat, zavarás, zavarodás, szé- dülés, kábulás, L. vertigo, I. zavertenje, zavertitza.
 Zavarék, L. hominum collectio et adunatio, L. zava, vid. Du Fresne Glos. Paris, 1756. pag. 1793.
 Zavaritni, L. turbare, Vin. zvirati, B. zavariti.
 Zavarni, L. commiscere, confundere, R. zavality, obruere, cumulare, I. zavalyávám, luto conspurco, volvo in luto, S. zavariti.
 Zeke, L. sagum, Mogol. czege.
 Zeller, Ge. Selli.
 Zeres, irha, lágy-bőr, L. aluta, Ge. Semisch, Leder, B. zamijss.
 Zeng, zengés, zengős, L. sonus, sonorus, Graec. ziggos, zingos, sonus, stridor, B. zen, Sl. zuniti.
 Zettel, szék, L. sedes, Ge. Sessel.
 Zilah, zilaj, Oppid. Trans. Thrac, zilai, vinum, vid. Thunman Untersuchungen, p. 553. I. silaj, patria, B. zjla, vena.

- Zimanko, S. zyma, hyems.
- Zivatar, szál, tchellet, L. ventus, tenpestas, R. zima, hyems, Pol. zywota.
- Zivánkozni, divánkozni, Turc. divan, consilium.
- Zimony, L. zemlin.
- Zlot. izlot, forint, L. florenus, V. zlot, R. zoloto, aurum, Ge. Gold, Gulden, florenus aureus, I. Forint.
- Zofa, kanapé, L. conopoeum, Ga. Ge. Sofa, I. Kanapé.
- Zoltán, pag. Trans. Turc. szultan, caesar, I. zlotan, ferreus.
- Zolyom, L. retusolium.
- Zondirozni, spionirozni, Ga. sonder, Ge. sondieren, zondirozák, meg mérík a' borbélyok a' sebek mélyységít.
- Zongora, egy muzsika neme. Vogul, schongurt, eine art Zitter, mit sechs Saiten.
- Zovány, nomen pagi in Trans. I. Savanyu, Timso.
- Zsák, iszák, L. saccus, Hebr. sak, Gr. Sakkos, Ge. Sack, Ga. sac, C. shakl.
- Zsákolom, zsápolom, megbotolom, L. fustigo, I. schyap, fustis, baculus.
- Zsákmányolás, L. expilatio, Ga. saccagement.
- Zsalugatter, Ga. jalousie, Ge. Schlugatter.
- Zsaluzia, féltés, L. zelotypia, Ga. jalousie.
- Zsálya, L. salvia, G. salwey, R. salfeja.
- Zsámba, zsámba-lábu, zsámháskodo, támbáskodo, It. gamba, pes, Ga. les jambes, It. cavallo inciampato, zsámháskodo ló.
- Zsámoly, gyámol, L. scabellum, Ge. Schemel.
- Zsana, zsanolo, zsimbelő-aszszony, L. mulier jurgosa, R. zsená, P. zsona, Pers. zanka, mulier.
- Zsarno, locus, Trans. R. zsernov, mola trusilis, D. zarno, acinus.
- Zsarát, zsarátnak, parázsa, tüzes hamu, L. favilla, V. zsáre, Hebr. szaraph, combussit, Sl. ohen zseravi.
- Zsarolni, kötödni, veszekedni, L. jurgari, R. zsaloba, quaerela, D. csara, veneficium.
- Zseb, L. saccus, R. zjeg, Se. zep, Turc. dschib, C. shep, D. xep, Ge. Schub, Sack.
- Zsellér, L. inquilinus, colonus, S. seller, Ge. Siedler, R. zsiletz, I. selyar szeljan.
- Zsemlye, L. simila, I. semlye, B. zemle, ziemle, Ge. Semmel.
- Zsemling, szemling, L. salmo, Ge. Salm.
- Zsendely, L. scindula, scandula, zsendely, Sl. Sindel, Ge. Schindel, I. sindol, C. shinkel.
- Zsenditze, ordával elegyes savo, S. zsentitsza, S. sinccica, V. zsingyitze.
- Zsengélés, pergelés, röstölés, Pizgoltz zsengélés, das Sengen des Spieszglanzes.
- Zsenge, L. primitiae, S. zseinje, tsirázik.
- Zsibo, nomen pagi in Trans. zsi-bongo, nyüsgő, serény, fúrge, fura, Se. zsivo, vividus, B. zwon, campana, zivongás.
- Zsida, dsida, lántsa, R. dsid, zsid, Turc. dzida, I. sida, lancea.
- Zsido, L. judeus, P. R. S. zsid, B. zid, Hb. iehudi.
- Zsigmond, L. sigismundus.
- Zsilip, seléb, L. alveus molendini, R. zsolub, S. zleb, D. xlib.
- Zsimb, L. jurgium, R. zsaloba, D. himbeniza, zsimbes aszszony.
- Zsimbes, D. himben, subdolus, vafer, V. gingassu, gimbesco.
- Zsinat, L. synodus, senatus.
- Zsendely, I. zsendelv.
- Zsir, L. ungen, R. zsir, Graec. stear, sebum, sebum, Ra. zsinost.
- Zsitár, zsitár, marha-hajto, V. zsitáru.
- Zsivány, tolvaj, lator, kaloz, or, haramia, lopo, foszto, latro, B. zwany, loquax, D. zwani, loquacitas, I. zavianje, alulatio, zenebonás, lármás zshiványok, S. sivak sivavi, pediculosus.
- Zsizsik, L. curculio, Sl. zszisik.
- Zsobrák, fősvény, szükön-élő, L. parcus, B. P. zebrák, mendicus.
- Zsafia, L. sophia.
- Zsold, L. solidum, Ge. Sold.
- Zsoldos, L. solidarius, Ga. Soldat,

- Ge. Söldner, solido nummo conductus.
- Zsolja, solya, L. solea, Pe. salu.
- Zsombik, motsáros helyekenn találtató gyökeres szövévényes nád, sás bokrok, L. radices arundinis, et cannae constipatae, Ge. Sumpf, S. zsabnik.
- Zsoltár, L. psalterium, B. zaltar, I. soltár, D. psaltjer.
- Zsufa, leves, L. jusculum, Ge. Suppe.
- Zsuk, pagus Transil D. xuk, jun-cns, zsup.
- Zsúp, kéve, L. manipulus, S. sup, Ge. Schap, V. Vin. znop.
- Zsuzsak, buza-féreg, L. curculio, I. sisek, D. xixik, zszisik.
- Zsuzsánna, L. susánna.
- Zubbon, L. vestis, Turc. zubbon, Chr. zebun.
- Zugás, zengés, L. susurrus, bombus, D. zuug.
- Zuppan, leves, zsufa, L. jusculum, succus, Ge. Suppe, Ga. la soup-pe, Ang. sop, sup.
- Zuz, L. ventriculus avium, S. zuzik, B. dzaludek.
- Zuzmaráz, zuzmara, L. pruina, frigus, D. B. mraz, B. zeyma, *hyems*, si componatur, zeyma-mraz fit zuzmaráz, P. mroz, R. maroz, mroz, hinc, *maros*, R. zamerzatz, zuzmaráskodni, bé fagyni, R. zamerzanie, punctum glatiationis, P. zamroz, B. zmrznautí, conglatiare, S. mraz, mroz.
- Zöld, L. viridis, B. zeleny, R. zeleni, P. zielony, D. zelen, zali, R. zeleny, *zöldség*.
- Zömök, izmos, L. robustus masculus, B. zimek.
- Zördit, D. szardit, iracundus, zörgő morgo.
- Zörögj, L. murmura, mussita, Hebr. scherok, sibila.
- Zörögök, L. pulso, Hebr. schorek.
- Zürzavar, L. confusio, Ge. Wirrwarr.

Ü.

- Öbliteni, öblíteni, L. obluere, D. obliteri, S. obliaty.
- Öblös, hasas, kerekded, mellyékes, L. teres, rotundus, globosus, concavus, B. obbé, I. obli, V. oblu.
- Öblösíteni, öblössé tsínálni, I. obliteri, V. a-obli, L. obliquare, obliquum facere.
- Öböl, kerektség, hasasság, kanyarodás, kavarodás, kerület, L. sphaera, globus, curvatura, convexitas, sinus, bliquitas, I. obliça.
- Ökör, ünő, L. bos, iuvenus. kalm, uker, une, Hebr. bakar, scythice ökör, Tsehuvaschice, wükör, Mogol, ucker, Tu. öküz.
- Öl, L. ulna, sinus, Tur. el, Ge. Elle.
- Ölyv, L. milvius, Pe. alwe, Se. piljuk.
- Öreg, L. senex, Chald. orách, longitudo, quasi longitudo dierum, Aethiop, aragari.
- Ördög, L. daemon, C. urag, I. vrag, Pe. ardaw, Se. tort, (ord, örd.)
- Örlő, rezsnyitze kézi malom, R. zserlo.
- Örmény, L. armenus, Turc. I. ermeni.
- Örvény gyüker, L. inula, D. oman.
- Örök, örökség, L. patrimonium, uriku.
- Öspörös, I. Esperest.
- Ősz, L. canus, Pers. az, as.
- Ősz-haju, L. canus, P. oziwaly.
- Őszi-rabata, R. oszennaja rabata, labor autumnalis.
- Őszszel, őszönn, L. per autumnum, R. oszen, D. veszen.
- Őszülni, L. canescere, B. oszediwjm, P. oziwice.
- Ősztön, ősztöke, L. stimulus, palus veru. aculeus, S. oszten, D. osztan, S. B. osten.
- Ősztöke, L. stimulus, S. sztik.
- Őszvér, szamar-hajto, B. D. oszlár,

- L. mulio, Pe. aster, aszhar, oszter. Öts, ötsém, L. frater, Hebr. ach, Mogol, acsie, B. ogce, Vetter. Ötvös, öntves, ötvös, öntvös, a Komjáti Benedek 1535dikba nyomtatott Sz. Pál leveleiben, vagyon: Wettés, az az: öttés, vagy öntés, innen lett már az Öttvés.
- Özvegy, L. vidua, R. C. vdova, Se. I. udovecz, hinc hungaricum: odveez, advéz, ozved, özvegy, D. udovac, B. wdovec, Ge. Witwe, It. vedova, Ga. veure. It. vedova, Ga. veure. Özvegyülni, S. ozdoveti. Özön, L. oceanus.

Ü.

- Ügy, vigy, vidék, ügyelék, ügyelés, figyelem, I. vigen, visus, D. videnye, visus, viditi, videre, I. Vidék, vigilare.
- Ük, L. proavia, Livonice, uck.
- Ülő, öly, L. vultur milvius, D. pilu, P. kulik.
- Ümeg, ing, L. indusium, Ge. Hemd, Gr. himation.
- Ünö, tino, L. juvenca, Se. junó, junitza, kalm, une, Asiaticorum vacca, inek.
- Üröm, L. absinthium, Ge. Wer-muth, ürmöt.
- Ürü, L. uvervex, vervex.
- Üstök, L. cima, Sl. stik.
- Üszög, L. titio, D. szuugk, I. glav-na ugassena.
- Ütlek, L. ictus, Sl. otlak, callus vulnus.
- Üvölteni, süvölteni, L. sibilare, S. B. kviliti.
- Ütni, üssek, L. laedo, laedam, C. usék, ictus.
- Ütés, nyomás, nyomtatás, C. utis, typus.
- Üveg, L. vitrum, V. újága, Gr. hyalos, hyalinus, vitreus color.

T o l d a l é k.

Meltonak tartám egy néhány Erdélyben szokásban lévő Székely Szókat ide ragasztani, mellyeket nagy részin T. Udvarhelyi Professor Karácson Sámuel Úr szives barátsága szedetett öszve Székely Déákjai által. Nyelvünk művelésibe fáradozó Hazánk Fiai tudom jó szívvél által olvassák e' kis Székely gyűjteményt, mert ha minden vidéke két Magyar Hazánknak a' maga Provinciálismussait így fel kurhászná ; ugy hamar elkészithetnök ama' rég várt Magyar Idioticont, mellyet oh bár még életembe végig olvashatnék, vagy kidolgozásába magam is segéd lehetnék.

Gy. S.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

S Z É R E L Y S Z Ó K.

A.

Ángyom a' vízbe esik vala, ha meg ne ragadjam. Ezt a' ki, nem Székely így mondja: Ángyom a' vízbe esik vala, ha meg nem ragadom vala.

Ajfa, a' járom also fája.

Ahajt, ehejt, itt, amott.

Arányozni, irányozni.

Átani, valamibe magát belé ártani.

Ahétatos, áhitatos.

Arcza, orcza.

Ásétok, ásitok.

B.

Bárd, farago fejsze.

Bélfá, a' járomba fel nyulo fa.

Becze, járom becze.

Becze, elkényeztetett gyermek.

Bellérkedni, csereberélni, adni venni.

Berhe, tarto istrangot szorito szijjatska.

Bodorogni, imit amot tévelyegni.

Bordicza, a' járom bélfája.

Bodon, vizes edény.

Bokáj, kancso.

Burduga, csorgo.

Buga, szem gojebissa.

Bogia, bagja, fiok, kalangya.

Burjadt, elburjánosodott.

Bolha, balha.

Bámulok, bávoszkodom, bámulok.

Bárnétom, barnítom.

Börbecs, berbecs.

Borotva, beretva.

Barso, borso.

Bódog, boldog.

Berena, borona.

Befögök, bőfögök.

Bolcsu, bulcsu, búcsu.

Babo, guba.

Cz.

Czempel, gyapot serítés végett banyalitott kolbászocska, teker-csecske.

Czibre, leves.

Cziko-fa, czicza, cziczus, a' Pálma vasárnapi füz ágacska.

Czökör, szotyor, kosár.

Czenege, czinege.

Czondora, czondra.

Czudar, rongyos.

D.

Dancs, mocskos, szennyes, szurtos.

Degedni, dagadni.

Denevér, vérszipo.

Dézsza, cseber, bodonka.

Deczka, doszka, deszka.

Degett, dohott.

Derékszeg, tengejhez ragasztja a' nyujtót.

Dihös, dühös.

Diszko juh, ifju juh.

Diszno, sertés.

Dudorgok, dödörgök, dedergek.

Duvasztani a' diot, héjjátel megfosztani, Kovállik a' díó, mikor jól lefoszlik a' hijja.

Dusza, szalma zsák.

E.

Ebeg, rebeg.

Eke-kabala, gerendely, szarv, köldök, fej, nád. Mind eke részei.

Elő-ruha, karinca, surcz.

Émetten, imetten, ébren.

Enyett, gyanánt, helyett.

Enség, inség

Ergoja, gendeboja, boderga, együgyü.

Fss, és az eső.

Eszteke, eke része.

Esztena, isztina, juh fejö szín.

Embör, ember.

Eskeszem, esküszöm.

Estarang, istrang.

Esmég, ismét.

Éveg, üveg.

F.

Fak-szeg, ekét felemelő szeg.
 Fakadni, fokadni.
 Felhércz, szekér rudján keresztül
 tett rud.
 Fenteregni, dölingezni, akadozni.
 Fésű, füsű.
 Fingeledni, banyalodni.
 Festékes, szönyeg.
 Fitogtatni, kérkedve mutogatni.
 Firogont, pensum a' mennyit egy-
 szerre fonn kiadnak.
 Fokán, vizes kártos.
 Fottig, fogytig.
 Fölségös, felséges.
 Födni, fedni.
 Fössing, fersing.
 Föcsögni, fecsegní.
 Fergettyű, pergettyű, a' szekér
 első párnáján forgo lapos fa.

G.

Gagya, lábravalo.
 Galyho, tsákán.
 Gendeboja, ergoja, noderga, együ-
 gyü.
 Gernye, szikár, sovány.
 Gocz-allya, pest-allya, kementze-
 allya.
 Gog, kemence.
 Gyepű, határ-kert.
 Gyér, ritka.
 Gunya, ruha.
 Guba, szarika, babo.
 Gyartya, gyortya, gyértya.
 Gyalánt, gyanánt.
 Gyamor, gyomor.
 Gugyi, pállinka.

H.

Hasajo, két gombojag fa, melyre
 a' fonalat és vásznat tekerik.
 Hatolni, kigázolni.
 Hatlo-szeg, a' rud végén lévő szeg.
 Homgi, mikor pázsintot szegnek-fel
 valamivel.
 Hon van, othon van.
 Hirgit, puliczka főző fazék.
 Hiboha, porzsolya, lágymatag,
 gyenge meleg víz.
 Híjü, ház fedele ürege.
 Horczogni, horkolni.

Hanyitni, hagyitni, hajtani.
 Hedegű, hegedű.
 Hajazat, hégjazat.
 Hedzem, hegyezem.
 Hojszu, hoszszu.

I.

Ideg, olyan szíju, mellyel a' hámot
 bővítani és szűkíteni lehet.
 Igetés, ügetés.
 Igyenes, egyenes.
 Igyenlő, egyenlő.
 Iha, szekérbeli léha.
 Ihu, kitsufolo, kurjongato szó.
 Ik-szeg, ék-szeg.
 Inek, ének,
 Izgágáskodni, mindenben hibát ke-
 resni.
 Imetten, émetten, ébren.
 Irem, öröm.
 Iromlo, iromtatni, sebessen léptetni.
 Itt, ittegyen, ott, ottogyon, ahajt,
 ehejt, ahon, amott.
 Ifjutta, ifjantan.
 Johok, juhok.

K.

Kakas-szeg, az eke gerendely végén
 lévő szeg.
 Kamatolni, gamatolni, hányni vetni.
 Kapu-bálvány-zábé-láb-fél.
 Karicza, elő ruha, surcz.
 Kályha, csempe, kemence.
 Kaboly-fa, kemence-ia.
 Kakas-ülő, macska-fa.
 Kárej, káré, karima, periphéria.
 Kártos, kártya, dobonko, légej.
 Kapni, lelni, találni.
 Kávét a' kutya, ugat.
 Kéáltani, sikoltani.
 Kendő-szeg, fogas.
 Kégyo, kigyó.
 Kemence, gog.
 Kemence allya, pest allya.
 Kerek, kerék.
 Kert-sátor-fedél-lésza.
 Kerlány, esztendősbárány.
 Késérem, kísérem.
 Keckollo, gödölye.
 Kévánom, kívánom.
 Kied, kéd, kegyelmed.
 Kidmőd, kemed.
 Kisa-fa, késa-fa, mellyhez a' két

első lovak vono istrangiát kötik.
 Kimölöm, kéméllem, kiméllem.
 Hiszi, zabbol készült étel.
 Kinn, künn.
 Kikiril a' kakas, kukorékol.
 Kokozja, áfonnya, fekete horsónnyi
 édes gyümölcs.
 Kolontos, együgyü.
 Kapaéz, kopsz.
 Kormány, eke vas fája, és hajo
 igazgato lapát.

Koritto, sajt.
 Horso, kancso, bakáj.
 Kozsók, guba.
 Kotak-szeg, mely a' patingot meg-
 akasztja.
 Koczogány, kurtékli, rövid fosz-
 lány.
 Kovállik, lásd duvasztani.
 Ködmöny, babó, guba, ujjas bunda.
 Kötör, sajt, kelter.
 Könyü, könyv.
 Könyüd, könnyü.
 Kölly, kell.
 Köpü, küpü.
 Kujak, ököl, pugnus.
 Kupa, ejtel.
 Kunczogni, kunczolni, vinnyogva
 koldus modra kéрни.

Kürjongatni, csufolodva azt kiábál-
 ni valaki után: Ihu!
 Kut gém-ostor, -gárgya, -küpü.
 Kucsma, csalma, sapka, süveg,
 csapicza, csápsza.
 Kücsid, kicsin.
 Kús, kis, maknyi, morzsánnyi,
 szikra.
 Kügymöd, kegyelmed.
 Küsdöni, küszködni.
 Küvül, kül, kívül.
 Künn, kinn.

L.

Lábas, három lábu röstölö, szil-
 ke, porzsolo, ráto.
 Lábaskodni, valahova fel nyulni.
 Láhatod, láthatod, láthadd.
 Lapa, vápa.
 Lapoczka, az ekébe.
 Lássa-kied, látja kegyelmed.
 Lajho, rest, tunya, málé, renyle,
 puba, dög.
 Léha, a' mely a' nyujto alatt a' két-
 ágas végére nyulik. -iha, éha.

Lepény, béles.
 Léju, liu, lija.
 Lézzegek, lézengék.
 Lies-poes, higoeska sár.
 Lok, alanti hely, alatson hely.
 Loditani, lödöritni, lökni, meg-
 taszitni.
 Löhető, lehető.
 Lőjtö, lejtö.
 Lön, lén, leve.
 Lugozni, szapulni.

M.

Macska-fa, kakas ülö.
 Máko, nagy anya.
 Matolla.
 Merekje, bugiácska.
 Mejre valo, bunda.
 Mie so, aprora morzsolt so.
 Mormojálni, dongani.
 Munkálkoszom, munkálkodom.
 Mühely, mihely.
 Mellyék, a' hosszsza nyúlo fonal
 a' szövésben.

N.

Nállink, nállunk.
 Néhon, néhut, némely helyt.
 Nemez, nyereg alá valo veriték fo-
 go vászon.
 Nevö, növö.
 Nosza, adsza, adjasza, fogjasza,
 nesze, sürgetö, siettetö termi-
 natio.
 Noverga, ergojo, gendeboja, együ-
 gyü.
 Nömös, nemes.
 Nyarkalok, nyargalok, járkálok.
 Nyás, nyárs.
 Nyáskolodni, feszengeni.
 Nyebelegni, nebelegni, ondokolni,
 haszontalankadni, ügyetlenkedni.
 Nyérö, nyirö.
 Nyirom, nyirem.
 Nyujto, székér dereka rudja, mely
 az elejit a' hátuljával egybe fog-
 lalja.
 Nyuvadok, nyivadok, fulladok.
 Nyössen, nyersenn.
 Nem es kell, nem is kell.

O.

Ontok, a' vetéllő által keresztül
menő fonál a' szövésben.
Odu, odu, udu.
Ocsu, ucsu.
Ondok, undok.
Onoka, unoka.
Onszolom, unszolom.
Ovulok, avulok.
Örgazda, az órnak, a' tolvajnak
orozmányát magához befogado
gazda.
Orhideg, lopo hideg.
Orszak, a' szánnak az a' nyele,
mellybe az ökör rud jár.
Ocsolom, olcsónak tartom.
Otalom, oltalom.
Örözni, örizni, örzeni.
Ökölnye, ökölnyi.
Örög, öreg.
Örv, nyak vas a' kutyán.
Ösmérem, üsmérem, esmerem, is-
mérem.
Öldözöm, üldözöm.
Östve, estve.
Öthető, önthető.

P.

Pankhálo, pókhálo.
Pajta, istálló, ól, kotyetz.
Palánk, deszka kertelés.
Pálinka, égett bor, gugyi.
Párna a' tengejen.
Pating, mellvel az ekét a' talyigá-
hoz foglalják.
Panya, pányvás kötél, hosszu kö-
tél mellyel a' lovat mezőn kipány-
vássák.
Pazárlás, pazérlás.
Penét, penyét, penig, pedig.
Pest-mege, -allya, kementze mege.
Pipogyás, beteges.
Pislen, pitye, csirke, esibe.
Pejva, pojva.
Pesletni, ki 's bé hopistálni.
Perém, prém.
Pispek, püspök.
Pitymorodik, pitymallik, hajmallik.
Pityóka, krumpli.
Poroncsolni, parancsolni.
Poszkoneza, patkaneza.
Pöjhe, pihe.
Pör, per.

Pörzsölöm, perzselem, pergelem.
Puliczka, puiczka, tengeri, vagy
kukuriza lisztből főtt pép.
Pucok, puczik, kemencze mege.

R.

Rakoneza, rokoneza, rokinceza, a'
tengej párnájából ki álló két fa,
melly a' lajtorját nem engedi két
felé dőlni.
Renyhe, rest, lajho, tunya, pu-
ha, dög.
Resta, rosta.
Részént, rész szerint.
Rideg, rüdeg.
Rokolya, fersing, olcso, vászon
vagy gyolcs szoknya.
Röjtöm, rejtem.
Rugaszkodni, futásba indulni.
Ruha, keszkenő.

S.

Sárig, sárga.
Sátolni, sutulni, sajtolni.
Sajtalan, sóttalan.
Semerges, sömörgös.
Senyedeges, fekélyes, sebes.
Sekély, csekély.
Sétár, sajtár.
Sikkatyu, eke része, a' tézsojap
lévő láncz.
Sikolytyu, mellyre a' nyüst van fel
függesztve.
Siket, süket.
Simely, az első tengejen valo pár-
na, mellyen a' fergettyü fordul.
Sód, vagy cserepes serény, a' ke-
menczét tartó belső, tűz felől va-
lo köfal.
Somojgani, mosojgani.
Söpröm, seprem.
Sör, ser.
Sövény, veszsző kert.
Suba, hosszu bunda.
Süldő, elő hasu diszno.
Surgye, dusza, szalma zsák.
Sutsu allya, kemencze allya.
Szarika, szür.
Szakitni, szakasztani.
Számítani, számlálni.
Szalu, horgasfejsze.
Számlik, szántodik.
Ságuldozoni, szerteséljel futkosni.

Szarabanka, бүдös banka, babuk.
 Selégy, szelid.
 Szepetelni, szelleni pallani, hanyini
 vetni.
 Szikár, gernye, sovány, szikkadt.
 Szimatolni, bűzlegetni, mint a' kopo.
 Szimboráló, cimboráló.
 Szugoly, szegelet.
 Szonnyan, szomjan.
 Szonkojodni, szontyolodni.
 Szög, szeg.
 Szütyegetni, tsattogatni.]

T.

Talabor, az a' kivésett kihornyolt
 fa, mellyet lejtön a' kerék talpa
 alá vetnek, hogy ne forogjon, de
 ne is kopjék. Ez a Szilágyba:
 kutya.

Támetalan, teméntelen.

Tán, talám, tám.

Tapicskálni, tapiskálni, tapogni,
 topogni.

Taraj, taráj.

Tatarazni, tatarozni.

Teéd, tiéd, tijéd.

Tcge, tegnap.

Temem, tömöm.

Téréfa, tréfa.

Térgye, térde.

Tézsollya, tezsla, a' taliga része.

Tilinka, fűzfa haj furuja.

Tikmony, tyukmony.

Tulok, tino.

Torboncza, targoncza.

Törzsölni, dörzsölni.

Tövös répa, tövis répa.

Tü, tük, ti, tik.

Tságato, egy horgas fa taligán.

Tsámporodott, megkeseredett, sava-
 nyodott peskéd.

Tsanál, tsalán.

Tséálom, tsinálom.

Tsellembokozeni, tétovázni.

Tsemer, tsómör.

Tsempe, kályha.

Tserge, pokroc.

Tserepes, kemencze.

Tsepsz, főkötő, tsápsza.

Tserény, a' parasztok pitvarának
 veszsözöböl font padlésa.

Tsetleni, batlani, botorkazni.

Tsé, tső.

Tsipor, tsupor.

Tsoda, tsuda.

Tsuklya, szür.

Tsöp, tsep.

Tsörlő, melly tsöre tekeri a' fona-
 lat, és e' tsöt tesz a' vetéllöbe.

U.

Undok, ondok.

Udor, tsürbe lévő gabonás hely.

Ünö borju, tehén bornyu.

Ürem, üröm.

Utoszor, utolszor.

Ürügy, irigy.

Üstök, haj-fürt.

Z.

Zajko, szajko.

Zapora, Zápor, szapora.

Zébé, kapu-fél, -oldal.

Zeke, szokmány, czondra, czedele,
 darocz.

Zomok, zömök.

V.

Vákány, vápa, völgy.

Vakogni, makogni, nyivogni, da-
 dogni, nyekegni, akadozni.

Váll, derek szorito aszszonyi ruha.

Vánkos, párna.

Vaskalán, vaslapát.

Vetéllő, melly az ontokot keresztül
 szövi a' mellyék fonalakon. Ezt
 hányja által, 's meg vissza a'
 Takáts.

Vetélkedni, vetni magát, hogy más-
 nál tehetősebb.

Veselkedni, valamin erőlködni.

Vislatni, ki 's bé nyargalni.

Viloja, viola.

Veternye, vetsernye.

Verejték, veriték.

S U P P L E M E N T U M.

- Bandali, ántsorgo, bahokás, táto-go, Turc. dgendali, bolond.
 Dömötzki, L. damascena.
 Fedél, fédel, I. Védelem.
 Gyaka, hegyes-fa, Grac. daka.
 Héroid, kikiálto, Ge. Herold.
 Islog, vékony pléh, Ge. Schlag.
 Kalák, pénz, mellyet a' tolvajt feladonak fizetnek, Val. kolák, I. Kaláts pénz.
 Kálvária hegye, L. calvaria.
 Kirié, lárma, Graec. kyrie eleison.
 Korba, kotsi korbája, kassa, Ge. Korb.
 Matza, szerető, Ge. Metze, Hure.
 Mor, vályog, égetetlen téglá, szárosztott sár, Ge. Morland, motsár.
 Nértz, háló, retze, aszszonyi munka, L. rete, Ge. Netz.
 Pita, pite, téjjel tojással készült sütemény, Val. pita.
 Pityoka, tsitsoka, L. helianthus tuberosus, Val. pitsots, pitots.
 Pót, potolék, szaporítás, gazdagítás, L. pos potis, compos com-potis, potolni, gazdagítani, poten-tem comotem reddere.
 Suprálni, verni, rongálni, L. vir-gis caedere, donec vulneratio, et suppuratio sequatur.
 Szike, metző szerszám, L. sica.
 Szirt, szirtos kösziklás hely, L. syrtes.
 Tepsli, L. authepsa, hamar fel forral hato fazék.
 Tóka, fa harang az Oláhoknál, Val. tóka.
 Trétselni, Ge. tretschen.
 Tsuklani, L. singultire, Ge. zucken.
 Tsukni, zárni bé rantani, Ge. zucken.
 Tzirmolni, pirogatni, Ge. zürnen.
 Virits, kiszívárgott lév, L. virus.
 Zsákmány, L. praeda, Gal. sacca-gement.
 Zsimbelni, L. jurgari, Ge. Schim-pfen.
 Ösvény, L. semita, Gal. chemin.

Sándor István a' Sokfeléje XII-dik darabjában ezeket türhetetlen idegen szóknak nevezi, mellyeket én is bérekesztésül ide béiktatni méltonak tartottam.

Aer, ágálni, ájferozni, alliántzia, alliátus, ánslog, apellálni, ápri-kalni, áspis, ávándszirozni, aúfrolni, bál, baléta, bászli, beretva bigót, biliárd, brilliánt, brillirozni, bukli, dekretom, dessert, diktál-ni, disputálni, diván, dostig, dressérozni, dupé, ekipázsi, ekippiroz-ni, eklézsia, emendálni, eszszentzia, fántázsérozni, fásli, fáslizni, fávorizálni, fektérozni, flangérozni, flatirozni, forszérozni, formaruha, fragmonta, fraktura, fránkózní, frátzimmer, frisnadér, frizér, frizé-rozni, früstük, früstükölni, fűrmendér, gála, garántérozni, gárda, gárdista, gargarizálni, gázsi, glászli, gránát, gránátéros, gránitz, gra-tulálni, gubernálni, gubernátor, gvestálni, hadzsér, hellebárd, hunt-futli, hüvéter, inkvies, interkáfár, invitálni, jubilálni, kakálni, kami-zol, kámzsa, kanapé, kaput, kaszsza, kaszszérozni, kirié, kofítálni, kofium, konfekt, kontó, kontzért, koszperd, krabsálni, krápulás, kramzsálni, krátzolni, krokodilus, kugli, kukli, kokliko, kujon, ku-jonerozni, kupetz, kusolni, krásztli, kovászli, kviétálni, kvitántzia,

lájblí, laksálni, lármonya, lávérozni, lázsi, lektika, lemonádé, lemonya, lénia, makula, makulálni, máutli, másli, máté, mátikos, matéria, mélánhólikos, metter, mina, minázni, minét, miniom, mirha, mirtus, mismás, monstrántzia, murmotér, muskéta, muskotéros, nártziszszusz, náva, offerálni, opera, organista, originál, pagnéta, pákét, paléta, pallér, pallérozás, pallérozni, pántli, pántlika, papagás, parádérozni, párdon, párdonnérozni, parérozni, páskvillus, pauza, pázsi, pedánt, pekulár, pemzel, pemzli, pennavális, piksis, pilula, piskóta, plágálni, plánta, plébanus, plébász, pomádé, pomagránát, pomaránts, pompa, posztpász, potomra, povedálni, praktika, prédikálni, prédikátor, prédikatio, próféta, prófétálni, prócessus, prócessio, prócédálni, provokálni, prózsálni, prózsmitálni, pruszli, puszli, pulitzka, pulpitom, pudli, pumodli, pumi, pupa, purdé, purgálni, purgátzio, purpián, putzorálni, rafinerozni, rajkó, ranzsérozni, rédut, régálirozni, regnálni, rékli, rékognoskálni, rékommendálni, rékruta, régula, regulázni, revánts, revántsolni, riszkérozni, rozmaring, salagvárda, salugáter, selma, semling, setzel, sinter, spatzerozni, spendérozni, spikinár, stempely, stibli, stomp, strimfli, stukatúra, suba, subitza, surtz, suszter, szatska, szetska, szententzia, szofa, szupé, szupérozni, szutenérozni, takszli, tálentom, tászli, téka, teketória, derendótzia, telegráf, titulálni, titulus, tóga, togátus, tonna, trakta, traktálni, tsokoládé, tútor, tutzet, tzejkház, tzélla, tzi namom, tziinterem, tzopf, tzukmis, tzupfolni, tzurukkolni, tzvépak, uniformis, unikornis, universitás, vekszálni, vekszely, virgásolni, virgázni.

E' következő szónak pedig ámbár eredetit ki nem találhatam, de még is igaz Magyar szónak azokat nem találom.

Tsóré, húnyor, peszertze, falángatni, hernyó, kárpit, disznó, bádóg, hinár, gyopár.

Nyomtatásbeli hibák.

Lap.	jobb v. bal Colum.	sor	Hiba	Jobbitás
Czim	Lap.		HAHGU olvasd	HANGÚ.
III.			OLASOHOZ olv.	OLVASOHÓZ.
1	b. c.	8	rudicula	o. tudicula.
—	—	36	Abendraute	o. Abenraute.
2	—	4	Aku	o. Alku.
3	j. c.	5	Renmeister	o. Rentmeister.
—	—	—	aretter	o. arreter.
—	—	10	arettiren	o. arretiren.
7	—	17	Besztektze	o. Besztertzte.
—	—	47	Kutajátska	o. Kutjátkska.
12	—	6	Kulimai	o. Kulimár.
18	—	4	Firnitz	o. Firnisz.
20	b. c.	25	hángo	o. hányo.
—	—	15	hajtrok rá	o. hajtok rá.
28	—	7	alsolvere	o. absolvere.
29	j. c.	40	Iskutusa	o. Iskutuja.
33	b. c.	4	quadva	o. quadra.
—	j. c.	15	tugurim	o. tugurium.
34	b. c.	3	cramoisi	o. cramoisin.
41	j. c.	6	kuria	o. kurta.
44	—	19	vagar	o. vagari.
—	—	25	mormalni	o. mormolni.
55	b. c.	28	pajánkodás	o. pajánkodás.
—	j. c.	35	Wasen	o. Wiesen.
—	—	46	Genet, Katze	o. Genetkatze.
58	—	8	Gernekájder	o. Pernehájder.
—	b. c.	25	naricula	o. navicula.
68	—	22	tribuli	o. tributí.
75	—	20	szotsna	o. szotska.
77	j. c.	54	alvens	o. alveus.
84	—	16	cherofyllum	o. chaerophyllum.
94	b. c.	38	bliquitas	o. obliquitas.

Találatnak ezen Nyomtatványban több hibák-is de a' mellyeket a' Szemes Olvasó maga-is észre vehet, és reménylen azokért annál inkább meg enged: hogy én Száz Mélföldnyire távol lévén a' nyomtatásra nem ügyelhettem; külömben-is illy színű sok Nyelvből öszve szedett munkákba az aproság hibák el-kerülhetetlenek; a' ki pedig a' Betüket szedte egy nyelven se beszéll, mert néma.

Ezen Könyvetském nyomtatása bé-végezése után küldvén hoz-
zám egy érdemes Hazámfia némelly tiszta Székely
Szókat, mellyekkel még ma is élnek a' Székelyek, azo-
kat is ide nyomtatni szükségesnek találtam.

A.

Akátzi o s. másba beléakado ember
ok nélkül.

Alittom. Számba sem veszem. p. o.
nemis alittom Péter, Pál akár mit
mongyon.

Anko ember. hitván ember.

Antsori gyermek. vigyázatlan.

Ancsorigok. Ancsorigok. ide s'
tová hiába járok. innen

Atallom, én biz' atallom ezt tsele-
kedni. unom.

Acsarog. Rusnyán mérgeledik.

Atzintos. a' föld, midőn nagyon
megkeményedik.

Atzintoskodom. Akaratosko-
dom.

B.

Babirkálok. valakin piszkálok.

Begyess. Kevély Legényről. s'

Belé bősülők, igen szeretem.
Leányról mondják

Belékutulok valamibe, belé vájok

Belezna a' Szövöbe, és Kabala

Bélükkenek, történetből, csak
hirtelen, és reménytelenül bé
megyek valahová.

Betze. Kényes kis Gyermekek.

Bibelődöm. valamely kis dolog-
gal bajlodom.

Bodoro. a' kinek' tsak edgy gyer-
meke van.

Bogarászok. Szőriről, szátára
keresem.

Bojászok, imitt amott járok.

Bölitze. Fejér Juh.

Bösörélek

Bozza, bodza, borza.

Bozlán megszáradt mindenféle
gyenge leveles ág.

Buffanok. ha valami erős esik le,
a'le buffan; ha gyenge, puha,
a'le puffan.

Bü. Szennyes, szurtos, bűdös em-
ber.

Burde. föld alatti hitván kunyho.

D.

Dedergek. mikor fázom

Dermedek Fel dermedek p. o.
illetlenül tunya modon leheveredem

Dikiselem. Simitom dörgölöm.

Diszke, millora; második esztendő
bárány.

Dosszoló m. alkalmatlankodom
hogy erre vagy amarra réáve-
gyem.

Dudorászok énekeldegelek.

Duzzasztom. innen Duzzadt.

Duzzogok. örökké mérgeledöm.
innen

Duzzi. Gyermekek, Duzzogo em-
ber.

E.

El-kánnyadok, el lankadva ma-
gam el bostátom.

El-ebbedek, a' sok esső miatt
az utelebbed, Tavasszal
pedig a' fagy ki engedésekor
Fel-ebbed, az az igen rossz
leszsz. Elgebbedek.

El-ernyedekek, a' szegénység vagy
egyébb miat romlottá lenni.

El-metsevészek. el ajjasodom.

Eliszamodom szép tsendesen
el szököm. odébb álllok.

El-vitskadok. mikor félre jár a'
szövö.

El-t z o n d o l l o k, igen el rongyo-
sodom, romlom, p. o. edgy hitván
Udvarháztrol azt mondják; nyynye
be el-t z o n d o l l o t t.

E r e g e l e k. lassan mendegelek.

E r ő s s m e g. mikor a' szövöbe fonal
edgy mást meghágja.

F.

F a c s i n t o s.

F a h é j j a, fahaja.

F á l á n g a t o m, okoson, oldalfélt
szidom.

F a n y a l o g n i, kéntelen menni.

F á n t z. Falz

F a t s a r o g. hiába imide amoda jár.

F e n é k f é s z e k Szokták mon-
dani a' legutolsó gyerekekről.

F e n t ő. kerék küllő, radius.

F é t t é j, az Aszazyoknak a' szü-
lés után való roszs tejek, mely
az ujj kis gyermekből, min-
den gazságot ki hajt.

F i t e t e k. a' Kutya mikor holmit,
erre s' tova szagolgat.

F i k a r t z. igen kicsi p. o. adj egy
fikartz tzerénát.

F o s z l á n, hitván rongy.

F u t t a m, futottam.

G.

G a l, le dőlt nagyfa az erdőn.

G a l a g y o l o k, mindent egybe,
összebeszéllek; a' szájába hadd
galagalyoljon a' nyelve.

G a m a t, mosdatlan szemét, rus-
nya.

G á r i n t z a, vékony, magass léányka

G a r n y a t a g, ez az idősebből
mondatik.

G é d e l g e t e m, vékonyon táplá-
lom.

G e t á s z a ugyan az.

G e z s e m u z a, hitván aproság fa.

G ő b ő d ő m, az öklömmela' hasát
döfölm.

G ő j j e, nyöstény sertés v. Kotza.

G ő m b ő r ő d ő m, midőn a' hideg meg-
sugorítja ujjaimat.

G ő r n y e t, kényes.

G ő r n y e, a' másnál ha kissebb,
a' mit el bírok.

G ő s ő r ő g, sugorog a' hasfájá-
ban.

G ő t s. Bog.

G u r b a n c s, ágas bogas, megszá-
radt, tüzre való, nagy csutak.

G u r d é, Nagy korójú füveknek
egybe nőttsege.

H.

H a b u t s k o l o k a' vízbe.

H a j h á s z o m, kergetem, ijesztem.

H a j k. egy nagy fa le - vagásakor
azon nagy forgátsok helye, mely
a' le vágásra szolgál.

H a l k a l, lassan.

H á n t a n i, hámozni

H á p a h u p a, apro sok kis dom-
bok.

H á p p o g, a' Rétze.

H a p s o l, a'kutya.

H a n d á s z o m, el habarom.

H a r é l o k, sokat beszéllek, innen
harél karél mondatik

H e d e r e g e k, Hedergek,

H e n g é r e l e m, le hengérelem,
p. o. a' hiúból a' tyukok hengére-
lik le ezt a' török - buzát.

H e r s e g e k, ugy eszik az a' lo,
hogy ugyan herseg.

H o k á d z o m, El h o k á d z o m,
csak félignyre szunyodom-el.

H o p i s t á l o k, ide s' tova járok.

H o p o t z á l o m. ugráltatom karo-
mon a' gyermekeket.

H ö p ö r t s ő s. Tök, v. ábrázat.

H o r k i n t o k. a' haldoklo horkol
egyet.

H o r t z o g o k, mikor alszom.

H ő z b o z, hirtelen haragos p. o.
hözboz ember ez, vagy amaz.

H ü r g y a' fonás közben, megnyá-
lazott tintetske - szösz, melyel
egymásnak a' pofájokhoz vágnak
játékból.

H u t y o r o g a' gyenge veszső,
és suhog.

I.

I k e r, Kettős gyermek, gemini.

I k r á n k o d o m. v. okránkodom, hir-
telen megfélemlék valamitől.

I l o m b a, Kendermagos - színü; p.
o. azt mondják a' Székely aszszo-
nyok jajj Komám Aszszonybe szép
Ilomba tyukja van kigyelmednek,
tarka.

I t s o n g a t o m.

I s z a m o d o m. futamodom.

Iszánkodom, télbe Kortsojával.
tsuszkálok.

K.

Kabarászok, mindenfelé ke-
resgélve kapdosok.

Kahó, Kahójfa.

Kajats. az osztováta, tágabb a'
fonainak egyik fele.

Kajtatok, v. Kajtok. p o a'
Leányka a'ládába valamit kajta-
ta.

Kalandorozok.

Kandikálok, Tsalok. nézegetek
Kapdálom. Kapdosom, capto.

Karitsál, a' Tojo tyuk.

Karda lészára ne hányd el holmi-
det, közmondás, azaz csakimigy
amagy.

Kavillálok. Koborlok.

Kauntzokok, mikor kiti kutya
vagyok.

Kerészülkosullátautánna en-
nek a'dolognak.

Kérőjár a' sebibe.

Riméntsere dem, a' sok ital
miatt a'rézseg embernek szeme.

Kirreg, a' Kotlo tyuk a' lojason
mikor valakit lát.

Köpörödöm, egybe huzodom p.
o. késő őszszel a' Szilva köpörö-
dik, v. köpik.

Kornyadozok. mikor csak
gyengén vagyok beteg.

Kortzokok, ott az egér kor-
tzol.

Kovájgok.

Kudartz, szégyennél több. Ku-
darzt vallott minden dolgaiba.

Kuntzokok. Gyermekek koromba
mikor valamit kényesen kérek.

Kuriszsztolok. kést a' másikkal.

L.

Leb'selek, hiába ülök, töltöm
az időt.

Le-heppenek valahová mint
egy Tehén.

Le-pittyesztem, az ajakamot.

Leptsenek, úgy bevágom a' szá-
dot hogy ugyan meg leptsen.

Lerepsedek.

Le tortyanok. le rogyok.

Libbentek ha kurtább edgyik-
lábom.

Lipheszember, hitván, tátso.

Lipinkádzom hintázom.

Lipítzkelek, minden gyengébb állat
ha el törik a'lába, vagy meghibá-
zik, és menyen, lipítzkel, az
erősebb tzi bikel, az ember
Sántit.

Lödörödöm, bé - lödörödöm,
mintedgy tántorogva menyek-bé.

M.

Majszogok.

Makats innen

Makatskodom. engedetlenkedem

Matatok, fitatok, keresgélek.

Megjaro a' szövés' dolgában.

Megkavarittom keverem.

Megköröplöm.

Megmosztolom, a' fogatlan
vén aszszony a' Török buzát.

Megpátzolom, a' kendert.

Merkelek.

Mérgtutu, erősmérges gyermek

Megszontyolodom. szomorod-
dom.

Metsevész, innen el-mecsevé-
szek. el ajjasodom.

Mősörögni. szerelmeskedni.

Mőtörögők szerelmeskedem.

Murrantok, kövel hajtok.

N.

Nyalka a' büszkénél kissebb.

Nyaslatok, koslatok, posletek
járkálok.

Nyávog a'matska.

Nyávogok, a'kis Gyermekek mi-
kor sir is, nemis.

Nyeken a'Bival, innen Megnyek-
kenek p. o. ugymeg - toppantám
azt a' békát, hogy megnyekkene
belé.

Nyikog, az idéllen, s' halálán
valo kis malatz.

Nyörszög a'kis Gyermekek mikor
felébred.

Nyürrögök, a' Seregély fiak.

Nyüsgeteg, helyt nem ülő.
a'nyütőlő.

Nyüstöl a' Fejé népmikor min-
denfelé satrat.

O.

Ondo A' Kásából a'meg törés u-
tán ki szitált liszt.

P.

Pallag. parlag.
 Parapát y, Eleven, friss, szós,
 beszédes gyermekről szokták mon-
 dani.
 Paré'sa, Pré'sa meleghammu.
 Pássa do zom, rusnyán sokat ási-
 tozom.
 Pátz. Kender fő.
 Pemhedés, innen megpemhedek.
 peshedek.
 Pilisznye. innen
 Pilisznyédem. penészedem.
 Pintyelek. vékony fonalat fonok.
 Piperés az ember. ezifrálkodo.
 Piponya, harmat.
 Plünnyögök, mikor borju le-
 szek.
 Polo'snak, a' fészekben megha-
 gyatott tejás, hogy még tojjanak
 hozzá.
 Pondro. nyü, féreg.
 Ponkostor. a' szövésben.
 Poszátlom. sokfelé oszlom,
 Pözme, pezme. Az erdön meg-
 száradt ágak.
 Pusmogók, suttogok.
 Puffanak. dördülök

P.

Ratymatok. rakosgatok.
 Ré, által járo hely.
 Retyesz, Ügyeskitsi valami, p.
 o. ez edgy retyesz menyetske.
 Ribasztás, innen megribasz-
 tom. meg ijesztem erőssen.
 Rikhám, az osztóvátába
 Rimánkodom, reménkedem.
 Rippadozok, félelmesen kiabálok.
 Rittyegek, Rittyegtetek az os-
 torral.
 Ritzállya a', farát mikor szítál.
 Rizzamodom, félek
 Rökörrödés, innen megröközö-
 döm.
 Rostikádzik, a' vászon ha fona-
 lak nyulnak kibelőlle.
 Rozongatom lassan dorgálom.

S.

Sajlottatom, hosszasom kinzom
 Salaplok, sokat járkalok.
 'Sana. zsimbes aszszony.
 Satratok. ide 's tova kapok.
 Seréb. harmintz szál fonal. v. tiz Ige
 Sifitelek lábba surlom a' földet.
 Sompordálók, járkalok.
 Szarmálo dom.
 Szemerkélek, szemenként sze-
 degetek
 Szepetek, félek.
 Szipogok, a' gyermek sirva szív
 lélekzetet.
 Szontyolodom. el vész kedvem
 Szuszimuszi ember. phr.
 'Sukutolok, a' más fülibe pusmog-
 va valamit szollok, sugok.
 Sürölködöm - Surolodom.

T.

Tabajdok. tajdok, mótskos.
 Tépelodóm, igyekszem.
 Tilimitteni, le-tesendesíteni.
 Tints, tsomo fonal.
 Tökölödöm, bajlodom.
 Tömör'sök, törpe.
 Tongyo. Típpanos, széles láb.
 Tsármálok, sokat kiabálok.
 Tsávé ember, sok hitvánt beszéllő.
 Tseplesz, hitván.
 Tseszle. kítsi hitván tortyos.
 Tzibikelek, sántikálok.
 Tzipárolom, tziabárolom, tépászom.
 Tzirokálok, ab Cicuro. simogatom.
 Tzombászom.
 Tzondolom. El tzondollom. rongyo-
 sodom.
 Tzorholom.
 Tsingolázdom, ab instrangulo.
 Tshivadozok.
 Tszozgtatok, lábomat huzom.
 Tšükerészek.
 Tšükörgök tsipeszke dem.
 Zellettség, Atyafiság.
 Zürbölök, hörpölök.
 Vádlom. Vityálo dom.
 Üttem. Ütöttem.

